د افغانستان اسلامي جمهوري دولت
اقتصاد وزارت

د هلمند ولایت پروفایل

اقتصادي او ټولنيزې پراختیا ته یوه کتنه

د هلمند ولایت د اقتصاد ریاست
وری - ۱۳۹۸

د مطالبو لړلیک

اختصارات یا لنډ ونی ١

سریزه ٢

مننلیک.. ٣

د ولایت مقام پیغام ٤

لنډیز ٥

میتودولوژي(د جوړولو طریقه):.. ٦

لیدلوری:... ٧

لومړی څپرکی.. ٨

١ـ دهلمند ولایت پژندنه جغرافیایی موقعیت او اداری واحدونه: ٨

١,٢ـ هلمند دتاریخ په هنداره کی:.. ٨

د هلمند تاریخي سیمې،دودونه او فرهنګ، رسنۍ او د ځوانانو وضعیت: ٨

دهلمند د ولسونو دودونه ، عرف او رواجونه ٩

د کورنۍ جوړښت:.. ٩

د کورنۍ غړي ٩

د هلمندیانو کورنه: ١٠

د هلمندیانو کالي: ١٠

مېلمه پالنه: ١١

د مسافرت دودونه:.. ١١

د مړیني دودونه: ١١

د اختر دودونه: ١٢

دهلمند تاریخی ابدات او لرغونی سیمی: ١٢

د شهزاده حسین مقبره: ١٣

دهلمند دتاریخی او مشهور ځایونو جدول:... ١٣

د لښکرگا ښار اړوند د تاریخي آبداتو او ساحاتو د GISنقشه : ۱٦
د هلمند بست تاریخي کلا د GISنقشه........ ۱٦
په هلمند ولایت کې رسنۍ: ۱۷
د هلمند ځوانان: ۱۸
۱,۲ـ جغرافیائی موقعیت اواقلیم: ۱۸
د هلمند ولایت (۱٤) ولسوالۍ د درجو په مقیاس په لاندي ډول دي: ۱۹
۱,۳ـ نفوس ۲۰
د اداری واحدونو په اساس دنفوس اندازه : ۲۰
دوهم څپرکی........ ۲۲
د هلمند ولایت د عمومی وضعیت تحلیل: ۲۲
۱ـ دهلمند دکرنی او کلیو پراختیا سکتور د وضعیت تحلیل:........ ۲۲
د هلمند زراعتی پیداوار: ۲۲
هلمند ولایت کی د سبو د کرنی ساحه او تولیدات:........ ۲۳
د کرني او مالداری د وضعیت تحلیل: ۲۳
په هلمند ولایت کي کرهڼیز تولیدات:........ ۲٤
کرنیز محصولات (مقدار په ټنه) ۲٤
همسایه ولا یتونوته کرنیز صادراتی محصولات(مقدار په ټنه) ۲٤
هلمند کی د حیواناتو او طیورو احصائیه:........ ۲۵
د لبنیاتو د پروسیس لپاره اسانتیاوي او په دې برخه کي پانګونه: ۲۷
د لبني محصولاتو بازار موندني تحلیل: ۲۷
دبازار موندنی چاینلونه:........ ۲۸
۲ـ زیربنا او طبعی سرچینوسکتور د وضعیت تحلیل: ۳۰
د ټولګټو ریاست اړوند سړکونه: ۳۰
د خامه او پاخه سړکونو تفکیک د کیلومتر په اساس ۳۰
د اوبو د تنظیم ریاست: ۳۲
د کجکی بند:........ ۳۲
۲د بغرا کانال-: ۳۳

۳لشکرگاه شملان کانال-: ۳۳
٤د درویشان کانال-: ۳۳
٥کانال شملان جدید-:..۳۳
٦کانال نهرسراج-: ۳۳

د لښکرګاه ښاري وضعیت! ۳۳

مخابرات: ۳٤

برېښنا او انرژي! ۳٥

دهلمند ولایت معادن: ۳٦

په هلمند ولایت کی هغه معدنونه چی لا زیاتی سروی ته اړتیا لری:.........................۳٦
په هلمند ولایت کی تثبیت شوی معدنونه: ۳٦
دهلمند په دیشو او خانشین ولسوالیو کی درخام ډبری معدنونه: ۳٦

۳ـ د عامی روغتیا سکتور د وضعیت تحلیل: ۳۸

روغتیایی خدماتو ته د خکو لاس رسی: ۳۸

د هلمند په ولایت کی د ټولو کارکوونکو شمیر ۳۹
د مور او ماشوم لپاره خدمات او د مړینی کچه:...٤۰

د ولایت په سطحه کلیدی شاخیصونه: ٤۰

د مور او ماشوم د مرگ او میر گچه: ٤۰
د هلمند ولایت ټول روغتیایی مراکز. ٤۱
د ولسوالیو په تفکیک د روغتیایی مراکزو تعداد او نوعه: ٤۱
د امبولانس خدمات:...٤۲
د هلمند ولایت د مرکز او ولسوالیو په شفاخانو او کلنیکونو کی موجود امبولانسونه.............٤۲
د پرسونل شمیر په ټولو روغتیایي مرکزونو کيEPHS AND BPHS ٤۳
د هلمند ولایت د عامی روغتیا د ریاست تر کار لاندی او تکمیل سوی پروژی ٤٤
د هلمند ولایت دعامی روغتیا د ټولو کارکوونکو او د روغتیایی مراکزو د ملکیت جدول په ٤٤
د سوی تغذی ماشومانو کچه: ٤۷

٤ـ دټولنیز خوندیتوب سکتور د وضعیت تحلیل: ٤۸

دکار، بیکاری او استخدام د کچی انډول: ٤۹

په زده کړو او کاری وړتیاوو باندی سمبال وګړی:.. ٤٩
د فقر کچه: ٥٠
غذایی خوندیتوب: ٥٠
قومونه او قبایل: ٥٠
سیاسی حزبونه او مدنی ټولنی: ٥١
کوچیان: ٥١
طبعي پیښو او جګړې ځپلو ته لاسرسی: ٥٢

٥ـ داقتصادی ودی او خصوصی سکتور دپراختیا سکتور د وضعیت تحلیل :............................ ٥٢

د عوایدو کچه په افغانیو... ٥٢
په هلمند ولایت کی دولتی او خصوصی بانکونه: ٥٢
د هلمند د بست تصدي تاریخچه: ٥٣
دکمپنی موخي:.. ٥٣
د بست دتصدي دستګاوې: ٥٣
د حلاجی دستګاه:.. ٥٣
تیل ویستونکې دستګاه:.. ٥٤
دغوړو د تصفیې دستګاه:.. ٥٤
جدول :٢ د یو کال ټول لګښتونه : ٥٤
جدول :٣ د پکیجینګ او موادو مصارف: ٥٤
جدول :٥ د لګښتونو او ګټې خلاصه... ٥٥
د حجاری اونجاری فابریکه: ٥٥
د حجاری اونجاری مختلطی فابریکی: ٥٦

٦ـ د پوهني اړوند سکټور د وضعیت تحلیل:... ٥٧

٢,١هلمند دولتي د لوړو زده کړومؤسسه: ٥٨
١.٢جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې په دوو کمپسونو) ساحو (کي روان او ترسره سوي رغنیز او تدارکاتي فعالیتونه... ٥٩
١.٣جدول :د١٣٨٧ هـ ل کال) د هلمند پوهنتون له تأسیس (څخه بیا تر ١٣٩٧ هـ ل کال پوري د کادري غړو تحصیلي ارتقاء احصائیوي جدول... ٦٠
١.٤جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې د ګډو همکاریو د هوکړه لیکوونو ادرسونه ٦١
٣,١هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې تشکیل او د محصلانو احصائیه:.. ٦١
٣,١بست خصوصي پوهنتون:.. ٦١

۱.۷جدول :بست پوهنتون اداري او کادري تشکیل ٦١
۱.۷جدول :بست پوهنتون د محصلانو شمیر...٦٢
۳,۱وادي هلمند خصوصي پوهنتون:...٦٢
۱.۷جدول :وادي هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې اداري او کادري تشکیل...٦٢
۱.۸جدول :وادي هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې د محصلانو شمیر ٦٢
٤,۱اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسه: ٦٢
۱.۷جدول :اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسې اداري او کادري تشکیل ٦٢
۱.۸جدول :اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسې د محصلانو شمیر...٦٢

په هلمند ولایت کې د پوهنې بهیر: ٦٣

دهلمند ومعارف ریاست دتیرو ٤ کلونو انکشافی بودجه(افغانی)..٦٥
دمعارف ریاست دتیرودریو کلونو دانکشافی بودجی مصرف (افغانی)..٦٥

دریم څپرکی...٦٦

دهلمند ولایت د ۱۳۹۷کال پرمختیایی بودجه او مصرف دسکتورونو په تفکیک: ٦٦

معارف:..٦٦
تعداد پروژه های که در این ولایت از طریق وزارت معارف تحت تطبیق میباشد قرار ذیل است.........................٦٦
زراعت:..٦٧
به تعداد ۱۰ پروژه های انکشافی در ولایت هلمند در حال تطبیق میباشد که جزئیات آن قرار شرح ذیل است.......٦٧
تحصیلات عالی ٦٨
صحت عامه:..٦٨
تعداد پروژه های انکشافی که از جانب وزارت صحت عامه در این ولایت در حال تطبیق میباشد قرار ذیل است:.....٦٨
پروژه های انکشافی که در سال جاری در این ولایت در حال تطبیق میباشد قرار ذیل اند............................٦٩
فواید عامه: ٦٩
پروژه های موجود انکشافی که از جانب وزارت فواید عامه در ولایت هلمند تحت تطبیق میباشد قرار ذیل است.......٧٠
پروژه های انکشاقی هلمند:..٧٠

څلورم څپرکی...٧٤

په هلمند ولایت کی د غیر دولتي مؤسساتو فعالیت: ٧٤

هغه موسسات چی په هلمند ولایت کی په ۱۳۹۷ کال کی پروژی لری ٧٤

پنځم څپرکی...٧٦

د غنمو د پراختیا اړوند طرحه! ۷۶
د بازار یا مارکیټ تحلیل او ارزونه: ۷۶
د سواټ تحلیل(SWOT) ۷۷
قوي نقطې: ۷۷
کمزوری نقطې: ۷۷
تهدیدونه: ۷۷
لاسته راورنی: ۷۷
پایلې یا نتیجه گیري: ۷۷
شپږم څپرکی ۷۹
په ملي کچه د احصاییوي شاخصونو انتخابي ټولگه: ۷۹
د فقر او عامه هوساینې د وضعیت د احصاییوي شاخصونو ټولگه: ۸۰
د افغانستان دخلکو د ژوندانه د وضعیت سروې : ۱۰۹
په ملي کچه د ژوند د وضعیت سروې: ۱۰۹
د هلمند ولایت د خلکو ژوند د احصایې او معلوماتو د ملي ادارې د ۲۰۱۷ کال د سروې پر بنسټ: ۱۱۰
اووم څپرکی ۱۱۲
دافغانستان د سولې او پراختیا د ملي لومړیتوبونو دبرنامو لنډیز (ANPDF/ NPPS) ۱۱۲
د افغانستان جغرافیایي-اقتصادي (جیواکانومیک) موقعیت ۱۱۲
د ملي یوالي حکومت ۱۱۳
سیاسي او امنیتي لرلید: ۱۱۳
اقتصادي لرلید: ۱۱٤
۱. دخصوصي سکټور د پراختیا پروگرام ۱۱٤
خصوصي سکټور د ودې له لارې د کاري فرصتونه رامنځته کول ۱۱۵
۲. د ولسي تړون پروگرام ۱۱٦
۳. د اغیزمنې حکومتولۍ پروگرام ۱۱۷
الف) د عامه سکټور سمون ۱۱۷
د یوې اغیزمنې او ځواب ویونکې ملکي ادارې رامنځته کول ۱۱۷
پورته یادې شوې موخې به د لاندې فعالیتونو له لارې تر لاسه شي: ۱۱۷
ب) د اداري فساد د ریښو ایستل: ۱۱۸

د اداري فساد پر وړاندې د حکومت د پلان عمده ټکي:.. ۱۱۸
ج) د سيمه ايزې حکومتولۍ پياوړتيا ۱۱۸
د) نشه يي توکو پر وړاندې مبارزه.. ۱۱۹
۴. دعدلي سکټور د رغولوپروګرام ۱۱۹
عدالت ته دټولو افغانانو لاسرسی:.. ۱۱۹
۵. دکرنې د پراختيا هر اړخيز پروګرام ۱۲۰
د کاري زمينې رامنځته کول، د حاصلاتو زياتول او کروندګرو لپاره د بازارونو پرانستل: ۱۲۰
په راتلونکو پنځو کلونو کې به موږ: ۱۲۰
۷. دښاري پراختيا پروګرام ۱۲۱
خوځنده او د هستوګنې وړ ښارونه ۱۲۱
۸. د انرژۍ پروګرام ۱۲۲
د زيربيناوو او انرژۍ د پراختيا لپاره د ملي لومړيتوب پروګرام ۱۲۲
۹. دکانونو او طبيعي سرچينودپراختيا ملي پروګرام:.. ۱۲۳
د غوره اقتصاد لپاره د استخراجي سکټور پياوړي کول ۱۲۴
۱۰. د بشري سرچينود پراختيا پروګرام ۱۲۴
۱۱. د ښځود اقتصادي پياوړتيا پروګرام ۱۲۵
افغانستان د جندر يا جنسيت تګلاره :.. ۱۲۵

اتم څپرکی.. ۱۲٦

د افغانستان دوامداره پرمختيايی موخی A-SDGS لنډه پيژندنه ۱۲٦

د بنستيز انکشاف د موخو لرليد SDGs: ۱۲٦
په سمبوليک ډول د اولسو موخو.. ۱۲۷
د افغانستان لپاره بنسټيزې پراختيايي موخې A-SDGs: ۱۲۷
د افغانستان لپاره د بنسټزو پراختيايي موخو اهميت A-SDGs:هميت اهدافافغانستان ۱۲۷
د افغانستان لپاره د بنسټيزو پراختيايي موخو د تطبيق مرحلې A-SDGs: ۱۲۸

په افغانستان کې د بنسټيزو پراختيايي موخو ټارګېټونه او شاخصونه : ۱۲۹

سرچينې او مأخذونه:.. ۱٦۰

دولايت په کچه : ۱٦۰

اختصارات یا لنډ ونې

MoEc	د اقتصاد وزارت
CSO	د مدني ټولنې اداره
DDA	د ولسوالۍ پراختیايي شورا
GDDC	د طرحې او توحید عمومي ریاست
DGO	د ولسوالۍ مقام دفتر
ISLA	سیمه ییزه ادارو د پیاوړتیا نوښت
IDLG	د سیمه ییزه ارگانونو خپلواکه اداره
INGO	نړیواله نادولتی موسسه
LoGo	سیمه ییزه حکومتوالي (هغه پروژه چې د ملگرو ملتونو د پرمختیايي پروگرام UNDP- له خوا پلې کیږي)
M&E	څارنه او ارزونه
MoF	د مالیې وزارت
MoWA	د ښځو چارو وزارت
PAP	کلنی ولایتي پلان
PBP	د ولایتي بودیجې پالیسي
PC	ولایتي شورا
PCM	د ولایتي شوراغړي
PCO	د ولایتي شورا دفتر
PDC	ولایتي پرمختیايي کمېټه
PDPG	د ولایتي پرمختیايي پلان جوړوني لارښود
PGO	د ولایت مقام دفتر
PSP	ولایتي ستراتیژیک پلان
DoEc	ولایت د اقتصاد ریاست
PIMS	د ولایتي مالوماتو مدیریت سیستم
PTC	ولایتي تخنیکي کمېټه
PPFMC	د عامه مالي مدیریت ولایتي کمېټه
PSTC	د ولایتي سکتور تخنیکي کمېټه
PLMD	اړونده ولایتي ریاست
USAID	د متحده ایالتونو نړیواله پرمختیايي اداره
WB	نړیوال بانک
UNDP	د ملگرو ملتونو پرمختیايي پروگرام

سريزه

په دې کې هيڅ شک نشته چې افغانستان د انساني، فرهنگي، ټولنيزو او اقتصادي سرچينو ساتنې او پراختيا ته اړتيا لري تر څو وکړای شي د پراختيا بهير د هغه پر بنسټ عيار او همغږی کړي. د دې بهير د اړينو مسئلو له ډلې څخه د سوداگرۍ، ټرانزيټ، صنعت، لاسي صنايعو، داخلي توليداتو او په علمي او تخصصي شتمنۍ باندې سمبال انساني ځواک او شته پرمختيايي سرچينې دي چې د کرنيزو محصولاتو او نورو اقتصادي بل القوه پوټنشيلونو د ودې او پرمختيا لپاره لاره هواروي.
ښکاره خبره ده، په هره اندازه چې ښه پلان جوړونه وشي او ښه لاربښودونه برابر شي نو په هماغه اندازه به د ودې او پراختيا بهير په منظمه او ښه توگه پر مخ ولاړ شي او ټولنه به د هوساينې او پرمختگ په لوري وليږدوي.
په داسې حالاتو کې د مالوماتي ټولگې يا ولايتي پروفايل شتون، د بشري ټولنې په بيلابيلو برخو په تيره بيا د پلان جوړونې او پاليسي جوړونې په برخو کې خورا مهم او اړين گڼل کيږي.
د اقتصاد وزارت وياړي چې د هيواد په کچه د يو ريښتيني بنسټ د ټاکلو په موخه او د ولايتونو د شته حالاتو په تړاو کره مالوماتو ته د لاسرسۍ په برخه کې اسانتيا برابره کړي او د پلان جوړونکو، خيرونکو، دولتي ادارو، مرسته کونکوو مؤسسو، خيريه بنسټونو، زده کوونکو او ليکوالانو لپاره ولايتي پرمختيايي او اقتصادي معلوماتي ټولگه(پروفايل) جوړ کړي. دغه پروفايل د تخنيکي کميټۍ له خوا چې مرکزي او ولايتي مسلکي کارکوونکو په کې گډون درلود او د دولتي ادارو، نادولتي مؤسساتو، ځوانانو، د پوهنتونونو د ښوونکو، غوره کسانو، پوهانو، مدني ټولنې او نورو اړونده مرکزي او ولايتي نهادونو په مرسته او همکارۍ جوړ شوی او د افغانستان د خلکو خدمت ته وړاندې کيږي.
ياد پروفايل تر ډيره بريده پر عامه هوسايني او د اقتصادي او ټولنيز حالت پر څرنگوالي، تاريخي قدامت، د پرمختيايي سکټورونو د حالت پر ارزونې، زيربنا او نورو مهمو پرمختيايي مسايلو باندې تمرکز لري او په ټوليز ډول سره د ولايتونو اقتصادي او ټولنيز ليرليد لکه اقتصادي او ټولنيز ظرفيتونه، د اقتصادي ودې او پرمختيا په وړاندې ننگونې، د اقتصادي هوسايني او اقتصادي حالت د ښه والي په برخه کې شته فرصتونه مطالعه کوي او ارزوي.
ولايتي پرمختيايي او اقتصادي مالوماتي ټولگه(پروفايل) مرسته کوي تر څو بوديجوي نهادونه، د پرمختيايي پلان جوړونې بهير د ولايت د اقتصادي او ټولنيزو اړتياوو او لومړيتوبونو پر بنسټ تنظيم کړي او د نړيوالې ټولنې مالي مرستې د ولايت له اړتياوو او لومړيتوبونو سره همغږې کړي تر څو د ولايت په کچه د عامه هوسايني د سمون لپاره لاره هواره شي.
زه له دې فرصت څخه په گټه اخيستنې د ولايتي پروفايل جوړولو د کميټې له غړو څخه په ځانگړې توگه مننه کوم او د نورو دولتي ادارو او مدني ټولنې نهادونو د کارکوونکو، کارپوهانو او ټولو هغه کارکوونکو هڅو او زيار ته د قدر په سترگه گورم چې په دې کار کې ښکيل اوو.

ډاکټر مصطفی مستور
د اقتصاد وزير

مننلیک

خوښ یم چې نن د اقتصادي او ټولنيزې پرمختيا د پلان جوړونې په برخه کې د يو بل ستر ګام شاهد یم. دغه لاسته راوړنه چې د ولايتي پرمختيايي او اقتصادي مالوماتي ټولګې(پروفایل) جوړول دی ، له شکه پرته د ولایتونو په کچه د يو ټولیز لارښود او مالوماتي سرچينې په توګه، د پانګه والو او تمويلونکو نهادونو د جلبولو له لارې د اقتصادي او ټولنيزې ودې او پرمختيا لپاره لاره هواروي.

دغه پروفایل کولای شي د ولايت د ماضي او راتلونکي په هکله يو ريښتينى انځور وړاندې کړي او په اغيزمن ډول سره، د دقيقې پلان جوړونې او پانګونې لپاره لاره هواره کړي. د ولايتونو پروفایل د ولايت د شته پرمختيايي حالت تر څيړنو او ارزونو وروسته له دولتي ادارو، ولايتي شوراګانو، د مدني ټولنې نهادونو، کارپوهانو، ښځو، د پوهنتونونو د ښوونکو سره په مشوره کې جوړ شوی دی. باید اعتراف وکړو چې د يو تخنيکي او مسلکي ټيم په نه شتون کې، د داسې يو پروفايل جوړول ګران او حتی ناشونی وو. له همدې امله، د ولايتي پروفایل جوړولو په موخه یوه تخنيکي کميټه جوړه شوه چې د طرحې او توحيد لوی رياست د ولايتي چارو تخنيکي کارکوونکو په کې ګډون کړی وو او د سیمه ییزی حکومتوالی (لوګو) پروژې د سلاکارانو په همکارۍ او د طرحې او توحيد لوی رياست تر مشرۍ لاندې تر سره شو. له همدې امله اړينه ګنم چې د طرحې او توحيد لوی رياست او کميټې له رئيس ډاکټر میرویس بهیج ، د ولایتونو د اقتصادي فعالیتونو د انسجام له آمر ښاغلي عبدالرحمن کمین، د پلان جوړونې چارو سلاکار ښاغلي سميع الله ناظمي او د ښاغلی محمد خان نصرت دهلمند ولایت داقتصاد د رئيس څخه په ځانګړې توګه مننه او قدرداني وکړم چې په خپلو هڅو او زیار سره يې د ياد پروفايل د جوړولو لپاره لاره هواره کړه.

همداډول، د ولايتي مسئولينو او کارکوونکو له هميشنۍ همکارۍ څخه چې په دې برخه کې يې زموږ سره همکاري کړې، مننه کوم.

داسند په اته فصلونوکی جوړشوی دی چی دولایت دمعرفی او پیژندنی په شمول دولایت اقتصادی ظرفیتونه ، دخلکو دژوندانه وضعیت، تولنیز اوکلتوری بنستونه، دولایت پرمختیایی وضعیت، دپانګی اچونی وضعیت، دولایت په کچه پرمختیایی بودجه او لګښت ،دنادولتی موسساتو دفعالیت څرنګوالی ، اقتصادی او تولنیزو مهمه شاخصونه او دافغانستان لپار دبنسټیزو پراختیایی موخو په هکله معلومات را تول شوی دی .

هيله من چې دغه پروفایل به وکړای شي د عامه هوساينې او افغانستان د شريفو خلکو د سوکالۍ په برخه کې ګټوره او اغيزمنه ونډه ولري.

محمد اسماعیل رحیمي

داقتصاد وزارت مسلکي معین

د ولایت مقام پیغام

د لوی متعال خدای (ج) په لورینه هلمند یو لوی زراعتي ولایت دی، چي پریمانه اوبه حاصلخیزي ځمکي او ښه هوا لري همدا وجه ده چي هلمند یو وخت د ټوله هیواد په کچه د غلو دگدام په نامه شهرت درلود، ولي په گران هیواد کې د نامناسبو شرایطو د رامنځته کېدو له امله سمسور هلمند هم د هیواد د نورو سېمو په څېر وران سو خلک ئي د نېستی ،فقر او وروسته والي سره مخا مخ شو ل په دي وروستیو کلونو کي چي څه پرمختگ شوی په هیڅ وجه کافي نه دی اولا ډېرو هلو ځلو ته ضرورت شته ځکه چي لامو اوس هم اولادونه د ښووني او روزني له نعمت څخه محروم پاته دي لا مو اوس هم د زراعت او اوبو لگوني چاري په دودېزه تو گه پرمخ بېول کېږي لامو ډېر سرکونه تر اوسه پوري په هم هغه پخواني حالت کې دي صحي خدمات په سمه توگه د خلکو نیاز مندیو ته جواب نه شي ویلای داسي فابریکي نه شته چي د هلمند ولس ته دایمي کار په کښبي پیداشي او نور که ئي وشمېرو ستونزي خورا ډېري دي ، د دي نا خوالو څخه د خلاصون په خاطر په مختلفو برخو کي لا ډېرو هلو ځلو ته ضرورت شته هلمند د افغانستان د نورو سېمو په څېر لرغوني تاریخ ښه ستراتېژیک او سوق الجیشي موقیعت لري او د افغاني دودونو څخه یوه ډکه سیمه ده چي له امله ئي همېشه د هیواد د زیاتي مهمي سېمي په توگه د هیواد د سیاسي ، اقتصادي او اجتماعي برخه لیک په ټاکلو کې مهم رول لوبولی دی.
هلمند یو ویاړلی تاریخي او جغرافیائي سېمه ده، چي له میلاد څخه څو زره کاله پخوانی تاریخ لري د نړې تاریخونو او لرغون پلټونو ثابته کړېده چي چېري سیندونه وي هلته مدنیتونه زېږېدلي دي چي هلمند سیند هم د امو ،نیل ، د جلي ، فرات او اباسین او نورو په څېر یو مدنیت زېږنده سیند دی چي ورسره دا ښېرازه سېمه د همدي ډک سیند له امله په همدي نامه نومول شوي ده،
د اقتصاد ریاست له هڅو مننه کوو چي د هلمند ولایت پرفایل یې د ولایت مقام او ټولو دولتی او غیر دولتی ادارسره په همغږی ترتیب کړامید واره یو چي دا پروفایل په راتلونکی کې ددی ولایت په انکشافی او ټولنیزوبرخو کي دپلان جوړونی لپاره داړینو معلوماتو سرچینه وگرځی.

د هلمند والي
تورنجنرال محمد یاسین

لنډیز

اقتصادي وده او د هیواد په کچه انډولیزه پراختیا د حکومت له اساسی لومړیتوبونو ګڼل کیږی. د یوی واقعی ملي اجنډا په توګه حکومت هڅه کړی څو د نړیوالی ټولنې په مالی او تخنیکی مرسته یادی موخی ته رسیدنه یقینی کړی. د تیری یوی نیمی لسیزی هڅو وروسته که څه هم په ډیری برخو د پرمختګونه تر سترګو کیږی اما لا هم ډیر څه ته اړتیا لیدل کیږی.

دا چې متوازن پرمختګ د واضحو تګلارو او مشخصو پالیسیو شتون لپاره اړین بلل کیږی او د تیرو څو کلونو تجاربو ښودلی چې پدی برخه کی د دقیقو احصائیوی ارقامو او کره معلوماتو نشتون په ملی کچه جدی ستونزه وه، په ځانګړي ډول د ولسوالیو او لری پرتو سیمو. اقتصاد وزارت د وظیفوي مسؤولیت له مخی تل هڅه کړی څو د مختلفو مراجعو ارقام جمعآوری او د پراختیائي ستراتیژیو په جوړولو کی ورڅخه ګټه پورته کړی. بی له شکه دقیقه احصائیه سربیره نه یواځی دا چی د سرچینو د بیځایه مصرف مخنیوی کوی بلکه د اقتصادی او پراختیائي برنامو د موثریت لامل ګرځی او همداراز متوازن پرمختګ یقینی کوي. د ارقامو او معلوماتو اهمیت ته په کتنه، پدی وروستیو کی اقتصاد وزارت ولایتی څانګو ته د ولایتی پروفایلونو جوړولو لارښوونه کړیده. ولایتی پروفایلونه به د سکتور په کچه تحلیلی ارقام او معلومات ولری څو پر مټ یی پالیسی سازی اداری د معلوماتی بستو (ډیټا بانک) په حیث د هغی څخه د پراختیائي پلانونو او برنامو په جوړولو کی کار واخلی.

د ننګرهار ولایت پروفایل د یوی مشورتی پروسی له لاری د ټولو ذیدخلو خواو سره په ګډه همغږی د سکتوری ادارو د ارقامو او معلوماتو په اساس جوړ شویدی. هڅه شویده څو د معتبرو دولتی اسنادو او مراجعو څخه دقیق او کره معلومات راجمع، تحلیل او په پروفایل کی ځای پر ځای شویدی.   د هر سکتور تیر حالت ته لنډه کتنه شوی او فعلی وضعیت یی په ډیر ښه ډول تشریح شویدی. کرهنه او د کلیو پراختیا، پوهنه، کلتور، رسنۍ او سپورت سکتور، عامی روغتیا او تغذی، اقتصاد او خصوصي سکتور، د بنسټونو او طبعی زیرمو او ټولنیز خوندیتوب سکتورونه د عمومی جغرافیائي موقعیت او دیموګرافیک معلوماتو سربیره په دغه سند کی په کلی ډول څیړل شویدی. تمه ده د ننګرهار ولایت اړونده اداری به د یاد پروفایل له معلوماتو څخه د اقتصادی او پراختیائی ستراتیژیو، برنامو او پروژو جوړولو په برخه کی ګټه واخلی.

میتودولوژي(د جوړولو طریقه):

د ولایت پروفایل د یوې منظمې او څېړنیزې طریقې پر بنسټ، د ولایت د شته حالاتو په هکله مالوماتو راټولولو په موخه، د افغانستان د ملي پرمختیا ستراتیژۍ، د افغانستان د سولې او پرمختیا ملي چوکاټ، ملي لومړیتوبونو پروګرام او افغانستان د دوامداره پرمختیا پروګرام موخو او شاخصونو ته په کتو، ترتیب شوی دی.
د پروفایل جوړولو لپاره، لومړی د اقتصاد وزارت د طرحې او توحید لوی ریاست د تخنیکي ټیم لخوا، د ولایتونو د اقتصاد ریاستونو کاري ټیمونو ته د پروفایل جوړولو او ارقامو غونډولو لارښود ورکړل شو تر څو ټاکلو شاخصونو ته په کتو، د ولایتونو په کچه ټول شته ارقام راټول شي او د هغوی په رڼا کې د ولایتونو پروفایلونه جوړ شي. تر هغه وروسته، د ولایتونو د اقتصاد ریاستونو کاري ټیمونو، په ولایتونو کې د مېشتو سکټوري ریاستونو په همکارۍ اړین مالومات د ولایت په کچه له بیلابیلو باوري څېړنیزو مراجعو او سرچینو لکه د احصائیې ریاست او نورو دولتي نهادونو، خصوصي سکټور، داخلي او بهرني نادولتي مؤسسو، مدني ټولنې له نهادونو او نورو باوري مراجعو څخه د یوې پوښتنپاڼې له لارې راټول کړل او د ولایتي پروفایل په نامه یې یو واحد سند جوړ کړ.
پر دې سربېره، د ارقامو راټولولو او مالوماتو تر لاسه کولو په برخه کې، له ذیدخله اړخونو او پوهانو سره د ډله ییز کار او مرکو له طریقو څخه هم کار واخیستل شو. همداډول، د دې سند جوړولو په کار کې د باوري ملي او نړیوالو سرچینو او مأخذونو لکه د افغانستان د خلکو د حالت سروې، د ملي لومړیتوبونو پروګرام لنډیز، د ولایتونو د مالي مسئلو او بودیجې په اړه د مالیې وزارت ولایتي پروفایل، په ولایتونو کې اقتصادي طرحې او شته بل القوه ظرفیتونو، د افغانستان د سولې او پرمختیا ملي چوکاټ، د اقتصادي او ټولنیزو شاخصونو ټولګې او د افغانستان د دوامداره پرمختیا له موخو څخه هم کار اخیستل شوی دی.
په پای کې باید ووایو چې یاد سند، د طرحې او توحید لوی ریاست د تخنیکي ټیم لخوا په دقیقه توګه کتل شوی او مطالعه شوی او له مخکې ټاکل شویو شاخصونو او معیارونو پر بنسټ، د څېړکو او مندرجو ارقامو تر پرتله ییزې بیاکتنې وروسته چاپ ته سپارل شوی دی. دغه سند د یو ریښتیني بنسټ په توګه، د شته حالاتو ارزونه په سمه توګه وړاندې کوي او د ولایت د پرمختیایي پلان جوړونې د بهیر لپاره هم اسانتیا برابروي. همداډول، یاد سند پانګه وال او پرمختیایي همکاران هڅوي تر څو د پانګونې او دوامدارې پرمختیا د سمون په برخه کې رغنده او اغیزمنه ونډه واخلي.

لیدلوری:

دا ولايتي پروفايل داقتصاد محترم وزارت دهدايت په اساس چې لار ښود ، پوښتنليکونه او فارمت یی دهلمند داقتصاد رياست سره شريک شوی ددی رياست لخوا دولایت محترم مقام او ټولو اړوند دولتی او غير دولتی ادارو سره شريک شول او د (۳/۳/۱۳۹۷)نیتی او (۵) گنه دولایتی پرمخیتایی کمیټی په جلسه کی ددی پروفايل د لارښور سره سم دترتيب په اړوند داقتصاد درئیس لخوا دغونډې گډونوالوته لازم معلومات وړاندی شول چې دغونډې گډونوالودهلمند ولایت دیو جامع پروفايل دجوړيدو هرکلی وکړ اودترتيب په برخه کی داقتصاد درياست سره دبشپړی همکاری ژمنه وکړه چې دیادو ادارو په همکاری دهلمند ولایت پروفایل چی دهلمند ولایت معرفی تاریخی قدامت او دعامی روغتیا،زیبنااو طبعی سرچینو،زراعت او مالداری ،معارف ، ټولنیز خوندیتوب او اقتصادی ودی او خصوصی سکتور دسکتورونو اړوند وضعیت تحلیل ، موجوده فرصتونو او ظرفیتنو په اړوند مفصل معلومات وړاندی کوی.

لومړی څپرکی

۱ ـ دهلمند ولایت پژندنه جغرافیایی موقعیت او اداری واحدونه:

هلمند لومړی درجه ولایت دی چې د هیواد لسمه برخه تشکیلوي مساحت ئې (٦١٨٢٩) کیلومتره مربع دی ، د عرض البلد په ۲۹ درجو ۳۰ دقیقو او طول البلد په ٦۰ درجو او ٦١ دقیقو ترمنځ واقع دی د هلمندولایت ختیځ ته د کندهار ولایت شمال ته یې اروزگان ،غور او ډایکنډي ولایتونه پراته دي لویدیځ ته یې د نیمروز او فراه ولایتونه او جنوب ته یې د ډیورنډ د تش په نامه کرښې سره (١٦٢) کیلو متره پوله لري د هلمند شمال ته یوه سلسله غرونه موقعیت لري او جنوبي سیمي یې ریگني دي اقلیم او هوا ئې د ژمي په موسم کې معتدله ده او د اوړي په موسم کې گرمه وي د لښکر گاه ښار ئې مرکز دی چې د کابل په(٦٧١) کیلو متره په فاصله کې موقیعت لري .

د اداري ویش په اساس د مرکز لښکرگاه په گډون (١٤) اداري واحدونه لري چې د) نادعلي ، مارجه، گرمسیر، خانشین ، دیشو ، ناوه ،گرشک ، سنگین ، کجکي ، موسی قلعه ، باغران، نوزاد ، واشیر (څخه عبارت دي.

په هلمندولایت کې د ښاروالۍ (٨) ناحیې او (٥٦) دولتي ملکي او نظامي اداري) ریاستونه،آمریتونه،عمومي مدیریتونه او خپلواک کمیسیونونه (فعال دي او همدارنگه د احصایې اداري د معلوماتو له مخې پدې ولایت کې (١٧٣٨) کلي شتون لري .

۱،۲ـ هلمند دتاریخ په هنداره کی:

د هلمند تاریخي سیمې،دودونه او فرهنگ، رسنۍ او د ځوانانو وضعیت:

هلمند دلرغوني تمدن ځانگو ده چې دخپل وخت دتاریخ او قبل التاریخ پېر انساني نښې یې ترننه پوري پرځای پاته دي، دنړی دلرغونو تمدونو لومړنی حوزې، دنیل حوزه ، دبین النهرین حوزه ، دسند حوزه ، دهوانگهو حوزه ، د فنیقیانو او عبرانیانو حوزې ، دبین النهرین یا امو سیند حوزه ، هلمند حوزه او داسي نورې دي.

همدا لرغوني انسانان ؤ چې د راتلونکو نسلونو لپاره یې د تمدن پل جوړ کړ ، څکه نو وایې : چیرې چې سیندونه وي هلته تمدونه وي ، تمدونونه دهمدې سیندونو پرغاړو باندي زیږیدلي او دخپل تکامل ، ستونزمن گامونه یې اخیستي دي ، ادا چې په نړی کې دکوم تمدن مخینه زیاته ده ،دې برخه کې پوهان په یوه خوله نه دي ، خودهلمند) لمر سوخته (نښې منډیکک په هرات اوموهنجورادو ، مصر او بین النهرین) میزوپوتامیا (لرغوني تمدونونه ، دلرغوني تمد ن په سر کې راځي ، هلمند د هیواد لسمه برخه جوړوي هلمند د افغانستان د تر ټولو لویو ولایتونو څخه گڼل کېږي، چې تر چک جمهوریت لږ څه کوچنی دی، د افغانستان په جنوب کې پروت دی، چې شمال ختیځ ته یې کندهار، لوېدیځ ته یې نیمروز او شمالته یې ارزگان ولایتونه پراته دي.

په اوستا کې د هلمند یادونه د هیتومند په نوم شویده، دا سیمه تر میلاد ۳۰۰۰ کاله وړاندې تاریخ لری.

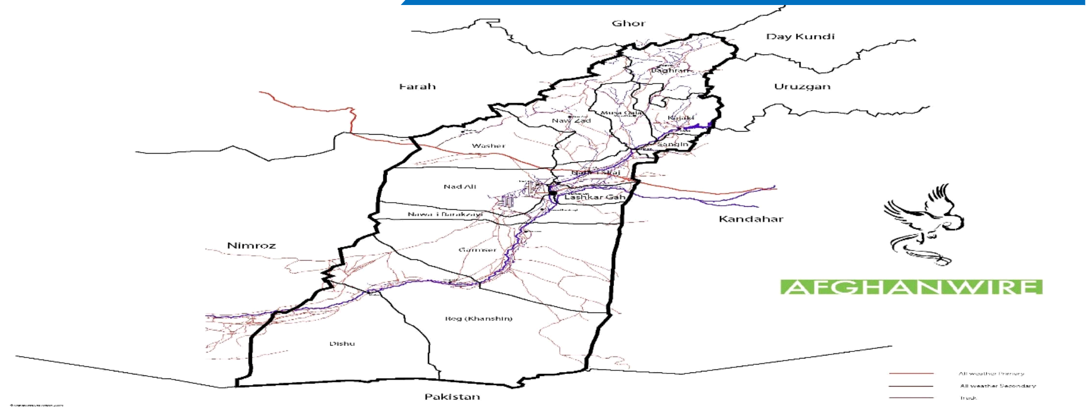

دهلمند د ولسونو دودونه ، عرف او رواجونه:

په يوه ملت کې هغه کسان په نورو باندي ډير تاثير اونفوذ پيداکولای شي چې د قوم عادات ، اخلاق ، دودونه او رواجونه ورته ښه معلوم وي او له دغې لارې څخه دخلکو له روحياتو اونفسياتو سره ښه اشنا شوي وي.
نو په دغه منظور موږ هم تاسو ته د هلمند لرغونې سيمې، هغه مهم دودونه او له پېړيو راپاتي رواجونه اوفولکلور وړاندي کوو:

د کورنۍ جوړښت :

هلمنديان عموماً کورنۍ په نږدې تربرو کې تشکيلوي ، يعني د اکا زوی بايد لومړی د اکا لور په مرکه وغواړي که هغه نه وي ، نو د عمه لور غواړي او د پلار په سلسله کې د ښځې غوښتل د کورنۍ پوخوالی بولي ، تردې را وروسته که د پلار په خوا کې ښځه ونه غواړي ، نو د مور له خپلوانو څخه ښځه ټاکي اوداسي ښېرته هغه پلرنۍ اړيکې ټينګوي ، چې مور اوپلار بيا سره د اکا لور او زوی وي.
تردې چي راتير شو ډير لږ په تربرو کې ښځې په مرکه غواړي او ډير لږ داسي پېښيږي چې له بل قوم څخه په مرکه ښځه وغواړي.
داسلسله په هغو کورنيو کې پالل کيږي چې اقتصادي وضعيت يې ښه وي اوهلته چې فقر اومسکنت غلبه کړې وي ، نولږ خلک له داسي رسوماتو څخه پيروي کوي ، دکورنۍ په جوړښت کې مور اوپلار لوی غړي دي ، مشر زوی د پلار اوړه اومشره لور د مور لکړه ده.

د کورنۍ غړي

مور اوپلار دکورنۍ مشران دي ، پلار ددې مسول دی چې د کورنۍ خرڅ برابر کړي ، ستونزې وګالي اود کورنۍ لپاره ډوډۍ پيداکړي ، مور به دکورنۍ انتظام برابروي ، ډوډۍ به پخوي او اولادونه به روزي ، مشر زوی اومشره لور ترپلار اومور را لاندي دکورنۍ مشران ګڼل کيږي ، مشر زوی د پلار سره يوځای کارکوي او کورني مسؤليتونه په ګډه مخته وړي.

کلیوالي یا وطنوال خلک دهلمند عموماً د اقتصادي شرایطو دکمزورۍ په وجه لویې کورنۍ نه شي تشکیلولای ، داسبب دی چې نیکه اوانا یاااکا ، عمه ، خاله اوماما یواځي د هغو کورنیو دغړیو په شمیر کې داخلیږي چې اقتصادي وضعیت یې ښه وي.

د هلمندیانو کورنه:

وطنوال هلمندیان ډیر مختصر کورونه جوړوي ، اکثره په خټینو او لرګینو کورونو کې ژوند کوي ، چپرۍ دروي او پرسر یې نلان اچوي ، خو ماړه خلک په کلاوو کې اوسیږي ، ددوی کورونه داسي جوړ شوي وي چې په یوه برخه کې یې په خپله ژوند کوي،د میلمونو لپاره ځانګړی ځای لری، په بله برخه کې یې حیوانات دروي اوله بلې برخې څخه د تخویلخانې کار اخلي ، دا کورونه غولی یا) صحن (نه لري اوکه ځیني یې ولري هم ، نوهغه پر کوډلو د کېږو دیوالونه راګرځوي خو اوسمهال د کچ ، سمنټ ، ډبرو اوسیخو کورونه په ښار کې اوڅه هم په اطرافو کې رواج دي.

هغه اطاق یاخونه چې دوی ژوند پکې کوي پر سر) چت (یو کولک لري چې دود ترې وځي ، اور د خوني په یو کونج کې بلوي یا یې دخوني په منځ کې نغری جوړ کړی وي ، د خوني پردېوال میږوي ټکوهي پرهغه باندي د ضرورت وړ شیان ځږوي.

ماړه خلک په کلاوو کې اوسیږي اوهر یو تر خپل وسه لویې او پخې کلاوي جوړوي ، کلاوي یې برجونه لري او دېوالونه یې خورا جګ وي ، په منځ کې یې پرلوی غولي شاوخوا خوني راګرځیدلي وي ، د کلاوو خوني په ضربۍ د اومو خښتو څخه جوړیږي، د اوسیدلو په خونه کې د) تنبې (په نامه یوځای جوړوي ، چې پرهغه د کور ټولي کمبلې اونورشیان وډې او ځای پرځای کوي یې.

اوس مهال په لښکرګاه ښار کې پاخه تعمیرونه زیات جوړیږي اوخلک پکې هستوګنه کوي ، دا تعمیرات په ښو وسایلو سمبال وي ، د کور اطاقونه دننه په تعمیر کې وي ، ځیني خلکو په کور کې دننه آشپزخانه اوحتی بیت الخلاوي هم جوړې کړیدي ، دمېلمنو د ناستې ځای جلا وي ، ځکه داسي کور په هلمند کې نشته چې هر وخت دې مېلمه ونه لري اوهلمندیان ډیر میلمه پاله خلک دي.

د هلمندیانو کالي:

د وطنوالو بزګران چې ددې سیمي لوی اکثریت تشکیلوي ، کالي یې عبارت دي له یوه کمیس ، پرتوګ اولنګوټې څخه ، کوسی هغه د کراستي څخه جوړ شوی لباس دی ، چې په ګرځیدلو کې هم پراوړو کیږي اوهم د شپې د برستني کار ورڅخه اخلي ، ځیني بزګران سدرۍ) واسکټ (اغوندي اود کرباس پټوان پراوړو کوي ، کمیس یې تر زنګنو لاتیروي ، اوږده اولوی خلاص خولې لستوڼي لري ، پرتوګان یې ډیر چوڼ لري ، پایڅې یې ترزنګنو څلورګوټي رالاندې وي اود پایڅو خولې یې ډیري لویې وي ، اکثرآ د کمیس د لمنې څوکې اود پایڅو خوله سره یوځای وي.

د بزګرانو ښځې اوږد تور کمیس آغوندي اوپرتوګ یې د سره الوان وي ، لور تور پوړنۍ پرسر کوي او پرهغه سربیره یوه توره ریښکۍ څو وله پرسر پیچي چې لکه لنګوټه داسي ایسي ، سپین سري ښځې یې ملا هم په یوبل ټوکر تړي ، دکالو په جوړښت کې مهمه داده چې کمیس او پرتوګ هرڅومره چوڼ ولري ، په هغه اندازه یې په زړه برابرکالي بلل کیږي ، د بزګرانو نر اوښځې ترهغو بله جوړه کالي نه کوي ، ترڅو یې هغه مخکنۍ جوړه پرځان نه وي توی شوې ، دوی کالو ته د پینو په اینبودلو کې د رنګ توپیر ته اهمیت نه ورکوي ، هلک چې واده وکړي اوزوم شي ، دهغه د کمیس غاړه اولستوڼي) چکن کوي (که دکمیس ټوکر تور وي ، نو سپین خامک پرکوي اوکه ټوکر سپین وي ، نو تورخامک پرکوي.

سدرۍ عموما له ښار څخه رانیسي اوږدېري غوټې پرټکوهي ، همدا ډول نجلۍ چې ناوې شي ، هغې ته خامکي کالي ورکوي او دکميس پرځيګر سپيني روپۍ ټکوهي ، دوطنوالو ماره خلک سپين کالي اغوندي ، پټووان پراوږو کوي اوموچني په پښو کوي ، د لنګوټې سره خولۍ پرسرکوي او د سدرۍ په سربيره جيب کې ساعت يا مسواک اچوي ، دخانانو خلکو ښځې هم توركالي اغوندي ، خو پوړنۍ چې پرسر کوي هغه سپين وي ، بزګران خلک په کوسي کې بيدېږي او ښځې اوکوچنيان يې ټوله په يوه بړستن کې پريوزي.

مېلمه پالنه:

مېلمه پالنه په هلمندي دود کې يوغوره د ستور دی چې د سخاوت يوه ښه بېلګه شمېرل کيږي ، هلمنديان مېلمه ته د هرکلي لپآره ډيري ښکلي او خوږې کليمې لري ، لکه مېلمه ته د هرکلي لپاره وايې) خدای دې راوله (اوپه ځواب کې بايد داسي ورته وويل شي) خدای دې مې په ښه دروليې اويا خدای دې ښه دروليې(

هلمندي ولس مېلمه په ورين تندي مني او دېرعزت يې کوي اوپه ځانګړې توګه د مسافرو ، بې وزلو اومحرومو کسانو سره دهيڅ ډول مرستې څخه دريغ نه کوي.

د هلمنديانو کوټې) حجرې (دېرې اوجوماتونه د مېلمنو ځانګړې مرکزونه دي چې له خپل پلان سره سم يې په ورين تندي مېلمه پالنه کوي اوکه مېلمه د کومي ورپيښې ستونزې له امله ورته پناه راوړې نو د سر په بيه يې ساتنه اوپالنه کوي او د بېرته تلو په وخت کې د خطر په ځايونو کې ورسر ملګرتيا هم کوي چې دې ته بدرګه وايې ترڅو چې دده له سيمې څخه په سلامتی تيرشي.

د مسافرت دودونه:

هلمندي وګړې د سفر تر پيل مخکي يوډول دود لري چې دسفر اومسافرت پروخت تر قرانکريم ځان باسي ، دا دود په داسي ترتيب کيږي چې قران مجيد په څادر کې ايږدي او څادر ددوو تنو له خوا چې يو دشمال خواته اوبل جنوب خواته ولاړ وي ، قرانکريم چې په څادر کې پروت وي ، مسافر يې په دواړو لاسو نيسي او درې ځلې يې مچوي ، په سترګو پوري يې موږي اولاندي تر تيريږي چې تر تېرشي، له هغې خوا بيا مخ پر راوګرځوي اوبيايې موچ کړي چې دغه عمل درې ځله تکرار شي ، نو له کوره وځي.

مسافر چې له کور څخه ووځي اود خپل کور تر دروازې پښه واړوي ، سمدستي يې کور والا تر دروازې دباندي اوبه ورپاشي ، دا ددې لپاره کوي چې اوبه د پښتنو ميرمنو په نظر رڼاده نو درڼا په خيال اوبه پسې پاشي.

د مړيني دودونه:

په هلمند کې مړي ته يا په خپل کور يا مسجد کې د ملاصاحب له خوا غسل ورکول کيږي ، د مړي د تجهيز اوتکفين څخه وروسته ، مړي يوځل کورته دننه ور وړي چې نژدې خپلوان يې ووينې ، نوجنازه د ننه کور ته د محرمو خپلوانو پر اوږو ور وړي ، د کور ښځې پر راټولې شي مخ يې په کفن کې ورښکاره کړي دلته له ټولې کورنۍ څخه نارې اوغلبلې ولاړيږي ، سمدم د قيامت ورځ وي ، اوښکې پرې توی کړي ، په دې وخت کې ځينې خلک په هديره کې د قبر په کښلو لګيا وي ، مړي چې هديرې ته د کور ، کلي اونورو دوستانو له خوا راوړل شي ، بس سمدستي د جنازې لمونځ شروع کوي ، د لمانځه وروسته يو مقدار پيسې چې د اسقاط په نامه يادېږي پرخلکو يې ګرځوي ، د پيسو ورکونکی د پيسو اخيستونکي ته وايې چې دا پيسې دې قبولې دي ، نوموړی وايې هو قبولې مې دي ، څو واره پرټولو دا پيسې ګرځوي ، ترڅو چې يې حساب

پوره شي ، له هغه وروسته مړی له چهار پایې څخه پورته اوقبر ته یې کښته کړي ، چې ښخ شو اوخاوري یې پر راواړولې ، نو د ملایانو له خوا دعاوي ورته کیږي اوله هغه څخه وروسته ګډون کوونکي کورونو ته ځي.

په وطنوالو کې تر ټولو غمجن هغه مړی دی چې کورنۍ پرې نړیږي ، په ترتیب سره د ځوانانو مرګ د زړه زخم پرېږدي د زړو او لوېدلو خلکو مرګ د) خدای دي ښه ورسره وکړي (په جمله خلاصیږي.

په هر کور کې چې تر) مړاني (وروسته کوم څوک مړ شي په هغه پسې خیرات کیږي ،کله چې مړی هدیرې ته واخیستل شي ، د غوښو تر دېګو اورلاندي شي اوخلک چې له هدیرې څخه را وګرځي باید ټوله دهغو غوښو ښوروا وخوري چې د مړه د سر په صدقه پخه شوې وي.

د لته په عمومي صورت دهغه چا فاتحه رواج نه لري چې عمر یې تر (۱۵) کاله لږوي ، د فاتحې مراسم خورا په دروندوالي پرځای کیږي ، ملایان ، کلیوال اوشاوخوا نژدې اولیري دوستان باید دوې یادرې ورځې د هغه چاسره غم شریکي وکړي چې په کور کې یې مړی شوی وي.

په اوومه یا څلویښتمه ورځ که غمځپلې کورنۍ شتمنه وي ، په مړي پسې بیا خیرات کیږي ،ملایان رابلل کیږي ، که ختم پراخ وي نو ټولو بېوزلو اوخوارانو ته هم په ماړه نس ډوډۍ ورکول کیږي.

د مړي کورنۍ ته وروسته تر فاتحو د خپلوانو او اقرباوو له خوا دعوتونه ورکول کیږي ، که د مړي خپلوان ډیر وي نو میلمستیاوي هم ډیرې وي اوکه لږ وي نو میلمستیا وي هم لږوي ، خوداسي هم وي چې ټوله میاشت پدې ډول میلمستیاوي تیروي.

همدارنګه پرکوچیانو لوی غم د کورنۍ د ځوان غړي مرګ دی ، د مرګ غم کوچیانو ته لویه حادثه ده ، مخصوصا چې د کورنۍ د کار غړي یې دلاسه ورکړې وي ، دوی خپل مړي پرهغه ځای ښخوي چیرې چې یې مېنه کړې وي ، د مړي په کفن کې بندوبست نه لري ، دهرډول ټوکرڅخه چې کفن ورکړي هغه درست دی.

د اختر دودونه:

لکه څرنګه چې ټول پوهیږو مسلمانان په کال کې دوه اخترونه لري چې یو یې د کوچني اختر اوبل یې د لوی اختر په نومونو یادیږي دا دوه اخترونه په کال کې یوځل راځي ډیری وګړي کوچني اختر ته د روژې او لوی اختر ته د قربانۍ اختر هم وایي ، دا دوه اخترونه مذهبي دي ، خوپه افغانستان کې یې دودیزه اوکلتوري ښه خپله کړېده ، که څه هم چې په ټول هیواد کې د وګړو دودونه ترڅه حده یوشان دي خو بیا هم د سیمي په لحاظ زیات توپیرونه پکې لیدل کیږي.

دهلمند تاریخی ابدات او لرغونی سیمی:

هلمند کې په ټولینز ډول ویلای شوو چې د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت له لوري شاوخوا ۳۳ تاریخي ابدات او باستاني ساحات سروې شوي دي ، او فعلآ هم د پاتي تاریخي اثارو او باستاني ساحاتو سروې روانه ده ،چې د هري کلا او سیمې معرفت اوږد بحث ته اړتیا لري ، خو په لنډه ډول ویلای شو چې ډیری دغه تاریخي ابدات د ورانیدو له ګواښ سره مخ دي او یا وران شوي دي او د ډیری باستاني ساحاتو څمکې غصب شویدي.

د هلمند دبست تاریخي اولرغوني کلا چې (۱۰۰۰-۶۵۰) کاله له میلاد څخه مخکې یعني له نن څخه شاوخوا ۳۶۰۰ کاله وړاندي په تقریبا ۱۰۷ جریبه مځکه کې د هلمند او ارغنداب لویو سیندونو د یو ځای کیدو په نقطه کې جوړه شوې ۴۸ دفاعي برجونه شاوخوا ژور خندقونه اوجګ بالاحصارونه اودوې دروازې لري چې د افغانستان او آن دنړی په تاریخ کې ځانګړی ځای او مشهورنوم لري.

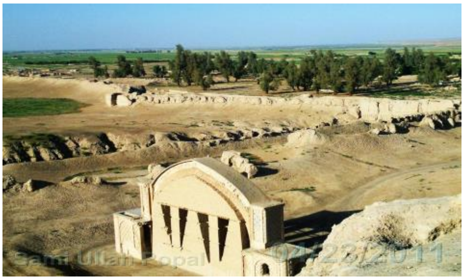

د شهزاده حسین مقبره :

د تر لاسه شوو شواهدو او اسنادو له مخې شهزاده حسین د سلطان محمود غزنوي د لور زوی او د سلطان ابراهیم زوی دی چې شاوخوا ۱۰۲۳ کاله وړاندې په همدې بست کې د جګړو په ترځ کې په شهادت رسیدلی او په یاده سیمه کې خاورو ته سپارل شوی.

په ۱۳۹۱ هـ ل کې د شهزاده حسین مقبره د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت د پرمختیایي بودجې په مټ ورغول شوه.

د شهزاده حسین لرغوني زیارت په خپله محدوده کې ډېره ښکلې تکیه) تفریحي ساحه (لري.

دهلمند دتاریخي او مشهور ځایونو جدول:

شماره	ولایت	موقعیت	ساحه نام	کوردینات	ساحه کود
۱	هلمند	لشګرګاه	منطقه شماره دوم یخچال ها	N:۳۱,۵۱۳۷۳ E:٦٤,۳۵۷۲۹	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۲

۲	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره سوم یخچال ها	N:۳۱,۵۱۳۰۱ E:٦٤,۳۵۷٦۰	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۳
۳	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره چهارم یخچال ها	N:۳۱,۵۱۲٤۲ E:٦٤,۳۵۸۵۵	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱٤
٤	هلمند	لشگرگاه	مسجد	N:۳۱,۵٤۹۰٦ E:٦٤,۳۵۱۵۹	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۵
۵	هلمند	لشگرگاه	حسن خانه	N:۳۱,۵٤۲۱۸ E:٦٤,۳٤۹۷۱	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱٦
٦	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره دوم حسن خانه	N:۳۱,۵۱۰٦۷ E:٦٤,۳۵٤۳۹	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۷
۷	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره سوم حسن خانه	N:۳۱,۵۱۱۸۰ E:٦٤,۳۵۳۰۳	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۸
۸	هلمند	لشگرگاه	تخت فتح خان	N:۳۱,۵۰۸۲۵ E:٦٤,۳۵۰۷۷	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۱۹
۹	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره چهارم حسن خانه	N:۳۱,۵۰۹۵۹ E:٦٤,۳۵۱۳۰	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۰
۱۰	هلمند	لشگرگاه	مسجد فتح خان	N:۳۱,۵۱۱٦۸ E:٦٤,۳۵۰۰۲	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۱
۱۱	هلمند	لشگرگاه	گل تاوه	N:۳۱,۵۱۳۵۱ E:٦٤,۳٤۷۹۰	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۲
۱۲	هلمند	لشگرگاه	سوری کری قلعه	N:۳۱,۵۱۷۵۷ E:٦٤,۳٤٦۲۲	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۳
۱۳	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره دوم فتح خان	N:۳۱,۵۱۵۱۲ E:٦٤,۳۵۲۰۹	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲٤
۱٤	هلمند	لشگرگاه	زیارت علامه آبان بستی	N:۳۱,٤۹۸۹۷ E:٦٤,۳٦۱۹٦	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۵
۱۵	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره سوم فتح خان	N:۳۱,۵۱٤۳۲ E:٦٤,۳۵۲۱۷	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲٦
۱٦	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره پنجم حسن خانه	N:۳۱,۵۱۵۹۹ E:٦٤,۳۵۰۸۵	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۷
۱۷	هلمند	لشگرگاه	منطقه شماره چهارم فتح خان	N:۳۱,۵۱۵۱۵ E:٦٤,۳٤۹۳۱	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۸
۱۸	هلمند	لشگرگاه	مربوط به زیارت شهزاده حسین	N:۳۱,۵۱۷۲۱ E:٦٤,۳۵۰٤۲	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۲۹
۱۹	هلمند	لشگرگاه	صوف سلیمان	N:۳۱,۵۲۸۳۳ E:٦٤,۳٤٦۸۹	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۳۰

۲۰	هلمند	لشگرگاه	قلعه غلامان	N:۳۱,٥٤۰۹۷ E:٦٤,۳٤۹۹۰	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۳۱
۲۱	هلمند	لشگرگاه	قلعه سنجد	N:۳۱,٥٦۰٥۱ E:٦٤,۳٥۰٤٤	AIA.۰۲۷,۰۱,۰۳۲
۲۲	هلمند	لشگرگاه	لشگرگاه	N: ۳۱′۳۲ E:٦٤,۲۲	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۱
۲۳	هلمند	لشگرگاه	گوال هدیره	N: ۳۱,٥۷۷٥۰۰۰۰۰۰۰۰۰۰۱ E: ٦٤,٤۹۳۳۳۳۰۰۰۰۰۰۰۰۷	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۲
۲٤	هلمند	لشگرگاه	بکاری قلعه	N: ۳۱′٦۳۸۸۸۸۹۹۹۹۹۹۹۹۹ E: ٦٤′٥٤٥۸۳۳۰۰۰۰۰۰۰۰۲	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۳
۲٥	هلمند	لشگرگاه	شینډک	N:۳۱′٦٥۱۳۸۹۰۰۰۰۰۰۰۰۲ E: ٦٤′٥۳٥۸۳۲۹۹۹۹۹۹۹۹۲	AIA.۲۷,۰۱,۰۰٤
۲٦	هلمند	لشگرگاه	یکه خاکو	N: ۳۱′۷۱۱۳۸۹ E: ٦٤′۳٦۹۱٦۷۰۰۰۰۰۰۰۰٤	AIA.۲۷,۰۱,۰۰٥
۲۷	هلمند	لشگرگاه	سره غندي	N:۳۱′۳۷ E:٦٤′۲۰	AIA.۲۷,۰۱,۰۰٦
۲۸	هلمند	لشگرگاه	سلطان بابا زیارت	N: ۳۱′٤۲٥۹٦٤٤۷ E: ٦٤′۳۸۷٦٦٥۰۲	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۷
۲۹	هلمند	لشگرگاه	تپه بلند	N:۳۱۳٦ E: ٦٤′۱۹	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۸
۳۰	هلمند	لشگرگاه	مختار	N:۳۱۳٦ E:٦٤۲۸	AIA.۲۷,۰۱,۰۰۹
۳۱	هلمند	لشگرگاه	لشکري بازار	N:۳۱′٥٦٥۷۹۱۱۷ E:٦٤′۳٦٦٦۷۰۰۰	AIA.۲۷,۰۱,۰۱۰
۳۲	هلمند	لشگرگاه	بالاخانه هلمند	N:۳۱٤۰ E: ٦٤٤٤	AIA.۲۷,۰۱,۰۱۱

د لښکرگا ښار اړوند د تاریخي آبداتو او ساحاتو د GISنقشه :

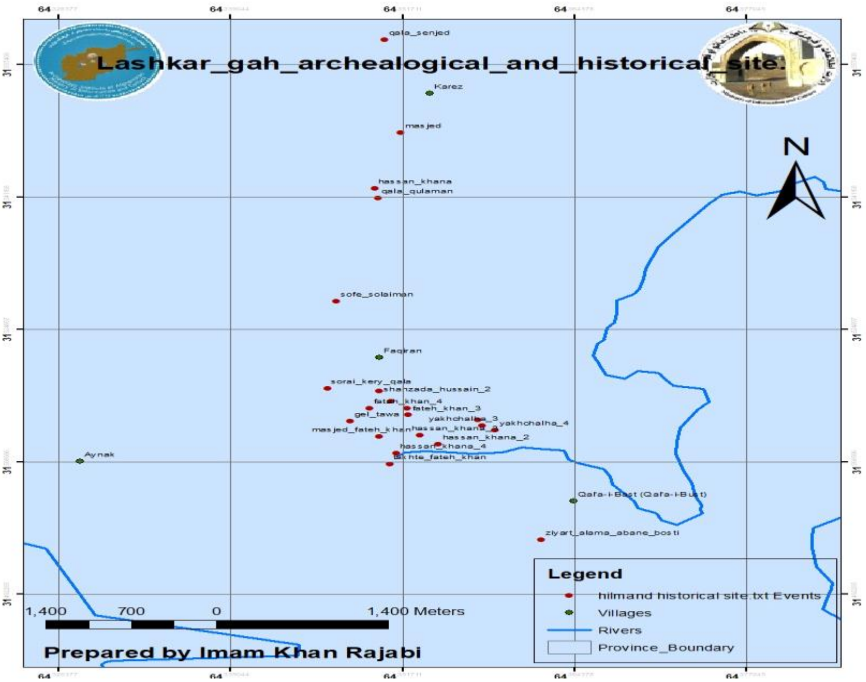

نقشه GISد کلا تاریخي بست هلمند د

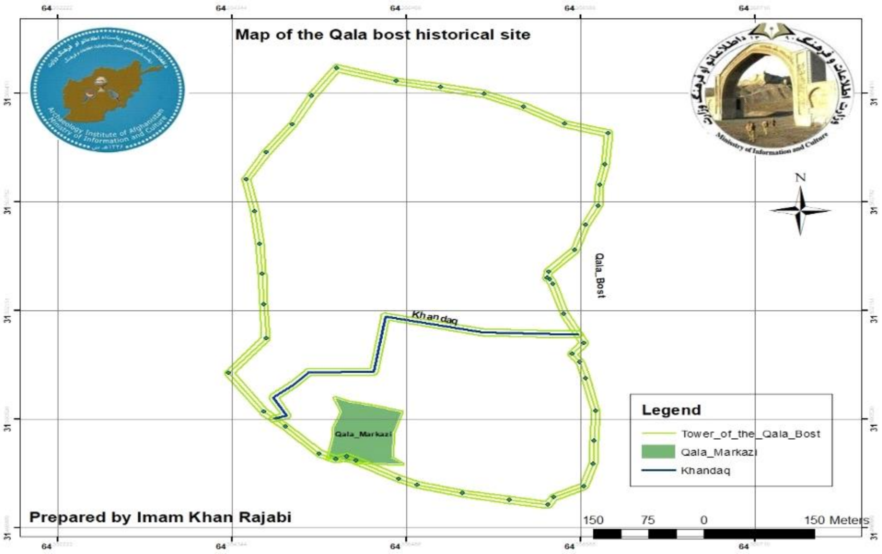

په هلمند ولایت کې رسنۍ :

په هلمند ولایت کې یوه دولتي جریده شتون لري چې په ۱۳۳۳ لمریز کال کې د هلمند په ویاړلي نوم تآسیس شوه او دهغه وخت څخه بیا تر اوسه پورې په استثنا د داخلي جنګونو په همدغه نوم په اونۍ کې یوځل او د کاله پنځوس څخه تر ۵۲گڼي چاپیږي چې د اعلاناتو او حق الاشتراک له درکه په ۱۳۹۳ کال ۵۱۲۸۰۰ افغانۍ او په ۱۳۹٦ کال کې یې ۱۲۰۳۰۰افغانۍ او په ۱۳۹۷ مالي کال کې یې ۲۵۰٦٦۰۰ افغانۍ عواید ددولت د وارداتو حساب ته تحویل کړیدي چې د عوایدو زیات او کم لاس ته راوړل د پروژو په اعلاناتو پورې تړاو لري.

دهلمند جریدې عمده ستونزې کم کیفیت او په کم تعداد چاپ ، همدارنګه د بشري او فزیکي منابعو نشتوالی دی، دوې نورې خصوصي مجلې چې د خصوصي پوهنتونو اړوند دي(بست مجله ،ارکوزیا مجله) هم فعالیت لري.

د هلمند دولتي تلویزیون په ۱۳٦٥ کې او راډیو په ۱۳٦۰ کې په فعالیت پیل کړی دی ، همدارنګه ۳ خصوصي تلویزنونه او ۱۰ خصوصي راډیوګاني پدې ولایت کې فعالیت لري.

د چاپي ،تصویري او صوتي رسنیو لیست:

شمیره	نوم رسنۍ د	حالت	مسؤل	شمیره تلیفون د	نمبر جواز د	کال جواز د
تلویزنونه						
۱	هلمند تلویزیون	فعال	حیات الله داوري	۰۷۰۸۲۳۰٤۳٦	دولتی ملی	
۲	سباوون تلویزیون	فعال	میرویس پاخون	۰۷۰۸۳٦٤۹۲۱	۲۰٦	٦/۱۲/۱۳۹۲
۳	باختر تلویزیون	فعال	مولاداد توبه گار	۰۷۰۷۱۲۰۲۹۷	۳٥۱	۱۳/۹/۱۳۹۳
٤	ژوندون تلویزیون	فعال	سردار محمد همدرد	۰۷۰۷۱٤۷۰۷۹	جواز ندارد	
راډیو ګاني او مجلې						
۱	هلمند رادیو	فعال	حیات الله داوري	۰۷۰۸۲۳۰٤۳٦	دولتي	
۲	سباوون رادیو	فعال	میرویس پاخون	۰۷۰۸۳٦٤۹۲۱	۱٤	۲٤/٥/۱۳۸٤
۳	موسکاه رادیو	فعال	بریالی هلمند	۰۷۹۳۷۰۰۰۷۰	۲٥۰	٦/۱۲/۱۳۹۲
٤	سمون رادیو	فعال	سلیم زمریالی			
٥	بست رادیو	فعال	عبدالسلام زاهد	۰۷۰۷۸۱۰۳۱۰	D-۲۸۲۲٤	۱۹/۱/۱۳۸۷
٦	تعلیم الاسلام رادیو	فعال	فیضي	۰۷۰۷۷٦٤۹۰۰	D-۲۸۹٥۲	۲٥/۳/۱۳۹۰
۷	ږغ رادیو	فعال	محمد ظاهر	۰۷۰۷۲۱٥۹٤۱		
۸	لشکرګاه ږغ رادیو	فعال	عبدالستار عطایي	۰۷۰۷۳۲۸۹۱٤		
۹	ژوندون رادیو	فعال	سردار محمد همدرد	۰۷۰۷۱٤۷۰۷۹	جواز ندارد	
۱۰	برشنا رادیو	فعال	سلیم زمریالی		۰۲۳٤	۹/٥/۱۳۹۷
۱۱	ساروان رادیو	فعال	عبدالستار عطایي			
۱۲	بست مجله	فعال	بست پوهنتون		٤۱	۱٥/۱۲/۱۳۹۱
۱۳	ارکوزیا مجله	فعال	ارکوزیا پوهنتون			
۱٤	هلمند جریده	فعال	اطلاعات و فرهنګ		دولتي	

د هلمند ځوانان :

هلمند کې د ټولنې لویه برخه ځوانان تشکیلوي، همدا ځوانان دي چې دټولنې د ملاتیر ګڼل کیږي، د حکومت په اوسنۍ دوره کې د هیوا په کچه ځوانانو ته په لوړو دولتی بستونو باندي د کار کولو زمینه برابره شوې، چې پدې ترڅ کې د هلمند ډیری ځوانان هم د مرکز په کچه او هم دلته په ولایتي کچه په بیلابیلو مهمو بستونو باندي ګمال شویدي، او په ټوله کې ددې ولایت اداره یوه ځوانه،باتجربه او صادقه اداره ګڼل کیږي.

هلمند کې ځوانانو ته د کار موندنې په برخه کې ډیري هڅې شویدي، ډیری ځوانان دا مهال په بیلابیلو ولس ته د خدمت کولو په موخه بوخت دي.

پدې ولایت کې ځوانانو ته په کافي اندازه د لوړو زده کړو زمینه هم برابره شوې ده ، چې د یو دولتي پوهنتون ترڅنګ دا مهال ۳ خصوصي پوهنتونونه شتون لري، او زرګونه ځوانان پکې په زده کړو بوخت دي، ددې ولایت ځوانان له زده کړو سره خاصه علاقه لري چې د همدې علاقې پر بنسټ په هیواد کې دننه او بهر په زده کړو بوخت دي، اوس مهال ددې ولایت په ځوانانو کې د ماسټرۍ او ډوکټورا تر کچې پر زده کړو سمبال ځوانان شتون لري.

د ځوانانو د ظرفیت لوړولو په موخه د ځوانانو چارو آمریت له لوري بیلابیل روزنیز پروګرامونه په لاره اچول شویدي، د ځوانانو ستونزو حل ته رسیدنه شوې ده او په ټوله کې له ځوانانو سره ښې اړیکې جوړې شویدي.

د هلمند ځوانان د افغان ملي امنیتي او دفاعي ځواکونو څخه د ملاتړ ترڅنګ د حکومت د ټولو ملي او اصلاحي پروګرامونو دومداره ملاتړ کوي، او افغان پوځ لیکو کې په لوړه کچه حضور لري، چې لدې لارې د خلکو او هیواد ساتنه کوي.

د هلمند ځوانان د سولې غوښتنې په پروسې کې چې د ټولو افغانانو ستره هیله ده ، تر ټولو لومړی ګام اوچت کړیدی، چې د سولې غوښتنې ولسي حرکت یې رامنځته کړیدی ، او دې حرکت د جګړو ښکیلو غاړو او نړیوالو ته د افغان ولس د سولې غږ رسولی دی، د سولې غوښتنې ولسي حرکت د هڅو په پایله کې د سولې خبري هم هیله بخښوونکې شویدي.

د هلمند ځوانان د افغان ولسمشر د اصلاحي پروګرامونو ،بنسټیزو پروژو او په اداراتو کې د اصلاحاتو په برخه کې تر ټولو ستر ملاتړ کوونکي دي، او پدې تړاو یې بیلابیلې د ملاتړ غونډې او خبري کنفرانسونه ترسره کړیدي.

د هلمند ځوانانو ظرفیتونو لوړولو ، د کاري فرصتونو ایجادولو، په لوړو دولتي بستونو کې د مقرریو، او یو شمیر نورو اساسي برخو کې ورته د پاملرنې غوښتونکي یوو.

۱,۲ـ جغرافیائی موقعیت اواقلیم :

هلمند لومړی درجه ولایت دی چې د هیواد لسمه برخه تشکیلوي مساحت ئې (۶۱۸۲۹) کیلومتره مربع دی ، د عرض البلد په ۲۹ درجو ۳۰ دقیقو او طول البلد په ۶۰ درجو او ۶۱ دقیقو ترمنځ واقع دی د هلمندولایت ختیځ ته د کندهار ولایت شمال ته یې اروزګان ،غور او دایکنډي ولایتونه پراته دي لویدیځ ته یې د نیمروز او فراه ولایتونه او جنوب ته یې د ډیورنډ د تش په نامه کرښې سره (۱۶۲) کیلو متره پوله لري د هلمند شمال ته یوه سلسله غرونه موقیعت لري او جنوبي سیمي یې ریګني دي اقلیم او هوا ئې د ژمي په موسم کې معتدله ده او د اوړي په موسم کې ګرمه وي د لښکر ګاه ښار ئې مرکز دی چې د کابل په(۶۷۱) کیلو متره په فاصله کې موقیعت لري .

شمیره	دځمکی نوعیت	مقدار په جریب
۱	شخصی زراعتی ځمکی	۷۳۱٦۳۲
۲	دولتی زراعتی ځمکی	۳۸۸۲۲۲
۳	غیر زراعتی دولتی ځمکی	۳۸٥٦۸۱
٤	علفچر	۹۷۷٦
٥	ځنګل	۷۹۰۹٥٥
٦	خدمات او قفی	٦٦۸٦
۷	صنعتی	۲۸۸
۸	دشتی	۲۷۳٥٤٦
۹	مسکونی یا قریه جات	۱٥٤۲۰
۱۰	تعداد د تاقلینی کورنی	۱۰٥۱۹
۱۱	هغه ځمکی چی غصب شوی	٥۰۰۰۰۰
۱۲	هغه ځمکی چی په قانونی ډول په اجاره ورکړه سوی	٥۲٦۰۰
۱۳	هغه ځمکی چی په بانک زمین کی ثتب سوی	۳۰۹۷۰۱
۱٤	هغه ځمکی چی دولتی او خصوصی اورکان ته انتقال شوی	۷٤۳۸
۱٥	هغه ځمکی چی له غصب څخه خلاس سوی	٦۲۲۸
مجموع		۳٤۸۸٦۹۲

د هلمند ولایت (۱٤) ولسوالۍ د درجو په مقیاس په لاندي ډول دي:

۱- لښکرګاه مرکز
۲- نهرسراج لومړي درجه ولسوالي
۳- نادعلی لومړي درجه ولسوالي
٤- د بارکزو ناوه (خلځ) لومړي درجه ولسوالي
٥- ګرمسیر دوهمه درجه ولسوالي
٦- موسی کلا دوهمه درجه ولسوالي
۷- کجکی دوهمه درجه ولسوالي
۸- باغران دوهمه درجه ولسوالي
۹- سنګین دوهمه درجه ولسوالي
۱۰- نوزاد دوهمه درجه ولسوالي

۱۱- دیشو دوهمه درجه ولسوالي
۱۲- خانشین(ریگ) دریمه درجه ولسوالي
۱۳- مارجه دریمه درجه ولسوالي
۱۴- واشیر دریمه درجه ولسوالي

شماره	دولسوالی نوم	دولسوالی درجه	دکلیو شمیر
۱	مرکزدلښکرگاه ښار	اول	۱۰۲
۲	نهر سراج	اول	۲۰۷
۳	نادعلی	اول	۱٦٤
٤	ناوه بارکزائی	اول	۱۲۹
٥	گرمسیر	دوهم	۱٥۰
٦	موسی قلعه	دوهم	۱۰۷
۷	کجکی	دوهم	۱۷۰
۸	باغران	دوهم	۲۹٥
۹	سنگین	دوهم	٥٦
۱۰	نوزاد	دوهم	۱۷۳
۱۱	دیشو	دوهم	۷٥
۱۲	خانشین	دریم	۹٦
۱۳	مارجه	دریم	۰
۱٤	واشیر	دریم	٦٤
۱٥	ناوه میش	دریم	۰
	مجموع		۱۷۸۸

۱,۳- نفوس

دمرکزی احصائی داداری د ۱۳۹۷کال دمعلوماتو په اساس دهلمند ولایت ټول نفوس (۱۳۹٥٥۱٤) اټکل شوی چې (٤,٤۱۹)٪ (فیصد نفوس دټول هیواد تشکیلوی چې) ٪ (٤۹,۳فیصده یې ښځې او) ٪ (٥۰,۷فیصده یې نارینه تشکیلوی (۹٥٦۷۷)یې ښاری او (۱۲۹۹۸۳۷) په کلیوالی سیمو کې ژوندکوی.

د اداری واحدونو په اساس دنفوس اندازه :

شماره	اداری واحد	نفوس	نارینه	ښځینه
	ټول نفوس	۱۳۹٥٥۱٤	۷۰۸٤۲۱	٦۸۷۰۹۳
۱	مرکز دلښکرگاه ښار	۱۸٦۷۰۸	۹۲٥۲۸	۹٤۱۸۰
۲	نهر سراج	۱٦۸۷۰۲	۸٦٥۳۳	۸۲۱٦۹
۳	نادعلی	۱۸۰٥۳٥	۹۳۱۱٦	۸۷٤۱۹
٤	ناوه بارکزائی	۱۰۷٤٥٥	٥٥۰٥٤	٥۲٤۰۱
٥	گرمسیر	۱۱٥۱٥۸	٥۸٦۱۷	٥٦٥٤۱
٦	موسی قلعه	۱۱۷٥۸٥	٥۹۱۱٦	٥۸٤٦۹

۷	کجکی	۱۱۲۸۳۱	۵۷۷۳۳	۵۵۰۹۸
۸	باغران	۱۰۱۶۸۹۷	۵٤۱٦۳	۵۲۷۰٤
۹	سنگین	۷٤۷۰۸	۳۷۹۹۱	۳٦۷۱۷
۱۰	نوزاد	۹٤٤۷۷	٤۷۵۰۷	٤٦۹۰۷
۱۱	دیشو	۲۹۲٦۱	۱٤۳۸٦	۱٤۸۷۵
۱۲	خانشین	۲۵٤٤۷	۱۳۰۵۳	۱۲۳۹٤
۱۳	مارجه	۲۹۳۸٤	۱۵۱۵۰	۱٤۲۳٤
۱٤	واشیر	۲۷۹۵۵	۱۳۹۹۹	۱۳۹۵٦
۱۵	ناوه میش	۱۸٤۱۱	۹٤۷۵	۸۹۳٦
	مجموع	۳۷۰۱۰۲۸	۱٤۱٦۸٤۲	۱۳۷٤۰۹۳

- د فقر د کچي سلنه ٪۳۹٬۱ :
- د کاري ځواک د کچي سلنه٪۵۵٬٤ :
- د جنسیت په اساس د کارکوونکو سلنه ٪۸۲ :نارینه کارکوونکي او ٪۱۸ ښځینه کارکوونکي.

دوهم څپرکی

د هلمند ولایت د عمومي وضعیت تحلیل:

۱ ـ دهلمند دکرنی او کلیو پراختیا سکتور د وضعیت تحلیل:

هلمند ولایت دافغانستان دمهمو ولایتونو له جمله څخه دی چی دمساحت له مخی دگران هیواد یو په لسمه برخه جوړوی چی د موقیعت له نظره په امنیتی ، اقتصادی او کرهینزو برخو کی خـورا مهم رول لری چی دافغانستان غرب طرفته دپلازمنی څخه (٦٩٣) کیلومتره کی یوه همواره پرته سیمه ده ،
دهلمند په مرکز لښکرگاه او ولسوالیو کی دگران هیواد دهری سیمی وگړی د وړونو په ډول ژوند کوی ، چی ددی خبری ښه شاهد هره دولتی او خصوصی اداره ، دغم او خوشی محفلونه ، تجارتی بهیر او کلیوالی ژوند دی.
همداسی باید وویل شی چی هلمند یو زراعتی سیمه ده چی زیاتی روانی اوبه او پراخه کرنیزی ځمکی او شاړی دښتی لری چی ټول مساحت یی (٦١٨٢٩) کیلومتره مربع دی ، همداسی اوبه یی دهلمند روان سیند دی چی دهلمند ولایت په منځ کی په ډیر شور سره بهیږی چی کولای شو داوبو دسم مدیریت په نتیجه کی په همدی ولایت کی پرتی خاوری په درست ډول خړوبی شی.
دا چی هلمند یوه پراخه همواره او زراعتی سیمه ده ، دتیرو حکومتونو دتوجه په صورت کی نوموړی ولایت دحاصلاتو دکندو نوم درلود چی بد بختانه دسیمو څو لسیزو ناخوالو وکولای شول چی ټول هیواد باالخصوص دهلمند هر څه غیر نارمل کړی ، چی بیا هم همدی غیرو اولس خپل وطنی کارونه که څه هم مشکلات زیات دی خپل فصلونه او پټی همداسی زرغونه او شیرازه ساتلی دی ، دیادولو وړ ده چی پدی سیمه کی هر ډول نباتات توافق کولای شی چی دهیواد په سطحه یی د تولیداتو ښه نمونه) غنم ، پنبه اوجوار (دی چی هر کال دهمدی ولایت خلک څه ځانته او څه خپل هیوادولو ته لیږدوی چی دهمدی لاری خپل ورځنی ژوند مخته بیایی.

د هلمند زراعتی پیداوار:

هلمندولایت دهیواد په کچه یو زراعتی ولایت دی ، چی ټوله (٦٠٠٠٨٤٧) هکتاره ځمکه لری ، چی ددی جملی څخه (٣٤٢١٧٢)هکتاره یی ابی ، (٥٥٠) هکتاره للمی ، (٢٩٠٣) هکتاره کی باغات ، (٣٤٣٦٩٦٦) هکتاره بکروبایر ، او پاتی نوره ځمکه یی ریگستان ، جنگلات ، علفچر ، او شهری ساحی دی.

شماره	د ځمکي ډول	مساحت (په هکتار)
١	زراعتي او ابي ځمکه	٣٤٢١٧٢
٢	للمي	٥٥٠
٣	باغونه	٢٩٠٣
٤	بکروباير	٣٤٣٦٩٦٦
٥	څرځایونه،ځنگلات او ریگستان	٢٢٠٨٤٨٠
	مجموع	٥٩٩١٠٧١

هلمند ولایت کی د سبو د کرنی ساحه او تولیدات:

سبزیجات وفالیز کاری			
شماره	دسبو نوم	ساحه (هکتار)	تولید فی هکتار(تن)
۱	کچالو	۱۸	۱۲
۲	پیاز	۷٦۸	٤۳
۳	زردک	۸٤۸	۱٤
٤	بانجان رومی	۳۱۹۱	۳۰
٥	تربوز	۹۸٥٥	۳٥
٦	خربوزه	٤٥۷٥	۲۸
۷	بادرنگ	۲۸۸۸	۱۰
۸	کدو	٤۹٤	۱٦
۹	بامیه	۲۸۰۳	۱٥
۱۰	گندنه	٥٦٦	۱۲
۱۱	نعنا	٤۸۰	۱۰
۱۲	گلپی	۳٥۰	٦
	مجموع	۲٦۸۳٦	۲۳۱

د کرنې او مالداری د وضعیت تحلیل:

د هلمند ولایت په مرکز او لسوالیوکی دغذایی مصونیت کمبنت چی یوه جدی موضوع ده او پدی ولایت کی ٪۳۲)) وگړی غذایی مصونیت لری.

تر دی مهاله دکرنی سکتور اړوند (۷۹)شنی خونی په مرکز او ولسوالیوکی د)کارډیف(او)راډ پ (لخواجوړی شوی دی او په مرکزاو ولسوالیوکی (۲۳۹۲۳) هکتاره ځمکه کی باغونه ایښودل شوی دی،دکرنی ترڅنگ ددی ولایت دخلکو ډیره برخه په مالداری باندی هم بوخت دی چی د خپلو اړتیاوو سربیره ځینی حیواني محصولات لکه وړی، څرمني یی نورو هیوادونو ته هم صادروي او شیدی مستی او نور یی محلی بازارونو کی پلوری چی ترډیره یی دکورنیو په اقتصادی ژوند کی مهم رول لوبولی دی .

(۲۷)بابه حیوانی کلینیکونه چی دامریکا دپراختیایی اداری (USAID) لخوا تمویلیږی په مرکز او ولسوالیوکی فعاله دی.

(۳)کرنیز فارمونه اوهمدارنگه (۱۳) دخاریو دروزنی فارمونه هم ددی ولایت په مربوطاتو کی فعاله دی .

دهلمند ولایت دکرنی سکتور کی (٤) ریاستونه) زراعت،انکشاف دهات، اراضی او مخدره توکو په وړاندی د مبارزی ریاستونه شامل دی (او همدارنگه دهلمندولایت کی هم دنوروولایتونو په شان دملی پیوستون برنامی دکلیوپراختیاریاست په چوکاټ کی دکلیوالی شوراگانو له لاری ځینی وړی پروژی لکه دپاکو اوبو د څاگانو کیندل ،استنادی دیوالونه رغول ،دپلونواو پلچکونورغونه او دلارو جوړولو پروژی په اکثره ولسوالیو کی پلی شوی دی چی یاد پروگرام په کلیوالی سطحه دپرمختگ اود طبعی پیښو د زیانونو دکموالی په برخه کی د پام وړ بدلون رامنځ ته کړی دی او د ولسي ترون پروگرام چي تازه يې د هلمند د مرکز په شمول په دريو ولسواليو کي لکه نادعلی، ناوه بارکزائي او گرمسير کي په فعاليت شروع کړې ده چي يو شمير وړې او لوي پروژې به د ياد پروگرام د لاري تطبيق سي.

په هلمند ولایت کي کرهنیز تولیدات:

د دي ولایت مهم کرنیز محصولات لکه غنم ،جواري ،پمبه ،می ،کنجدي،پلی ، رومی ، پانجن ، زعفران ،ځیره ، هندواني ، او خټکي او همدارنګه انار انګور، شفتالو ، زردالو ، بادام ،پسته ،ګرینګیچ او داسي نورو دي همدا راز په هلمند کي د هندوانو او خټکو ښه پالیزونه هم کیږي چي هندواني یې د هیواد په کچه ځانګړی شهرت هم لري هیره دي نه وي چي پدي ولایت کي کوکنارهم زیات کرل کیږی او خلکو یې ځکه د کوکنارو کرلو ته مخه کړي چی د ځمکو د نورو حاصلاتو لپاره یې بازار نسته د ولسوالیو څخه تر مرکز پوري د خپلو ځمکو د حاصلاتو په راړولو ډیر لګښت راځي ځکه چي د ولسوالیو لاري او سړکونه ډیر خراب دي.

کرنیزه ځمکه (۳٤۲۱۷۲ هکتاره کرنیزه او ٥٥٥ هکتاره للمی) ده.

کرنیز محصولات (مقدار په ټنه)

غله جات	طبی او صنعتی نباتات	حبوبات	میوه جات	سبزیجات
۷۳٤٥٦۹	۱۱۱۸۰۹	۱٤٥٥۰	۳۷٦۸۷۰	٤٤٤۲۸۲

همسایه ولایتونوته کرنیز صادراتی محصولات(مقدار په ټنه)

غله جات	طبی او صنعتی نباتات	حبوبات	میوه جات	سبزیجات
۲۹۳۸۲۷	٤٤۷۲۳	٥۸۲۰	۱٥۰۷۸۰	۱۷۷۷۱۲

- په پراګنده شکل وچی او لندی میوی دی ولایت ته دهمسایه هیوادونو او نړی ولایتونو څخه وواردیږی.
- په هلمند ولایت کی(۸٥ ٪ (فیصده خلک چی(۲٥ ٪ (فیصده یی زنانه دی په کرنه بوخت دی.
- دکرنی مالداری او ابو لګلو ریاست دمعلوماتو په اساس په هلمند ولایت کی تقریبا(۳۲ ٪(خلک غذایی مصؤنیت لری.
- تر دی مهاله هیڅ فعاله سړه خونه په هلمند ولایت کی شتون نلری.
- دهلمند کانالونه عبارت دی له.

دشملان کانال

دنهرسراج کانال

دنادعلی کانال

دسرکار کانال

دناوی کانال

- دهلمند دکجکی بند چی ۱,۷ میلیارد مکعب ظرفیت لری.
- دهلمند آب ګردانونه عبارت دی له.

دنهرسراج

ناوی

قلعه بست

گرمسیر

د کرهنې لپاره د اوبو سرچينې:

- باراني اوبه
- د سیندونو اوبه
- کاریزونه
- کانالونه
- خاګانې
- په هلمند ولایت کی ۱۳ د ۵۰۰حیواناتو په ظرفیت حیوانی فارمونه او د ۱۵۰۰جریبه په ظرفیت تحقیقاتی او تکثیری فارمونه شتون لری .
- په مجموعی ډول په تیرو پنځو کلونوکی د (۱۰۰-۵۰)میلیونو افغانیوانکشافی بودجه په مصرف رسیدلی.
- دتیرو پنځو کلونو په جریان کی د (۱۰-۵)میلیونو افغانی دتحقیقاتی فارم عواید ددولت حساب ته انتقال شوی دی.
- د(IRC)،(CARD-F)،(MC)،(AAIP)، (NHLP)برنامې او موسسات دهلمند دکرنی ریاست سره په مختلفو برخو کی فعالیت لری.

هلمند کی د حیواناتو او طیورو احصائیه:

شماره	اسم ساحه	قلبه گاو	گاو شیری	گاو شیری	گوساله	گوساله	مجموعه	تعداد	تعداد گوسفند	تعداد	تعداد	تعداد	تعداد مرغ		
			دورگه	وطنی	وطنی	اصلاح شده	گاو	نر		شتر	اسپ	مرکب	وطنی	اصلاح	مجموعه
۱	نادعلی	۸۰۹	۲۵۳۳	۱۲۶۶	۲۰۰	۳۹۴۶	۸۷۵۴	۱۴۳۰۰	۱۴۹۵۰	۳۱۰	۱۰	۱۰۳۷	۵۵۷۳	۱۱۱۴۶	۱۶۷۱۹
۲	مارجه	۱۱۸۶	۲۰۰۲	۱۰۰۱	۹۱۱	۱۸۰۲	۶۹۰۲	۱۶۲۰۰	۱۵۵۰۰	۴۰۰	۳۴	۱۵۴۸	۱۰۰۰۰	۵۰۰۰	۱۵۰۰۰
۳	ناوه	۱۰۱۵	۷۰۹۲	۳۵۴۶	۳۳۹۶	۶۷۴۲	۲۱۷۹۱	۶۱۳۷	۱۷۹۰۶	۵۰۰	۲۰	۴۹۳۹	۳۴۴۴۰	۲۰۰۰	۳۶۴۹۰

٤	٥	٦	٧	٨	٩	١٠	١١	١٢	١٣
گرمسیر	مرکز	گریشک	سنگین	موسی قلعه	نوزاد	کجکی	خانشین	واشیر	باغران
١٠٩٠	٥٠٠	١٣٢٤	٥٤٠	٢٢٩٤	١٢٠٦	١٨٠	١٥٠٠	١٩٠	٤٣٠٠
٤٥١٤	٤٩٧٣	٢١١٦٢	٢١٣٠	٢٠٠٠	٨٥٤٠	١٥٦٥	٣٠٠٠	١٨٠٠	٤٨٠
٢٢٥٧	٢٢٨٦	٧٠٥٤	١١٠٦٢	٥٠١٤	١٠٥٧٠	٣٤٨٩	٦٠٠٠	٥٤٣٠	١٠١٢٠
٢٢٠٧	١٨٢٠	٦٨٥٠	١٠٥٦٢	٤٩١٤	١٠٣٢٠	٣٣٧٦	٥٤١٠	٥١١٠	٧١٠
٤٤٠٤	٣٧٤٥	٢١١٢٧	٢٥١٠	١٧٧٠	٨٣٩٠	١٣٦٥	٢٧٦٠	١٦٥٠	٥٠
١٤٤٧٢	١٣٣٢٤	٥٧٥١٧	٢٦٨٠٤	١٥٢٩٢	٣٩٠٢٦	٩٩٧٥	١٧٩٦٠	١٤١٨٠	١٥٦٦٠
١٠٥٧٢	٨٥١٤	١٣٩٤٠	١٠٨٢٥	١٤٨١٨	١٩١٧٢	١٦٤٩١	١١٦٠٠	٨٥٠٠	١٥٨٧٠
٥٠٢٠٠	٥٧١٢٨	٥٢٣٩٠	١٩٦٧٢	١٩٣٠٢	٢١٠٨٤	٣٥٧٥٤	٣٠٠٠٠	١٠٥٠٠	٢٥٧٣٠
٥٠٠٠	١٢٨	٤٧٠	٨٧٠	٦٠٠	٧٤٨	٦٧٥	٤٥٠٠	٩٠٠	٣٠٠
٣٠	٢٥	٤٨	٢٢٧	١٣٧	١٩	٣٤	٥٠	٦٠	٥٠٠
٤٣٠٠	٥٣٢٢	٣٥٣١	٣٤١٢	٢٧٦٧	١٨٣١	٥٠٣٩	٢٠٠٠	٤٠٠٠	٣٠٠٠
٢٨٩٢٠	٢٤٨٤٠	٢٣٥٢١	٢٠٥٣٨	١١١٩٣	١٧٥٥٣	٧٦٣٦٧	٢٧٩٥٠	١٥١٩٠	٩٧٣٠
١٥٠٠	١٠٨٣٠	١٠٣١٥	٢٥٠٠	٨٧٨	٥٧٨	٢٥١	٢٨٠٠	٢٣٠٠	٠
٣٠٤٢٠	٣٥٦٧٠	٣٣٨٣٦	٢٣٠٣٨	١٢٠٧١	١٨١٣١	٧٦٦١٨	٣٠٧٥٠	١٧٤٩٠	٩٧٣٠

١٤	ديشو	٦٢٠	١٤٠٠	٣١٩٠	٣٠٦٠	١٣٠٠	٩٥٧٠	١٢٩٠٠	٢٨٠٠٠	١٢٠٠	٢٠	٥٠٠	٨٣٦٠	٠	٨٣٦٠
١٥	گجران	١٢٠٠	٨٩٠	٩٢١٠	٩١١٠	٨٠٠	٢١٢١٠	١٤٦٢٠	١٨٩٧٠	٣٣٠	١٠	٣٧٠٠	١٠٨٣٠	٩٢٠	١١٧٥٠
مجموعه		١٧٩٥٤	٦٤٠٨١	٨١٤٩٥	٦٧٩٥٦	٦٢٣٣١	٢٩٢٤٣٧	١٩٤٤٥٩	٤١٧٠٨٦	١٦٨٣١	١٢٢٤	٤٥٩٢٦	٣٢٥٠٥٥	٥١٠١٨	٣٧٦٠٧٣

د لبنياتو د پروسيس لپاره اسانتياوي او په دې برخه کې پانګونه :

په هلمند ولايت کې د فعلا د لنبي محصولاتو د پروسس لپاره کوم فابريکه شتون لري ، يوازې د افغان ملګ په نوم د لبنياتو يو مرکز شتون لري چې نومړي مرکز غير ميکانيزه ، منول) د لاس پواسطه (کار کوي ، چې تقريبا ۳۰۰ ليتره شيدې د ورځې پروسس کوي ، په بايله کې مستې ، تازه شيدې ، پنير ، کورت سنډل ، ايس کريم ، فيرني او نور توليدوي او په لبنګرګاه کې پلوري ،يو بل لوي پاستوريزه لبنياتو د پروسس مرکز د ميلکو پنوم د کندهار په ولايت کې شتون لري چې خامې شيدې په کندهار کې پيري) رانيسي (، او هلته يې پروسس کوي ، چې د خامې شيدو د کمښت سره مخ دي ، نومړي مرکز لبني محصولاتو د پلور لپاره په لبنګرګاه بنار کې دوه مرکزونه لري .څرنګه چې په هلمند ولايت کې د خامو شيدو بيه ډيره ټيټه ده نو دا لبني محصولاتو د پروسس په برخه کې پانګوني لپاره ښه چانس دي همدارنګه په مخکنيو دورو کې د لبنياتو د پروسيس اسانتياوي موجود وې، چې اوس يې هم ودانۍ شتون لري چې ترميم او پانګوني ته اړتيا لري تر څو ورغول سي.

تجاران او سرمايه دار خلک بايد وهڅول سي تر څو خصوصي سکتور په دې برخه کې پانګونه وکړي او دولت ورته بشپړ امکانات په واک کې ورکړي لکه دوامداره برق، د پروسيس فابريکې، سړک، امنيت او نور...

په دريو کلونو کې دلبنياتو مصرف او عوايد

کلونه	دلبنياتو مصرف په ټن	کلنی عوايد(افغانی)
١٣٩٥	١٨٠٠	٤٠٠٠٠٠٠٠
١٣٩٦	١٩٠٠	٤٢٠٠٠٠٠٠
١٣٩٧	٢٠٠٠	٤٤٠٠٠٠٠٠
مجموع	٥٧٠٠	١٢٦٠٠٠٠٠٠

د لبني محصولاتو بازار موندني تحليل:

په هلمند ولايت کې ډيري مالدارن خپلې شيدې او لنبې محصولات نه پلوري د ويجاړو سړکانو ، د ښار څخه د ليرې والي د شيدو د راټولو د مرکزونو ، د پروسس مرکزونو نشتون او د لبني محصولاتو د ټيټ نرخ له کبله خپلې توليد شوي شيدې په خپلو کورونو کې مصرفوي، نو پدې بنسټ په ډيري سيمو کې مالدارانو خپل توليد شوي محصولات په

خپلو کورونو کي په مصرف رسوي او که لږ اندازه اضافه شي هغه هم د یو بل لنبې محصول) شلمبې ، مستې (په ډول په وړیا توګه خپل و ګاونډیانو ته ورکوي

).همت) ۲۰۱٦ خیړني په اساس په هلمند ولایت) ناوه ، نداعلي ا لښکرګاه (کې ۳۷ سلنه مالداران   شیدې پلوري او اضافه تولید لري او ٦۳ سلنه   خپل شیدې نه پلوري ځکه چې د پلور لپاره اضافه شیدې نه لری او یا هم د لبني محصولاتو د پلور لپاره بازار شتون نه لري .، په عمومي توګه هره کورنې په اوسط ډول ۹,۵ لیټره اضافه تولید لري چې دا د کورنی په سطحه فوق العاده لوړ تولید دي که چیري د راټولو مراکز ورته جوړ شی او په منظم ډول راټولي شي ، د پروسس د فابریکو سره وصل شی ،او بازار وته پیدا شی په کورنی اقتصاد او همدارنګه د سیمي د اقتصاد په ښه کیدو کي عمده رول لري .

منبع : په هلمند ولایت کي د شیدو تولید او بازار موندنه همت ،۲۰۱٦

د پورته چارچ څخه داسي معلومیږي چې د (۳٤) سلنه مالدارن د بازار سره اړیکه لري او خپل تولید شوي لبني محصولات بازار ته وارنډې کوي او ٦٦ سلنه مالداران خپل تولید شوي لبني محصولات بازار ته نه وړاندې کوي

په هلمند ولایت کي د شیدو د یوه لیټر بیه په اوسط ډول۲۲,۸   افغانۍ دي د شیدو نرخ په مختلفو سیمو کي لږ اندازه توپیر لري.مثلا په لښکرګاه او نیږدو سیمو کې مالداران یوه لیتر شیدې تقریبا په ۲٦-۳۰ افغاني پلورئ حال دا چې د ناوې ولسوالي ، د نادعلي ولسوالی او نورو لیري سیمو مالداران خپلې تولید شوي شیدې یوه لیتر په ۲۲-۱۸ افغاني پلوري او یا هیڅ پلور نه لري) همت.) ۲۰۱٦

د جدول (۱۵) د شیدو او لبني محصولاتو پلور او نرخ :

د محصول نوم	شیدې	مستې	کتنې
لوړ نرخ (لیتر/افغاني)	۳۰	۳۵	ذکر شوي ارقام یوازي د څیړنې د ساحې) ناوه ، نداعلي او لښګرګاه ښار(څخه په نمونوي) رنډم (بڼه راټول شوي دی.
کښته نرخ (لیتر/افغاني)	۱۸	۲۸	
اوسط(لیتر/افغاني)	۲۲,۸	۳۱	
موډ (لیتر/افغاني)	۲٤	۳۰	

منبع : په هلمند ولایت کي د شیدو تولید او بازارموندنه ، همت۲۰۱٦

دبازار موندنی چاینلونه:

منبع : په هلمند ولایت کي د شیدو تولید او بازار موندنه ،۲۰۱٦

د پورته شکل څخه څرګندیږي چې په هلمند ولایت کې ۵۰ سلنه مالداران خپل شیدې او لبني محصولات په محلي جمع کوونکو باندي هم هلته خپل په کلیو کې پلوري ، وروسته د محلي جمع کوونکو پواسطه ښار ته روړل کیږي ،چې وروسته یي همدا محلې جمع کوونکې په ښار د لبنیانو پر دوکانونو ، شریخ خانو او رستورانتونو باندي په یو څه اندازه ګټه یي پلوري.

۲۷ سلنه مالداران مستقیا خپل تولید شوي شیدې او لبني محصولات په پرخون پلورونکو) لبنیاتو (باندې پلورې .او ۹سلنه مالداران خپل لبني محصولات مستقیا په ښار کې په شریخ خانو او رستورانتونه باندې پلوري .

۱۴سلنه مالداران خپل تولید شوي شيدي او لبني محصولات هم هلته خپل په کلي پرخپلو ګاونډيانو پلوري, البته ادا مالداران د لښکرګاه ښار ته نيږدي په شاخوا سيمو کې ميشت دي، د دوي پيرودونکي هغه څوک دي چي خپله څاروی نه ساتي بلکه د نورو مالدارانو څخه لبني محصولات رانيسي د موضوع دښه روښانتيا په خاطر لاندی چارت ته مراجعه وکړی.

چا رت (۲) د شیدو د بازارموندني چاینلونه:

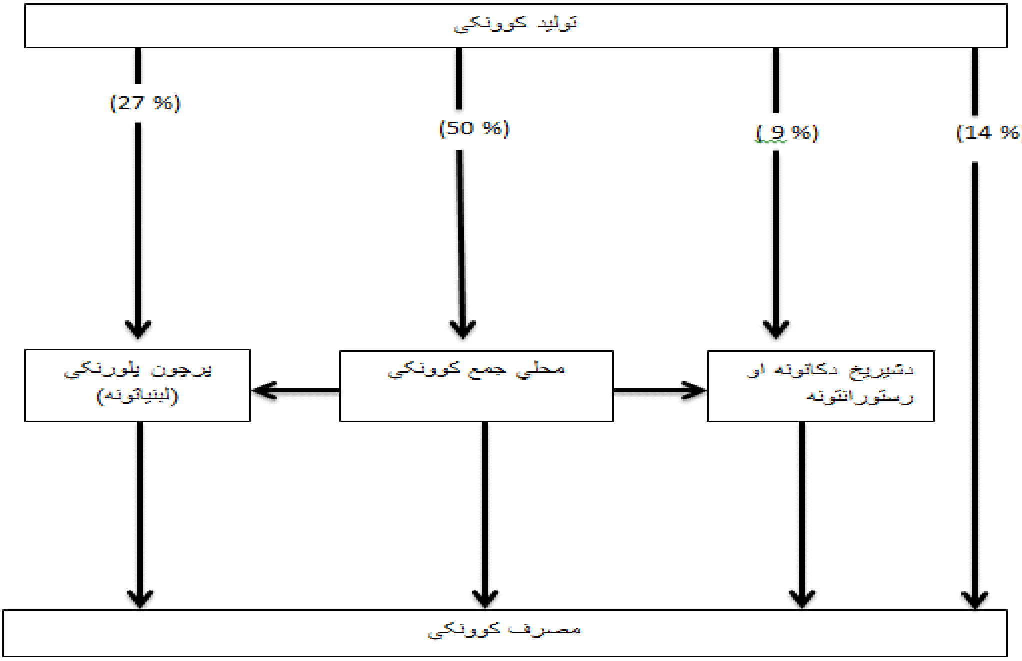

د هلمند ولایت د کرنې ، اوبو لګولو او مالداري ریاست راپور په اساس په لښکرګاه ښار کې ٤١ بابه د شیدو او د شیدو د محصولاتو د پلور مرکزونه شته چې تقریبا د ورځې ۳۱۹۵ کیلو ګرام شیدې د مالدارنو څخه رانیسي تر ابتدائی پروسس څخه وروسته يي په لګبنتچیانو باندې د تازه شیدو او د شیدو محصولاتو په شکل پلوري (.د هلمند ولایت کرهني ریاست) ۲۰۱٦

دلبني محصولاتو مصرف کوونکي(لګبنتچیان (خپله تولید کوونکو او د هغه کورنیو څخه عبارت دي چې خپله حیوانات نه ساتي او خپل د اړتیاو وړ لبني محصولات مستقیما د مالدارانو او یا هم د هټیوالو څخه رانیسي .دا خلک اکثره په لښکرګاه ښار او ښار ته په نیږدو سیمو کې اوسیږي .نومړي کورنۍ د لبني محصولاتو د اړتیا د پوره کولو په موخه تازه شیدې ، شرومبې) شولمبې ، تروې (، مستې ، چکیده) چکه (، او په لږ اندازه ملایي ، پیروې او کوچ څخه هم استفاده کوي ، پينر په هلمند په ولایت کې ډیر لږ استعمال لري، تر ټولو زیات چې تقریبا هر کورنې هر ورځ استعمالوي ، هغه شرومبې) تروې (دي

د داخلي لبني محصولاتو سره سره څنې لګبنتچیان د بهرني تولیداتو څخه هم استفاده کوي لکه، پاکستاني ملک پیک ، ایوریډي او ایراني قوطي شوي شیدې، ایراني مستې ، ایراني بوتلي شرومبې ، ملایي) پیروي (، پنیر اونور څخه استفاده کوي .چې د نني او بهرني لبني محصولاتو د استفاده کچه په لاندې شکل کې لیدل کیږي.

شکل :(۷) د بهرنې او داخلې لبني محصولاتو څخه د لګښچیانو د ګټې اخستنې سلنه
منبع : په هلمند ولایت کې د شیدو تولید او بازار موندنه۲۰۱۶

پورته شکل دا ښکاره کوي چې ۳۵ سلنه مصرف کوونکې یوازې د داخلې لبنې محصولاتو څخه استفاده کوي ، ٦٢ سلنه هغه مصرف کوونکې دي چې داخلي او بهرنې دواړو لبنې محصولاتو څخه استفاده کوې او ډیر لږ شمیر مصرف کوونکې (۳سلنه) شته چې یوازې د بهرنې لبنې محصولاتو څخه استفاده کوی چه اکثرا خلک دداخلی لبنی محصولاتو داستعمال سره علاقه لری چه کیفیت یی ښه او قیمیت یی نسبت خارجی لبنی محصولاتو ته ارزانه دی او سره له دی ځینی خلک د خارجی لبنی محصولاتو څخه هم استفاده کوی ځکه چه لاس رسی ورته اسانه د کلی په هر دوکان او دښار په هره مغازه کی دلاس رسی وړ دی

د کلیو په سطحه د شیدو د راټولوني مرکز جوړول، چي حد اقل ۱۵۰ غواګاني باید په هغه مرکز کي موجودي وي تر څو مالداران په خپله خوښه یاد مرکز ته شیدی راوړي، منظم ټرانسپورټیشن ته لاس رسی، د شیدو د پلورني د بل مارکیټ نه شتون، د شیدو د راټولوني لپاره د کرائې د لګښت مخنیوی، د پلورنکي او اخیستونکي تر منځ د ځای رضایت، د ځای تغیر د خلکو د سهولت په خاطر د دوی د رضایت پر اساس، د شیدو رانیول په کوپراتیفي ډول، د شیدو د منظم او محفوظ ډول د راټولوني تضمین.

د لبنیاتو لپاره د مارکیټ په برخه کي تر ټولو لویه ستونزه د پروسیس نه شتون دی، چي دې حالت ګڼ شمېر کورنی مایوسه کړي چي ډیری وخت مخکي د همدې سیمو لبنیات نورو ولایتونو ته انتقالیدل او هلته ترې استفاده کیده.

لبنیات د افغانستان بیل الخصوص دهلمند ولایت د عمده محصولاتو څخه شمیرل کیږی چی نوموړی محصول) لبنیات (ته لوی او کوچنی اړتیا لري او ورسره د کورني اقتصاد په قوي کولو کي هم مرسته کوي.

لبنیات دهلمند ولایت په مرکزي سیمه لښکرګاه، ناوه ، ګرمسیر ، نادعلی ، مارجه ،نهرسراج)کرشک (او نورو شمالي او جنوبي ولسوالیو کی په پراخه کچه تولیدیږي، د هلمند ولایت د نوموړو لبنیاتو لپاره ښه او مناسب اقلیم ، پراخه څمکی او زیاتی اوبه لری چی ذکر شوی لبنیاتو څخه په زیاته اندازه عاید لاسته راتللای سي خو هغه وخت چي د پروسیس فابریکې یې فعالیت ولري

۲ـ زیربنا او طبعی سرچینوسکتور د وضعیت تحلیل:

د ټولګټو ریاست اړوند سړکونه :

دا چی دهلمند ولایت د هیواد په کچه د مساحت له لحاظه ۱/۱۰ برخه د ټول افغانستان تشکیلوی نو پدی اساس مواصلاتی لاری یی هم زیاتی دی ددی ریاست اړوند ۱۱۸۰ کیلومتره سړکونه موجود دی چی ددی جملی څخه ٤٤٨ کیلومتره یی پاخه او پاته ۷۸۰ کیلومتره سړکونه یی خامه دی چی ځینی سړکونه یی ډیر په خراب حالت کی قرار لری چی د ولایت په سطحه ۳۸ ٪ فیصده سړکونه پاخه او پاته٦۲ ٪ فیصده سړکونه خامه دی.

د خامه او پاخه سړکونو تفکیک د کیلومتر په اساس

د ځمکني ټرانسپورټ تنظیم ریاست

د هلمند ولایت د ځمکني ټرانسپورټ ریاست کې ٤۰ اتحادیه او شرکتونه مسافربري او باربري فعالیت لري، د ټرانسپورټ ریاست په ګرشک، ګرمسیر، مارجه ولسوالیو او په لښکرګاه ښار کې د ټرانسپورټ خدمتونه لري، د ټرانسپورټ ریاست په کال کې تخمیناً ۲٥ میلیونه افغانۍ عواید جمعه کوي، د لښکرګاه په ښار کې دوه مسافربري ترمینلونه لري او د ولایت

مقام په همکاری شل جریبه ځمکي د باربري د ترمینل د ودانۍ لپاره منظور سوي دي د عوایدو د جمعه کیدو لپاره د لښکرگاه د دخلي او خروجي دروازو کي نماینده گي لري او هم په گرشک ولسوالۍ او گرمسیر ولسوالۍ کي عواید راټوليږي، خو بدبختانه د ټرانسپورټ ریاست تر اوسه خپله اداري ودانۍ نلري.

په هلمند ولایت کی (۵) ځمکنی تراسپورتی خصوصی شرکتونه لکه) هلمندبس،لښکرگاه بس،نهرسراج،احمدشابابا ابدالی او نوی میوند(شتون لری چی کابل،هرات،فراه او نیمروز ولایتونو ته هره ورځ په مستقیم ډول تگ او راتگ کوی.

د ځمکني ټرانسپورټ عواید :د ۱۳۹۰ تر ۱۳۹۷ مجموعاً مبلغ (۱۸۷۲۰۰۰۶۹) افغانی د۳ ٪ مسافربري شخه،۵ ٪ د باربري شخه، د بهادر اسنادو فروش او د جرایمو شخه عواید راټول کړي دي او د دولت خزانې ته يې تحويل کړي دي.

د ټرانسپورټ ریاست ټول مامورین د ازاد رقابت له لاري مقرر سوي دي او خپلي چاري سمبالوي.

هدف په راتلونکی کي:

د عایداتی منابعو مشخص کول

د اداری تعمیر لپاره د ځمکی تهیه کول

د ټولو بنادرو د فاترو لپاره د ځمکی تهیه کول

د مسافر بری او باربری ترمینلونو لپاره د ځمکی تهیه کول

د پرسونل د اضافه کولو وړاندیز صلاحیت لرونکو مقاماتو ته

د امنیتی اورگانونو همکاری د عوایدو په راټولو کی ددی ریاست د پرسونل سره

میدان هوایي :

د لښکرگاه ملکي هوائي ډگر چي د ښار په دوه کیلومتری کي د کاریز په سیمه کي موقیعت لري، په کال ۱۳۸۲ کي د افغانستان د اسلامي جمهوریت او د هلمند د والي الحاج شیر محمد اخندزاده په هڅو په فعالیت پیل وکړ، چي د رنوې یا ځغاستلیک طول يې دوه کیلومتره، یو ترمینل او دوه پارکینگه لري، چي رنوې يې له بحر شخه ۱۸۰ متره ارتفاع، اوږدوالی يې ۲۰۰۰ متره او بر يې ۳۵ متره دی.

هلمند د افغانستان په سطحه یوازینی ولایت دی چي دري فعاله هوائي ډگرونه لري.

د هوائي ډگر نوم	موقیعت	بڼه
د لښکرگاه بست هوائي ډگر	لښکرگاه ښار	ملکي
ډوير هوائي ډگر	گرمسېر ولسوالي	نظامي
بسشن)ښوراب (هوایي ډگر	واشېر ولسوالي	نظامي او ملکي

اهداف :د ولسونو د یو ولایت شخه بل ولایت ته او له هلمند شخه و مرکز ته د دوی د اسانتیا په موخه لیږ او رالیږد، د خلکو خوندیتوب او د دولت د عوایدو زیاتوالی.

ستونزي :د رنوې یا ځغاستلیک د فاصلې کموالی، د یو مجهز پارکینگ نه شتون، د ترمینل نشتون ، د رنوې مارکینگز نشتوالی، د اطفائي مجهز موټر نه شتون او د مسکي تجهزاتو د هوانوردی نشتون.

په لښکرگاه ملکي هوائي ډگر کي ملکي ، نظامي او مؤسسات خيريه پروازونه ترسره کيږي، چي یوازي له کام ایر هوائي شرکت شخه د کاله ۸۰۰۰۰۰ افغانۍ تر لاسه کيږي او د هلمند فضائي عواید د ورځي ۲۵ میلیونه افغانۍ دی، چي د ټول

افغانستان په سطحه ٦٥ الی ۷۰ فیصده عواید د هوانوردۍ د هلمند ولایت څخه تر لاسه کیږي، چي لامل یې د هلمند د فضائي لارو زیاتوالی دی.

د هلمند د بست ملکی هوایی ډګر چي په اونۍ کي دوه پروازه لري او د دي ترڅنګ په نظامي برخه کي هم دوه ډګرونه شتون لري لکه ښوراب او ډویر چي اوس مهال په نظامي برخه کي استفاده تري کیږي.

د لښکرګاه ملکي هوايي ډګر څلور موجوده فعاله څانګي لري.

- د ټرافیکو او مخابری مدیریت
- د هوا شناسی مدیریت
- د اطفائیې مدیریت
- د تخنیک مدیریت

د اوبو د تنظیم ریاست:

د وادي هلمند د اوبو لګولو ریاست چه تاسي یی ټوله د نامه سره بلد یاست د هلمند د رود د اوبو کنترول ـ تنظیم -د رود دسواحلو تحکیم کاری او دلویاو کوچنیو کانالونو) د بغرا کانال ، درویشان کانال، نهرسراج کانال ،لشکرگاه شملان کانال ، او استنادی دیوالونه – ډایکونه او دعنعنوی ویالو – ساختمانونو – پارچابو هایدرولیکی دروازو – کنترولی دروازو واړو ګیټونو لایکشی د کانالونو او زابرانو (اوهم د (۱۰٤٬۰۰۰) هکتاره زراعتی ځمکو د خړوبولو په کانالونو کی د اوبو د جریان په ظرفیت نیولو سره څارنه اوساتنه د کجکی بند او داخل د پروژی د ازابرانو څارنه اوهم د (٤٥٠) باب رهایشی دولتی تعمیراتو بیارغونه او ساتنه ددی ریاست دپرسونل وظیفه ده.څرنګه چه په اولین وار دا یوه انکشافی پروژه وه خو په اوسنی حالت کی فقط د څارنی او د پخوانیو پروژو د بیارغونی اوپه اولنی حالت سره فعاله ساتل دی په کال ۱۳۸٥ دانرژۍ او اوبو وزارت په لزوم دید سره د ابیاری ریاست چه د هلمند په ولایت کی فعالیت درلودی په ریاست تنظیم آب کی مُدغم شو د شمالی ولسوالیو او عنعنوی ویالو -کاریزی سیستم د ارغنداب رود او عنعنوی ویالي او هم د موسی قلعه رود او عنعنوی ویالی چي بلاخیره د ټول هلمند د ابیاری سیستم – نظم – څارنه او بیا رغونه ددی ریاست وظیفه وشمیرل شو اوهم باید وویل شی چي د شمالی ولسوالیو کاریزی سیستم د کلونو د وچکالیو – خود سره ژورو څاګانو د کیندلو له وجهی د اوبو د قلت د سخت مشکل سره مخامخ دی .

- په لاندی تشریح سره د کجکی بند او پنځه عمده کانالونو معلومات وړاندی کیږی.

د کجکی بند:

- د کجکی د بند د ساختمان کار د کال – ۱۹٥۰ د) May مي (په میاشت کی شروع او د کال-(Nov-۱۹٥۲ نومبر (په میاشت کی تکمیل شویدی د جهیل اوږدوالی (۸٥) کیلومتره او اوسط عرض یی (۲) کیلومتره ارتفاع د بند(۹٤) متره او د قاعدی په حصه کی عرض (٤٠٠) متر دی ظرفیت د اوبو په بند کی (۱,۷) ملیارده مترمکعب دی.
- او طول د بند ۲۷۳ متر او عرض د بند ۱۰ متر سرک د بند پر سر دی.
- او هم باید وویل شی چه په هغه وخت د کال -۱۹٥۲ د ابتدایی سروی د غربی کجکی هم شویده که چیری د پارچابی کار تکمیل شی د پارچابی په تکمیلیدو سره (۱,۳) ملیارده مترمکعب د اوبو ذخیره زیاتوب کوی چه ذخیره

د اوبو په بند کی د (۱,۷) ملیارده مترمکعب څخه (۳) ملیارده مترمکعب ته رسیږی . او د کجکی غربی پروژه هم فعاله کیږی او اوبه ورته رسیږی.

۲ د بغرا کانال:-

- د نهر بغرا د کانال اوږدوالی (۷۵) کیلومتره دی او جریان د اوبو په اوسط ډول سره (۷۲) مترمکعب فی ثانیه دی او د نهر بغرا کانال څخه (۷) نور درجه دو کانالونه جلا شویدی چی تر دی کانال لاندی ټوله (۳۰۰) زره جریبه زراعتی ځمکه لاندی ده.

۳ لشکرگاه شملان کانال:-

- چی د لشکرگاه د پُل سره د هلمند د رود څخه سرچینه اخلی پسله (۹) کیلومتره اوږدوالی څخه د زاړه شملان د کانال سره یو ځای کیږی چه جمله اوږدوالی د کانال (۵۳) کیلومتر ته رسیږی ظرفیت یی (۱٤) مترمکعب فی ثانیه دی چی اضافه د (٦۰) زره جریبه زراعتی ځمکه ابیاری کوی.

٤ د درویشان کانال :-

- چی اوږدوالی یی (۵۰,۵) کیلومتره دی او د کانال ظرفیت (۲۹) مترمکعب فی ثانیه دی په اوسط ډول (۹٦) زره جریبه ځمکه ابیاری کوی.

۵ کانال شملان جدید:-

- چی اوږدوالی د کانال (۳٤) کیلومتره دی او د کانال ظرفیت (۱۰) مترمکعب فی ثانیه دی چی اضافه د (٤۰)زره جریبه ځمکه ابیاری کوی.

٦ کانال نهرسراج:-

- ددی کانال اوږدوالی (۸۵) کیلومتره ته رسیږی او اضافه تر (۱۰۰) کالو کیږی چی د قوای بشری په واسطه کیندل شوی دی او نیمه انجینری کانال دی چی فعلی ظرفیت یی (۱۳) مترمکعب فی ثانیه دی چی تر (۵۵) زره جریبه پوری ځمکه ابیاری کوی.

د لښکرگاه ښاري وضعیت!

د لښکرگاه ښار د هلمند او ارغنداب سیند په درلودلو سره د هیواد د سرسبز او شنو ښارونو څخه شمیرل کیږی د لښکرگاه ښار چې تر کابل ښار ورسته لوی ښار دی او د ۳۸٤ کیلومتر پراخوالی لری په لرولو سره ۱٦ ناحیې لری چې ۸ فعال او ۸ یی غیری فعال دی .رهایشی ساحه یی ۲٤,۹۷۹ کیلومتره مربع ، تجارتی ساحه یی ۲ کیلومیره مربع او شنه ساحه یی ۳,۱۳۸کیلو متر مربع او دولتی ساحه یی ۷,۱۳۸ کیلو متره مربع،په لښکرگاه کی د ٦,۱۲۱ کیلومتره په اوږدوالی سړکان، ۵ کیلومتره په اوږدوالی پیاده رونه چې په عمومی ډول یی ٦۵ کیلومتر مربع ساحه آباده سوی او ۳۱۹ کیلومتر مربع ساحه غیر آباده ساحه ده .

په دې ښار کې میشت قومونه په زیات اندازه بارکزی، علیزی، نورزی، خروټی ،کاکړ، او همدارنګه هلمند د پراخو زراعتی ځمکو په درلودلو سره د تاریخ په اوږدو که د هیواد د هر ګوټ څخه ناقیلین درلودل چې د هیواد د مختلفو ولایتونو او مختلف قومونه په کښبی استوګن دی .او دا اوسیدونکی د تحصلاتو او نور تجارت لپاره ښار ته راستانه سوی دی نو ځکه د هر قوم او ولایت وګړی په دی ښار کی شته نوځکه ورته) د افغانستان د ټولو قومونه کلیکسون ویل کیږی (هلمند ولایت د

مرکز لښکرگاه په شمول ١٤ ولسوالۍ لري) مرکز لښکرگاه، ناوه بارکزایی، گرمسیر، خانشین، دیشو، مارجه، نادعلی، نهرسراج، سنگین، موسی قلعه، واشیر، نوزاد، کجکی، باغران .(

لښکرگاه یو نسبي زراعتی او په کمه پیمانه تجارتي ښار دی، او د تاریخی ابیداتو په درلودلو سره سیلانی ښار هم دی چی د هیواد په لویه مهمه لار) حلقوی سړک (موقعیت ځانگړی ارزښت ورکړی چی د ټاپی پروژی مسیر او موسمي تازه میوه لکه انگور،هندوانی،خټکی، انار، اینځر او وچه میوه، ممیز او اینځر او په لوړه کچه پمبه لری نو ځکه په دی ښار کښی په ١٣٤٢ کالونو کښی د پمبی ځخه د غوړیو په لاس راوړولو فابریکه جوړ شوی ده.

دلشکرگاه ښار نقشه

لښکرگاه ښار د پراخوالی لمخی د آبادی ویش

مخابرات:

مخابرات د دولت او خلگو لپاره تر ټولو مهم اصل دی چی فعالیت یی د فرهنگی سطحی د لوړولو سبب کیږی، د مخابراتو په وسیله په لنډ وخت کی د معلوماتو لیږد دایمل او اجتماعی شبکو په وسیله صورت نیسی.

دلمړی ځل لپاره په هلمند ولایت کی د روشن مخابراتی شرکت ١٣٨٣/١/٢٠ پیل وکړ.

دهلمند په ولایت کی په تیرو ١٥ کلونو کی مخابراتی خدماتو ته لاسرسی دعامه او شخصی کمپنیو لکه :افغان تلیکام، افغان بیسیم، روشن، اتصالات، ام تی ان پراختیا موندلی، او ٪ ٥٢خلگ انترنیتی خدماتو ته لاسرسی لری د لاسته راغلو معلوماتو په اساس په هر ١٠٠ نفرو کی ٦٥ نفره دگرځنده تلفون درلودونکی دی.

په هلمند ولایت کی نوری فایبر د خدمتونو ځخه ٪ ٥وگړی برخمن دی، چی خدمات یی د مشتریانو د خوښی وړ نه دی.

په هلمند ولایت کي (٥) ټليفوني شبکې) روشن،اتصالات،افغان بسیم،ام تی آن او سلام فعالیت لري چي د (١٨٥) آنتنونو په درلودولو سره د دې ولایت (٪٦٢) سلنه وگړي ټليفوني خدماتو او (٪٤٠) يې انټرنيټي خدماتوته لاس رسی لري چي لا هم لسو ولسواليو کې ټليفوني او انټرنيټي خدمات شتون نه لري چي ناامنی يې په وړاندې لويه ستونزه ده او آن دا چې پدې وروستيو کې د دې ولایت په ولسواليو کې (١٠٠) مخابراتي آنتنونه غیرفعاله دي .

د مخابراتو رياست لخوا د نوري پايبر د فکس دستگاه (٥٠٠٠) لينه د لښکرگاه ښار کې نصب سوي چي کارونه يې (٪١٠٠)تکميل سوي دي

برېښنا او انرژي!

ښکاره خبره ده چې برېښنا په اقتصادي وده او پراختیا کې، د کورونو په روښانه کولو کې او د انسانانو په ژوند کې د امکاناتو د برابرولو په برخه کې خورا مهم رول لري.

په هلمند ولایت کې د برېښنا دوې فابریکې شته چې یوه په کجکي د برېښنا فابریکه چې ظرفیت یې (۵۱٬۵) میګاواټه دی خو اوس یې دریم او څلورم توربینونه هم تر کار لاندې دي چې تر بشپړېدو وروسته به یې ظرقیت (۱۰۰) مېګاواټه ته ورسیږي چې دکجکی،موسی قلعه،سنګین ،ولسوالیو او د لښکرګاه ښار د روښانه کولو تر څنګ یو شمیرخلګو ته برېښنا ورکوی علاوه لدی د کندهار ښار په روښانولو کی هم پوره رول لري او بله ئې د ګرشک دبرېښنا فابریکه ده چې (٤٬۸) میګاواټه ظرفیت لری چې دا مهال(۱٬۵) میګاواټه برېښنا تولیدوی او د ظرفیت لوړولو چاری یې روانی دی چې اوس مهال د دواړو فابریکو د برېښناڅخه د هلمند(٤۰) سلنه اوسیدونکی ګټه اخلی چې پاتی (٦۰) سلنه یی لاهم د برېښنا څخه بې برخي دي.

ښکاره خبره ده چې برېښنا په اقتصادي وده او پراختیا کې، د کورونو په روښانه کولو کې او د انسانانو په ژوند کې د امکاناتو د برابرولو په برخه کې خورا مهم رول لري.

د هلمند په ولایت کښی دوی د اوبو تولیدی منابع وجود لری چه یوه د کجکی د برښنا د تولید فابریکه چه په ۱۳۵٤ کال کښی د آمریکا د متحده ایالاتو لخوا څخه جوړه شوی او

ګټې احستنې ته سپارل شوی ده د دی فابریکی ظرفیت ۳۳MW وو او په ۱۳۹٦ کال کښی د دوهم توربین د نصب چاری تکمیل شوی چه همدا اوس د کجکی د تولیدی فابریکه

د هلمند ولایت د مرکز لښکرګاه څخه علاوه د څلورو ولسوالیو استوګن د برښنا د نعمت څخه برخورداره دی چه عبارت دی د ګرشک ولسوالی ، کجکی ولسوالی ، سنګین او موسی قلعه د ولسوالیو څخه دی . او په مجموع کښی ((۲۰۲۷٤)) مشترکین د لښکرګاه ښار او د ګرشک په ولسوالی کښی د برق څخه استفاده کوی.

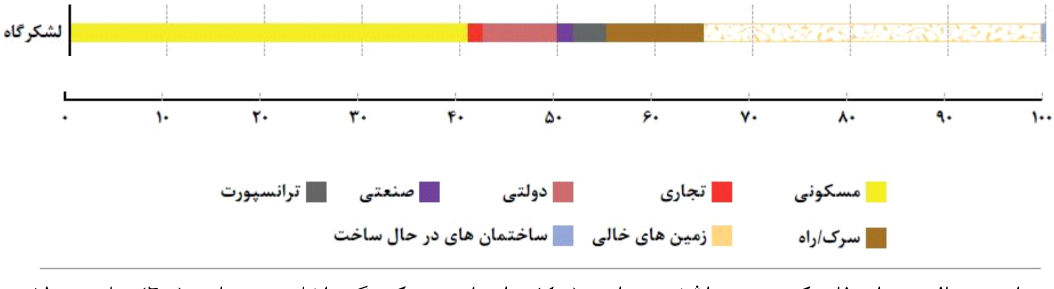

چې اوس مهال د دواړو فابریکو د برېښناڅخه د هلمند(٤۰) سلنه اوسیدونکی ګټه اخلی چې پاتی (٦۰) سلنه یی لاهم د برېښنا څخه بې برخي دي.

چون د سنګین ، موسی قلعه او کجکی ولسوالۍ نا امنه دی دهغه ولسوالیو د مشترکینو تعداد معلوم ندی.

د هلمند برښنا ریاست په ۱۳۹۸ مالی کال ولایتی پلان کښی لاندی کارونه شامل کړی او سرته رسول.

دهلمند ولایت معادن:

داچې طبعی معادنونه دهیواد په اقتصادی وده کې حیاتی رول لری خوبختانه هلمند هم دهیواد دهغه ولایتونو څخه دی چې زیات شمیر مختلف معادن پکې شتون لری.

په هلمند ولایت کې هغه معدنونه چې لا زیاتی سروی ته اړتیا لری:

شماره	مواد نام	منطقه	عنصر خلص	ملاحظات
۱	گچ	گرشک	Gypsum	
۲	جست و سرب	هلمند شمال	Pb-Zn	
۳	سیماب	هلمند شمال	Hg	
٤	ولفرام	هلمند شمال	W	
٥	طلا و ولفرام	هلمند شمال	W-Au	
٦	مسکویت	هلمند شمال		
۷	مولبدین	هلمند شمال	Mu	
۸	ایپدوت	هلمند شمال		
۹	مس و طلا	هلمند شمال	Au-Cu	

په هلمند ولایت کې تثبیت شوی معدنونه:

شماره	نام مواد	منطقه	خلص عنصر	ملاحظات
۱	یورانیوم	خانشین	U	
۲	مگنیتیت	خانشین	Fe۳O٤	
۳	ایپاتیت	خانشین	P۲O٥	
٤	رگهای کاربوناتی	خانشین	Carbonated	
٥	سنگ رخام	دیشو	Aragonite	
٦	قلعی	دیشو	Su	
۷	سرب و جست	دیشو	Pb-Zn	

دهلمند په دیشو او خانشین ولسوالیو کې درخام ډبری معدنونه:

شماره	مواد نوع	ساحه	ولسوالی	ملاحظات
۱	رخام سنگ	جان بی بی	خانشین	
۲	رخام سنگ	غر ملک	خانشین	
۳	رخام سنگ	مرینکو	دیشو	
٤	رخام سنگ	مزار جالی	دیشو	
٥	رخام سنگ	لنگاری	دیشو	
٦	رخام سنگ	قطره	دیشو	
۷	رخام سنگ	نارو	دیشو	

۸	رخام سنگ	سولتو	دیشو	
۹	رخام سنگ	غرمتی لا	دیشو	
۱۰	رخام سنگ	سوردک غټ	دیشو	
۱۱	رخام سنگ	سوردک	دیشو	
۱۲	رخام سنگ	چاه رحمان	دیشو	
۱۳	رخام سنگ	عینک	دیشو	
١٤	رخام سنگ	پوتی جمعه	دیشو	
۱۵	رخام سنگ	آب ترش	دیشو	
١٦	رخام سنگ	چکول	دیشو	
۱۷	رخام سنگ	رنگ سبز	دیشو	
۱۸	رخام سنگ	سوردک ریشو	دیشو	
۱۹	رخام سنگ	جمیز	دیشو	
۲۰	رخام سنگ	وادی	دیشو	
۲۱	رخام سنگ	گلچه	دیشو	
۲۲	رخام سنگ	رباط	دیشو	

قراردادونه سره وزارت پطرولیم او دمعادن رسما کی استخراج په دمعدنونو کی ولایت هلمند په چی شرکتونه هغه دی: شوی امضا

شماره	شرکت قراردادی اسم	موقعیت /معدن/ ولسوالی	تن /قرارداد مقدار	معدن وضعیت	قرارداد مدت
۱	معدن استخراج شرکت صابرمل عبدالباری	دیشو	۲۵۰۰۰تن	فعال	۵کاله
۲	عزیز احسان ساختمانی شرکت	خانشین	پیشبینی پیشبیکلنی پیشب ٦۰۰۰۰ تن	مرحله اکتشاف	۱۰کاله
۳	عزیز احسان ساختمانی شرکت	دیشو	پیشبینی پیشبیکلنی ٦۰۰۰۰ تن	مرحله اکتشاف	۱۰کاله
٤	عارف معدن استخراج شرکت سروری	دیشو	۲۳۰۰۰ تن	تعلیق	۱۰کاله

- دهلمند ولایت دمعادن ریاست لخوا په ۱۳۹۷ مالی کال کی (٤۱۷۷۲۰۰۵) افغانی عوایدرخام ډېرو او ساختمانی موادو دقراردادی شرکتونو څخه راټول کړی دی.
- کچیر دهلمند دمعادنو داستخراج په برخه پانگونه وشی دشک پرته به ددی ولایت په اقتصادی او اجتماعی برخه کی دپام مثبت بدلونه رامنځ ته شی .
- دمعادنو داستخراج ظرفیت په کلنی ډول (۸۸۰۰) ټنه دی.

- په کلنی ډول دهلمند دمعادنو عواید (۳۹۳۳۰۹٦٤)افغانی دی.
- په معادنو کی دمصروفه کارگرانو دقیق شمیر ندی معلوم او قراردادی شرکتونو لخوا دخپل ضرورت په اساس دمعادنو په استخراج کی کارمندان په کار کمارل کیږی.

۳ ـ د عامی روغتیا سکتور د وضعیت تحلیل:

د هلمند ولایت ټولو خلکو ته د ښه باکیفیته روغتیایی خدماتو زمینه برابرول ترڅو د اقتصادی او اجتماعی پرمختګ سره مرسته وکړی.
دلمړني روغتيا پالني مجموعه او روغتون دخدماتو شتون او دروغتیاپه سکتور کي دپرمختللي بشري قوي شتون د ناروغيو دکچي دکموالي سبب کیږی، دژوند دتوقع حد اضافه کوی اوپه مجموعي ډول په پرمختګ کي دټولو وګړو د برخي اخيستني لپاره ضروري دی .دملي نظارت دراټولو سويو معلوماتو پر اساس)دملی نظارتی چک لست (څخه د تر لاسه شويو معلوماتو په اساس په ربعوار ډول د روغتیایی خدماتو تخنیکی تحلیل سره زمونږ د روغتیایی خدماتو پایله معلوموی داپه ډاګه سوه چي په هلمند ولایت کی په لاندی ډول د روغتیایی خدماتو سطحه لوړه سوی ده:

- په (۱۳۹٦) کال کی دعامه روغتیا د (۸۲) صحی مرا کزو د جملی څخه (۷۲) يې فعال وو هغه صحی مراکز چي غير فعال) بند (دي اکثريت يې صرف دلنډی مودې لپاره غير فعال دي خو دامنيت دسمبدو سره سم دوباره فعال سوی دی .
- په هلمند کي د پنځو کلنو څخه کم عمر ماشومانو لپاره د روغتياساتني تنظيم ډېر ښه دی .هغه ماشومانو ته چه عمر يې تر يو کال کم دی لړ تر لړه۱۸ ٪ ته يې د پنځه ګونو واکسینونو دريې دوزه رسيږي او لږ تر لږه۹۰,۲ ٪ هغه ماشومان چي عمر يې تر پنځه کلونو کم دی د نمو دنظارت پرله پسي کتني)معاينات (تر سره کيږي .
- په هلمند ولایت کي داميدوارو مېندو سره روغتيايي مرستي ترسره کيږي .داميدوارو مېندو ۹٦,۷ سلنه يی لږ تر لږه يوځل مخکی د ولادت نه ځارنی ته لاسرسی لری، مګر تر ۱۳٦ سلنه کم يې په صحي شرايطو کي ولادت ترسره کوي او د سزارين تعداد ښځي کم دی چی ۲۰ سلنه يی ترسره کيږی .
- يواځي۷۵,۹ ٪ دهغو ناروغانوڅخه چي ۱۲ مياشتي مخکي يې نری رنځ تشخيص شوی دی د ناروغی څخه روغ سوي وه .دغه تعداد د ټاکلي هدف۸۵ ٪) <څخه کم دی
- په هلمند کي د۹۳) ۸۲ ٪ (فعالو مرکزونو څخه يواځي ۷٦ يي لږ ترلږه يوه ښځينه روغتيايي کارکوونکي لري .دغه شميره يوه مخته تګ دی

روغتیایی خدماتو ته د خکو لاس رسی:

د هلمند ولایت د مساحت د نګاه څخه یو پراخ او پر نفوسه ولایت دی چی په اکثریته اطرافی ساحی کی د نا امنی او دوامداره جنګ له وجی د خلکو اقتصادی حالت ډیر ضعیف دی صحی مراکز اکثریته وختونه د جنګ په منځ کی واقع کیږی چی خدمات د خنډ سره مواجه کوی منظم او تخنیکی نظارت نه ترسره کیږی د کتلوی معافیت پروګرامونه کور په کور مخالف جهت د واکسین د تطبیق اجازه نه ورکوی د ټولنی تغذی حالت ډیر کنبته دی دی ، عامه پوهاوی ګچه کښته ده چی اوس یی زیاتره ساحو کی د مختلیفو ناروغتیایو لکه شری ، پولیو ، عامه تغذی زیات رامنځ ته کیږی، یی وچکالی ، خراب ځغرافیایی موقعیت.

تیت او پاش نفوس د محیط خرابوالی د مخدره توکو کښت او کرونده ددی لامل گرځی چی زموږ مظلوم اولس خپل ژوند د لاسه ورکوی.

– ۱په ۲۰۱٦ او ۲۰۱۷ کالونو کی ۱۵ صحی مراکز اضافه سوی دی.

– ۲د روغتیامراکزو نوعه لوړه سوی ده.

– ۳په هره ولسوالی کی یو روغتیایی د تغذی مشاوره) ښځینه (استخدام سوی.

– ۳په فاطمه بیات روغتون کی د سوی تغذی ماشومانو لپاره ۳۰ جدا وارد فعال سوی دی(TFU)

– ٤دری ولسوالیو کی روغتیایی مراکزو ته تعمیرونه جوړ سوی دی او د ټولو دولتی تعمیرونو اساسی ترمیم سوی دی..

– ۵په بست ولایتی روغتون کی جدا زیژنتون جوړ سوی دی.

– ٦بست ولایتی روغتون چی ۱۵۰ بستره دی د MSF موسیسی په همکاری ۳۵۰ مریضانو د بستر د ظرفیت زیات شوی دی.

۱۰۹ – ۷روغتیایی مراکز ټول فعال ساتل سوی دی که چیری په ساحه کی جنگ وی نو نژدی ساحی ته په موقعتی ډول سره فعال سوی دی.

د هلمند په ولایت کی د ټولو کارکوونکو شمیر

د هلمند ولایت په دولتی روغتیایی مرکزونو کی په تعداد (۱۱۹۳) روغتیایی کارکوونکی ، ۹۳۲ خدماتی او اداری کارکوونکی ، (۱۳۲) داکتر ، ښځینه ډاکترانی (۲۰) قابله (۲۰۲) ، نارینه او ښځینه نرسان (٤۲۳) ، واکسیناتوران (۱٤۳) ، د لابراتوار تکنیشنان (٤٦) ، فارمیسست (٤۳)

د تیرو کلونو پرتله د هلمند ولایت په کچه په روغتیایی مراکزو کی په لاندی ډول د زنانه کارکوونکو د جذب کچه لوړه سوی ده.

په ۱۳۹۷ کال کی دهلمند ولایت د لومړنی روغتیایی خدمتونو د عرضه کولو مجموعه او روغتونو د روغتیایی خدماتو د عرضه کولو مجموعه په تفکیک د خدماتو په لاندی جدول کی په نښه سوی دی.

شماره	د روغتیایی مرکز نوم	دبسترونو تعداد	تعداد
۱	بست ولایتی روغتون	۱۵۰بستره	۱
۲	د ایمرجنسی روغتون	۱۰۰بستره	۱
۳	دفاطمه بیات ولادی نسای روغتون	۵۰بستره	۱
٤	دمعتادینو ۸۰ بستریز او ۲۰ بستریزهروغتون	۱۰۰بستره	۲
۵	د گرشک ، گرمسیر او موسی قلعه ولسوالیو روغتونونه	۳۰بستره	۳
٦	بشپړ روغتیایی مرکزونه	۰	۱۵
۷	اساسی روغتیایی مرکزونه	۰	٤۵
۸	فرعی روغتیایی مرکزونه	۰	۱۵
۹	کوچیانو روغتیایی مرکز	۰	۱
۱۰	مبایل روغتیایی تیمونه	۰	۱٦
۱۱	د ایمرجنسی د لومړنیو مرستوټیمونه	۰	٦
۱۲	دسره صلیب د احیای مجدد مرکز	۰	۱
۱۳	د ملاریا اولشمانیا دتداوی مرکز	۰	۱

١٤	د سری میاشتی گرځنده روغتیایی مرکز	٠	١
	د هلمند ولایت ټولو روغتیایی مراکز تعداد		١٠٩

د مور او ماشوم لپاره خدمات او د مړینی کچه:

د عامې روغتیا وزارت د ستراتیژی او پالیسی مطابق چی د ټولو روغتیایی خدماتو ترڅنګ په خاص ډول د مور او ماشوم د مړینی د کچې د راټیتولو لپاره ټول امکانات په کار اچولی دی چی په هلمند ولایت کی د روغتونو د روغتیایی خدماتو د عرضه کول مجموعه (EPHS)کی ٣ بابه روغتونونه خداتو کی چی MSF په بست روغتون کی شمولیت لری او لمړنی روغتیایی خدماتو د عرضه کولو مجموعه (BPHS) چی ٤٥ روغتیایی کلنیکونه روغتیایی خدماتو لپاره BRAC/AYSO موسیسات کار کوی چی ددی ترڅنګ د فاطیمه بیات روغتون د وزارت په بودیجه تمویل کیږی چی خدمات یی ټیټ دی دوا نلری کارکوونکی یی د موسیساتو په پرتله کم معاش اخلی او وظیفه ډیر ژر ایله کوی .چی تر اوسه بی سرنویشته پاته دی او د وزارت لخو اکوم ډونر ته ندی ورکول سوی ترڅو په مجهز ډول فعال سی اوس چی په هلمند ولایت کی یو باب ٥٠ بستریزه نسایی ولادی روغتون جوړ سوی دی او په ١٣٩٧ کال کی تسلیم سوی دی چی تر اوسه د وزارت لخوا تشکیل ندی ورکوی ترڅو د مور او ماشوم د مړینی د کچی د راټیټولو لپاره په کار شروع وکړی په سوی تغذی ماشومانو د مرګ او میر د راټیټولو لپاره اوس په فاطیمه بیات روغتون کی د ACF لخوا ٣٠ بستره TFU فعاله سوه او په ٢٠١٩ کال کی به رسمآ کار شروع کړی د د نا امنی او دوامداره جنګ له وجی د خلکو اقتصادی حالت ډیر ضعیف دی صحی مراکز اکثریته وختونه د جنګ په منځ کی واقع کیږی چی خدمات د خنډ سره مواجه کوی د کتلوی معافیت پروګرامونه کور په کور مخالف جهت د واکسین د تطبیق اجازه نه ورکوی د ټولنی تغذی حالت ډیر کښته دی ، عامه پوهاوی ګچه کښته ده ، وچکالی ، خراب چغرافیایی موقعیت تیت او پاش نفوس د محیط خرابوالی د مخدره توکو کښت او کرونده دا ټول ددی لامل کرځی ترڅو زموږ ماشومان او میندی خپل ژوند له لاسه ورکوی.

د ولایت په سطحه کلیدی شاخیصونه:

د مور او ماشوم د مرګ او میر ګچه:

– ١تر پنځه کلونو ټیټ عمره ماشومان په هر زرو ماشومانو کی (٥٥) تنه مړه کیږی.
– ٢یو کلن ماشومان په هر زرو ماشومانو کی (٤٥) ته مړه کیږی.
– ٣د میندو مړینه چی په هر یک صد هزار کی (٦٦١) خپل ژوند له لاسه ورکوی

د ولسوالیو په تفکیک د تولداتو ثبت.

د هلمند ولایت کی عامه پوهاوی کچه کښته ده په پورته ګراف کی د بست پر ولایتی روغتون د مریضانو لوړ زیات دی د ولسوالیو اکثریته ولادی او نور مریضان اکثریته د خپل ساحو اړوند کلنیکونو ته مراجعه نکوی او د بست ولایتی روغتون ته راځی د هلمند ولایت د عامې روغتیا ریاست پدی برخه خپل د ولسوالیو د صحی شوراګانو د لاری د صحی سوپروایزرانو او کتلوی معافیت د واکسیناتورانو ، ملاحمامانو ، قومی مشرانو او حج اوقاف ریاست د لاری خپل د عامه پوهاوی پروګرامونه په کار اچولی ترڅو پر بست ولایتی روغتون لوړ کم سی.

د هلمند ولایت د عامې روغتیا ریاست ته د عامې روغتیا د وزارت د برنامو له مخی په ٩ برخو بودیجه ورکول کیږی:

۱- د کوچیانو د روغتیا مراقبت.

۲- معتادینو د تداوی صحی مراکزو تاسیس.

۳- د روغتیایی نظام تقویه د عبور په مرحله کی.

٤- په شمال او غرب کی د انکشافی پروژو تطبیق.

۵- د روغتیایی سیستم تقویه) روند سوم(

٦- د هلمند ولایت د معتادینو تجیز او تداوی.

۷- د غیر مشروط بودیجی څخه د صحی تاسیساتو جوړول.

۸- د صحت مندی پروژه.

۹- برنامه ملی معافیت کتلوی

د هلمند ولایت ټول روغتیایی مراکز.

د هلمند ولایت به مرکز او ولسوالی کی د BPHS د روغتیایی خدماتو مجموعه د عامی روغتیا د وزارت د صحت پروژی تر عنوان لاندی د BRAC/AYSO موسیسی ته په قرارداد ورکول سوی ده چی په مرکز لښکرگاه او ټولو ولسوالیو کی روغتیایی خدمات عرضه کوی او په ټولو دوردسته ساحو کی کلنیکونه او شفاخانی فعاله کړی دی او لاس رسی لری چی د هلمند د عامی روغتیا ریاست پوره روغتیایی تحلیل او نظارت تر څل لاس لاندی لری.

په مرکز کی ولایتی روغتون د MSF لخوا سبورټ کیږی چی تشکیل د عامی روغتیا د وزارت لخوا ۱۵۰ بستره ورکول سوی او د MSF په همکاری روزمره تر ۳٦۰ مریضانو پوری د بستر لپاره امکانات اماده کړی دی .

د ایمرجنسی روغتون چی د ایټالیا هیواد لخوا سپورټ کیږی او د ۱۰۰ بستره پوری جنگی او عاجل مریضانو د بستر ظرفیت لری په مجهز او معیاری توگه خدمات عرضه کوی.

ددی ترڅنگ د فاطیمه بیات روغتون د وزارت په بودیجه تمویل کیږی چی خدمات یی ټیټ دی دوا نلری کارکوونکی یی د موسیساتو په پرتله کم معاش اخلی او وظیفه ډیر ژر ایله کوی .چی تر اوسه بی سرنویشته پاته دی او د وزارت لخو اکوم ډونر ته ندی ورکول سوی ترڅو په مجهز ډول فعال سی اوس چی په هلمند ولایت کی یو باب ۵۰ بستریزه نسایی ولادی روغتون جوړ سوی دی او په ۱۳۹۷ کال کی تسلیم سوی دی چی تر اوسه د وزارت لخوا تشکیل ندی ورکوی.

د ولسوالیو په تفکیک د روغتیایی مراکزو تعداد او نوعه:

شماره	ولسوالی	د موجود روغتیایی مرکز نوعه او تعداد							
		SHC	BHC	CHC	CHC+	DH	PH	SH	other
۱	بست/لښکرگاه	٤	۹	۲			۱	۱	۲
۲	ناوه	۱	۵	۱					
۳	نادعلی	۱	۳	۱					
٤	نهرسراج	۲	٤	۱		۱			
۵	گرمسیر		٦			۱			
٦	موسی قلعه	۳	۲	۱		۱			
۷	کجکی	۱	٤	۱					
۸	مارجه	۳	۱	۱					

٩	سنگین	١	٢	٢					
١٠	نوزاد		٤		١				
١١	واشیر		٢	١					
١٢	خانشین	٢	١	١					
١٣	دیشو		٢						
١٤	باغران		٣	١	١				
مجموعه		١٨	٤٨	١٣	٢	٣	١	١	٢

د پورته جدول مطابق د هلمند په ولایت کی یو ولایتی روغتون ، ١ ایمر جنسی روغتون ، ٢ د معتادینو روغتونونه ، یو فاطیمه بیات نسایی ولادی روغتون ، ٤٥ اساسی روغتیایی مراکز (BHC)، ١٥ بشپړ روغتیایی مراز CHC ، ١٦ فرعی روغتیایی مراکز SHC ، د ٦ ایمر جنسی PAP او همدارنگه د توبرکلوز د تداوی مرکز او د ملاریا او لشمانیا د تداوی مرکز هم پکښې شامل دی.

د امبولانس خدمات:

د هلمند ولایت د یو پراخ مساحت درلودونکی دی چی تیت او پاش نفوس لری زیاتی سپینی ساحی وجود لری چی بدون د امبولانس خدماتو مونږ نشو کولای ترځو د ټولو خلکو د روغتیا او تداوی ځواب ووایو چی اوسنی د امبولانس خدمات کفایت نکوی په ١٣٩٧ کال کی د هلمند دعامی روغتیا ریس دوکتور امین الله عابد لخوا د جناب وزیر صاحب ځخه د صحتمندی د پروژې لخوا چی پیسی یی اضافه وی د ٤ عراده امبولانسونو د رانیولو امر د برک موسسی لپاره اخستل سوی وو چی پروسه یی جریان لری او دوه عرادی امبولانسونه د ولایاتو د سهمیه له مخی د وزارت لخوا مونږ ته په ١٣٩٨ کال کی راکول کیږی چی تقسیم بندی یی د وزارت لخوا کیږی چی بیا هم دغه امبولانسونه کفایت نکوی چی مونږ د ١٠ عرادو امبولانسونو نورو غوښتنه هم کړی ده ترڅو راکول سی.

د هلمند ولایت د مرکز او ولسوالیو په شفاخانو او کلنیکونو کی موجود امبولانسونه.

شماره	دولسوالی نوم	دروغتیایی مرکز نوعه	دروغتیایی مرکز نوم	معیاری دولتی امبولانسونو تعداد	غیر معیاری) کرایی (امبولانس تعداد
١	لشکر گاه	CHC	کارته لگن	١	
٢		CHC	کمپ مختار	١	
٣		PH	بست روغتون	٤	
٤		شفاخانه	٢٠بستر و ٥٠ بستر معتادین کمپلکس	٢	
		شفاخانه و	درساحه سابق PRT برای شفاخانه	١	

۵		انستیتوت	۵۰بستر و انستیتوت علوم صحی		
٦		فاطمه بیات	د فاطمه بیات روغتون	۲	
	گرشك	DH	گرشك	۲	
۷		CHC	مالگیر	۱	
۸	سنگین	CHC	سنگین	۱	
۹		CHC	پوزه	۱	
۱۰	ناد علي	CHC	نادعلي	۱	
۱۱	مارجه	CHC	مارجه	۱	
۱۲	ناوه	CHC	ناوه	۱	
۱۳	گرمسیر	DH	هزارجفت	۱	
۱٤	موسی قلعه	CHC	لنډی ناوه	۱	
۱۵		DH	مرکز کی وجود لری	۱	
۱٦	کجکی	CHC	کجکی	۱	
۱۷	نوزاد	CHC+	نوزاد پلس	۱	
۱۸	باغران	CHC	باغران پلس	۱	
۱۹	خانیشین	CHC	خانیشین		
۲۰	دیشو	BHC	دیشو	۰	۰
۲۱	واشیر	CHC	واشیر	۱	
مجموعه				۲٦	

د پرسونل شمیر په ټولو روغتیایي مرکزونو کيEPHS and BPHS

نارینه ډاکتران		ښځینه ډاکتران	
نارینه ډاکتران	۱۱۲	ښځینه ډاکتران	۲۰
متخصصین	۳۰		
نرسان	۲٤٦	قابلې	۱۹۸
لابراتوار تکنیشن	٤٦		
صحي سوپروایزران	۵٦		
فارمسستان	٤۳		
اکسری تکنیشن	۱۷		
واکسیناتوران	۱٤۳	واکسیناتوران	

د هلمند ولایت د عامی روغتیا د ریاست تر کار لاندی او تکمیل سوی پروژې

شمیره	د پروژې نوم	موقعیت	اړونده اداره	قیمت	قراردادي شرکت	د پروژې وضعیت	لګښت	د پرمختګ اندازه	کتنه
۱	BHC کلینیک جوړول	دناوی ولسوالی خسرآباد (کاریز)	روغتیا	۲،۱۰۸۸٤۷۷۷	هدایت صفاری ساختماني شرکت		۲،۱۰۸۸٤۷۷۷	٪۱۰۰	
۲	BHC کلینیک جوړول	سنګین نسوزو ولسوالی	روغتیا	٦،۸۸۸۷٦۱۷	بسم الله الکوزی ساختماني شرکت	تر کار لاندي	٦۰،۷۱۱۰۰۹۳	٪۸۰	
۳	CHC کلینیک جوړول	کجکی ولسوالی	روغتیا	۳۸،۱٤٦۰۸۸۷۰	بسم الله الکوزی ساختماني شرکت	تر کار لاندي	۳۸،۱٤٦۰۸۸۷۰	٪۳۰	
مجموعه	د روغتیا اړوند ۹ پروژې دي			۳٤۳۸۱۲٦٤	۳۲٦۰۳۷٤۰				

د هلمند ولایت دعامی روغتیا د ټولو کارکوونکو او د روغتیایی مراکزو د ملکیت جدول په

شماره	د ولسوالی نوم	د روغتیایی مرکز نوعه	د روغتیایی مرکز نوم	مسلکی پرسونل		د ملکیت نوعه	
				خالی بستونه	ډک بستونه	دولتی	کرایی
۱	لښکرګاه	Emergency H	ایمرجنسی روغتون	۰	۳۵۹	۱	۰
۲		Addict Haspital	معتادینو روغتون	۰	۱٦۰	۱	۰
۳		SH	فاطمه بیات روغتون		۹۲	۱	۰
٤		PH	بست ولایتی روغتون	۲	۱۱٦۳	۱	۰
۵		CHC	کارته لګن	۰	۲۵	۱	۰
٦		CHC	کمپ مختار	۰	۱۹	۱	۰
۷		BHC	بټون	۰	۸	۱	۰
۸		BHC	عینك	۰	۸	۱	۰

۹		BHC	خشك آبه	۰	۸	۱	۰
۱۰		Sub Center	صافیان	۰	۸	۱	۰
۱۱		BHC	کنلیک محابس	۰	۷	۱	۰
۱۲		BHC	بابا جي	۰	۸	۱	۰
۱۳		BHC	بولان	۰	۸	۰	۱
۱٤		BHC	قلعه بست	۰	۸	۱	۰
۱۵		BHC	دسری میاشتی روغتیایی مرکز	۰	۸	۱	۰
۱٦	گرشک	DH	گرشك	۰	۵۰	۱	۰
۱۷		CHC	مالگیر	۱تغذی مشاور	۱۹	۱	۰
۱۸		BHC	شورکي	۰	۸	۰	۱
۱۹		BHC	یخچال	۱	۷	۰	۱
۲۰		BHC	میرمنداب	۰	۸	۰	۱
۲۱		SHC	ابازان	۰	۵	۰	۱
۲۲		BHC	قلعه گز	۰	۸	۰	۱
۲۳		SHC	نهرسراج	۰	۵	۰	۱
۲٤	سنگین	CHC	سنگین	یو زنانه ډاکتر ، تغذی مشاور	۱۷	۱	۰
۲۵		CHC	پوزه	یو زنانه ډاکتر ، تغذی مشاوره	۱۷	۱	۰
۲٦		BHC	مالمند	۰	۸	۰	۱
۲۷		BHC	نسوزي	تغذی مشاور	۷	۰	۱
۲۸		SHC	کتوزي	۱قابله	٤	۰	۱
۲۹	نادعلی	CHC	نادعلي		۱۹	۱	۰
۳۰		SHC	ناقل آباد	۰	۵	۰	۱
۳۱		BHC	چاه نجیر		۸	۱	۰
۳۲		BHC	سیدآباد		۸	۱	۰
۳۳		BHC	لوي مانده		۸	۱	۰
۳٤	مارجه	CHC	مارجه		۱۹	۱	۰
۳۵		SHC	تریخناور		۵	۰	۱
۳٦		SHC	بلاك۹		۵	۰	۱
۳۷		MHT	تریخ ناور		٤	۰	۰
۳۸		SHC	کمپ		۵	۱	۰

۳۹	ناوه	CHC	ناوه		۱۹	۱	۰
٤۰		BHC	باسولان		۸	۱	۰
٤۱		BHC	٥۲		۸	۱	۰
٤۲		BHC	سرخدوز		۸	۱	۰
٤۳		SHC	گورگین		٥	۰	۱
٤٤		BHC	خرابه		۸	۱	۰
٤٥	گرمسیر	DH	هزارجفت	۱زنانه داکتران او یو لابراتوار تکنیشن	٤٥	۱	
٤٦		BHC	میانپشته		۸	۱	
٤۷		BHC	صفار		۸	۱	
٤۸		BHC	لکي		۸	۱	
٤۹		BHC	درویشان		۸		۱
٥۰		BHC	برتاکه		۸	۱	
٥۱		BHC	بینادر		۸	۱	
٥۲	موسی قلعه	CHC	لنډی ناوه	۰	۱۹	۱	۰
٥۳		DH	مرکز کی وجود لری	۰	۳۷	۱	۰
٥٤		SHC	مسلمانی	۰	٥	۰	۱
٥٥		BHC	دو آب	۰	۸	۰	۱
٥٦		BHC	کاني مانده	۰	۸	۱	۰
٥۷	کجکی	BHC	تنگی	واکسیناتور او CHS	۷	۱	۰
٥۸		CHC	کجکی	۰	۱۸	۱	۰
٥۹		BHC	نیچـــه	۰	۸	۰	۱
٦۰		BHC	سفید حصار		۸	۰	۱
٦۱		SHC	البلاغ	۰	٤	۰	۱
٦۲		BHC	علي آباد) نالان(	یو قابله	۸	۰	۱
٦۳	نوزاد	CHC	نوزاد	۰	۱۹	۱	۰
٦٤		BHC	تیزني	۰	۸	۱	۰
٦٥		BHC	برنوزاد	۰	۸	۰	۱
٦٦		SHC	گرز		٥	۰	۱

٦٧		BHC	قاسم اباد	٠	٨	٠	١
٦٨	باغران	CHC	باغران پلس	یو زنانه داکتر	٢٥	١	٠
٦٩		CHC	بغني	یوزنانه داکتره او یو رواني مشاور	١٩	٠	١
٧٠		BHC	ګردي باغران		٨	٠	١
٧١		BHC	ګرى		٨	٠	١
٧٢		BHC	خود		٨	٠	١
٧٣	خانشين	CHC	خانيشين	یو زنانه داکتره یو قابله یو رواني مشاور او یو زنانه نرس	١٨	١	٠
٧٤		SHC	بګت	میډوایف	٤	٠	١
٧٥		BHC	سره کلا		٨	١	٠
٧٦		SHC	شینګی		٥	٠	١
٧٧	ديشو	BHC	ديشو	٠	٨	٠	١
٧٨		BHC	بارامچه	٠	٨	٠	١
٧٩	واشير	CHC	واشير	زنانه ډاکتره	١٥	١	٠
٨٠		BHC	سیاه پشته		٨	١	٠
٨١		BHC	سرفولاد	٠	٨		١
	مجموعه:	٨١	٨١	٢٣			

د سوی تغذی ماشومانو کچه:

د هلمند په ولایت کی دسوی تغذی ماشومانو د مرګ او میر د راټیټولو لپاره اوس په فاطیمه بیات روغتون کی د ACF لخوا ۳۰بستره TFC فعاله سوه ، په ولایتی بست روغتون کی ٤٠ بستریزه TFC د وخته فعاله وه او د ګرمسیر او ګرشک په ولسوالیو روغتونو کی ١٠ او ١٠ بستریزه TFC ګانی فعالیت لری او همدارنګه په ٧٨ روغتیایی مراکزو کی د OPD SAM فعالیتونه دوامه او د تغذی مشاورینی ورته په کار ګمارل سوی دی او همدارنګه په ٢٩ روغتیایی مراکزو کی د شیدی ورکوونکو او امیدوارو ښځو یا PLW لپاره د WFP لخوا سوپر سریل مواد توضیع کیږی او د نا امنی او دوامداره جنګ له وجی د خلکو اقتصادی حالت ډیر ضعیف دی صحی مراکز اکثریته وختونه د جنګ په منځ کی واقع کیږی چی خدمات د خنډ سره مواجه کوی چی بیا هم د تولنی تغذی حالت ډیر کبنته دی ، عامه پوهاوی ګچه کبنته ده ، وچکالی ، خراب چغرافیایی موقعیت تیت او پاش نفوس د محیط خرابوالی د مخدره توکو کبنت او کروندہ دا ټول ددی لامل کرځی ترڅو زمونږ ماشومان او میندی خپل ژوند له لاسه ورکوی.

شماره	د ٢٠١٧ کال اولی شپږ میاشتی	د ٢٠١٨ کال اولی شپږ میاشتی

	د عمر کتګوری	د قبول سوو ماشومانو شمیره	شفایاب	ناکام	د عمر کتګوری	د قبول سوو ماشومانو شمیره	شفایاب	ناکام
۱	تر پنځاله کم ماشومان	۹۹۵۲	۸٤۲۰	٤۰	تر پنځاله کم ماشومان	۸۷۲۰	۷۸۵۲	۰
۲	شیدی ورکوونکی او امیدواری ښځی	٤٦٤۸	٤۳۱۰	۰	شیدی ورکوونکی او امیدواری ښځی	٦٦۸۲	۵۸٤۰	۰

٤ ـ دټولنیز خوندیتوب سکتور د وضعیت تحلیل:

د ټولنیز خوندیتوب د سکتور اصلی موخه په ټولنه کی د وګړو عامه رفاه، د غریب اړو او بی وزله وګړو) ماشومان، پاخه عمر لرونکو (کورنیو ملاتړ، دبیکاری او فقر د کچی ټیټول، خلکو ته د کاری فرصتونو چمتو کول، د طبیعی پیښو په وړاندی، د جګړو او ناخوالو ځپل سویو کورنیو سره مرسته، وزګار ځوانانو سره مرسته، معلولین او د شهیدانو د کورنیو سره مرسته او د هیواد ځخه بهر د راستنیدونکو کډوالو سره مرستی تر سره کول د ټولنیز خوندیتو دسکتور د هدفونو څخه دی.

د نوموړی سکتور مشری د کار او ټولنیزوچارو ریاست او نور ریاستونه لکه دکډوالو او راستنیدونکو چارو ریاست، د سرحدونو، اقوامو او قبایلو چارو ریاست، د کوچیانو امریت ،د ښځو چارو ریاست دچاپیریال ساتنی ریاست ، د پیښو په وړاندی د مبازی ریاست یی د غړو په توګه په یاد سکتور کی ګډونوال دی.

د یادونی وړ ده، چی غیر دولتی موسسی، سازمانونه (UN) هم ددی سکتور په همغږی خپل فعالیت کوی .د بیلګی په توګه د UNHCR, UNAMA, UNIOM او نور سیمه ییز غیر دولتی کورنی او بهرنی موسسات.

دکار، بیکاري او استخدام د کچې انډول:

د کار، بیکاري او د استخدام کچه د هلمند په ولایت کې د هر کال ارقامو ته په کتلو سره داسې بریښي چې د بیکارۍ کچه د تیرو کلونو په پرتله پراخه سوې ده .چې همدا لامل به وي چې د ولایت به کچه د جګړو د پراخیدا سبب ګرځیدلی دی . لاندې جدول کې د تیر درې کلونو په درشل کې د ولایت په کچه د کار، بیکاري او استخدام د کچې فیصدي د مرکزي احصاییې د ارقامو پر اساس وړاندې کیږي.

کار، بیکاري او استخدام	۱۳۹۵	۱۳۹٦	۱۳۹۷
هغه وګړي چې کاري وړتیا لري	٤۱٥٬۰۱۲	٤۲۸٬۳۷٤	٤٤۲٬۲٦٤
هغه وګړي چې په کار لګیا دي	۱۳٦٬۸۰۹	۱۲۹٬٦۰۸	۱۱۲٬۷۲۹
هغه وګړي چې موسمي کار باندې لګیا دي	٥۱٬٤٥۷	٤٦٬٥۱٤	۳۹٬٤۲٦
هغه وګړي چې وزګار دي	۳۰٬۰۹٥	٤٥٬٦۱۷	٥۹٬٤۳۸

که څه هم د ولایت په کچه رسمي سر شمیرنه په پوره توګه د موجوده ناخوالو لکه د جګړې، ناسم دودونه او پراخه جغرافیه ددې سبب ګرځیدلې دی، خو د بیلابیلو ارګانونو د سروې او شمیرنې له مخې چې د مرکزي احصائیې د اداري سره موجود دي، داسې ځرګندیږي .چې د ولایت په کچه د کاري وړتیا درلودونکې وګړو شمیر د هر کال په تیریدو سره د ډیریښت سره مخ دی، خو د تیر درې کلونو د وزګار خلکو د شمیرنې ته په کتو سره هر کال د وزګارو خلکو باندې اضافه سوې دی.

دا شمیرنه د ولایت په کچه د موجوده ناخوالو باندې مخامخ اغیز لري .د هلمند په ولایت کې په روان کال کې د دولت او بهرنې موسساتو په مټ ځوانان) نارینه او ښځینه (په بیلابیلو حرفو لکه د بریښنا، موبایل جوړونه، غالي اوبدل، لاسي صنایع، خیاطي، موټرسایکل جوړونه، د کوبې څخه د اوبو کښلو واټرپمپ د زده کړو زمینه مساعده سوې ده .په روان کال کې ٦۰۰ تنه په بیلابیلو حرفو کې د بهرنې موسساتو په مالي او تخنیکې مرسته باندې فارغ کړل سوي او د کار مارکیت ته وړاندې سوي دي .

په زده کړو او کاري وړتیاوو باندې سمبال وګړي:

په لاندې جدول کې په زده کړو او کاري وړتیاوو سمبال د وګړو شمیرنه ښیي .که څه هم د وګړو لپاره د ولایت په کچه کاري فرصتونه د نشت سره برابر دی، ځکه چې تر دې دمه د صنعت او انکشاف لپاره اساسي ځای لکه د صنعتي ښارګوټي ندي جوړ سوی .

نو لدې کبله یواځینې د کاري فرصتونو لپاره په کرهنه کې امکانات سته، چې پدې سکتور کې اکثر د زده کړو د کچې محدودیت نلري او خلک کولای سي چې د فزیکي وړتیاوو پر اساس پدې سکتور کې فعالیت ترسره کړي .په هلمند کې په زده کړو سمبال وګړو د استخدام لپاره دولتي دوایر او همداراز غیر دولتي موسسات په ملي او نړیواله کچه د استخدام زمینه برابره کړي ده .که څه هم د دولت په کچه استخدام د تشکیل پر اساس پرمخ ځي، ولي په وروستي کلونو کې د نړیوالي موسساتو د فنډ لړوالي د داخلي موسساتو پر فعالیتونو او کړنو باندې ناوړه اغیز کړي دی .په پایله کې په غیر دولتي موسساتو کې د استخدام کچه د تیرو کلونو راپدیخواه د کال په تیریدو سره کمه سوې ده .

په زده کړو سمبال د کار، بیکاري او استخدام	۱۳۹٥	۱۳۹٦	۱۳۹۷
هغه وګړي چې کاري وړتیا لري	۲۱٥٬۷٥۷	۲۱٦٬٦٤۱	۲۱۷٬۳۷٦
هغه وګړي چې په کار لګیا دي	۱۲۱٬٥۸۰	۱۱۹٬۳۷۲	۱۱۲٬٤۹٤

هغه وګړی چې وزګار دی	۲۳٬۱۸۳	۲۸٬۷۳۵	۳۳٬٦۸۲

د فقر کچه:

د د احصائیې او ارقامو د اداری څخه ترلاسه سوی وروستی ارقام د فقر د کچې په اړه ډیر وخیم ښودل سوی دی .که څه هم د هیواد په کچه د فقر کچه نسبت تیرو کلونو ته لږ اندازه اوچته سوی ده، خو د هلمند په ولایت کی د فقر کچه د هیواد د کچې ته په کتلو سره ډیره اوچته سوی ده .د احصائیې او ارقامو د اداری د معلوماتو په اساس د هیواد په کچه د فقر اندازه ٪٥٤,٥ په تیر روان کال کی اټکل سوی دی، چې صرف د هلمند په ولایت کی د فقر کچه ٪٨٨,٥ د ترسره سویو سروی ګانو په اساس ترلاسه سوی دی .د فقر په لوړوالی کی بیلابیل لاملونه دی .
څرنګه چې په پورته جدولونو کی د وزګاری او کاری فرصتونو لړوالی، د اقلیم تغیر او همداراز وچکالی، سیلابونه،روانه جګړه او داسی نور ددی لامل سوی دی چې د فقر کچه د هیواد په کچه او په تیره بیا د ګاونډ ولایتونو څخه ډیره اوچته سی .اوسمهال د هلمند ګڼ میشته ولسوالی لکه د نوزاد، دیشو، موسی قلعه، سنګین، زمینداور او باغران هغه سیمی دی، چې د هلمند رود څخه په کرهنیز او چنباک لپاره ګټه نه سی اخیستلای .او همداراز د روان کال د وچکالیو له کبله د هلمند رود اکثر پای ورخه سیمو بزګرانو ته په پریمانه توګه د اوبو څخه د استفادی موکه نده ورکړی .

غذایی خوندیتوب:

د غذایی خوندیتوب هغه فکتور دی، چې د فقر د کچې سره سم تړاو لری .لکه څرنګه چې پورته لیکنو کی هم یادونه وشوه، چې د ولایت په کچه د کاری فرصتونو لړیده د کلونو په تیریدو سره خپل اغیزی یی د خلکو پر خوړو اچولی دی .د غذایی کچې نړیوال معیار دادی، چې یو تن په ورځ کی حداقل ۲۳۰۰ کالوری د اړتیا وړ خوړو څخه ترلاسه کړی .

د روان کال په درشل کی چې د وزګاری کچه هم په بیساری توګه پورته سوی او د غیر رسمی ارقامو پر اساس د ولایت څه باندی دوه ملیونه وګړی د جدی غذایی خوندیتوب د ستونزو سره ګیر پاته دی .څکه د یوی خوا د ولایت په کچه د کورنیو ګڼ شمیر غړو ژوند او د بلی خوا وزګاری، د جګړی له امله د خلګو کډه او د امن سیمو تیټ ظرفیت د ډیرو خلکو د خوندی کولو چاپیریال او وچکالی ددی سبب ګرځی چې د خکو غذایی خوندیتوب باندی ناوړه اغیر ولری .څرنګه چې پورته یادونه وسوه، دا ناخوالی په بازار کی د توکو پر بیعو، د چنباک د پاکو ابو نه شتون، سیلابونه، وچکالی ددی باعث ګرځی چې کروندګر سم حاصلات ترلاسه نه کړی او د سم او سالم خوړو په ترلاسه کولو کی کورنی د سختو ستونزو سره مخ سی .چې پدی سره د ماشومانو خوارځواکی، د بالغو کسانو پروټیني او ویټامیني خوړو ته د نه لاسرسی سبب ګرځی .
د فقر او غذایی خوندیتوب تړاو ډیر عمیق او اساسی دی .مګر دا موارد د سیمی د جغرافیې، طبیعي ناخوالو، انساني جوړ ناخوالو سره ټینګه اړیکه لری .د ولایت نیمایه برخه چې په شمالی هلمند باندی هم یادیږی، د روان کال په درشل کی د کلک وچکالی سره مخ دی .او آن داسی کلی هم یادیږی، چې د چنباک اوبه تقریبا د یو کیلو متری څخه د لیری ساحو څخه خلک د ځایی وسایلو څخه په ګټنی سره راوړی .د بلی خوا هلمند د هیواد په کچه هغه ناامنه ولایت دی، چې آن یوه ورځ هم د جګړی خبر د خبرونو د سرټکو څخه پاته سوی ندی .

قومونه او قبایل:

د سرحدونو قومونو او قبایلو د چارو ریاست چې ددی سکتور د اساسی غړو څخه ګڼل کیږی، د هیواد په ملی سیاستونو په دفاع، د ټولو میشتو افغانانو په یو موټی کولو، د پښتنو او بلوڅو قبایلي ورونو له حقه حقوقو څخه ننګه او ملاتړ او همداراز د

پښتنو او بلوڅو ورونو سره د کلتوری، سیاسی او قومی اړیکو ټینګښت او پدی لړ کی ستراتیژیک او کلتوری مطالعات او څیړنې ترسره کوی .
د هلمند ولایت د ډیورند فرضی کرښی پر غاړه تقریبا ۱۷۰ کیلومتره اوږده سرحد لروکی ولایت دی، چی د فرضی لیکی پر غاړه د دیشو او خانشین ولسوالی شتون لری .پدی ولایت کی د ٤٨ بیلابیل قومونه لکه د بارکزو، علیزو، اسحق زو، اڅکزو، نورزو، پوپلزو، احمدزو، نیازو، تره کی، نیازو، تاجکانو، ازبکانو، قزاقو او داسی نور قومونو جوړ سوی دی .
دا شوراګانی د عام ولس او دولت ترمنځ د پل رول ادا کولو ترڅنګ د ورونو په شان خپل ژوند سره کوی، چی د هیواد په کچه د بیلابیلو ولایتونو څخه د تیرو ٦٠ کلونو راپدیخوا دلته میشت سوی قومونه ګډ ژوند سره کوی .سرحدونو او قبایلو چارو ریاست د ٤٠ قومونو لپاره د یووالی او ټینګښت شورا ګانی جوړی کړی دی، چی دا شوراګانی به د قومونو تر مینځ د ملی یوالی په تامین ، د قومونو ترمینځ د شخړو او منازعاتو حل او فصل، د دولت اهدافو او پالیسیو تطبیق او په امنیتی ، صحی، او د پوهنی په برخه کی د دولت او ملت سره همکاری او همغږی په رامنځ ته کولو کی اساسی رول لوبوی.

سیاسی حزبونه او مدنې ټولنې:

په هلمند ولایت اوس مهال دسیاسی احزابو (۳۲) نمایندګی فعاله دی.
په هلمند ولایت کی دمدنی بنسټونو(۱۲)نمایندګی فعاله دی
حزب اسلامی متحد ۲ جمعیت اسلامی ۳ د ملي وحدت ولسی تحریک ٤ حزب اسلامی ٥ حزب وحدت ملی ٦ حزب رسالت مردم ۷حزب ترکی وطن ۸حزب پیوند ملی ۸صلح ملی اسلامی اقوام ۹ د افغانستان د خلک انقلابی ګوند ۱۰ حزب انصاف ملی افغانستان ۱۱ حزب وحدت ملی ۱۲ حزب افغان ملت ۱۳ حزب حقیقت ١٤ د افغانستان د سولی غورځنګ ۱٥ نهضت ملی هم بستکی ١٦ جبهه ملی نجات ١٧ حزب متحد ملی ١٨ حزب صلح ملی اسلامی ١٩ حزب ملی ۲۰ حزب عدالت اسلامی ۲۱ حزب مشارکت اسلامی ۲۲ حزب حرکت اسلامی ۲۳ حزب دعوت اسلامی ۲٤ حزب جمهوری خواهان ۲٥ حق او عدالت ګوند ۲٦ اقتدار اسلامی ۲۷ محاذ ملی اسلامی ۲۸ توحید مردم ۲۹ انسجام ملی ۳۰حزب وحدت اسلامی ۳۱ حزب افغانستان واحد ۳۲ د ملی پاخون ګوند.
په هلمند ولایت کی مستقیمدهیڅ یوه نړیوال سازمان دفتر فعالیت لری.

کوچیان:

کوچیان چی د هیواد هغه وګړی دی، چی ډیری یی د کال په بیلابیل فصلونو کی په بیلابیل سیمو کی موقت ډول میشت کیږی .د هیواد په کچه کوچیان د دولت هر ډول خدماتو څخه لږ برخمن خلګ دی .د ولایت په کچه د کوچیانو یوه افتخاری او یوه سیمه ییزه شورا جوړه سوی ده، چی د کوچیانو د چارو سمون ولایتی اداری سره په همغږی د کوچیانو د چارو په سمون، ستونزو هواری او همغږی کی مهم او اساسی رول لوبوی .همداراز دی شوراګانو وکولای سو، چی د سیمی په کچه ۸ ستری ستونزی چی د کوچیانو ترمنځ او د کوچیانو او ځایی خلکو ترمنځ وه، حل کړی او د ستونزو د پراخیدو او غتیدو څخه مخنیوی کړی دی .لکه څرنګه چی د ولایت په کچه د وزګاری، وچکالی او جګړو ځپلی دی، کوچیان هم ددی ناخوالو څخه ډیر اغیزمن سوی دی.
لدی کبله په روان کال کی تقریبا د ۱۰۰۰ کورنیو سره د دولتی او نادولتی ارګانونو له طریقه د خوارکی او غیر خوراکی مرستو د رسولو زمینه مساعده سوی ده .همداراز د ولایت په کچه یو سیار کلینیک چی په دارو او درمل سمبال دی رامنځ ته سوی او دا سیار کلینیک د ولایت په کچه د بیلابیل کوچیانو څه د پاسه ۳۰۰۰ تنو ابتدایی درملنه ترسره کړی او ناروغان یی د ولسوالی او ولایتی روغتونونو ته په رسولو کی رغنده رول لوبولی دی .په ټولییزه توګه د هیواد په کچه څه د

پاسه۹۰ ٪ د غوښو چمتو کول د کوچیانو د حیواناتو څخه په لاس راځي .چې دا حیوانات له بده مرغه د شته وچکالیو او جګړو له کبله د جدی خطر سره مخ دی .ددی خطر په له منځه وړلو کی د هیواد او ولایت په کچه پراخی هلی ځلی ترسره سوی دی .پدی لړ کی د هلمند په ولایت کی څه د پاسه یو ملیون حیواناتو لپاره بیلابیل صحی واکسیونونه او روغتیایی چارو ته رسیدګی سوی او همداراز د حیواناتو خوارکی توکی په بیلابیلو ولسوالیو کی ویشل سوی دی .

کوچیان د ژوندانه په چارو کی د سپورت او ادب په چارو کی ځلیدونکی راتلونکی لری .څکه چې د کوچیانو کرکټ او فوټبال ټیمونه جوړ سوی، او د ولایت په کچه په بیلابیلو تورنمنټونو کی برخه اخیستی او د بریالیتوبونو څخه ډک کال پای ته رسوی .د هلمند ولایت د جغرافیایی پراخوالی، ښکلی هوا او د ډیورند فرضی کرښی پر غاړه د موقعیت له کبله د کوچیانو د ژوندانه لپاره ډیر مناسب ځای دی .په روان کال کی ٥٣٥٤ کوچي وکولای سو، چی د تذکری درلودلو خاوندان سی .

طبعي پيښو او جګړې ځپلو ته لاسرسی:

له یوه اړخه په هلمند ولایت کي اوولس کلنه جګړه چي د نورو ولایتونو په پرتله ددې ولایت د خلکو د ژوند په هره برخه کي متضرره کړې، له بله اړخه طبعي پيښو هم لکه وچکالي او د اوبو کمښت هم ددې اوسيدوونکو ته زيان رسولی،چي ګڼ شمېر کورنی له خپلو اصلي استوګن ځايونو څخه ددې ولايت مرکز او نورو سيمو ته کډوال سوي، چي د تیرو څو کلونو راهيسي د دولت تر څنګ د ملګرو ملتونو د بشري مرستو د همږغی مرکز یاOCHA ، د خوراک نړیوال پروګرام یا WFP او نورو نړیوالو او داخلي مؤسساتو په دې برخه کي مرستي ترسره کړې، چي دا لړۍ لا نور هم دوام لري.

٥ـ داقتصادی ودی او خصوصی سکتور دپراختیا سکتور د وضعیت تحلیل :

د اقتصاد او خصوصي سکتور پراختيا يو له اړينو سکتورونو له جملې څخه دی چي د انسانانو د ژوندانه ډير اړخونه په بر کي نيسي، د دې سکتور په پیاوړتیا او غښتلتیا کي به تر ډيره بريده د خلکو د هوسايني، د سړي سر عايد د لوړولو، د توليداتو په زياتوالي، د کاري فرصتونو په پيدا کولو او په ټوله کي د غربت او فقر په کمولو کي خورا زياته مرسته کولای سي.

د خصوصي سکتور د ودې په برخه کي د صنعتي پارکونو نه شتون د دې لامل سوی چي په دې ولايت کي ياد سکتور په هغه اندازه چي بايد وده کړې وای نه ده سوې او د سوداګرو او پانګوالو لپاره نوري اړيني اسانتياوي لکه د بريښنا منظم جريان د وړو او لويو پورونو د ورکړې د بانکونو نه شتون او د مناسب بازار يا مارکيټ نه موجوديت.

د عوایدو کچه په افغانیو

کلونه	هدف	راټول سوي عواید	زیاتوالی
۱۳۹٦	٦٥٦٨٧٩٧٨١	٧٢٢٣٣٤٧٢٠	٦٥٤٥٤٩٣٩
۱۳۹٧	٧٥٦٣٦٨٣٥٦	٧٨٤٤٣٥٦٢٦	٢٨٠٦٧٢٧٠

په هلمند ولایت کی دولتی او خصوصی بانکونه:

په هلمند ولایت کی دوه دولتی او څلور خصوصی بانکونه فعالیت لری.

- دافغانستان بانک نماینده ګی).دولتی(
- دنوی کابل بانک نماینده ګی).دولتی(

- دعزیزی بانک نماینده گی) .خصوصی(
- دمیوند بانک نماینده کی) . خصوصی(
- دغضنفر بانک نماینده گی) .خصوصی(
- دافغانستان اسلامی بانک نماینده گی).خصوصی(دا چي هلمند ولایت یو کرهنیز ولایت دی پراخه کرنیزي ځمکي لري او د اوبو منابع یی هم ډیري غني دي ولي د صنعتي او اقتصادي پراختیایی فرصتونو له اړخه هم یو بډایه ولایت دی.

د هلمند په اقتصادي ودي او پراختیا سکتور کي (۸) اداري) اقتصاد ریاست، د احصایې آمریت،مستوفیت ، د سوداګرۍ او صنایعو آمریت ،د تجارانو اتحادیه ،د انحصاراتو مدیریت، د بست تصدۍ ریاست ،د حجارۍ او نجارۍ فابریکه (شاملي دي.

د هلمند د بست تصدي تاریخچه:

دهلمند بست تصدي چې د غوړو فابریکې په نوم هم مشهوره ده په کال ۱۳٤٦ هجری کې د بریتانې هیواد په همکاری په فعالیت پیل وکړ، چې د ۲۵ څخه تر ۳۰ زره متریک ټنه دانه لرونکې پختې دپروسس ظرفیت لری .نوموړې تصدي د هلمند ولایت په مرکز لښکرگاه کې موقعیت لری، چې په ۸۰ جریبه ځمکه کې جوړه شوې ده.

دکمپنی موخي:

د ۱۳۹۷ کال د عقرب میاشتی څخه تر ۱۳۹۸ کال د قوس میاشتی پوری د هلمند بست تصدی موخې لاندي په لنډه توګه لیکل شوي دي:

- دکروند ګرو د محصولاتو رانیول ترڅو ددوی اقتصادی حالت ښه شی.
- په سیمه کی د زنځیره يي ارزښت (value chine) لپاره د مربوطه څانګو سره په ګډه پلان جوړل.
- دتولید شوی توکو لپاره بازار موندنه.
- د خصوصي سکتور د ظرفیت لوړول او په دی برخه کې د نویو تګلارو زدکړه .
- کلنی ترمیمات او د بیلانس جوړول.

د بست دتصدي دستګاوې:

د حلاجی دستګاه:

نوموړې دستګاه د ۱۰۰ څخه تر ۱۲۰ټنو دانه لرونکې پنبې دپروسس ظرفیت لری او ماشینری یې عبارت ده له ٤ جینو او یو پرس چې دواړه ماشینرې د پلاټ لوموس کمپنی تولید دی .د نوموړې دستګاه دنده دخالصو مالوچو او پنبه دانی جلا کول دی چې عمده تولیدات یې مالوچ دی .په دې دستګاه کې د داکالا ورایتی پروسسس کیږی چې الیاف یی د ۲۷ملی متره څخه تر ۳۵ ملی متره پوری دي .

جدول ۱: دحالاجي دستګاه د تولیداتو سلنه

دحالاجي دستګاه د تولیداتو سلنه					
دانه لرونکې پنبه/ ټن	مالوچ٪	پنبه دانه٪	چکیټ٪	د نه لیدو وړ ضایعات	مجموعه ٪
۱۰۰	۳۲	٦۷	۰٫۷	۰٫۳	۱۰۰

تیل ویستونکي دستګاه :

د پنبه داني (٦٧) سلنه (ثخه په نوموړي دستګاه کې لنتر، پوستک، مغفز، کنجاړه او خام تیل تولید کیږي چې د نوموړي دستګاه ماشینرۍ د روز دون کمپنۍ تولید دی

دغوړو د تصفیې دستګاه:

د نوموړي دستګاه ظرفیت په ٢٤ ساعته کیې لس نیم ټنه غوړي دي چې د یو مجهز لابراټوار په مرسته تصفیه او تولید شوي غوړی دننه په هیواد کې پلورل کیږی.

جدول ٢: د یو کال ټول لګښتونه :

شمیره	د مصارفو تفصیل	ارزښت
١	خام مواد٥١٣٠)متریک ټن(	٢٥٦٬٥٠٠٬٠٠٠
٢	معاشات	٦٬٦٠٠٬٠٠٠
٣	اضافه کاری	١٬٠٠٠٬٠٠٠
٤	روغنیات	٤٬٥٠٠٬٠٠٠
٥	پرزجات	١٬٠٠٠٬٠٠٠
٦	مواد کیماوی	٥٠٠٬٠٠٠
٧	د باربندی مواد	١٬٥٠٠٬٠٠٠
٨	استهلاک	٣٬٠٠٠٬٠٠٠
٩	دبرښنا لګښتونه	٢٬٠٠٠٬٠٠٠
١٠	د ښاروالی صفایی	٦٠٠٬٠٠٠
١١	متفرقه لګښتونه	٥٠٠٬٠٠٠
١٢	انتفاعیې مالیه٤ ٪	١٢٬٠٠٠٬٠٠٠
١٣	روزمزد معاشونه	١٬٠٠٠٬٠٠٠
Total		٢٩٠٬٧٠٠٬٠٠٠

جدول ٣: د پکیجینګ او موادو مصارف:

د پکیجینګ او موادو مصارف				
شمیره	تفصیل	مقدار	قیمت	سفر
١	د غوړو لپاره پلاستکی ډبې	١	٧٬٦٠٠٬٠٠٠	٣٠٠٬٠٠٠
٢	دغوړو دپلاستکی ډبو لپاره مواد	١	٢٠٠٬٠٠٠	١٠٠٬٠٠٠
٣	دپودری صابون لپاره دستګاه	١	٣٠٠٬٠٠٠	
٤	د پودری صابون لپاره کیماوي مواد	١	٢٠٠٬٠٠٠	
٥	د دانه لرونکې پنبې دنوی ورایټی رانیول	٥٠٠ kg	٥٠٠٬٠٠٠	١٠٠٬٠٠٠
Sub-Total			٨٬٨٠٠٬٠٠٠	٥٠٠٬٠٠٠
Total			٩٬٣٠٠٬٠٠٠	

جدول :٤ د تولیداتو پلور او عاید

دتولیدي موادو د پلور پلان (قیمتونه په افغانیو)						
١	مالوچ	٣٢	١٬٦٤٢	٨٢٬٠٨٠٬٠٠٠	١٢٠	١٩٦٬٩٩٢٬٠٠٠
٢	لنتر	٢	١٠٣	٥٬٠٠٠٬٠٠٠	٢٠	٢٬٠٥٢٬٠٠٠
٣	پوستک	٢١,٥	١٬١٠٣	٥٥٬١٤٧٬٥٠٠	٥	٥٬٥١٤٬٧٥٠
٤	کنجاره	٢٨,٦	١٬٤٦٧	٧٣٬٣٥٩٬٠٠٠	٥٠	٧٣٬٣٥٩٬٠٠٠
٥	غوړی	١٠	٥١٣	٢٥٬٠٠٠٬٠٠٠	٧٣	٣٧٬٤٤٩٬٠٠٠
٦	صابون	٠,٧	٣٦	١٬٧٥٠٬٠٠٠	١١	١٬٩٧٥٬٠٥٠
	مجموع	٩٥				
ضایعات		٥				٣١٧٬٣٤١٬٨٠٠
		١٠٠٪				

جدول :٥ د لګښتونو او ګټې خلاصه

خالصه ګټه					
شمیره	د خامو موادو او پروسس لګښتونه	د پکیجینګ او موادو لګښتونه	ټول لګښتونه	عواید	ګټه
١	٢٩٠٬٧٠٠٬٠٠٠	٩٬٣٠٠٬٠٠٠	٣٠٠٬٠٠٠٬٠٠٠	٣١٧٬٣٤١٬٨٠٠	١٧٬٣٤١٬٨٠٠

د حجارۍ اونجارۍ فابریکه :

چې په١٣٤١ ه ش کال کې د وخت د پاچالخوا د امریکا په مالی مرسته ګټې اخیستنې ته سپارل سویده چې په هغه وخت کې سلګونو کسانو ته پکې د کار زمینه مساعده وه چې اوس مهال په حجارۍ سربیره دنجارۍ په برخه کې هم زیات تولیدات لرې او د روخام د ډبرې څخه چې ددې ولایت د خانشن ولسوالې څخه راوړل کیږي زینتې لوښې ، چوکې ، میزونه او الماری او نوراړین توکي جوړوي یاده فابریکه چې هغه وخت یوه دولتې فابریکه وه خو اوس مهال (٥١٪) خصوصی سکتوره ته ورکړل سوی ده ،که څه هم تولیدات یې نړیوال بازار نلري ولي ددې فابریکې تولیدات د هیواد په نورو ولایاتو کې په خرڅلا رسیږي.

د دې لپاره چې د تولیداتو کیفیت یې لوړ قیمت یې ارزانه او نړیوالو بازارونو ته لاره پیداکړي پکار ده د روخام ډبرو ته آسانه لاس رسی ولري، دوامداره بریښنا ولري او همدارنګه د دې هیواد د کونړ ولایت چهار تراش لرګیو ته لاس رسی ولري.

تر دې مهاله د هلمند د تجارت او صنایع له آمریت لخوا په بلابیلو خصوصي برخو کې(٦٤٣) پانګوني جوازونه ثبت شوي دي او په (٢٦) کوچنیو خصوصي فابریکو کې د میلیونونو افغانیو په ارزښت پانګونه شویده.

صنعتي محصولات چې په دې ولایت کې د شته صنعتي خصوصي فابریکو لخوا تولیدیږي ، چمپل ، هلمندي کولران ، (PVC)پیپونه ، برقي مولیدونه ، بطرۍ چارچونه ، د لوښو مینځلو مایع) ظرف شویی (پوډري صابون او نور ډول ډول شیان تولیدیږي شتون لري.

او همدارنګه لاسي صنعتي توکي لکه خامکي غاړي ، غمی داره خولی، د مریو څخه جوړ شوي ډول ډول توکي ښځینه لباسونه ، لاسي نخي بکسونه او داسي نور چې په محلي او ملي بازارونو کي ښانګړی ارزښت لري د یادولو وړ دی.

د دې لپاره چې دغه محصولات کورنیو او نړیوالو بازارونو ته صادر شي او د بازارموندني شرایط ئی برابرشي دولت باید د اقتصادي پراختیا او خصوصي سکتور د ودې په برخه کې اړین ګامونه واخلي چې د ابه نه یوازې د صنعتي محصولاتو د پراختیا سبب شی بلکې د خصوصي سکتور د پیاوړتیا ، د بیکارۍ د ګراف په راکمولو، د پانګوالو په هڅونه او په خاص ډول به په دې ولایت کې د مخدره توکو د کښت او تولید په وړاندې د بدیل په برخه کې خورا ګټور تمام شی.

- د فقر د کچې سلنه ٪۳۹٬۱ :
- په ښاری سیمو کی دکار کچه(٤٦٣٠٨) نفر
- په کلیوالی سیمو کی دکار کچه(٦٢٩١٢١) نفر
- د کاري ځواک د کچې سلنه٤٢,٩ : ٪
- د جنسیت په اساس د کارکوونکو سلنه ٪۸۲ :نارینه کارکوونکي او ٪۱۸ ښځینه کارکوونکي
- په هلمند ولایت کی دبیکاری ګچه ډیره لوړه ده.
- په هلمند ولایت کی۱۰,٦ ٪ نارینه او۱,٦ ٪ ښځیه سواد لرونکی کاری ځواک موجود دی ولی کار نلری.
- داقتصاد په سکتور کی داشتغال کچه ډیره کمه ده.

د حجاری اونجاری مختلطی فابریکی:

-۱دحجاری اونجاری فابریکه په ۱۳۸٦ کال کی د جمهور رئیس د (۱۵۵۰) ګڼه فرمان په اساس په مختلط ډول د ٪ ۵۱ او ٪ ٤۹د دولت په سهم اوسرمایه کار اوفعالیت کوی اوفعلآ تقریبآ (۵۰) پنځوس نفره اداری اوتخنیکی اوفنی پرسونل موجود لری چه په اداری بخش کی رئیس دسکتور لخوا او معاون ئی د دولت لخوا تعین شوی دی او هغه شعبات چه په اداری بخش کی مصروف دی لکه :- د محاسبی مدیریت ، تحریرات مدیریت، پرسونل مدیریت، حفظ ومراقبت مدیریت، ترانسپورت مدیریت، پلان مدیریت، فروشات مدیریت، کنترول مدیریت، د مغازی آمریت، د حجاری د شاپ آمریت، د نجاری د شاپ آمریت .

-۲د حجاری په شاپ کی د ډبرو څخه ۱۰۵ نوع قسم قسم اجناس :- لوښی،لوحی اود ډبروتختی د کار پوه اومجربو کارګرانو لخوا جوړیږی او هغه ډ برین شیان په شاپ کی تولیدیږی دفابریکی د فروش مغازی ته تسلیمیږی اوهم دمشتریانو دفرمایش مطابق تولیدیږی اومشتریانوسره د جنس دخریداری لپاره راځی دمغازی دفروش مسؤلین ،رئیس ،معاون او اداری مسؤلین اوکارګران د اسلامی اصولو مطابق دمشتریانو سره نیک برخورد کوی چه په اصل کی دغه هم بازارموندنه ده .

-۳د نجاری په شاپ د مشتری د فرمایش مطابق هرقسم موبل او فرنیچر لکه :- الماری، میزونه، چوکی، کلکین اونور په عصری ماشین آلاتو اوپه کارپوه اومجرب نجارانو اوشاګردانو په واسطه تولیدیږی.

-٤فابریکه د بازار موندی او مشتریانو داګاهی په خاطر دفابریکی د ( ) فیس بوک پاڼی د ملی اومحلی تلویزونو، را ډیوګانو په واسطه په تقریری اوتصویری توګه دمشتریانو دجلب اوجذب لپاره خپروی.

-۵اداری امورات د فابریکی د اداری مسؤلینو په واسطه روز مره سرته رسیږی د فابریکی تادیاتی اومورات لکه مالیات، صفائی د دولت د مقرراتو مطابق بانکونوته دولایت مستوفیت داظهارنامو مطابق انتقالیږی د پرسونل معاشونه په هره میاشت کی پروخت وزمان د فابریکی دعوایدو څخه ورکول کیږی.

-٦رئیس د فابریکی د سکتور لخو موظف دی او معاون ئی د دولت لخوا مقرر شویدی چه رئیس او معاون په هما نګی د فابریکی ټول اومورات رهنمائی اوسرته رسوی.

-۷د فابریکی په پاکی او صفا ئی کی هم کوښښ شوی دی د حجاری د شاپ فاضله اوبه دکا نالیزسیون په واسطه د ځمکی لاندی د فابریکی څخه د باندی انتقالیږی د محیط زیست پخا طر د مشخص باغیان په واسطه سرته رسیږی هرکال د فابریکی په ساحه کی نهال نشانی کیږی دحجاری اونجاری شاپونو کار گران د ورځی چی کار ختمیږی خپل ماشین پاکوی اوپه هفته کی د پنج شنبه په ورځ ماشین آلات غوړوی د فابریکی با الخصوص دحجاری اونجاری شاپونو د کثافت موادو د پاره بیلران اینبودل شوی دی .

-۸فابریکه عادی اوانکشافی بودیجه او تخصیص نلری د فابریکی دعوایدو څخه میاشتنی معاشونه او د دولتی تدارکاتود قانون مطابق تادیاتی امورات لکه مالیات ، صفائی او د اجناسو دتولید مواد دخریداری هم دفابریکی دعوایدو څخه خریداری کیږی.

-۹دفابریکی د کال نفع اوضرر د بلانس له مخی معلومیږی چه د کال په اخیرکی د فابریکی دمحاسبی مدیریت لخوا جوړیږی اود منظوری لپاره د صنعت او تجارت وزارت اودهغه د طریقه وزا رت مالی ته استول کیږی تراوسه پوری د فابریکی د بیلا نسونو له مخی په گټه کی ده.

دهلمند ولایت عمده صادرات:

دهلمند ولایت څخه نورو ولایتونوته عمده صادرات زراعتی محصولات تشکیلوی لکه غنم،جوار،تروماش،زیره ، ریحان ، ممپلی ، هندوانه ، خربوزه ، انگور ، گرنگیچ ، انار، فلم ، دانه داره پمبه او نوور او همدارنگه بهرنویو هیوادونو ته وچی میوی ، دروخام ډبره ، مالوچ عمده صادرات تشکیولوی.

دبهرنیو هیوادونو څخه واردات:

زراعتی ماشین آلات، نقلیه وسایط لکه بایسکلان ، موتر سایکل و موتر، ټایرونه او پرزه جات ، دسولر شیشه ، تیکه باپ،غوړی ، وریجی نخود او نور غدایی او غیر غذایی مواد عمده واردات تشکیلوی.

په هلمند ولایت کی دخصوصی سکتورپانگونه:

تولیدی برخه(۷۹۷۲۱۵۰۰۰) : افغانی

خدماتی برخه(۲۲۰۹۱٤۰۰۰) : افغانی

ساختمانی برخه (۲۱۲۰٦٥۸۰۰۰) : افغانی

تجارتی برخه (۱۲۷۲۰۰۰۰۰) : افغانی

لوجستیکی برخه (۹٦٦۹٦۱۱۰۰۰۰): افغانی

٦ـ د پوهني اړوند سکټور د وضعیت تحلیل:

په افغانستان کي د تیرو اوه لس کلنو په موده کي له نیکه مرغه د پوهني او زده کړو په برخه کي د پام وړ مثبت بد لون راغلی دی یو زیات شمیر خصوصي او دولتي مکتبونه او د لوړو زده کړو مراکز نوي ایجاد سوي ډیری ځوانان او انجوني چه مخکي له زده کړو محروم وو اوس دا فرصت لري چه خپلي زده کړي دلسانس او حتی ماستري او دوکتورا تر کچي بشپړي کړي،ډیری ځوانان چه اوس په بیلابیلو دولتي او خصوصي لویو مقامونو او پوستونو کي کي گمارل سوي دي په ځانگړي ډول د هلمند په ولایت کي د همدي دوري محصول گڼل کیږي.باید ووایو چه په هلمند ولایت کي ددي سره سره چه تر اوسه لا هم له بده مرغه ددي ولایت په ډیرو سیمو کي د ناامنیو او ناخوالو ټغر خپوردی خو بیا هم د پوهني په برخه کي پراخي لاسته راوړني تر سترگو کیږي او محسوسیږي چه د یادو لاسته راوړنو په لاندي ډول یادونه سویده.

۱,۱ د لوړو زده کړو بهير:

د هلمند په کچه د دولتي پوهنتون تر څنګ دري نور خصوصي پوهنتونونه او د لوړو زده کړو مؤسسي هم فعاليت لري،په يادو مؤسساتو کي د هلمند ډيرو ځوانانو خپل زده کړي دليسانس تر کچي بشپړي چه اوسمهال د هلمند او حتی د هيواد په کچه په بيلابيلو ادارو کي د کار او خدمت کولو زمينه ورته برابره سويده.یاد د لوړو زده کړو مؤسسات چه د هلمند ولايت هراړخيز پرمختګ کي يي د پام وړ رول لوبولی په خلص ډول په لاندي کربنو کي درپيژنو.

۲,۱هلمند دولتي د لوړو زده کړومؤسسه:

هلمند د لوړو زده کړو مؤسسه دعلمی او قومي مشرانو د هلو ځلو په مټ په ۱۳۸٦ هـ ل کال کي د لوړو زده کړو د وزارت لخوا منظور او په ۱۳۸۷ هـ ل کي د خپلو ودانيو د نه درلودلو له امله د هلمند د پوهنی رياست اړوند د عالی دارالمعلمين په ودانی کي خپلي تدريسي او اداري چاری عملآ پيل کړي، وروسته د وخت د والی د پوهنتون اداري،قومي مخورو او د علم خوښونکو شخصيتونو د هلو ځلو په پايله کي هلمند د لوړو زده کړو مؤسسي ته د لښکرګاه د ښار ختيځ لور ته چي تقريباً ۱۷ کيلومتره ليری پرته سيمه ده) د اوس لپاره نا امنه ساحه ده (د اوه سوه (۷۰۰) جريبه په اندازه ځمکه ورکول سوه .د همدې ځمکي د احاطي ديوال کار پيل چي اوس لپاره يي د جوړيدلو چاری بشپړي سويدی .په ۱۳۹۱ کال کي د پوهنتون د همغه ساحی د ليريوالي او نامناسب امنيتی وضيعت له امله د پخواني ولسمشر ښاغلي حامد کرزي او د وزيرانو د شورا د ۵۲ ګڼه مصوبې په اساس د ښار داخل شا او خوا ۷۳ دری اويا جريبه ځمکه نوره د هلمند پوهنتون ته په امتيازي ډول سره ورکول سوه چي د وخت د کابينې د ۳۱/٦/۱۳۹۵ نيټي او (۱٤) ګڼي مضوبي د پريکړي په اساس يی شاوخوا ٤۹ جريبه ځمکه پوهنتون ته تسليم او پاتي ۲٤ جريبه يی لا تر اوسه هم د محاکمو فيصلی ته د انتقال انتظار باسي هلمند دلوړو زده کړو مؤسسه اوسمهال خپل اداري چاري د معارفت اړوند پخوانيو ودانيو کي او تدريسي چاري خپل په نوي ساحه ۷۳) جريبه (کي مخ ته وړي.

هلمند د لوړو زده کړو موسسه چي د شاخوا ۱٤ ځانګو درلودونکي ده او سمهال ئي ۱۰ ځانګی د څلورو پوهنځيو کرهنې، ښوونه او روزنه، انجنيری او وترنری تر چتر لاندي فعاليت لري او پاتي ٤ ځانګي دمسلکي استادانو د نشتون)اوس لپاره ئي استادان بهرکي په لوړو زده کړو بوخت دي (غيرفعال دي،د ښه وضاحت په موخه ۱,۱ جدول ته مراجعه وسي:

۱. ۱جدول :هلمند دلوړو زده کړود مؤسسي موجوده پوهنځی او ځانګي

	پوهنځی			
	وترنري	ښوونه او روزنه	کرهنه	انجنيري
ځانګي	کلينک	کيميا	باغداري	سيول
	پارا کلينيک	پښتو	اګرانومي	ابياري
		بيولوژي	اقتصاد	
		رياضي	حيواني علوم	
		فزيک		
		انګليسي		

یاده مؤسسه خپل د کارکوونکو لپاره انټرنټ او منظم ډیزلی برق لري) .دولتی برق څکه نه کاروو چی لګښت ئي تر ډیزلی برق ګران تماميږي(،جامعي ته د مسلکي او وړ محصلينو د وړاندي کولو په برخه کي رغنده ونډه درلودلي په روان کال کی د مختلفو پوهنځيو څخه خپل اوومه دوره فارغان چی شا او خوا ٤١٥ تنه کيږی، ټولنی ته وړاندی کوو باید وواېو چه پوهنتون چاري مو د هغه امکاناتو په محدوده کی چی زموږ په اختیار کی دی منظمی دی .د شفافيت په موخه د محصلانو اړوند ټوله اسناد مو په پو منظم ډيټابيس کی ځای پر ځای شوی دی.د ١٣٩٣کال را پدي خوا کيفيت څخه د تضمين په پروسه کی شامل شوی یو لمړی پړاو مو په بریالیتوب سرته رسولي اوس لپاره په دوهم پړاو کی قرار لرو.دي لپاره چه فارغين مو د کار د بازار د غوښتني سره سم روزلي وي د نوی کریکولم څخه استفاده کوو.د کيفيت د لوړاوي په موخه هلمند د لوړو زده کړو د مؤسسۍ رهبري په ډیرکم وخت کي نه ستړي کيدونکي کوښښونه کړي تر څو د محصلينو لپاره معياري ودانی،لابراتوارونه او نوري اړيني اسانتياوي برابري کړي د لاښه وضاحت په موخه ياد فعاليتونه په ١,٢ جدول کي ليدلای سي.

۲ .۱جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسي په دوو کمپسونو) ساحو (کي روان او ترسره سوي رغنيز او تدارکاتي فعاليتونه

شميره	د فعاليت ډول	د شروع نيټه	اوسنی حالت	ساحه	د ختم نيټه	لګښت (افغانی)
١	اداري ودانی	٢٥/٣/١٣٩١	تکميل	٧٠٠جريبه	٢٥/٣/١٣٩١	
٢	٥٤٠٠متره احاطوي ديوال	٢٥/٣/١٣٩٢	تکميل	٧٠٠جريبه	١٥/١٢/٢٠١٧	٠٠٠،٢٣٠،٧٣
٣	مسجد	١/٣/١٣٩٦	٩٠سلنه تکميل	٧٣جريبه	٣/٧/١٣٩٦	١٨٢،٣٢٣،٣
٤	ليليه او طعام خوری	٥/٣/١٣٩٦	رغنيزي چاري جريان لري	٧٣جريبه	٥/٩/١٣٩٧	٢٩٦,٦،٢٨٧،٣٩
٥	انجنيري پوهنځی	٨/١١/١٣٩٦	رغنيزي چاري جريان لري	٧٣جريبه	٨/٧/١٣٩٨	٤٠٩٧٠٣٢٤,١
٦	د غونډو تالا		تدارکاتي پروسه جريان لري	٧٣جريبه		
	ادبياتو پوهنځی	٢/١/١٣٩٨	تدارکاتي پروسه جريان لري)پروژه منظورسویده(	٧٣جريبه	٢/١/١٤٠٠	٠٠٠،٠٠٠،٦٨
٧	١٢٦٠متره احاطوي ديوال		تدارکاتي پروسه جريان لري	٧٣جريبه		
٨	د کيميا لابراتواري		تکميل	٧٣جريبه		٠٠٠،٨٩٨،١

	توكي					
۹	د انجنيرى،ښووني او روزني او وترنرى پوهنځيو لابراتواري توكي		تكميل	۷۳جريبه		۰۰۰،۲۵٦،٦
۱۰	د انجنيرى،ښووني او روزني او وترنرى او كرهنې پوهنځيو لابراتواري توكي		تداركاتي پروسه جريان لري	۷۳جريبه		۰۰۰،۸٦٦،٦

هلمند د لوړوزده كړو مؤسسه د هيواد د نورو پوهنتونو په نسبت يو ځوانه اداره ده چه كارمندان ئي ظرفيت لوړوني او لوړو زده كړو ته اړتيا لري دي اړتيا ته په كتو ياده اداره يو منظم پلان تر لاس لاندي لري چه هغه پلان ته په كتنه خپل تول كارمندان)استادان او اداري كاركوونكي (وخت پروخت مختلفو هيوادونو ته د لوړو زده كړو د حاصلولو په موخه ليږي د لانبه وضاحت په موخه دي ۱،۳ جدول ته مراجعه وسي.

۱. ۳جدول :د۱۳۸۷ هـ ل كال) د هلمند پوهنتون له تأسيس (څخه بيا تر ۱۳۹۷ هـ ل كال پوري د كادري غړو تحصيلي ارتقاء احصائيوي جدول

ليسانس	ماستري جريان لري	ماستر	دوكتورا جريان لري	دوكتورا تكميل ده	۱۳۹۷-۱۳۸۷
۱٦		۲			۱۳۸۷
۱۷		۲			۱۳۸۸
۲۱		۲			۱۳۸۹
۲۲		۲			۱۳۹۰
٤۳	۳	۲			۱۳۹۱
٦٥	٤	۲			۱۳۹۲
٥۸	٤	۷	۱		۱۳۹۳
٥٤	۳	۱۳	۳		۱۳۹٤
٤٥	۷	۱۹	٤		۱۳۹٥
۲۳	۲٥	۱۸	۷		۱۳۹٦
۱۹	۲۷	۲۳	۹	۲	۱۳۹۷

هلمند د لوړو زده كړو مؤسسه په ټولنه كي د خپلي فعالي ونډي درلودلو په موخه په هيواد دننه او بهر د مختلفو اكاډميكو او سكتوري ادارو سره د ګډو همكاريو هوكړه ليكونه لاسليک كړي،دا اداره غواړي چه د نورو د تجربو،څيړنو او امكاناتو څخه خپل د استادانو،اداري كاركوونكو او محصلينو په برخه كي ګټه پورته كړي او همدارنګه د خپلو با تجربه استادانو او محصلينو تجربي او زده كړي د ټولني د نورو وګړواو ادارو سره شريكي كړي د لانبه وضاحت په موخه لاندي۱،٤ جدول ته مراجعه وسي.

۱. ٤ جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې د ګډو همکاریو د هوکړه لیکوونو ادرسونه

شمیره	د ګډوهمکاریو هوکړه لیکونه			
	د ولایت په کچه	د هیواد په ګچه	په نړیواله کچه	کتنې
۱	د پوهنې ریاست	د کابل پوهنتون) پروسه په جریان کې ده)	HULT-PRIZE	
۲	د کرهنې ریاست	د کابل پولي تخنیک پوهنتون		
۳	د ښاجوړوني ریاست	د زراعت وزارت		
٤	د اطلاعات و فرهنګ ریاست	د ښار او کورجوړوني وزارت		

هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې ماموریت او لیرلید په (۲۹) ۲۰/۳/۱۳۹٤ ګنه پروتوکول علمي شورا په غونډه کې تائید سوي او یاد ماموریت او لیرلید د رایو په یوالي سره د لوړو زده کړو وزارت د کیفیت د لوړاوي د ریاست له لوري د (۷٦) ۳۰/۱۱/۱۳۹٦ګڼه پروتوکول تصویب او تائید هم لري.د اجوته ده چه با کیفتیه زده کړې د وړ بشري ځواک په وړاندي کولو کي رغنده ونډه لري ځکه نو یاده مؤسسه یو روښانه رسالت او لیرلید لري چه هغو ته په کتنه هڅه کوي تر څو د هیواد په کچه داسي کادرونه ټولنې ته وړاندي کړي چه د ټولنې د ښیرازۍ او سوکالۍ مصدر وګرځي .

۳,۱هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې تشکیل او د محصلانو احصائیه:

۱. ۵ جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې تشکیل

احصائیه	استادان		کار کوونکي		
بستونه	کادري	افتخاري	مامورین	اجیران	قراردادي بالمقطع
د تشکیل له مخې	۸۹	-	۲۵	۲۳	۲
پر دنده	۷۹	۸	۱۷	۲۳	۲

۱. ٦ جدول :هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې د محصلانو شمیر

محصلان				
د جنس له مخې		د لیلیه او نهاری په حساب		ټول
نارینه	ښځینه	لیلیه	نهاری	
۱۷۹۳	٥٤	۸۰۰	۱۰٤۷	۱۸٤۷

۳,۱بست خصوصي پوهنتون:

یاد پوهنتون چه په ۱۳۹۱ هـ ل کال د هلمند ولایت د یو ملي پانګوال له لوري د لوړو زده کړو وزارت په چوکاټ کې ثبت او رسما یې د فعالیت جواز تر لاسه کړ اوسمهال د شپږو پوهنځیو)معالجوي طب،انجنیري،ښوونه او روزنه،اقتصاد،حقوق او سیاسي علوم او کمپیوټرساینس (په درلودلو سره د هلمند دولتي پوهنتون تر څنګ د هلمندوالو لپاره د لوړودزده کړو په برخه کي خدمات وړاندي کوی، د یاد پوهنتون په اړه د لازیاتو معلوماتو په موخه دي لاندي جدلونو ته مراجعه وسي.

۱. ۷ جدول :بست پوهنتون اداري او کادري تشکیل

احصائیه	استادان		کار کوونکي		
بستونه	کادري	افتخاري	مامورین	اجیران	قراردادي بالمقطع
د تشکیل له مخې	۱۰۳	-	۵۰	.	.

۱. ۷جدول :بست پوهنتون د محصلانو شمیر

محصلان				
د جنس له مخې		د لیلیه او نهاری په حساب		ټول
نارینه	ښځینه	لیلیه	نهاری	
۱۱۲۰	۱۸۰	.	۱۲۰۰	۱۲۰۰

۳,۱وادي هلمند خصوصي پوهنتون:

یاد پوهنتون چه د لمړي ځل لپاره د خصوصي پوهنتون په نوم په ۱۳۸۹ هـ ل کال د هلمند ولایت د یو ملي پانگوال له لوري د لوړو زده کړو وزارت په چوکاټ کي ثبت او رسما یي د فعالیت جواز تر لاسه کړ اوسمهال د څلورو پوهنځیو)معالجوي طب، ښوونه او روزنه، حقوق او سیاسي علوم او شرعیاتو (په درلودلو سره د هلمند دولتي پوهنتون تر څنگ د هلمندوالو لپاره د لوړودزده کړو خدمات وړاندي کوي د یاد پوهنتون په اړه د لازیاتو معلوماتو په موخه دي لاندي جدلونو ته مراجعه وسي.

۱. ۷جدول :وادي هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې اداري او کادري تشکیل

احصائیه	استادان		کار کوونکي		
بستونه	کادري	افتخاري	مامورین	اجیران	قراردادي بالمقطع
د تشکیل له مخې	۱۰۳	-	۵۰	.	.

۱. ۸جدول :وادي هلمند د لوړو زده کړو مؤسسې د محصلانو شمیر

محصلان				
د جنس له مخې		د لیلیه او نهاری په حساب		ټول
نارینه	ښځینه	لیلیه	نهاری	
۱۱۲۰	۱۸۰	.	۱۲۰۰	۱۵۰۰

٤,۱اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسه:

یاده په ۱۳۸۹ هـ ل کال د هلمند ولایت د یو ملي پانگوال له لوري د لوړو زده کړو وزارت په چوکاټ کي ثبت او رسما یي د فعالیت جواز تر لاسه کړ اوسمهال د څلورو پوهنځیو)معالجوي طب، ښوونه او روزنه، حقوق او سیاسي علوم او انجنیري (په درلودلو سره د هلمند دولتي پوهنتون تر څنگ د هلمندوالو لپاره د لوړودزده کړو خدمات وړاندي کوي د یاد پوهنتون په اړه د لازیاتو معلوماتو په موخه دي لاندي جدلونو ته مراجعه وسي.

۱. ۷جدول :اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسې اداري او کادري تشکیل

احصائیه	استادان		کار کوونکي		
بستونه	کادري	افتخاري	مامورین	اجیران	قراردادي بالمقطع
د تشکیل له مخې	۸۵	-	۳۰	.	.

۱. ۸جدول :اراکوزیا د لوړو زده کړو مؤسسې د محصلانو شمیر

محصلان		
د جنس له مخې	د لیلیه او نهاری په حساب	ټول

نارینه	ښځینه	لیلیه	نهاری	۱۵۰۰
۱۵۰۰	۱۰۰	۰	۱۵۰۰	

په هلمند ولایت کي د پوهني بهیر:

د شته ننگونو او نا امنیو سره سره د هلمند په ولایت کي د معارف اړوند پراخي لاسته راوني شتون لري،یو زیات شمیر هلکان او انجوني ښوونځیو ته ځي،ډیری هغه ښوونځی چه په تیرو وختونو کي یی ودانی نه درلودي هغه اوس معیاري ودانی لري،د ولایت په هره ولسوالی کي ښوونکي شتون لري چه په منظم ډول په خپلو تدریسي چارو بوخت دي په تیر کي چي د ښوونځیو اړوند یو شمیر حساسیتونه او خنډونه موجود وو هغه هم اوس تر ډیره بریده له منځه تللي دي له نیکه مرغه د پوهني بهیر تر ډیره بریده د قناعت وړ دی،خو باید ووایو چه یو کم شمیر ښوونځی لا تراوسه هم د بیلابیلو د لایلو له امله د زده کوونکو په مخ تړلي دي چه په دي اړه هم د پوهني ریاست مسؤلینو او قومي مشرانو هڅي رواني دي تر څو دا ښوونځی هم د هیواد د بچیانو په مخ پرانیستل سي.د هلمند ولایت په کچه د پوهني سکتور اړوند یو شمیرارقام او احصایې په لاندي جدولونو کي په مفصل ډول معرفي سویدي.

د هلمند ولایت د پوهنی ریاست د منظورشویو خصوصی ښوونځیو لیست						
شماره	ښــــوونځی	ولســـوالی	نوعیت	فعال	غیر فعال	کتنـــــی
۱	بُست	لښکرگاه	لیسه			
۲	رشد	لښکرگاه	لیسه			
۳	استقلال	لښکرگاه	لیسه			
٤	مشعل نور	لښکرگاه	متوسطه			
٥	یلدا	لښکرگاه	لیسه			
٦	سپین غر	لښکرگاه	ابتدائیه			
۷	سازش	لښکرگاه	ابتدائیه			
۸	بریا	لښکرگاه	ابتدائیه			
۹	لوی هلمند	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۰	افغان پوپل	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۱	جمال الدین افغان	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۲	مصطفی افغان	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۳	محمدی	گرشک	لیسه			
۱٤	شرافت	گرشک	ابتدائیه			
۱٥	نوی هلمند	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱٦	لاربښود	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۷	داوری	لښکرگاه	ابتدائیه			
۱۸	نوبت	گرشک	ابتدائیه			
۱۹	کیفیت لرونکی	لښکرگاه	متوسطه			
۲۰	هیرمند	لښکرگاه	ابتدائیه			

۲۱	نوی عمري	لښکرگاه	ابتدائیه			
۲۲	نام ور	لښکرگاه	ابتدائیه			
۲۳	پویا	لښکرگاه	ابتدائیه			
۲٤	ATVI	لښکرگاه	انستیتوت			

د هلمند ولایت د پوهنې ریاست اړوند د ښوونځیو وړ د ۱۸ / ۷ کلني پوري ، ښوونځیو ته تلونکی او د ښوونځیو څخه د بهر زده کوونکو مجموعي تعداد په لاندې جدول پاڼه

د ښوونځیو وړ زده کوونکی د ۱۸ / ۷ کلنی پوري زده کوونکی مجموعي تعداد		ښوونځیو ته د تلونکو زده کوونکو مجموعي تعداد		د ښوونځیو څخه بهر زده کوونکو مجموعي تعداد
نارینه	ښځینه	نارینه	ښځینه	نارینه
٤٤٩٢٣٩	٤٢٥٧٦١	١٦٢٦٨٩	٤٩٤٦٢	٢٨٥٥٣١
مجموعه	٨٧٥٠٠٠	٢١٢١٥١		٦٦١٨٣٠
د ټولو ښوونکو شمیر	نارینه	ښځینه		ټول
د لیسانس ښوونکو شمیر	٣٥١	٢٧		٣٧٨
د منځنی زده کړو(خوارلسم پاس) ښوونکو شمیر	٧٤٨	٣٩١		١١٣٩
د د دولسم پاس ښوونکو شمیر	١٣٤٤	٩٦		١٤٤٠
د دولسم ټولگی نه کښته د ښوونکو شمیر	٣٣	١٠		٤٣
د قراردادی ښوونکو شمیر	٠	٢٠٠		٢٠٠
د اجیر ښوونکو شمیر	١٠	٠		١٠
ښوونکو ته د اړتیاو شمیر	٢٢٦١	٦٠٠		٢٨٦١
حق الزحمه ښوونکو شمیر	٤٥٠	٠		٤٥٠
۸۰تنه ښځینه ښوونکي د یونیسیف لخوا				
٦٥٠تنه ښوونکی free service				
۱۲۳تنه ښوونکی هلمند پوهنتون ته معرفي شوی				
۲٦۰تنه داخل خدمت تربیه معلم				

د ښوونځیو جمله شمیر	ښونځی چه د احاطي دیوال نلري	ښوونځی چه وداني نلري
٤٠٧	٢٧٩	٢٧٧

د هلمند ولایت د پوهنې ریاست اړوند د ښوونځیو وړ د ۱۸ / ۷ کلني پوري ، ښوونځیو ته تلونکی او د ښوونځیو څخه د بهر زده کوونکو مجموعي تعداد په لاندې جدول پاڼه

د ښوونځیو وړ زده کوونکی د ۱۸ / ۷ کلنی پوري زده کوونکی مجموعي تعداد	ښوونځیو ته د تلونکو زده کوونکو مجموعي تعداد	د ښوونځیو څخه بهر زده کوونکو مجموعي تعداد

ناړینه	ښځینه	ناړینه	ښځینه	ناړینه	ښځینه
٤٤٩٢٣٩	٤٢٥٧٦١	١٦٢٦٨٩	٤٩٤٦٢	٢٨٥٥٣١	٣٧٦٢٩٩
مجموعه	٨٧٥٠٠٠	٢١٢١٥١		٦٦١٨٣٠	

دهلمند ومعارف ریاست دتیرو ٤ کلونو انکشافی بودجه(افغانی)

١٣٩٣	١٣٩٤	١٣٩٥	١٣٩٦	مجموعه
٣١٩٠٢٦٤٨	٣٢٣١٠٣٦٥	٧٠٣١٦٠٧٦	٣٧٨٨٨١٣٥	١٧٢٤١٧٢٢٤

دمعارف ریاست دتیرودریو کلونو دانکشافی بودجی مصرف (افغانی)

١٣٩٤	١٣٩٥	١٣٩٦	مجموعه
٢٧١٤٩٧٦٦	٦١٢٨٤٦١٩	٣٧٦٠٢٢٣٣	١٢٦٠٣٦٦١٨

- په هلمند ولایت کی (١٨) بابه خصوصی ښوونځۍ او زیات شمیر دانگلیسی او نورو بهرنیو ژبو خصوصی مرکزونه فعالیت لری.
- دپوهنی ریاست سره د ATVI, unicef, IRC, Unisco موسسات هم فعالیت لری.
- منابع و ماخذ :
- اطلاعاتو او فرهنگ ریاست
- اداره احصائیه مرکزیCSO
- د حجارۍ او نجاری فابریکه
- د ټولګټو چارو ریاست
- د بست تصدی فابریکه
- هلمند دولتي پوهنتون
- د هلمند خصوصي پوهنتونونه
- د معادن ریاست
- د پوهني ریاست
- د کرني او مالداری ریاست
- د عامي روغتیا ریاست
- د کډوالو چارو ریاست
- د کار او ټولنیزو چارو ریاست
- ریاست عمومي
- د کور او ښار جوړولو ریاست
- د بریښنا ریاست

دریم څپرکی

دهلمند ولایت د ۱۳۹۷کال پرمختیایی بودجه او مصرف دسکتورونو په تفکیک:

معارف:

وزارت معارف در راستای تلاش رسیدن به دیدگاه این اداره که عبارت از انکشاف سرمایه بشری مطابق به اصول و اساسات دین مقدس اسلام، احترام به ارزش های ملی و حقوق بشر از طریق فراهم آوری زمینه دسترسی مساویانه همه اتباع کشور به تعلیم و تربیه با کیفیت میباشد، بتعداد ۳٤٥ مکاتب تعلیمات عمومی، ٤ دارالمعلمین، ۱۲مکاتب تخنیکی، ۲٥ مدارس دینی، فعالیت دارند.

مجموعا به تعداد ۱۸۲٬۹۹۰ شاگرد که از آنجمله ۱٤۳٬۲۸۳ ذکور و ۳۹٬۷۰۷ آن از طبقه اناث در این مکاتب مشغول فراگیری دانش هستند .جدول ذیل معلومات مختصر را در مورد وضعیت معارف این ولایت بیان میکند .

معارف								
کتگوری	مکاتب عمومی	دارالمعلمین	مدارس	مکاتب خصوصی	مکاتب تخنیکی	تعداد شاگردان		
						ذکور	اناث	مجموع
تعداد	۳٤٥	٤	۲٥	٦	۱۲	۱٤۳٬۲۸۳	۳۹٬۷۰۷	۱۸۲٬۹۹۰

در یک دهه گذشته در اثر فعالیت، سعی و تلاش دولت جمهوری اسلامی افغانستان فامیل ها علاقمند بیشتر به تعلیم و تربیه گردیده و اطفال خود را برای فراگیری تعلیم به مکاتب میفرستند .تعداد شاگردان در مکاتب ولایت هلمند قسمیکه در فوق دیده میشود یک رقم قابل ملاحظه را نشان میدهد .

بودجه معارف :وزارت معارف سالانه بودجه قابل ملاحظه در هر دو بخش عادی و انکشافی دریافت میکند و قسمیکه در شکل دیده میشود مقدار زیاد آن در بخش بودجه عادی به مصرف میرسد و دلیل عمده آن عبارت است از موجودیت تشکیل بزرگ در وزارت معارف و مصارف عادی برای تعداد زیاد مکاتب که در سرتاسر کشور موجود است میباشد .جزئیات بودجه معارف ولایت هلمند در شکل ذیل انعکاس داده شده.

تعداد پروژه های که در این ولایت از طریق وزارت معارف تحت تطبیق میباشد قرار ذیل است.

پروژه های انکشافی۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
انکشاف زیربنای تعلیم و تربیه	۱۸٬۳۷٦٬٥٥٦	۰٪
مدیریت و ارتقای ظرفیت	٥۱٥٬۳۳۳	۰٪

تعلیمات عمومی) بشمول(EQUIP	۲۹٬۳۲۳٬۳۳۹	۵٪
سواد آموزی و تعلیمات غیر رسمی	۳٬۲۴۵٬۶۷۳	۹۸٪
پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال وغرب	۶۳٬۶۲۱٬۷۸۸	۷۳٪
اعمار مکتب باباجی رحیم گل در ولایت هلمند	۱٬۸۶۲٬۴۰۰	۹۸٪
اعمار تعمیر مکتب لوی باغ شرقی هلمند	۲٬۰۰۰٬۰۰۰	۰٪
انکشاف و تقویت برنامه های سواد آموزی	۵۴٬۰۰۰	۱۰۰٪
استخدام معلیمین;& اناث در روستا ها	۹٬۱۸۴٬۸۴۵	۸۴٪
تکمیل پروژه های باقیمانده مکاتب نا تکمیل EQUIP	۱۹٬۷۲۷	۰٪
اعمار مکاتب برای تیز هوشان در هفت شهر بزرگ	۵٬۷۰۹٬۳۸۱	۰٪
مجموع	۱۳۳٬۹۱۳٬۰۴۲	۴۵٪

زراعت:

ولایت هلمند از جمله ولایات زراعتی است که بیشتر از نیم زمین های آن هموار است .بخش بیشتر زمین های ولایت هلمند توسط دریای هلمند آبیاری میشود، کاریزها و چشمه ها در هلمند شمالی موقعیت دارد و علاوه برآن آب و هوای هلمند نیز برای کشت مساعد است .ولایت هلمند علاوه بر زمین های زراعتی دشت های وسیع نیز دارد که برخی بیشتر آن ریگستان ها میباشد .در این ولایت دهاقین باغ های انار، انگور، زردآلو، آلوچه، شفتالو، بادام و میوه های دیگر را پرورش میدهند .همچنان جوار، گندم، ممپلی، رومی، بامیه، ماش سبز/سیاه و زعفران از محصولات مهم زراعتی این ولایت محسوب میشود و تعداد زیاد باشندگان این ولایت مصروف مالداری میباشند .اخیرا ولایت هلمند به سطح کشور و جهان از تولید کننده بزرگ کوکنار محسوب میشود، برخ بیشتر زارعین این ولایت کوکنار را کشت مینمایند که بعد در ساختن تریاک و هیروین از آن استفاده میشود .

بودجه :قسمیکه در شکل دیده میشود بودجه انکشافی بخش زراعت ولایت هلمند به مراتب بیشتر از بودجه عادی این اداره میباشد که بیان گر سرمایه گزاری های بیشتر روی زراعت در این ولایت بوده و میتوان خوشبین یک آینده خوب در این بخش باشیم .

به تعداد ۱۰ پروژه های انکشافی در ولایت هلمند در حال تطبیق میباشد که جزئیات آن قرار شرح ذیل است .

پروژه های انکشافی ۱۳۹۷ زراعت		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
تهیه و توزیع;& تخمهای بذری و کود کیمیاوی	۷۴٬۷۷۸٬۸۰۰	۲٪
برنامه ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی	۴۶۱٬۱۶۱	۱۰۰٪
احیا ، توسعه و مراقبت فارمهای تحقیقاتی ، ترویجی و تولیدی	۴۸۱٬۰۰۰	۱۰۰٪
برنامه ملی باغداری و مالداری(NHLP)	۲۰٬۸۷۹٬۴۹۶	۱۵٪
مبارزه علیه آفات و امراض نباتی	۷۴۲٬۸۰۰	۱۰۰٪
پروژه عوامل تولید زراعتی افغانستان(AAIP)	۲۴٬۰۴۸٬۹۵۳	۴۱٪
برنامه ملی تنظیم منابع طبیعی به اشتراک جامعه	۳۸۶٬۶۰۰	۱۰۰٪
پروژه آبیاری و ذخایر آب	۴٬۳۱۹٬۷۸۳	۱۰۰٪

ایجاد باغچه های خانگی و مصونیت غذائی	۱٬۸۲۱٬۹٤۱	۱۰۰٪
احداث بندموسی قلعه و کانال زمین داور	۹۸٬۹۰۰٬۰۰۰	۰٪
مجموع	۲۲٦٬۸۲۰٬۵۳٤	۱۰٪

تحصیلات عالی: در ولایت هلمند یک پوهنتون دولتی که دارای چهار پوهنحی میباشد موجود است . پوهنتون هلمند دارای تعداد ۱٬۵٤۳ محصل میباشد که تعداد ٦٦ آن از طبقه اناث میباشند .در جدول ذیل جزئیات بیشتر ارایه شده:

تحصیلات عالی								
کتگوری	پوهنتون	تعداد پوهنحی ها	تعداد استاد	ذکور	اناث	تعداد محصلین	ذکور	اناث
تعداد	هلمند	٤	٦۸	٦۸		۱٬٦۰۹	۱٬۵٤۳	٦٦

بودجه تحصیلات عالی :مجموعا بودجه که وزارت تحصیلات عالی برای ولایت هلمند تخصیص داده بالغ میشود به ۵۹ ملیون افغانی که فیصدی زیاد این مبلغ مربوط به بودجه عادی بوده و اندک آن در بخش انکشافی بمصرف میرسد.

صرف یک پروژه انکشافی در سال ۱۳۹۷ در این بخش تحت تطبیق میباشد

پروژه های انکشافی۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
وجوه غیر مشروط برای پوهنتون های ولایتی	٦٬۸۳٤٬۰۰۰	۰٪
مجموع	٦٬۸۳٤٬۰۰۰	۰٪

صحت عامه :

احصائیه مراکز عرضه خدمات صحی در ولایت هلمند قرار جدول ذیل میباشد .

صحت					
کتگوری	شفاخانه دولتی	شفاخانه شخصی	پوسته صحی	تعداد دکتوران	ظرفیت تداوی مریضان
تعداد	٦	۱۵	٤۸۲	٤۲	۲۷٬٦۳٦

بودجه بخش صحت :بودجه که برای عرضه خدمات صحی در ولایت هلمند از جانب وزارت صحت عامه در نظر گرفته شده در گراف ذیل نشان داده شده، و گراف نشان دهنده این است که بیشترین بخش بودجه بالای پروژه های انکشافی بمصرف میرسید .

تعداد پروژه های انکشافی که از جانب وزارت صحت عامه در این ولایت در حال تطبیق میباشد قرار ذیل است:

پروژه های انکشافی۱۳۹۷

پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
برنامه ملی معافیت کتلوی	۱٬۱۳۱٬۶۰۰	۹۵٪
مراقبت های صحی کوچی ها	۱٬۰۴۱٬۹۸۰	۶۳٪
تاسیس مراکزتداوی معتادین در ولایات کشور	۱۵٬۳۹۳٬۱۶۴	۶۳٪
اعمار شفاخانه ۵۰ بستر نسایی وولادی و مراکز صحی درولایت هلمند	۴۳٬۳۸۶٬۸۵۲	۳۱٪
تقویت نظام صحی در مرحله عبور	۲۰۱٬۲۱۱٬۲۳۹	۷۰٪
پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال وغرب	۲٬۱۰۵٬۹۹۱	۰٪
تقویه سیستم صحی) روندسوم(	۱۰٬۹۴۹٬۳۰۹	۳۲٪
تجهیزوتداوی معتادین مواد مخدردرولایات هلمند،ننگرهار،هرات،بلخ،نمیروزوکندز	۵٬۰۲۷٬۰۴۰	۶۸٪
اعمار وبازسازی تاسیسات صحی درولایات از وجوه غیرمشروط	۱۰٬۹۳۴٬۴۰۰	۰٪
پروژه صحتمندی	۱۲۲٬۲۵۱٬۰۲۰	۱۰۰٪
مجموع	۴۱۳٬۴۳۲٬۵۹۵	۷۱٪

انرژی و آب:

در عرصه فراهم نمودن منابع تولید برق و مدیریت آبها فعلا دو پروژه فعالیت دارد که هر دو پروژه روی تنظیم آب های این ولایت تمرکز دارند .

بودجه :بودجه ولایت هلمند در گراف ذیل نشان داده شده، مقدار زیاد بودجه روی بخش عادی بمصرف خواهد رسید .

پروژه های انکشافی که در سال جاری در این ولایت در حال تطبیق میباشد قرار ذیل اند

پروژه های انکشافی۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
پروژه احیاء و انکشاف سیستم آبیاری در افغانستان	۲۱٬۳۳۰٬۵۷۳	۲۶٪
انکشاف و مدیریت منابع آبی حوزه وادی هلمند	۶٬۷۰۰٬۰۰۰	۰٪
مجموع	۲۸٬۰۳۰٬۵۷۳	۲۰٪

فواید عامه:

در ولایت هلمند طبق معمول وزارت فواید عامه نظر به لزوم دید دو نوع سرک اعمار نموده که عبارت از سرکهای قیرریزی شده و سرکهای جغل اندازی شده میباشد .سرکهای ولایت هلمند ۹۴۳ کیلومتر میباشد که از آن جمله ۴۴۴ کیلومتر جغلی و ۴۹۹ کیلومتر اسفالتی است.

بودجه :بودجه وزارت فواید عامه در ولایت هلمند بالغ میشود به ۴۶۳ ملیون افغانی که جزئیات آن در شکل ذیل نشان داده شده .بیشتر از ۹۰٪ بودجه وزارت فواید عامه در این ولایت برای مقاصد انکشافی در نظر گرفته شده و مقدار بسیار کم آن برای فعالیت های عادی بمصرف خواهد رسید .

پروژه های موجود انکشافی که از جانب وزارت فواید عامه در ولایت هلمند تحت تطبیق میباشد قرار ذیل است.

پروژه های انکشافی۱۳۹۷		
پروژه	بودجه	فیصدی مصرف
ساختمان سرک چاه انجیر الی گرشک به طول ۳۳ کیلو متر	٤٤٠٬۳۱۳٬۲۸۰	٥۷٪
مجموع	٤٤٠٬۳۱۳٬۲۸۰	٥۷٪

پروژه های انکشاقی هلمند:

لست پروژه های انکشافی				
شماره	اداره	پروژه	بودجه	مصرف
۱	ریاست عمومی رادیو تلویزیون ملی افغانستان	اعمار تعمیرات رادیو تلویزیون - پروژه های ولایتی	١٤٬٣٤٥٬٧٩٠	١١٬٧٤٧٬٥١٦
۲	وزارت مالیه	اعمار تعمیرات مستوفیت ها در سطح ولایات	١٬٢٨٧٬٧٢١	١٬٢٨٧٬٢٩٨
۳	وزارت حج ، ارشاد و اوقاف	اعمار مساجد	١٬٣٢٩٬٢٧٣	١٬٣٢٩٬٢٧٢
٤	وزارت تجارت و صنایع	تعمیر الحاقیه مرکز، اعمار تعمیرات در ولایات، تخریب و اعمار مهمانخانه وزارت تجارت و صنایع	٧٬٠٦٦٬٠٠٣	٢٬٣٥٥٬٣٣٤
٥	وزارت معارف	انکشاف زیربنای تعلیم و تربیه	١٨٬٣٧٦٬٥٥٦	-
٦	وزارت معارف	مدیریت و ارتقای ظرفیت	٥١٥٬٣٣٣	-
٧	وزارت معارف	تعلیمات عمومی) بشمول(EQUIP	٢٩٬٣٢٣٬٣٣٩	١٬٤٤٦٬٩٠٢
٨	وزارت معارف	سواد آموزی و تعلیمات غیر رسمی	٣٬٢٤٥٬٦٧٣	٣٬١٧٨٬٣٣٢
٩	وزارت معارف	پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال وغرب	٦٣٬٦٢١٬٧٨٨	٤٦٬٢٢٣٬٣٦٩
١٠	وزارت معارف	اعمار مکتب باباجی رحیم گل در ولایت هلمند	١٬٨٦٢٬٤٠٠	١٬٨٢٦٬٤٠٠
١١	وزارت معارف	اعمار تعمیر مکتب لوی باغ شرقی هلمند	٢٬٠٠٠٬٠٠٠	-
١٢	وزارت معارف	انکشاف و تقویت برنامه های سواد آموزی	٥٤٬٠٠٠	٥٤٬٠٠٠
١٣	وزارت معارف	استخدام معلیمین; اناث در روستا ها	٩٬١٨٤٬٨٤٥	٧٬٧١٢٬٤٥٠
١٤	وزارت معارف	تکمیل پروژه های باقیمانده مکاتب نا تکمیلEQUIP	١٩٬٧٢٧	-
١٥	وزارت معارف	اعمار مکاتب برای تیز هوشان در هفت شهر بزرگ	٥٬٧٠٩٬٣٨١	-
١٦	وزارت تحصیلات عالی	وجوه غیر مشروط برای پوهنتون های ولایتی	٦٬٨٣٤٬٠٠٠	-
١٧	وزارت امور مهاجرین و عودت کننده گان	حمایت از فعالیت های حقوقی،; پلان گذاری و ادغام مجدد	٣٧١٬٠٨٦	٢٥٢٬٨٥٨
١٨	وزارت اقتصاد	تقویت سیستم پلان گذاری، نظارت وارزیابی	١٢٠٬٠٠٠	١٢٠٬٠٠٠
١٩	وزارت اقتصاد	مدیریت پروژه های کوچک سرحدی	٤٢٥٬٠٤٠	٣٧٨٬٠٠٠
٢٠	وزارت اطلاعات و	انکشاف ساختمانهای مربوطه وزارت اطلاعات و فرهنگ	-	-

	فرهنگ	در کابل و ولایات		
۲۱	وزارت صحت عامه	برنامه ملی معافیت کتلوی	۱٬۱۳۱٬۶۰۰	۱٬۰۷۵٬۶۰۰
۲۲	وزارت صحت عامه	مراقبت های صحی کوچی ها	۱٬۰۴۱٬۹۸۰	۶۵۷٬۹۸۰
۲۳	وزارت صحت عامه	تاسیس مراکزتداوی معتادین در ولایات کشور	۱۵٬۳۹۳٬۱۶۴	۹٬۷۶۶٬۳۶۸
۲۴	وزارت صحت عامه	اعمار شفاخانه ۵۰ بستر نسایی وولادی و مراکز صحی درولایت هلمند	۴۳٬۳۸۶٬۸۵۲	۱۳٬۶۰۰٬۰۰۰
۲۵	وزارت صحت عامه	تقویت نظام صحی در مرحله عبور	۲۰۱٬۲۱۱٬۲۳۹	۱۳۹٬۸۵۹٬۰۸۲
۲۶	وزارت صحت عامه	پروژه های انکشافی ۱۱ ولایت سرحدی شمال وغرب	۲٬۱۰۵٬۹۹۱	-
۲۷	وزارت صحت عامه	تقویه سیستم صحی) روندسوم(	۱۰٬۹۴۹٬۳۰۹	۳٬۵۱۱٬۱۶۲
۲۸	وزارت صحت عامه	تجهیزوتداوی معتادین مواد مخدردرولایات هلمند،ننگرهار،هرات،بلخ،نمیروزوکندز	۵٬۰۲۷٬۰۴۰	۳٬۴۳۶٬۵۶۷
۲۹	وزارت صحت عامه	اعمار وبازسازی تاسیسات صحی درولایات از وجوه غیرمشروط	۱۰٬۹۳۴٬۴۰۰	-
۳۰	وزارت صحت عامه	پروژه صحتمندی	۱۲۲٬۲۵۱٬۰۲۰	۱۲۲٬۲۵۱٬۰۱۵
۳۱	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	تهیه و توزیع تخمهای بذری و کود کیمیاوی	۷۴٬۷۷۸٬۸۰۰	۱٬۵۷۸٬۸۰۰
۳۲	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	برنامه ملی انکشاف مالداری و صحت حیوانی	۴۶۱٬۱۶۱	۴۶۱٬۱۵۸
۳۳	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	احیا ، توسعه و مراقبت فارمهای تحقیقاتی ، ترویجی و تولیدی	۴۸۱٬۰۰۰	۴۸۱٬۰۰۰
۳۴	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	برنامه ملی باغداری و مالداری(NHLP)	۲۰٬۸۷۹٬۴۹۶	۳٬۱۹۹٬۰۵۰
۳۵	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	مبارزه علیه آفات و امراض نباتی	۷۴۲٬۸۰۰	۷۴۲٬۸۰۰
۳۶	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	پروژه عوامل تولید زراعتی افغانستان(AAIP)	۲۴٬۰۴۸٬۹۵۳	۹٬۸۵۰٬۱۴۳
۳۷	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	برنامه ملی تنظیم منابع طبیعی به اشتراک جامعه	۳۸۶٬۶۰۰	۳۸۶٬۶۰۰
۳۸	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	پروژه آبیاری و ذخایر آب	۴٬۳۱۹٬۷۸۳	۴٬۳۱۹٬۷۸۳
۳۹	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	ایجاد باغچه های خانگی و مصونیت غذائی	۱٬۸۲۱٬۹۴۱	۱٬۸۲۱٬۹۴۱
۴۰	وزارت زراعت آبیاری و مالداری	احداث بندموسی قلعه و کانال زمین داور	۹۸٬۹۰۰٬۰۰۰	-
۴۱	وزارت انرژی و آب	پروژه احیاء و انکشاف سیستم آبیاری در افغانستان	۲۱٬۳۳۰٬۵۷۳	۵٬۵۸۳٬۲۳۴
۴۲	وزارت انرژی و آب	انکشاف و مدیریت منابع آبی حوزه وادی هلمند	۶٬۷۰۰٬۰۰۰	-

٤٣	وزارت فواید عامه	ساختمان سرک چاه انجیر الی گرشک به طول ۳۳ کیلو متر	٤٤٠٬٣١٣٬٢٨٠	٢٤٩٬٠٢١٬٣٥٦
٤٤	وزارت احیاء و انکشاف دهات	برنامه ملی سرکهای روستایی/ (NRAP) برنامه ملي دسترسي به دهات(ARAP)	١٤٬٦٧٥٬١٠٧	٦٬٦٧٦٬٩٥٥
٤٥	وزارت احیاء و انکشاف دهات	برنامه ملي تهیه آب درروستاها و آموزش حفظ الصحه محیطي	٦٬٢١٥٬٧٦١	١٬٦٠١٬٥٤٣
٤٦	وزارت احیاء و انکشاف دهات	برنامه ملی انکشاف ساحوی(NABDP)	٣١٬٧٧٨٬١٠٠	-
٤٧	وزارت احیاء و انکشاف دهات	شبکه های آبرسانی ،تحکیم کاری و حفر چاه آب آشامیدنی - پروژه های ولایتی ضمیمه بودجه سال ١٣٩٦	٢٬٨٠٠٬٠٠٠	-
٤٨	وزارت احیاء و انکشاف دهات	وجوه غیر مشروط به ولایات) انکشاف دهات(	٦٬١٥٠٬٦٠٠	-
٤٩	وزارت احیاء و انکشاف دهات	احیای مجدد کاریزها وجلوگیری از سیلاب ها	٢٨٬٧٢٣٬٣١١	١٨٬٣٦٣٬٢٧٥
٥٠	وزارت امور سرحدات، اقوام و قبایل	سیستم مدیریت اطلاعات سرحدات و قبایل	٣٥٬٠٠٠	٣٤٬٩٩٤
٥١	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	پروژه; الکترونیکی سازی و ریفورم وزارت	١٬٠٢٨٬٥٠٠	-
٥٢	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین	اعمار و تجیهز مرکز آموزشی همرا با لیله در مرکز لشکرگاه ولایت هلمند	٣٬٤١٧٬٠٠٠	-
٥٣	وزارت مبارزه علیه مواد مخدر	تقدیر ازاجراات خوب(GPI)	٢٣٬٢٣٠٬٤٧١	٢١٬٩٦٩٬١٤٢
٥٤	وزارت مبارزه علیه مواد مخدر	کنفرانس پنج جانبه وآگاهی عامه از اضرار مواد مخدر ، تشریح وباز نگری پالیسی ها در سطح کشور	٧٠٬٠٠٠	٧٠٬٠٠٠
٥٥	وزارت مبارزه علیه مواد مخدر	حمایت از محوء مزارع کشت کوکنار- اعمار استدیوم های زابل و هلمند	١٦٬٧٤٠٬٥٥٠	٨٬٩٥٣٬٢٣٢
٥٦	وزارت مبارزه علیه مواد مخدر	اعمار تالار پوهنتون ولایت هلمند	٣٠٬٠٠٠٬٠٠٠	-
٥٧	اداره مستقل ارگانهای محلی	پروژه شاروالی ها ی افغانستان	٣٤٬٨١٨٬٦٨٤	٣٤٬٤٠١٬٥٥٤
٥٨	اداره ملی حفاظت محیط زیست	اعمار تعمیر اداری مرکز و ولایات ریاست محیط زیست با احاطه آن	٢٬٢٠٣٬٤٥٥	-
٥٩	اداره ملی حفاظت	ظرفیت سازی ملی تعلیمات آموزش و آگاهی محیط	٣٠٬٠٠٠	٣٠٬٠٠٠

	محیط زیست	زیستی		
٦٠	کمیسیون مستقل اصلاحات اداری و خدمات ملکی	حمایه از خدمات ملکی افغانستان	٣٠٧٬٣٩٥	١٦٢٬٤٦٥
٦١	د افغانستان برشنا شرکت	پروژه فابریکه برق آبی گرشک و شبکه توزیعی آن	٨٣٤٬٥٨٣٬٠٠٠	٥٢٬٦٧١٬٢٦٤
٦٢	د افغانستان برشنا شرکت	نصب وبازسازی توربین دوم بند برق کجکی) هلمند(	٦٬٧٠٠٬٠٠٠	-
		مجموع	٢٬٣١٧٬٧٩٥٬٨٧١	٧٩٤٬٤٤٩٬٧٩٥

خلورم څپرکی

په هلمند ولایت کی د غیر دولتي مؤسساتو فعالیت:

د ۱۳۹۷ کال په جریان کي ۱۳ خارجي او ۲۳ داخلي مؤسسات په هلمند ولایت کي فعالیت لري او همدارنګه ۱۵ غیر دولتي مؤسسات چي مرکزي دفترونه يې په هلمند کي دي شتون لري،

د ۱۳۹۷ مالي کال په جریان کي د ۳٦ مؤسساتو ولایتي دفترونه په مرکز کي دي او په مرکز او ولسواليو کي فعالیت لري او د مؤسساتو دفترونه په ولسواليو کي شتون نلري.

په هلمند ولایت کي د پوهني، کرني، مالدارۍ او اوبو لګولو، عامي روغتیا او ټولنیز خوندیتوب په برخو کی غیر دولتي مؤسسات فعالیت لري.

د مؤسساتو فعالیتونه د داخلي او بیرته راستنیدونکو کډوالو سره د نغدي، غذايي او غیر غذايي موادو مرسته، مختلفي حرفوي زده کړو، د داخلي بې ځايه سوو، ماین پاکی، د مرکز او ولسواليو په کچه روغتیايي خدمات او همدارنګه د جګړو ځخه د زیانمنو سوو کورنیو سره بیړنی مرستي کوي.

په هلمند ولایت کي د غیر دولتي مؤسساتو لخوا د روغتیا، زراعت، پوهني، او ټولنیز خوندیتوب برخو کي د خارجي او داخلي ډونرانو فنډ مصرفوي او دا چي د مؤسساتو ډیری پروژې د برنامې په بڼه یوه پروژه په ډیرو ولایاتو کي پلي کوي د انکشافي بودجې د مصرف په اړه په مشخص ډول معلومات شتون نلري.

په همدې ولایت کي د غیر دولتي مؤسساتو له لوري د(۱۳۹٤، ۱۳۹۵، ۱۳۹٦)کلونو کي د روغتیا، زراعت، معارف او اجتماعي مصؤنیت سکتورونو کي (۲٤۰۰۹۸٦۹)ډالر په مصرف رسیدلي.

د ۱۳۹۷ کال په جریان کي په مستقیم ډول ۲۵۰۰ کارمندان چي تقریباً ۳۰۰ يې ښځینه کار کوي.

په ۱۳۹۷ کال کی دموسساتو پورژی دسکتورونو په تفکیک

هغه موسسات چی په هلمند ولایت کی په ۱۳۹۷ کال کی پروژی لری

شمیره	دانجو نوم	دموسسی ډول	فعالیت
۱	MC	بهرنی	دزراعت په برخه کی دکلیوالی مارکیټ دپراختیا پروګرام دپستودباغونواحداث اودبیځایه شوو سره دمرستی پروګرام او دحرفوی زده کړو پروګرام
۲	MSF	بهرنی	دبست ولایتی روغتون کی صحی خدمات وړاندی کول
۳	IRC	بهرنی	په ټولنیزو او اضطراری حالاتو کی کمکونه کول
٤	GVS	بهرنی	دنادعلی دشنه کلی مکتب همایه کول
۵	ACF	بهرنی	دداخلی او دنورو هیوادونو څخه دبریته راستنیدونکو کډوالو سره دغذایی او غیر غذایی موادو مرستی او ردغتیاپه برخه کی خدمات وړاندی کول
٦	DCA	بهرنی	په کلینیکونوکی دکوچنیو حیواناتو واکسین
۷	DACAAR	بهرنی	په هلمند ولایت کی دڅښاک داوبودکیفیت نظارت
۸	NEI	بهرنی	په هلمند ولایت کی دسویابینو ترویج

۹	BRAC	بهرنی	په هلمندکی دټولوروغتیایی کلینیکونوکی روغتیایی خدمات وړاندی کول
۱۰	ACTED	بهرنی	دداخلی بیځآیه شوو او داقتصادی وضعیت سروی
۱۱	MCPA	کورنی	دماین پاکی په برخه کی عامه پوهاوی
۱۲	HRDA	کورنی	دمهاجرینو په برخه کی دبیځایه شوسروی
۱۳	SDROA	کورنی	دانګلیسی او کمپیوټر زده کړی
۱٤	ACTD	کورنی	دعامی روغتیا په برخه کی فعالیت
۱۵	HAPA	کورنی	دبیځیاه شو کورنیو سره دغذایی او غیر غذایی مواد مرسته
۱٦	CHA	کورنی	دولسی تړون یا دمیساق شهروندی پروګرام تطبیق کول
۱۷	ATVI	کورنی	دتخنیکی او مسلکی زده کړو پروګرام
۱۸	APA	کورنی	په هلمند کی دمهاجرینو په برخه کی سروی کول
۱۹	OHA	کورنی	دنړوال غذایی پروګرام دموادو توضع کول
۲۰	EPD	کورنی	دبیوزله ښځو سره دادادخواهی پروګرام
۲۱	WDOSS	کورنی	په هلمند ولایت کی دچرګانودتوضیع پروګرام
۲۲	AYSO	کورنی	دصحت په برخه کی فعالیت
۲۳	ORCD	کورنی	دصحت برخی دخصوصی سکتور همایه کول
۲٤	OHW	کورنی	PSNیاد ځانګړو اړتیا لرونکو کورنیوسره مرسته او د WFPدموادو دتوضیع پروګرام
۲۵	APWDO	داخلی	مشارکت اجتماعی پولیس ملی افغان
۲٦	ECW	داخلی	حق او صدای اودنوی کور نوی ژوند راډیو یی ډرامی له لاری دښځو دخشونت ضد کمپاین
۲۷	SEAO	داخلی	دبی وزله کورنیو ماشومانوته دتعلیم او تربیی پروګرام
۲۸	CoAR	داخلی	دداخلی بیځایه شووسره دغیر خوارکی توکواو سرپنا مرستی او دوچکالی ځپلو سره دنقدی مرستی
۲۹	WADAN	داخلی	دیوهنتونونودمحصلینو لپاره آموزشی فرصتونه رامنځته کول او ظرفیت لوړول
۳۰	SFWO	داخلی	په ګریشک ولسوالی کی دخیاطی ترینینګ
۳۱	CAI	بهرنی	په ګریشک ولسوالی کی دډله ایزو ودونو ترسره کول
۳۲	BLUMOT	بهرنی	په هلمند ولایت کی دکمک په نوم په جنګ کی دمتضرر شوو کورنیو سره کمک
۳۳	THTهیلوترست	بهرنی	دماینونوپاکول
۳٤	SSPAO	کورنی	دزراعت په برخه کی) دخرما ددرختو القاح (کول
۳۵	YHDO	کورنی	دروغتیایی خدماتو کارمندانو ته ترینینګ ورکول
۳٦	AEAO	کورنی	دځنباک داوبوبربرول او دحفظ الصحیی پروګرام

پنځم څپرکی

د غنمو د پراختیا اړوند طرحه !

دا چي د نړۍ نفوس ورځ په ورځ په سرعت سره په زیاتیدو دی، غذايي موادو ته اړتیا نسبت پخوا ته زیاتیږي برعکس زراعتي ځمکي، اوبه ،خاوره او هوا ورځ تر بلي محدودیږي نو اړینه ده چي فی واحد ساحه کي د حاصلاتو زیاتوالی د اغیزمنو طرحو په مټ رامنځته سي د غنمو د طرحي اساسي هدف د غنمو پراختیا او په دې برخه کي د شته ستونزو حل دی، تر څو هلمند ولایت یو ځل بیا د تیر په څیر د غنمو د ګدام نوم خپل کړي او د همدې ولایت غنم د افغانستان نورو ولایتونو ته انتقال سي او د سپینو پروړو)وچ واښه (څخه د حیواناتو د غذا په موخه کار واخستل سي .چي پدی ولایت کی تنها دغنمو د دریو کلنو حاصل ۱۳۹۵کال کی) ۱۱۰۲۰۰(هکتاره ځمکه چی هر هکتار په اوسط ډول) ۵.۴ (ټنه چی مجموع) ۴۹۵۹۰۰ (ټنه حاصل او په ۱۳۹٦کال کی) ۱۱۱٦۵۰(هکتاره ځمکه چی هرهکتار په اوسط ډول) ۵.۴ (ټنه چی مجموع) ۵۰۲۴۲۵(ټنه او په ۱۳۹۷کال کی) ۹۵۰۰۰(هکتاره ځمکه چی هر هکتار په اوسط ډول) ۵.۴ (ټنه چی مجموع) ۴۳۷۵۰۰(ټنه چی مجموع کی ۱۴۳۵۸۲۵((ټنه غنم تولید شویدی

د بازار یا مارکیټ تحلیل او ارزونه:

د غنمو لپاره د مارکېټ په برخه کي تر ټولو لویه ستونزه پر وخت د موسم د غنمو د قیمت ټیټوالی دی، چي د قیمتونو بي ثباتي موجوده ده چي دې حالت ګڼ شمېر بزګران مایوسه کړي چي ډیری وخت د همدې سیمو غنم ګاونډیو هیوادنو ته صادریږي چي د اړتیا پر مهال د تغیر شکل)پروسیس څخه وروسته (د افغانستان ډیری ولایتونو ته واردیږي او په کلیو او مهالي بازارونو کي په لوړ قیمت خرڅیږي. چه د غنمو په نوع کي نسبت مخکی کلنو ته ښی اصلاح شوی ورایتی دکرنی ریاست لطرفه توزیع شویدي.

غنم د افغانستان بیل الخصوص دهلمند ولایت دعمده حاصلاتو څخه شمیرل کیږی چی نوموړی نبات) غنم (یو بالغ انسان په کال کی د) ۱٦۰—۱۸۰ (کیلوګرامه په مصرف رسوی نو ځکه اوله درجه نبات دی چی دهلمند ولایت مرکزی سیمه لښکرګاه، ناوه ، ګرمسیر ، نادعلی ، مارجه نهرسراج)ګرشک (او نورو ولسوالیو کی په پراخه کچه کرل کیږی دهلمند ولایت دنوموړی نبات لپاره ښه او مناسب اقلیم، پراخه ځمکی او زیاتی اوبه لری چی ذکر شوی نبات څخه په زیاته اندازه حاصلات لاسته راځی.

په عمومی صورت د غنمو د دانی ، ساقی څخه په مختلفو طریقو استفاده کیږی لکه ډوډی ، کیک ، کلچه ، داطفالو لپاره غذا ځنی جوړیږی.

غنم یو مهم نبات دی چی زیاته اندازه نشایسته لری.

له بوس نه یی دحیواناتو غذا تهیه کیږی چی فعلآ د افغانستان په ټولو ولایتونو او خصوصآ په هلمند ولایت کښی دغنمو دانه دانسانانو او واښه یی د حیواناتو دخوراکی په حیث ورڅخه استفاده کیږی نوموړی نبات محصول په هلمند ولایت کی په خرڅلاو رسیږی.

د سواټ تحليل(SWOT)

قوي نقطې :

غنم د یاد ولایت د خلکو لپاره یو ضروري، زیات مصرفه او ستراتیژیک نبات دی، چي په زیاته پیمانه د فی واحد ځمکي څخه حاصل اخلو، د تحقیقاتي او تکثیري فارمونو موجود والی او د اصلاح سوو تخمونو تصدی او د تخمونو د خصوصي شرکتونو موجودیت.

کمزوری نقطې:

د کیمیاوي کودونو، وسایلو او زراعتي درملو د کیفیت ټیټوالی، د خاوري د ټیسټ او د نباتي ناروغیو لپاره د مجهز لابراتوار نه شتون، د یو عصري میکانیزه کرنیز سیستم نه موجودیت، د زراعتي بانکونو نه شتون تر څو بزګرانو ته قرضونه ورکړي، د ابیاری د میکانیزه او عصري سیستم نه موجودیت، کرونده ګرو ته د اصلاح سوو تخمونو پر وخت نه رسیدل او د کمیت کموالی.

فرصتونه

د یادي طرحي د عملي کولو لپاره غوره اقلیم، پراخه ځمکي، پریمانه اوبه، بشري ځواک او د یاد نبات سره توافق............

تهدیدونه :

د یاد کښت لپاره تر ټولو لوی تهدید د یوې سوله ایزي فضا نه شتون، د نشه يي توکو زیاته کرکیله او د غنمو د قیمت ټیټوالی.....

لاسته راوړنی:

په ۱۳۹۸ کال کی د (۵۰۰۰۰) ټنه غنمومجموعه قیمت(۱۱۱۱) میلونه افغانی او سپین پروړ(بوس) (۵۰۰۰۰) ټنه بوس مجموعه قیمت (۲۲۲) میلونه افغانی او په ۱۳۹۹ کال کی د (۵۵۰۰۰) ټنه غنمو مجموعه قیمت (۱۲۲۲) میلونه افغانی او سپین پروړ(بوس) (۵۵۰۰۰) ټنه بوس مجموعه قیمت (۲۴۴) میلونه افغانی په ۱۴۰۰ کال کی د(۶۰۰۰۰) ټنه غنمومجموعه قیمت(۱۳۳۳)میلونه افغانی او سپین پروړ(بوس)(۶۰۰۰۰) ټنه بوس مجموعه قیمت(۲٦٦) میلونه افغانی چی ددریو کلنو مجموعه قیمت میلونه (۴۳۹۸) میلونه افغانی به د خلکو عوائید شی.

پایلي یا نتیجه ګیري:

د دي طرحي په عملي کیدو سره به لاندي محصول ، د بشري قوې بوختیا او نغدي عواید ولرو په ۱۳۹۸ کال کی (۱۰۰۰۰) هکتاره ځمکه کرلو په نتجه کی چی مجموعه مصرف(۵.۳۱۲) میلونه افغانی مستقیم اوغیرمستقیم ډول دخلکومشغلتیا(۴۴۰۰) نفره چی په مجموع کی دغنمو تولید شوی حاصل (۵۰۰۰۰) ټنه چی دغنمو دحاصل او سپینو پرړو(بوس) مجموعه عوائید (۱۳۳۳)میلونه افغانی .

په ۱۳۹۹ کال کی (۱۰۰۰۰) هکتاره ځمکه کرلو په نتجه کی چی مجموعه مصرف(۵.۳۱۲) میلونه افغانی مستقیم اوغیرمستقیم ډول دخلکومشغلتیا(۴۴۰۰) نفره چی په مجموع کی دغنمو تولید شوی حاصل (۵۵۰۰۰) ټنه چی دغنمو دحاصل او سپینو پرړو(بوس) مجموعه عوائید(۱۴٦٦) میلونه افغانی .

په ۱۴۰۰ کال کی (۱۰۰۰۰) هکتاره ځمکه کرلو په نتجه کی چی مجموعه مصرف(۵.۳۱۲) میلونه افغانی مستقیم اوغیرمستقیم ډول دخلکومشغلتیا (۴۴۰۰) نفره چی په مجموع کی دغنمو تولید شوی حاصل) ۶۰۰۰۰ (ټنه چی دغنمو دحاصل او سپینو پرړو(بوس)مجموعه عوائید (۱۵۹۹) میلونه افغانی.

ددریو کلنو مجموعی ځمکه(۳۰۰۰۰) هکتاره دمصارفو کچه(5.۹۳۷) میلونه افغانی دخلکو دبوختیا کچه(۱۳۲۰۰) نفره مجموعه عوائید کچه (۴۳۹۸) میلونه اافغانی پلاس راشی.

شپږم څپرکی

په ملي کچه د احصاییوي شاخصونو انتخابي ټولګه:

په ملي کچه د احصاییوي شاخصونو انتخابي ټولګه چې د فقر او هوساینې د وضعیت څرنګوالي بیانوي، د اقتصاد وزارت، د ملي احصاییې او معلوماتو د ادارې، د کار، ټولنیزو چارو، شهداوو او معلولینو د وزارت له لوري ترتیب شوي دي .دغه ټولګه په دیارلسو مختلفو برخو لکه نفوس، فقر او نابرابري، خوراکي خوندیتوب، کار او بوختیا، پوهنه، روغتیا، جنسیت، هستوګنځی، اساسي خدمتونو ته لاسرسی، ټولنیز خوندیتوب، کرنه او مالداري، حقیقي سکتور، مالي سکتور او بهرني سکتور کې د شمېرو په ارقامو را څرخي.

په دې معلوماتي ټولګه کې د مهمو احصاییوي او اقتصادي ارقامو شاخصونه په مطلق او نسبي شکل په لنډه توګه ښودل شوي له همدې کبله د هغو کسانو لپاره ګټور واقع کېږي چې په یادو برخو کې لنډو او مختصرو معلوماتو ته اړتیا لري . ګټه اخیستونکی اړخ کولای شي چې معلوماتو ته د زیاتو تفصیلاتو په صورت کې د هغو شمېرو او سرچینو څخه کار واخلي چې د ذکر شوو جدولونو په وروستي ستون کې د لاسرسي وړ دي.

سره له دې چې په دغه نشریه کې شاملې شمېرې په ملي کچه تهیه او وړاندې شوي دي، ځینې هغه شاخصونه چې په ښاري، کلیوالي او کوچي ډول یې د شننې امکانات شته، د مسکوني ساحاتو څخه په تفکیک سره هم وړاندې شوي دي .

د فقر او عامه هوساینې د وضعیت د احصاییوي شاخصونو ټولګه:

ګڼه	د شاخص پېژندنه	تعريف	شمېرې(%)	مطلقې شمېرې	د معلوماتو سرچينه	کتنې
۱	نفوس					
۱,۱	د هېواد نفوس	د هغو وګړو مجموعمي شمېره چې په يوه ټاکلې زمانه کې په يو معينه جغرافيا کې ژوند کوي	٪۱۰۰	۳۱٬۵۷۵٬۰۱۸تنه	د نفوس د برآورد خپرونه۱۳۹۷	
۱,۲	د ښاري نفوس ونډه	د هغه نفوس سلنه چې په ښاري سيمو کې ژوند کوي	۲۳,۷٪	۷٬۵۰۷٬۹۵۳تنه	د نفوس د برآورد خپرونه۱۳۹۷	
۱,۳	د کليوالي نفوس ونډه	د هغه نفوس سلنه چې په کليوالي سيمو کې ژوند کوي	۷۱,۵٪	۲۲٬۵٦۷٬۰٦۵تنه	د نفوس د برآورد خپرونه۱۳۹۷	
۱,٤	د کوچي نفوس ونډه	د ټول نفوس په تناسب د کوچيانو سلنه	٤,۸٪	۱٬۵۰۰۰۰۰تنه	د نفوس د برآورد خپرونه۱۳۹۷	
۱,۵	د ښځينه نفوس ونډه	د ټول نفوس په تناسب د ښځينه نفوس سلنه	٤۹ %	۱۵٬٤۹۳٬٤٤٦تنه	د نفوس د برآورد خپرونه۱۳۹۷	
۱,٦	د جنس نسبت	د ذکورو نسبت د ښځو د نفوس په نسبت خرګندوي او د ښځو د شمېر په مقابل کې د نارينه وو شمېر ښيي.	٪۱۰۵		په ۱۳۹۵ کال کې د ژوند د وضعيت د څرنګوالي سروې	
۱,۷	د ماشومانو د تړاو نسبت	د هغو ماشومانو نسبت خرګندوي چې (له ۰خخه تر ۱٤ کلنی پورې وي) د هغو کسانو په وړاندې چې د کار په ساحه کې قرار و لري (له ۱۵ خخه تر٦٤) کلنی عمر کې قرار و لري.	۹٦,۰۹٪		ه ۱۳۹۵ کال کې د ژوند د وضعيت د څرنګوالي سروې	
۱,۸	د سپين ږيرو د تړاو	د هغو کسانوسن چې ٦۵ کلن يا تر هغه	۵٪		ه ۱۳۹۵ کال کې د	

	نسبت	پورته وي د هغو کسانو په وړاندې چې له (١٥ څخه تر٦٤) کلنۍ پورې وي			ژوند د وضعیت د ځرنگوالي سروې	
١,٩	د ټولیز تړاو نسبت	د هغو کسانونسبت چې له ١٤-٠ ، ٦٥ کلونو یا له هغه څخه پورته عمر کې قرار و لري د کار د نفوس په وړاندې له (١٥ څخه تر٦٤) کلنۍ پورې	١٠١٪		ه ١٣٩٥ کال کې د ژوند د وضعیت د ځرنگوالي سروې	
١,١٠	د نفوس د ودې مېزان	له هغه بدلون څخه عبارت دی چې په یوه معینه زمانه کې د نفوس د اندازې د(زیاتوالي یا کموالي) له کبله رامنځته شوی وي چې معمولا په فیصدي سره ښودل کېږي.	٢,١٤٪		د نفوس د برآورد خپرونه١٣٩٧	
١,١١	د پراخو سني گروپونو په تفکیک سره د نفوس سلنه ١٤- ٠ (١)کاله ١٥-٦٤ (٢)کاله ٦٥+ (٣)	له ټول نفوس څخه د سني گروپونو سلنه	• ٤٧,٥٢٪ • ٤٩,٩١٪ • ٢,٥٧٪	• ١٤٬١٢٤٬٩١٦ • ١٤٬٨٣٥٬٤٠٤ • ٧٦٤٬٠٠٣	د نفوس د برآورد خپرونه١٣٩٦	
٢	**فقر او نابرابري**					
٢,١	د فقر میزان	او غذایي د چې سلنه نفوس هغه د ملي د یې لگښتونه مواد و غیرغذایي ولري قرار ښکته څخه کرښې له فقر.	٥٤,٥٪	١٥٬٨٣٧٬٣١٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٢,٢	د١,٢,١ هستوگنې د	د هغه نفوس سلنه چې د ټول نفوس څخه د فقر تر کرښې لاندې قرار لري	• ٤١,٦٪ • ٥٨,٦٪	• ٢٬٨٧٧٬٤١٧ • ١٣٬٠٣٣٬١٣٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د	

	محل په تفکیک سره د قفر میزان: (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچی	(۱)په ښارونو کې (۲) په کلیو کې (۳) د کوچیانو نفوس			وضعیت سروې
۲٫۳	د فقر بېلوالی	هغه فاصله د فقر د بېلوالي په نوم یادېږي چې د فقیرانو د مختلفو سطحو د لګښتونو تر منځ قرار لري او د فقر شدت ښرګندوي.	۱۵٪		په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې
۲٫٤	په مجموعي لګښت کې د ۲۰ سلنه فقیر ترینو د لګښت ونډه	د هیواد د ټول نفوس د لګښتونو ښخه د ۲۰ سلنه فقیرترینو مجموعي لګښتونه	۷٫۳٪		په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې
۲٫۵	جیني ضریب	د عاید توزیع / د لګښت په نسبت راته ښیي، دغه شاخص د ۰ او ۱ تر منځ موږ ته یو تحول ښیي .په دې توګه چې ۰کامله عادلانه توزیع او ۱ د مطلقې غیر عادلانه توزیع اساس راته ښرګندوي.	۰٫۳۱		په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې

۲,٦	د فقیرو کورنیو نسبت په کورنیو کې د رییس د بوختیا او کار د سکتور په تفکیک سره (۱)د کرنې سکتور (۲)د صنعت سکتور (۳)د خدمتونو سکتور	د هغو بې وزلو کورنیو شمېر چې د کورنۍ رییس يې په مختلفو سکتورونو کې په دنده مصروف وي د ټول هغه نفوس څخه چې د فقر تر کرښه لاندې قرار لري	• ٦٣ % • ٥٨ % • ٤٥ %		په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۳	**خوراکي خوندیتوب**					
۳,۱	د غذايي خوندیتوب د نشتوالي میزان	د هغه نفوس سلنه چې په ورځ کې له ۲۱۰۰ څخه کمې کالرۍ اخلي	٤٤,٦٪	۱۲٬۹۸٤٬۲۷۳	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	۲۹٬۱۱۲٬۷۱۹ نفر -سلنه د-۱۷ ۲۰۱٦کال د سروې په اساس محاسبه شوې ده
۳,۲	د شدید غذايي	د هغه نفوس سلنه چې په ورځ کې له	۱۳,٤٪	۳٬۸۹۹٬٤۳۷	په ۱۳۹۵ کال	

	مصوونت د نشتوالي مېزان	۱۵۰۰خخه کمي کالرۍ اخلي			کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٣,٣	د پروتین د کموالي مېزان	د هغه نفوس سلنه چې د هغوی ورځنی لګښت ۵۰ ګرامه پروتین دی	٣٠,١٪	٨٬٧٦٣٬٨٩٥	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤	**بوختیا او کار**					
٤,١	د کار په سن کې د نفوس مېزان	۱۴ د خخه نفوس د هېواد ټول د د عمر پورته د خخه هغه له کلنو سلنه کسانو	٥٤٬٦٪	١٥٬٩٠٢٬١٠٨	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٢	د کار په سن کې د نفوس مېزان د اوسېدو د محل په بېلیوالي سره: (١)ښاري (٢)کلیوالي (٣)کوچي	۱۴ د خخه نفوس د هېواد ټول د د عمر پورته د خخه هغه له کلنو سلنه کسانو	١. ٢٦ % ٢. ٦٩,٤ % ٣. ٤,٦٪	١. ٤٬١٢٧٬٥٢٨ ٢. ١١٬٠٤٩٬٢٩٤ ٣. ٧٢٤٬٢٨٦	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٣	د کاري ځواک د مشارکت مېزان د	د هغه نفوس سلنه چې د کار په عمر کې قرار و لري، د دندو	١. ٥٣,٩٪ ٢. ٨٠,٦٪	١. ٨٬٤٧٨٬٤٣٤ ٢. ٦٬٣٩٢٬٦٥٥	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د	

	جنسيت په بېلېوالي سره: (۱)دواړه جنسيتونه (۲)نارينه (۳)ښځينه	درلودونکي يا بېکاره وي	۳. ۲۶,۸٪	۳,۲٬۰۸۵٬۷۷۹	ژوند د وضعيت سروې	
٤,٤	د کاري ځواک د مشارکت ميزان د محل په بېلېوالي سره: (۱)ښاري (۲)کليوال (۳)کوچي	د هغه نفوس سلنه چې د کار په عمر کې قرار و لري، د دندو درلودونکي يا بېکاره وي	۱. ٤۸,۰٪ ۲. ٥٤,۹٪ ۳. ۷۲,٤٪	۱. ۱٬۹۶۲٬۹۷٤ ۲. ٥٬۹۹۳٬۱۱۷ ۳. ٥۲۲٬۳۷۰	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٥	د نفوس په وړاندې د بوختيا نسبت	د هغه نفوس سلنه چې د کار په عمر کې قرار لري او په کار لګيا وي	٤۱,۳۳٪		په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٦	د جنسيت په تفکيک سره د بېکارۍ ميزان: (۱)دواړه جنسيتونه (۲)نارينه	د هغه کاري ځواک سلنه چې له دې سروې څخه يوه اونۍ مخکې د کار د پيدا کولو په لټه وو او يا بېکار وو او يا يې يوه اونۍ مخکې د ورځې له اته ساعته کم کار کړی	۱. ۲۳,۹٪ ۲. ۱۸,۳٪ ۳. ٤۱,۰٪	۱. ۲٬۰۲٤٬۸۰۰ ۲. ۱٬۱۷۰٬۱۰۰ ۳. ۸٥٤٬۷۰۰	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	

	(۳)ښځینه	دی .(ملي تعریف)			
٤,٧	د هستوګنځي په بېلوالي سره د بیکاری میزان: (۱)ښاري (۲)کلیوال (۳)کوچي (٤)ملي	د هغه کاري ځواک سلنه چې له دې سروې څخه یوه اونۍ مخکې د کار د پیدا کولو په لټه وو او یا بېکار وو او یا یې یوه اونۍ مخکې د ورځې له اته ساعته کم کار کړی دی .(ملي تعریف)	۱. ۲٦,٥٪ ۲. ۲٤,۰٪ ۳. ۱۲,۳٪ ٤,۲۳,۹ %	۱. ٥۲۰٬٦۰۰ ۲. ۱٬٤۳۹٬۸۰۰ ۳. ٦٤٬۳۰۰ ٤,۲٬۰۲٤٬۸۰۰	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٨	د کم کاری میزان (نا کافی کار)	د هغو کسانو سلنه چې عمر یې ۱۴ کاله یا له هغه څخه پورته دی چې له دې څخه یوه اونۍ د مخه په کار مشغول وو خو د یادې اونۍ په لړ کې یې تر ۴۰ ساعتونو کم کار کړی دی په داسې حال کې چې زیات کار ته یې تمایل درلود البته په لاندې اساس: (۱)د کار فعال ځواک. (۲)د شغل پیدا کول.	۱. ۱٥,٦٪ ۲. ۲۰,٥٪	۱٬۳۲۰٬۹۲۸	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٩	د ماشومانو د کار میزان	د سن له مخې د ماشوم لپاره درې کتګورۍ شاقه کار تعریف شوی دی:	۲٦,٥۰٪	۲٬۷۳٦٬۲۰۰	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت	

		۱.هر هغه کار چې له ۱۱-۵ کلن ماشومان یې سر ته رسوي، د کار د ساعتونو یا شرایطو په پام کې نیولو پرته، ۲) هر هغه کار چې د ۱۴-۱۲ کلنو ماشومانو په وسیله لړ تر لږه د ۱۴ساعتونو لپاره تر سره کېږي او یا د خطرناک کار تر سره کول، ۳)هغه کار چې د ۱۷-۱۵ ماشوماو په وسیله د ۴۳ ساعتونو له هغه څخه زیات تر سره کېږي، یا خطرناک کارونه کوي، د ماشوم شاقه کار ته ویل کېږي.			سروې	
٤,۱۰	د ځوانانو د بېکارۍ میزان	د هغو ځوانانو سلنه چې د (۱۵-۲٤کلنۍ) په عمر کې قرار لري او یوه اونۍ له دغې سروې څخه د مخه بېکار او یا د کار په لټه کې وو او یا یې د تېرې اونۍ په ترڅ کې له اته ساعته څخه زیات کار نه دی کړی(ملي تعریف)	۳۰,۷٪	۸٤٬۲۰۰۰	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,۱۱	د جنسیت په	د هغو ځوانانو سلنه چې د (۱۵-	۱. ٤٤ %	۱. ٥۲۳٬۷۰۹	په ۱۳۹٥ کال	

	بېلوالي سره د ځوانانو د بېکارۍ میزان (۱)نارینه (۲)ښځینه (۳)دواړه جنسیتون	۲۴کلنۍ) په عمر کې قرار لري او یوه اونۍ له دغې سروې څخه د مخه بېکار او یا د کار په لټه کې وو او یا یې د تېرې اونۍ په ترڅ کې له اته ساعته څخه زیات کار نه دی کړی(ملي تعریف)	۲. ٤٦ % ۳. ۳۰,۷٪	۲. ۳۹٦٬٦۸۳ ۳. ۸٤۲٬۰۰۰	کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,۱۲	د اوسېدلو د ځای په بېلوالي سره د ځوانانو د بېکارۍ میزان: (۱)ښاري (۲)کلیوال (۳)کوچي	د هغو ځوانانو سلنه چې د(۱۵-۲۴کلنۍ (په عمر کې قرار لري او یوه اونۍ له دغې سروې څخه د مخه بېکار او یا د کار په لټه کې وو او یا یې د تېرې اونۍ په ترڅ کې له اته ساعته څخه زیات کار نه دی کړی.	۱. ۳۹,۱٪ ۲. ۲۹,٦٪ ۳. ۱۳,۳٪	۱. ۱٤٤٬۲۳۲ ۲. ۳٦٦٬٤٦۷ ۳. ۱۳٬۰۱۰	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,۱۳	باسواده کاري ځواک	د هغه کاري ځواک سلنه چې د لوستلو، لیکلو او ساده ریاضي محاسباتو د حل توانایي لري.	۳۵,۸۵٪	٥٬٦۲۹٬۲٥٦	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,۱٤	د کرنې په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغو افراد سلنه چې د کرنې او مالدارۍ په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	٤٤,۳٪	۲٬۸۱٤٬٥۱۱	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	

٤,١٥	د ساختمان په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغو افراد سلنه چې د ساختمان په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	٩,٨٪	٦١٩٬٨٨٧	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,١٦	د تولید په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغو کاري ځواک سلنه چې د تولید په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	٨,١٪	٥١١٬٤٥٤	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,١٧	د معادنو په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغو کاري ځواک سلنه چې د معادنو په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	٠,٢٪	١١٬٩٧٧	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,١٨	د عامه، شخصي او ټولنیزو خدمتونو په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغه کاري ځواک سلنه چې د عامه، شخصي او ټولنیزو چارو د سکتور په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	١٩,٧٪	١٬٢٥٢٬٩٨٧	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,١٩	د عمده او پرچون سوداګرۍ، رستورانونو او هوټلونو په سکتور کې د بوختیا ونډه	د هغه کاري ځواک سلنه چې د عمده او پرچون سوداګرۍ، هوټلونو او رستورانونو د سکتور په اړوندو څانګو کې په کار لګیا دي.	٪١١	٧٠٠٬٥٣٠	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	

٤,٢٠	د ترانسپورت، زېرمو، اړيکو او معلوماتو په سکټور کې د بوختيا ونډه	د هغه کاري ځواک سلنه چې د ترانسپورت، زېرمو، اړيکو او معلوماتو په ځانګو کې په کار لګيا دي.	٥,٨٪	٣٦٨٬٠٦٣	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٢١	په مالي، بيمه، د معاملاتو لارښود او سوداګرۍ په سکټور کې د بوختيا ونډه	د هغه کاري ځواک سلنه چې د مالي، بيمه ، د معاملاتو د لارښود او سوداګرۍ په ځانګو کې په کار لګيا دي.	١ %	٦٥٬٥٨٣	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٢٢	د برېښنا، ګاز او اوبو په سکټورونو کې د بوختيا ونډه	د هغه کاري ځواک سلنه چې د برېښنا ، ګاز او اوبو په ځانګو کې په کار لګيا دي.	٠,١٪	٤٬٩٣٥	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٢٣	د ورځني روزمزد کارګران	هغه کارګران چې هره ورځ په انفرادي توګه کار کوي	١٥,٧٪	١٬٠٠٨٬١٤٨	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٢٤	تنخوا لرونکي کارګران، خصوصي	هغه کارګران چې د يو قراردا پر بنسټ په خصوصي سکټور کې په دنده لګيا دي.	٧,١٪	٤٥٣٬٨٥٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٤,٢٥	تنخوا لرونکي	هغه کارګران چې د يو قراردا پر	١٠,١٪	٦٤٩٬١٠٥	په ١٣٩٥ کال	

	کارګران، دولتي	بنسټ په دولتي سکتور کې په دنده لګیا دي.			کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٢٦	خپلواک کارګران	هغه کارګران چې د خپل کار مالکان دي	٤٠,١٪	٢٬٥٨٠٬١٠٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٢٧	استخداموونکي	هغه کسان چې کارګران استخدام کوي	٢,٦٪	١٦٩٬٤٨٨	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٤,٢٨	له تنخوا او مزد پرته کورني کارګران	هغه کسان چې له تنخوا پرته کار کوي	٢٤,٥٪	١٬٥٧٣٬٥٣٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥	**پوهنه**					
٥,١	د سواد د سطح میزان	له ١٥ یا له هغه څخه پورته کسانو سلنه چې د لوستلو او لیکلو توانایي لري.	٣٤,٨٪	٥٬٢٥٣٬٩٥٠	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥,٢	د خالص حضور	له ١٢-٦ کلنو کسانو سلنه چې د	٥٦,١٪	٢٬٨٧٥٬٦٢٧	په ١٣٩٥ کال	

	میزان) لومړنی دوره)	لومړنی دورې د ټولګیو شرایط لري (له ۱ څخه تر٦ ټولګي) پورې دي او په ښوونځي کې فعال حضور لري .په دې شاخص کې هغه کسان نه دي شامل چې اسلامي مدرسو ته حاضرېږي.			کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥،٣	د خالص حضور میزان) ثانوي دوره)	له ١٦ څخه تر ١٨ کلنی پورې د کسانو سلنه د ثانوي زده کړو شرایط لري (له ١٢ – ٧ ټولګیو پورې) دي او په خپلو ټولګیو کې حاضر وي .په دې شاخص کې اسلامي مدرسې شاملې نه دي.	٣٥،٧٪	١٬٣٥٩٬٥٥٢	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥،٤	په لوړو زده کړو کې د خالص حضور میزان	له ١٩ څخه تر ٢٤ کلنی پورې د هغو کسانو سلنه چې د لوړو زده کړو په بنسټونو کې د شمولیت شرایط لري.په دې شاخص کې اسلامي مدرسې شاملې نه دي	٩،٧٪	٢٣٨٬٨٦٤	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥،٥	لوړو زده کړو ته د حاضرېدو خالص میزان:	د زده کوونکو په توګه د خالص حضور نسبت د ښوونځي سن ته د یو تیوریکي ګروپ په توګه د یوې	١. ١٨،١٪ ٢. ٦،٩٪ ٣. ٠،٢٪	١. ١٢٤٬٠٨٦ ٢. ١١٤٬٥٢٧ ٣. ٢٥١	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت	

	(۱)ښاري (۲)کلیوال (۳)کوچي (٤)نارینه (٥)ښځینه	معیني تعلیمي سطحي لپاره محاسبه شوی او همغه سن د ګروپ د ټول نفوس له سلنې سره بیان کېږي .په دې ګزارش کې له ٦-١٢ځخه د ابتدائی، له١٣ ځخه تر ١٨ د ثانوی او له١٩ ځخه تر ٢٤د عالي زده کړو لپاره په نظر کې نیول شوې ده.	٤. ١٤,٩٪ ٥. ٤,٨٪	٤. ١٧٧٬٨٠٧ ٥. ٦١٬٠٥٧	سروې	
٥,٦	په لومړنیو زده کړو کې د نا خالص حضور میزان	زده د چې کوونکي زده سلنه هغه لري، قرار کې دوره لومړنۍ په کړو ٦ د کسانوځخه ټولو د ټولنې د دي پورې کلونو ١٢ تر ځخه.	٧٢,٥٪	٣٬٧١٤٬٧٤٩	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥,٧	په لومړنیو زده کړو کې د نا خالص حضور میزان (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچي (٤)نارینه (٥)ښځینه	زده د چې کوونکي زده سلنه هغه لري، قرار کې دوره لومړنۍ په کړو ٦ د کسانوځخه ټولو د ټولنې د په دي پورې کلونو ١٢ تر ځخه د: تفکیک (۱) ښاري (۲) کلیوالي (۳) کوچي (٤) نارینه (٥) ښځینه	۱. ٩٥,٥٪ ۲. ٦٩,٩٪ ۳. ٨,٩٪ ٤. ٨٤,٤٪ ٥. ٥٨,٩٪	۱. ۱٬۱۱۳٬٦۱۰ ۲. ۲٬٥٧٧٬٠۲۱ ۳. ۲٤۱٬۱۱ ٤. ۲٬۳٠۲٬۳۲٨ ٥,۱٬٤۱۲٬٤۱٤	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	

٥,٨	په ثانوي زده کړو کې د نا خالص حضور میزان	هغه سلنه زده کوونکي چې د زده کړو په ثانوي دوره کې قرار لري، د ټولنې د ټولو کسانوڅخه د ۱۳ څخه تر ۱۸ کلونو پورې دي	٤٨,٠٪	١٬٨٢٤٬٢٢٧	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥,٩	په ثانوي زده کړو کې د نا خالص حضور میزان (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچي (٤)ښځینه (٥)نارینه	هغه سلنه زده کوونکي چې د زده کړو په ثانوي دوره کې قرار لري، د ټولنې د ټولو کسانوڅخه د ۱۳ څخه تر ۱۸ کلونو پورې دي په تفکیک د (۱) ښاري (۲) کلیوالي (۳)کوچي (٤) نارینه (٥) ښځینه	• ٦٩,٢٪ • ٤٢,٥٪ • ٢,٦٪ • ٦٣,٠٪ • ٥. ٣٢,٢٪	١. ٧٠٩٬٣٧٩ ٢. ١٬١١٠٬٥٥٢ ٣. ٤٬٢٩٦ ٤. ١٬٢٢٩٬٢٨٦ ٥. ٥٩٤٬٩٤١	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥,١٠	په لوړو زده کړو کې د نا خالص حضور میزان	هغه سلنه محصلین چې د زده کړو په لوړه دوره کې قرار لري، د ټولنې د ټولو کسانوڅخه د ۱۹ او ۲٤ کلونو تر منځ دي	١٤,١٪	٣٤٧٬١٤١	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
٥,١١	په لوړو زده کړو کې د نا خالص حضور میزان	هغه سلنه محصلین چې د زده کړو په لوړه دوره کې قرار لري، د ټولنې د ټولو کسانوڅخه د ۱۹ او ۲٤	١. ٢٧,٣٪ ٢. ٩,٦٪ ٣. ٠,٢٪	١. ١٨٧٬٠٥٧ ٢. ١٥٧٬٨٣٣ ٣. ٢٥١	په ۱۳۹۵ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت	

	(۱)ښاري (۲)کليوالي (۳)کوچي (٤)نارينه (٥)ښځينه	کلونو تر منځ دي په تفکيک د (۱) ښاري (۲) کليوالي (۳) کوچي (٤) نارينه (٥) ښځينه	٤. ۲۰,٦٪ ٥. ٥,٠٪	٤. ۲٤٥٬۱۷۱ ٥,۱۰۱٬۹۷۰	سروې	
٥,۱۲	د ښځو د ميزان سواد) له ١٤ يا هغه څخه پورته کلونو کې(	د هغو ښځينه وو سلنه چې ١٤ کلني يا له هغه څخه پورته عمر کې قرار لري د ليک لوست توانايي لري.	۲۹,۳٪	۱٬٦٥۷٬۳٤٦	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٥,۱۳	د جنسيت د تساوي ميزان: (۱ابتدائيه (۲متوسطه (۳ليسه	د هغو نجونو د حضور د تناسب ميزان د هلکانو د حضور په تناسب سره په لومړنۍ، متوسطه او ليسه دوره کې	۱. ۰,۷۱٪ ۲. ۰,٥۱٪ ۳. ۰,۳۹٪		په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
٦	**روغتيا**					
٦,۱	له زېږون څخه مخکې روغتيايي څارنې ته لاسرسی	د هغو مېرمنو سلنه چې د ٤٩-١٤ کلونو تر منځ عمر کې قرار لري چې واده يې کړی دی او لږ تر لږه يو ځل يې د زېږون مرحله د (روغتياپال، قابله، نرس او د ټولنې د روغتيايي کارمند تر څارنې لاندې) اجرا شوې دی	٥۹٪	۲٬٥٦۰٬۷۱۸	په ۱۳۹٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	دغه تام ارقام م د محاسبې د ۱۳۹٦ و کال د برآورد د روغتيا د سروې په ۹٦ پاڼې او ۱۳۹٦

						ديموگرافي ځخه لاسته راغلي دي.
٦,٢	د ماهرو روغتیايي اشخاصو په حضور کې سر ته رسېدلي ولادتونه	د هغو مېرمنو سلنه چې د ٤٩-١٤ کلونو تر منځ عمر کې قرار لري چې واده يې کړې دی او وروستی زېږون يې د ماهرو روغتیايي اشخاصو لکه (روغتیاپال، قابله، نرس او یا د ټولنې د روغتیايي کارمند) په حضور کې اجرا شوی دی	٥١٪	٢٬٢٣١٬٥٠٢	په ١٣٩٥ کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	دغه ارقام د ١٣٩٦کال د نفوس د براورد په اساس محاسبه شوي دي.
٦,٣	د میندو د مړینې میزان	په هرو ١٠٠ زره ژوندیو ولادتونو کې د هغو میندو د مړینې شمېر چې د حاملګۍ په دوران کې قرار و لري.	١٢٩١		د١٣٩٦ کال د روغتيا سروې او دېموګرافي	
٦,٤	د ماشومانو د مړینې میزان	په افغانستان کې له ٥ کلنۍ ځخه مخکې د کال په حساب د ماشومانو د مړينې شمېر) په هرو سل زره ولادتونو کې د مړو شوو ماشومانو شمېر(	٥٥		د١٣٩٦ کال د روغتيا سروې او دېموګرافي	ريفرنس :پاڼه از ١٦١د روغتيا ديموگرافي ١٣٩٦
٦,٥	.د٣,٧,٢ نوي ځوانی بر مهال د حاملګۍ میزان) د ١٥ او	د هغو ښځو د حاملګۍ) ولادت (میزان چې د ١٥ ځخه تر ١٩ کلنۍ پورې په عمر کې قرار و لري.	١٢,١٪	١٩٨٬٥٢٧	د١٣٩٦ کال د روغتيا سروې او دېموګرافي	ريفرنس :پاڼه ز ١٦١د د ١٣٩٦کال د روغتيا او

	۱۹ کلونو تر منځ)					ډیموګرافي سروې
۸	**لاسرسی ته خدمتونو اساسي او هستوګنه**					
۸,۱	د چینلو سالمو اوبو ته د لاسرسی میزان، د هستوګنې د سیمو په تفکیک سره: (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچي (٤)ملي	د نفوس د هغې سلنې شخه عبارت ده چې د چینلو سالمو اوبو ته لاسرسی لري.	۱. ۹۱,٤٪ ۲. ٥٦,٦٪ ۳. ۳٥,۸٪ .٦۳,۹٪٤	۱. ۹٬۲٤٦٬۸٦٥ ۲. ٥٬۷۲٦٬۱۷۷ ۳. ۳٬٦۲۱٬۸٥۸ ٤. ۱۸٬٥۹٤٬۹۰۰	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۲	د فاضلابو له سم سیستم شخه د ګټې اخیستلو میزان	فاضلابو د چې سلنه وګړو هغو د شخه سهولتونو او سیستم سم د کوي استفاده.	٥۲٪	۱٥٬٤۲۳٬۰۰۰	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۳	برېښنا ته د لاسرسی میزان	له چې سلنه کورنیو هغو د برېښنا د شخه سرچینو مختلفو لري لاسرسی ته انرژۍ.	۹۷,۷٪	۲۸٬٤۳۰٬۷۰۰	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,٤	د هغو ښاریانو سلنه چې په ګڼ میشتو او چټلو سیمو کې ژوند کوي	هغو د کې کسانو سلنو هرو په او میشتو ګڼ په چې کسانوشمېر کوي ژوند کې سیمو چټلو.	۷۲,٤٪	۲۱٬۰۸٦٬٤۰۰	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,٥	د نفوس د هغه شمېر سلنه چې د چینلو د صحي اوبو	هغو د کې کسانو سلو هرو په چینلو د چې کسانوشمېر	۱. ٦۳,۹٪ ۲. ۹۱,٤٪	۱. ۱۸٬٥۹٤٬۹۰۰ ۲. ۹٬۲٤٦٬۸٦٥	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د	

	خخه گټه اخلي: (۱)ملي (۲)ښاري (۳)کلیوالي (٤)کوچي	لري لاسرسی ته اوبو روغتیایي.	۳. ٥٦,٦٪ ٤. ۳٥,۸٪	۳. ٥٬۷۲٦٬۱۷۷ ٤. ۳٬٦۲۱٬۸٥۸	وضعیت سروې	
۸,٦	هر ډول برېښنایي سرچینو ته د نفوس سلنه	هغو د کې کسانو سلو هرو په ته برېښنا چې کسانوسلنه لري لاسرسی.	۹۷,۷٪	۲۸٬٤۲۲٬۷٥۷	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۷	د هغو کورنیو سلنه چې د بیروبار په سیمو کې ژوند کوي	له چې کور یا هستوګنځی هغه پکې زیات خخه تنو دریو لري هستوګنه.	٤۳,۹٪	۱۲٬۷۰۹٬٦٦۷	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۸	د هغو کورنیو سلنه چې د بیروبار په سیمو کې ژوند کوي • ښاري • کلیوالي • کوچي	هغه هستوګنځی یا کور چې په یوه خونه کې یې له دریو تنو خخه زیات هستوګنه لري.	۱. ٤۲,۷٪ ۲. ٤۱,٥٪ ۳. ۸۳,۳٪	۱. ۲٬۹۳۹٬٦۸۳ ۲. ۸٬٥۸٥٬۸٥٤ ۳. ۱٬۲۱۰٬۹۳۰	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۹	د هغه نفوس سلنه چې د سون د جامدو څیزونو خخه گټه اخلي: • پخلي • تودول	په هرو سل کسانو کې د هغو کسانوشمېر چې د سون او پخلي لپاره د جامدو څیزونو لکه د ډبرو سکرو خخه گټه اخلي.	۱. ۷٤,۸٪ ۲. ۹۳,۸٪	۱. ۲۱٬۷٥۲٬۳۰۹ ۲. ۲۷٬۲۲۳٬۷۰۷	۱۳۹٥ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	

۸,۱۰	د هغه نفوس سلنه چې د پخلي لپاره د سون د جامدو خیزونو شخه ګټه اخلي په تفکیک د: (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچي	په هرو سل کسانو کې د هغو کسانوشمېر چې د پخلي لپاره د جامدو خیزونو شخه ګټه اخلي.	۱. ۲۱,۳٪ ۲. ۹۱٪ ۳. ۹۸,۹٪	۱,۱٬٤٧٤٬٤٦٩ ۲. ۱۸٬۸۳۹٬۲۵۱ ۳. ۱٬٤۳۸٬۵۸۹	۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۸,۱۱	د هغه نفوس سلنه چې د تودولو لپاره د سون د جامدو خیزونو شخه ګټه اخلي په تفکیک د: (۱)ښاري (۲)کلیوالي (۳)کوچي	په هرو سل کسانو کې د هغو کسانوشمېر چې د تودولو لپاره د جامدو خیزونو شخه ګټه اخلي.	۱. ۸۷,۳٪ ۲. ۹٦,۸٪ ۳,۸۱,۷٪	۱. ٥٬۹۹۲٬۷٦۲ ۲. ۲۰٬۰٥۱٬۹۲۸ ۳,۱٬۱۸۹٬۰۱۷		
۹	**خوندیتوب ټولنیز**					
۹,۱	په ټولیزه کچه د بوختیا د هغو کسانوسلنه چې په کورونو کې له مزد پرته هستوګنه لري د جنسیت په تفکیک سره:	په ټولیزه کچه د بوختیا په برخه کې د هغو کسانو سلنه چې په کارخانو، کرنه، مالداری، او د کور په نورو داخلي چارو کې لګیا				

	(۱)دواړه جنسه (۲)نارینه (۳)ښځینه	وي او د هغه کار له درکه چې دوی یې اجرا کوي هېڅ ډول مزد نه تر لاسه کوي.			
۹,۲	د هغو زیان منونکو کسانوشمېر چې د ټولنیز خوندیتوب تر پوښښ لاندې قرار لري په تفکیک د: (۱)معلول (۲)د شهیدانو کورنۍ (۳)متقاعدین			۱. ۱۱۰٬۰۳۷ ۲. ۱۵۵٬۰۰۰ ۳. ۱۲۰٬۰۰۰	د کار، ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت۲۰۱۶	
۹,۳	د ټولو ښځو په کچه د کونډو نسبت	د هغو کونډو شمېر» چې بیا یې واده نه دی کړی«	۳,۹۹٪	۵٦۹٬۳۲٤	۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۹,٤	د یتیمانو شمېر	د هغو ماشومانو شمېر چې د ۱۸ کلونو څخه) ښکته عمر و لري (چې مور یا پلار و نه لري.		۱۰۵٬۱۷۵	په ۱۳۹٤ کال کې د افغانستان د روغتیا او دیموگرافۍ سروې	
۹,۵	د هغو ښځو سلنه چې له ۲۰څخه تر ۲٤ کلە عمر لري او له ۱۵ کلنۍ څخه یې واده کړی دی	د هغو ښځو شمېر چې له ۲۰څخه تر ۲٤ کاله عمر لري او له ۱۵ کلنۍ څخه یې واده کړی دی	٤,۲٪		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	

۹,٦	د هغو کورنيو سلنه چې سرپرستي يې د ښځو له خوا کېږي	د ټولو کورنيو په پرتله د هغو کورنيو شمېر چې سرپرستي يې د ښځو په وسيله کېږي	۱,۱۹٪	٤٥٬۰۷٦	۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
۱۰	**مالداري او کرنه**					
۱۰,۱	د هغو کورنيو سلنه چې آبي ځمکه لري		۳۷,۹٪		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
۱۰,۲	د هغو کورنيو سلنه چې للمي ځمکه لري		۱۹,٤٪		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
۱۰,۳	د هغو کورنيو سلنه چې بڼ او باغچه لري		۱۳,۱٪		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
۱۰,٤	د هغو آبي ځمکو د سايز اوسط چې تر مالکيت لاندې دي (په جريب سره)		٤,۹جريب		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	
۱۰,٥	د هغو للمي ځمکو د سايز اوسط چې تر مالکيت لاندې دي (په جريب سره)		۱۲,۱جريب		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعيت سروې	

۱۰,٦	د هغو بڼ او باغچه لرونکو ځمکو د سایز اوسط چې تر مالکیت لاندې دي) په جریب سره(		۱,۹جریب		۱۳۹۵ ه کال کې د افغانستان د ژوند د وضعیت سروې	
۱۱	سکتور حقیقي					
۱۱,۱	د کوکنارو په شمول ناخالص کورنی تولید	په یوه معینه حسابي دوره کې د یو هېواد د پولي اجناسو او تولیدي خدماتو ټولګه		۱٬٤٦٣٬٧٦٤میلیون افغانی	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷-۲۰۱۸	
۱۱,۲	د اقتصادي ودې میزان	مخکیني کال ته په کتنې سره په یو کال کې د یو هېواد په نا خالص کورني تولید کې بدلون	۷,۲٪		احصاییوي کالنی-۲۰۱۷-۲۰۱۸	
۱۱,۳	کورنی سرانه نا خالص تولید	د هېواد په نفوس باندې د نا خالص کورني تولید وېش.		۷۱۸دالر	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷-۲۰۱۸	
۱۱,٤	د مستهلک قیم شاخص	د مسهلکینو په وسیله په عمومي توګه د اخیستل شوو اجناسو او خدمتونو بدلونونه بیانوي	۱۱۱,۷٪		احصاییوي کالنی-۲۰۱۷-۲۰۱۸	د اساس کال ۱۳۹٤
۱۱,٥	د انفلاسیون میزان	د مخکیني کال په پرتله د	٤,٤٪		احصاییوي کالنی-۲۰۱۷-	

		مستهلکینو د قیمتونو په شاخص کې بدلون			۲۰۱۸
۱۱,٦	په ناخالص داخلي تولید کې د کرنې د سکتور ونډه	په تولیز کورني ناخالص تولید کې د کرنې د سکتور ونډه	۲۳,۷٪	۳٤٦٬۲٦۹میلیون افغانی	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷ ۲۰۱۸	
۱۱,۷	په تولیز کورني ناخالص تولید کې د کرنې د سکتور ونډه	په تولیز کورني ناخالص تولید کې د صنعت د سکتور ونډه	۲۱,۰٪	۳۰۷٬۵۲۹میلیون افغانی	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷ ۲۰۱۸	
۱۱,۸	په تولیز کورني ناخالص تولید کې د خدماتو د سکتور ونډه	په تولیز کورني ناخالص تولید کې د خدماتو د سکتور ونډه	۵۰,۷٪	۷٤۳٬۱۳۷میلیون افغانی	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷ ۲۰۱۸	
۱۱,۹	په تولیز کورني ناخالص تولید کې په وارداتو باندې د مالیاتو ونډه	په تولیز کورني ناخالص تولید کې په وارداتو باندې د مالیاتو ونډه	٤,٦٪	٦٦٬۸۳۰میلیون افغانی	احصاییوي کالنی-۲۰۱۷ ۲۰۱۸	
۱۲	**مالي سکتور**					
۱۲,۱	کورني عواید	د مالیاتي او غیر مالیاتي مجموعي څخه عبارت دی.		۵۱۷٬۱۵۱میلیون افغانی	د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,۲	مالیاتي عواید	هغو عوایدو ته ویل کېږي چې دولت هغه د مختلفو مالیاتو څخه په لاس راوړي		۱۰۵٬۰۱۵ افغانی میلیون	د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,۳	غیر مالیاتي عواید	له هغو عوایدو څخه عبارت دي		٤۷٬۵۰۲میلیون افغانی	د ملي بودجې سند	

		چې دولت يې له اقتصادي فعاليتونو او نورو سرچينو څخه لاسته راوړي.			۱۳۹٦	
۱۲,٤	د مالي کال د بودجې مجموعه	معمولا د يو کال يا يوې معينې مودې لپاره د رسمي عايداتو او لګښتو تخمين ته ويل کېږي.		افغانی میلیون ٤١٧′١٨٠,٤	د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,٥	د مالي کال مجموعي لګښتونه	د يو کال لپاره د ملي بودجې له مجموعي څخه د دولت ټول لګښتونه، پانګونه او د خدمتونو په مقابل کې د پيسو ورکړه		افغانی میلیون ٣٥٦′٤٥٣,٤	د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,٦	عادي بودجه	د ملي بودجې يوه برخه ده چې د عادي لګښتونو د تمويل لپاره ورکول کېږي (لکه د کارمندانو تنخواګانې، د اجناسو او خدماتو اخيستل، د قرضونو ورکړه، احتياطي وجوه او داسې نور)		٢٥٣ ٥٩١,٩میلیون افغانی	په ۱۳۹٦ کال کې د ملي دبوجې د اجرااتو ګزارش	
۱۲,۷	د عادي بودجې د لګښت ميزان	د ټولې عادي بودجې څخه د مصرف شوې بودجې سلنه	٩٤,٧٪		ه ۱۳۹٦ کال کې د ملي دبوجې د اجرااتو ګزارش	
۱۲,۸	انکشافي بودجه	د ملي بودجې يوه برخه ده چې دانکشافي پلانونو او پروژو لپاره		١٠٢′٨٦١,٥میلیون افغانی	ه ۱۳۹٦ کال کې د ملي دبوجې د اجرااتو	

		ترې کار اخیستل کیږي(د کارمندانو تنخواوې ، د اجناسو او خدماتو پیرل، د قرضونو ګټه، احتیاطي وجوه او داسې نور)			ګزارش	
۱۲,۹	د پرمختیایي بودجې د لګښت میزان	د ټولې پرمختیایي بودجې څخه د مصرف شوې بودجې سلنه	٦٨,٩٪		۱۳۹٦ ه کال کې د ملي دبودجې د اجرااتو ګزارش	
۱۲,۱۰	په ملي بودجه کې د مرستو ونډه	د ټولې ملي بودجې څخه د بهرنیو مرستو سلنه	٦۰,۹٪		د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,۱۱	په پرمختیایي بودجه کې د مرستو ونډه	په پرمختیایي بودجه کې د مرستو سلنه			د مالیې وزارت	
۱۲,۱۲	اختیاري بودجه	اختیاري بودجه هغه بودجه ده چې د داخلي عوایدو څخه تمویل کیږي.		٥۳۷٬۲۷,۷	د ملي بودجې سند ۱۳۹٦	
۱۲,۱۳	په اختیاري بودجه کې د مرستو ونډه	د اختیاري بودجې له مجموع څخه هغه وجوه چې د مرسته کوونکو هیوادونو له خوا د افغانستان په اختیار کې ورکول کیږي.			د مالیې وزارت	
۱۲,۱٤	غیر اختیاري	هغه بودجه چې د نړیوالې ټولنې		۹۳۸٬٦۷,۲میلیون افغانی	د ملي بودجې سند	

	بودجه	له خوا د مرستي په ډول د افغانستان حکومت ته ورکول کېږي، د افغانستان دولت د هغه په مالي سرچینو او مصرفي استقامت مستقیم کنټرول نه لري			١٣٩٦	
١٢,١٥	پورونه			٣١٥٤میلیون افغانی	د ملي بودجې سند ١٣٩٦	
١٢,١٦	مبلغ او د پور ورکونکي هېواد نوم	• اسلامي پراختیایي بانک • نړیوال بانک او د آسیا پراختیایي بانک • سعودي عربستان • نور		• ٦٨١,٧میلیون افغانی • ٦٩,٤میلیون افغانی • ٧٣٧,٠میلیون افغانی • ١١٦٦,٦میلیون افغانی	د ملي بودجې سند ١٣٩٦	
١٣	**بهرنی سکتور**					
١٣,١	د تادیاتو بیلانس	د تادیاتو بېلانس د نړۍ د هېوادونو په وړاندې د یو هېواد د نغدي لاسته راوړنو او ورکولو له ټولګي څخه عبارت دی چې د مالي او سوداګریز په دوو برخو کې صورت مومي(د سرمایي حساس او جاري			د افغانستان بانک	

		حساب)				
۱۳,۲	مالي بیلانس	په دوو حسابونو یانې جاري او سرمایه کې د هېواد مالي وضعیت			د افغانستان بانک	
۱۳,۳	د سوداګرۍ بیلانس	د یوې معینې دورې په ترځ کې له بهرنیو هېوادونو سره د یو هېواد د صادراتو او وارداتو تر منځ د توپیر څرګندولو ته ویل کېږي	- ۸۹٪	٦٬٩٦١-میلیون دالر	احصاییوي کالنۍ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,٤	ټول صادرات	د هغو توکو مجموعي ارزښت چې د یو هېواد د قلمرو له ګمرک څخه بهر ته وزي(په امریکایي ډالرو سره)	۱۰٪	۸۳۱٬۹۲٦٬۷۷٦	احصاییوي کالنۍ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,۵	د وارداتو مجموعه	د هغو توکو مجموعي ارزښت چې د یو هېواد د قلمرو له ګمرک څخه هېواد داخلېږي(په امریکایي ډالرو سره)	۹۰٪	۷٬۷۹۲٬٦۰۰٬۰۸۹	احصاییوي کالنۍ۲۰۱۸-۲۰۱۷	
۱۳,٦	۵قلمه عمده صادرات	• وچې مېوې • تازه مېوې • روغتیایي نباتات	۱. ۳٦٪ ۲,۱۵٪ ۳,۱۳٪	۱,۲۹۸٬۸۸۰٬۵٦۹ ۲,۱۲۳٬۲۵۷٬۸۳۷ ۳,۱۰۹٬۷۲۳٬٦۵٦	احصاییوي کالنۍ۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزښت په امریکایي ډالر سره

		• قالیني • پوستونه	٤,٣٪ ٥,١٪	٤,٢٣٬٧٥٤٬٤٤٦ ٥,١١٬٧٠٦٬٧٥٧		
۱۳,۷	۵قلمه عمده واردات	• غنم او د غنمو اوړه • ماشین آلات • برېښنا • ټول برېښنايي وسایل • مواد تعمیرات	۱. ۱۲٪ ٢,٤٪ ٣,٤٪ ٤,٢٪ ٥,١٪	۱. ۹۰۸٬۳۱۸٬٦۹ ٢,٢٧٤٬٤٦٥٬٦٦٩ ٣,٢٨٤٬٢٢٩٬٠٦ ٤,١٧٧٬٥١٥٬٣٨٣ ٥,٩٧٬١٨٦٬٣٤٦	احصاییوي کالنی۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزښت په امریکایي ډالر سره
۱۳,۸	د افغانستان صادارتي شریک ۵ هیوادونه	• پاکستان • هندوستان • ترکیه • ایران • عراق	۱. ٤٣٪ ٢,٤٣٪ ٣,٣٪ ٤,٢٪ ٥,٢٪	۱. ۳۵۷٬۲۰۱٬۲۹ ٢,٣٥٦٬١٣٩٬٥٢٨ ٣,٢٢٬٠٠٦٬٦٨٣ ٤,١٨٬١١٢٬٧٥٩ ٥,١٤٬٥٦٣٬٢٢٤	احصاییوي کالنی۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزښت په امریکایي ډالر سره
۱۳,۹	افغانستان وارداتي شریک ۵ هیوادونه	• پاکستان • ایران • چین • قزاقستان • ازبکستان	۱. ۱۷ ۲. ۱٦٪ ۳. ۱٥٪ ٤. ۱۱٪ ٥. ٧٪	۱. ۱٬۲۹۳٬۲۲٤٬۷۱٥ ۲. ۱٬۲۱۲٬٥٦۳٬۸۰۹ ۳. ۱٬۱۷۹٬۲۹۷٬۸۷٤ ٤. ۸٦٦٬۷۷۰٬۰۱٤ ٥. ٥٦٠٬٥۲۸٬۳۰۲	احصاییوي کالنی۲۰۱۸-۲۰۱۷	ارزښت په امریکایي ډالر سره

د افغانستان دخلکو د ژوندانه د وضعیت سروې :

په ۱۳۹۵ کال کې په افغانستان کې د ژوند سروې د افغانستان د وګړو د اقتصادي او ټولنیز وضعیت په هکله د معلوماتو یوه جامع سرچینه ده چې د اروپایي ټولنې د عامه سکتور د انستتیوت (ICON) په تخنیکي مرسته د افغانستان د اسلامي جمهوریت د احصایې د مرکزي اداري له خوا په ۱۳۹۷ کال کې خپره شوې ده.

په ۱۳۹۵ کال کې په افغانستان کې د ژوند سروې د احصایې د مرکزي اداري یو په زړه پوري او ګټور کار دی چې د دې سروې ځو ګون خصوصیت د پالیسي جوړونکو او ټولو ملي او نړیوالو سازمانونو لپاره داسې یوه وسیله ګڼل کېږي چې په فرد باندې منحصره ده .د دې سروې خصوصیت دا دی چې د کوچیانو نفوس یې هم تر پوښښ لاندې نیولی او د هغه پراختیایي شاخصونو او فصلي بدلونونو شننه او توانایي یې هم په نظر کې نیولې ده .همدارنګه د لایت په کچه د احصایې تولید او د دې سروې تداوم د پراختیایي شاخصونو میلان هم لاسته راوړی دی.

په ۱۳۹۵ کال کې په افغانستان کې د ژوند سروې ۲۰ شاخصونه تر خپل پوښښ لاندې راوستلي چې له ۱۷ بنسټیزو موخو څخه یې ۱۲ موخې په خپله دایره کې شاملې کړې چې زیاتره یې په دغه ګزارش کې وړاندې شوي دي .په افغانستان کې د ژوند سروې د کورنیو د نفوس، د کار د مارکېټ، فقر، غذایي مصوونیت، کرنه، روغتیا، ښوونه او روزنه، هستوګنځی، جنسیت او ګوابنونه د خپل شمولیت په دایره کې راولي چې افغان کورنۍ ورسره مخ دي .همدارنګه له یادو موخو سره د متقابلو ستراتیجیو او هغو لومړیتوبونو په هکله هم په دغه سروې کې یادونه شوې ده چې د انکشاف په موخه زموږ وګړي ورسره مخ دي.

په ملي کچه د ژوند د وضعیت سروې:

شاخصونه	۲۰۰۷- ۰۸	۲۰۱۱-۱۲	۲۰۱۳-۱٤	۲۰۱٦-۱۷
مساحت(sq.km)	٦٥٢٨٦٤	٦٥٢٨٦٤	٦٥٢٨٦٤	٦٥٢٨٦٤
د وګړو تجمع(په هر کیلو متر مربع کې د کسانوشتون)	۳٥,۳	۳۹,۱	٤۰,۷	٤۲,٤
د تړاو نسبت	۱۰٥	۱۰٤	۱۰۰	۱۰۱
د جنسیت نسبت	۱۰٥	۱۰٥,۷	۱۰٥,۳	۱۰۳,۹
د ځوانانو د سواد میزان (۲۴-۱۵ کلن) (٪)	۳۸,۹	٤٦,٦	٥۱,۷	٥۳,٦
په ۱۵ کلنو یا له هغه څخه پورته کسانو کې د سواد میزان	۲٦,۲	۳۱,٤	۳٤,۳	۳٤,۸
له زېږون څخه مخکې د روغتیایي څارنو پوښښ) لږ تر لږه یوه کتنه) (٪)	۳۲,۸	٥۱,۲	٦۳	۷۰,۲
هغه ښځې چې د ماهر طبي پرسونل په شتون کې زېږون کوي) ٪)	۲۱,۸	۳۹,۹	٤٥,۲	٥۳,٤
هغه ښځې د ۱۵-۱۹ کلنۍ عمر کې یې همدا اوس ودونه کړي دي)٪)	۱۷,۹	۱۹,٥	۱۷,۹	۱٦,٤
په ځوانانو کې د سواد جنسیتي توازن (۱۵ - ۲۴ کلن)	۰,٤٥	۰,٥۲	۰,٥٥	۰,٥۷
هغه متاهلې ښځې چې ځو ځلې یې ودونه کړي دي له ۱۵ څخه تر ۴۹ کالو پورې) ٪)	۸,۱	۷,۳	۷,٤	۷,۸
هغه وګړي چې د پروټین کموالی لري) ٪)	۱٥,۷	۱۹,٤	_	_
هغه وګړي چې د پروټین او کالري کموالی لري) ٪)	٦,۱	۱۸,٥	_	_

د روغو وګړو د تړاو نسبت	٥,٧	٥	٤,٩	٥,٤
د نفوس په نسبت بوختیا	–	٤٥,٧	٤٢,٩	٢٣,٩
د بوختیا لاندې میزان) ٪(	–	٤٩,٨	٥٥,٤	١٥,٦
د بېکارۍ میزان) ٪(	–	٨,٢	٢٢,٦	٣٠,٧
د کاري ځواک د ګډون میزان) ٪(	–	٤٩,٨	٥٥,٤	٥٣,٩
بې ګټې استخدام	–	٢٥	٣٩	٣٩,٥
په کرنه کې مشغول وګړي) ٪(	–	–	٤٤	٤٤,٣٢
په تولید کې مشغول نفوس) ٪(	–	–	٢٢	١٨,٠٨
په خدمتونو کې مشغول نفوس) ٪(	–	–	٣٤	٣٧,٥٩
د فقر میزان) ٪(	٣٦	٣٦,٥	٣٩,١	٥٤,٥
هغه نفوس چې په پرانیستې فضا کې خواب چې کوي) ٪(	٢٤,٦	١٥	١٩,٢	١٣,٦
هغه نفوس چې د سون له جامدو موادو څخه ګټه اخلي) ٪(	٨٣,٢	٧٩,٩	٧٥,٩	٧٤,٨
هغه کورنۍ چې بربښنا لري) ٪(	٤١,١	٦٨,٩	٨٩,٥	٩٧,٦
د کورنیو شمېر	٧,٣	٧,٤	٧,٤	٧,٧
هغه افراد چې په ګڼ مېشتو کورنیو کې ژوند کوي) ٪(	٣٣,٧	٤٣,٨	٤٢,٦	٤٣,٩
په هرو سلو نفرو کې د مبایل تیلفون درلودونکو مجموعه	٥,٨	١٤,١	١٧,٣	٢١,٢
په هرو سلو کسانو کې د انټرنټ کاروونکي افراد	٠,٢٧	٠,٥٠	١,٢٢	٢
هغه کورنۍ چې اوبيزه ځمکه لري) ٪(	٤٠,٤	٣٧,٩	٣٦,٦	٣٧,٩
هغه کورنۍ چې للمي ځمکه لري) ٪(	١٦,٤	١٦,٨	١٦,٣	١٩,٤
هغه کورنۍ چې بڼ لري) ٪(	١٠,٣	١٢,٦	١٢,٦	١٣,١
د کورنیو اړوند د اوبيزه ځمکو د اندازې اوسط) جریب(	٦,٧	٦	٦,١	٤,٩
د کورنیو اړوند د للمي ځمکو د اندازې اوسط) جریب(	١٤	١٦,٤	١٣,٢	١٢,١
د کورنیو اړوند د بنوالي ځمکو د اندازې اوسط) جریب(	٢	٢	١,٩	١,٩

د هلمند ولایت د خلکو ژوند د احصایې او معلوماتو د ملي اداري د ٢٠١٧ کال د سروې پر بنسټ:

شاخص ها	٢٠٠٧-٠٨	٢٠١١-١٢	٢٠١٣-١٤	٢٠١٦-١٧
مساحت(sq.km)	٥٨٣٠٥,١	٥٨٣٠٥,١	٥٨٣٠٥,١	٥٨٣٠٥,١
تراکم جمعیت (افراد در هر کیلومتر مربع)	١٣,٨	١٥,١	١٥,٦	١٦,١
نسبت وابستگی	١١٥	١٠٧	١١٩	١٤٨
نسبت جنسیتی	١٢٨,١	١٠٤,٤	١١٩	١٠٤,٩
میزان سواد جوانان(١۵-٢۴ سال) (٪)	١٥,٣	٩,٨	٢٨,٨	٢١,٤
میزان سواد در جمعیت ١۵ ساله و بالاتر	١٢,١	٦,١	١٨,٨	١٤,٨
پوشش مراقبت های قبل از زایمان (حداقل یک بازدید)(٪)	١,٦	٨,٨	٥٠,١	٦٨,٦
زنان که به وسیله پرسونل صحی ماهر زایمان میدهند (٪)	٣	٨,٤	٥٠,١	٥٥,٩

زنان که در سن ۱۵- ۱۹ سال، در حال حاضر متاهل اند (٪)	۲۸,۲	۳۲,۹	۳۷,۹	۲۸,۲
توازن جنسیتی سواد در جوانان (۱۵ - ۲۴ ساله)	۰,۰۹	۰,۱٦	۰,۱۳	۰,۰٦
چند همسری زنان متاهل ۱۵ تا ۴۹ ساله (٪)	۱,٦	٥,۲	٦,٦	۱۱,۱
جمعیت با کمبود پروتئین (٪)	_	_	_	_
جمعیت با کمبود کالری و پروتئین (٪)	_	_	_	_
نسبت وابستگی سالمندان	۰,۹	۱,٤	۳,۷	۷,۸
اشتغال به نسبت جمعیت	_	٤۸	٤٥,۷	٤٥,٤
میزان زیراشتغال (٪)	_	۱,۷	۸,۸	۲۳,٦
میزان بیکاری (٪)	_	۰,۷	۷,۱	۱۳,۸
میزان مشارکت نیروی کار(٪)	_	٤۸,٤	٤۹,۱	٥۲,٦
استخدام نه چندان سود مند	_	۲,٤	۱٥,۹	۳۷,۳
جمعیت مشغول در کشاورزی (٪)	_	_	٦۸	٥۱
جمعیت مشغول در تولید(٪)	_	_	٦	۲۰,۲
جمعیت مشغول در خدمات (٪)	_	_	۲٦	۲۸,۷
میزان فقر (٪)	۹,۲	_	_	۸۸,٥
جمعیت که در فضا باز رفع حاجت مینمایید (٪)	٥	۷,۷	۲۱,۹	۱۱,۳
جمعیت که از مواد سوخت جامد استفاده مینمایند (٪)	۹٦,٦	۹۹,٦	۹٥,٥	۹۸,۷
خانواده که دارای برق میباشند (٪)	۱۱,۸	۳۳,٤	۹۷,٥	۹۷,٤
تعداد خانواده	۷	۸,۲	۱۰,۱	۱۰,۷
افراد که در خانواده های پرجمعیت زنده گی میکنند (٪)	٤۲,۸	۱٥,۲	۱۹,۳	۳۲,٥
مجموعه تلفن همراه در هر ۱۰۰ نفر جمعیت	٦	۲,۳	۱٦,۲	۱۷
کاربران اینترنت در هر ۱۰۰ نفر	۰,۰٤	۰	۰,۱٦	۰,۷
خانواده هایی که دارای زمین های آبیاری هستند (٪)	۷۹,٥	۷٦,۷	٦٤	٥۹,۲
خانواده هایی که دارای زمین های للمی هستند (٪)	٥,٦	۰,۱	۰	۰
خانواده هایی که دارای قطعه باغ هستند (٪)	٤,٤	۱۱,۷	٤,۷	۰,۹
اوسط اندازه زمین های آبی متعلق به خانواده ها(جریب)	۹,٥	۱۰	۱٥	۱۰,٥
اوسط اندازه زمین های للمی متعلق به خانواده ها (جریب)	٦,۹	۹	_	_
اوسط اندازه زمین های آبی متعلق به خانواده ها (جریب)	۱,۱	۱,۲	۳,۷	۲

اووم څپرکی

دافغانستان د سولې او پراختیا د ملي لومړیتوبونو دبرنامو لنډیز (ANPDF/ NPPs)

د افغانستان جغرافیایي-اقتصادي (جیواکانومیک) موقعیت

افغانستان د یوه بډایه تاریخ او له قومي او ژبني اړخه د ګڼ شمیر وګړو په لرلو سره یوه تاریخي سیمه ده. زیات شمیر افغانان په جلا ټولنو کې په غرنیو سیمو په تپو او درو کې چې زموږ د جغرافیې ډیره برخه جوړوي خواره واره ژوند کوي. د ټوټه ټوټه کېدو پر لور رواني دغې طبیعي ګردلې څخه د خلاصون په موخه د ټرانسپورت اومخابراتي خدمتونو ته لاسرسي او د بازار د همغږۍ د آسانتیاوو راوستلو لپاره د زیربناوو د پراختیا په برخه کې د لویې کچې پانګونې اړتیا لیدل کېږي. د څلورو لسیزو جګړې هیواد وران کړی او په ملي کچې د زیربناوو او د فعالو ادارو لرونکي اغیزمن دولت جوړولو هڅې یې له لویو ستونزو سره مخامخ کړې دي.

د ودې او پرمختګ اوږد مهاله پرمخ وړونکي ـ کرهنه، کان کېندنه او سیمه ایز سوداګری- به هماغسې پاتې شي. ولې زړې لارې چارې باید په پرمختللو لارو باندې بدلې شي. که په اغیزمن ډول ترې ګټه پورته شي، یادې عصري سرچینې به د لوړې کچې اقتصادي وده رامنځته کړي. د نړۍ په یوه ګڼ میشته او خوځنده سیمه کې د څلور لارې پر سر د افغانستان جیوستراتیژیک موقعیت په دې معنی ده چې له ګاونډیو سره پرمختګ په موخه اقتصادي همکاریو د چټکولو لپاره زموږ هیواد د غوره موقعیت لرونکي دی. همدارنګه افغانستان باید په عامه او خصوصي، کورنۍ او بهرنۍ دواړو برخو کې پانګونه چټکه کړي، او د وخت په تیریدو سره د ملي عوایدو پایداره سرچینې باید د پراختیایې مرستو ځای ناستې کړي.

په افغانستان کې د جګړو اوږد تاریخ او د پانګونې نشتون ته په کتو سره د پام وړ اقتصادي ودې او ټولنیز پرمختګ ته رسیدل به پوره وخت ته اړتیا ولري. د پرمختګ د امیدوارونکې کچې سره سره به افغانستان په (۱۰) راتلونکو کلونو کې د سویلي آسیاء سیمه ایز د سړي سر ناخالصو ملي عوایدو تر ټولو ټیټه کچه ولري. نسبي یا د منځنۍ کچې عاید ته د ژوند د سطحې لوړولو په برخه کې د پرمختګ تګلاره، په کلونو او یا هم په یوه لسیزه کې نه بلکې باید په څو لسیزو کې اندازه کړلای شي. ولې بیا هم ډیره اړینه ده ترڅو د یوه سوله ایز او سوکاله هیواد بنسټونه اوس کېښودل شي.

زموږ تګلاره هم باید پر واقعیتونو ولاړه وي. په لنډ وخت کې د ودې لرلید ناڅرګند دی. تر هغه پورې چې افغانستان کې سوله نه وي راغلې، په لویه کچه د نوي خصوصي پانګې اچونې احتمال کم بریښي. عامه پانګونه، چې په ځانګړې توګه د پراختیایي اقتصاد له کبله منځته راځي هغه به هم له ستونزو سره مخ شي. د پرمختګ شریکان به په افغانستان کې د پرمختګ مهم مالي ملاتړ کوونکي پاتې شي، خو د دوی ملاتړ به په راتلونکو ۵ څخه تر ۱۰ کلونو پورې کم شي. د وخت په تیریدو سره باید دوامداره کورنۍ سرچینې د نړیوال ملاتړ ځای ونیسي. په لنډه موده کې د یوې دوامداره بودیجې په لورې تګ او د افغانستان د اوږد مهاله پراختیا بنسټ ایښودل زمونږ لپاره ترټولو مهم لومړیتوب دی.

د ملي یوالي حکومت

لومړني دوه کاله: په ۲۰۱۴ زیږدیز کال کې د قدرت لیږد د افغانستان پر امنیتي، سیاسي، او اقتصادي اړخونو باندې د پام وړ اغیز وکړ. کله چې د ملي یوالي نوي حکومت واک تر لاسه کړ یواځې له یوه بحران سره نه بلکې له دریو بحرانونو سره مخ شو، تروریستانو او مخالفو وسله والو ډلو د نړیوالو ځواکونو د شمیر په کمیدو سره خپلې حملې زیاتې کړې، اقتصاد د کړکېچ خواته لاړ، او له سیالیو ډکو ټاکنو د ملي رهبرۍ پاملرنه ځانته واړوله.

نوي حکومت دا ومنله چې په اقتصاد کې بنسټیزې ستونزې تر هغه ډیرې ژورې دي چې په لومړیو کې یې اټکل شوی وو. د حکومتي کارکونکو د ګومارنې سیاسي کول د حکومت د اساسي دندو لکه پر بانکونو څارنې، عامه تدارکاتو، دفاعي اوملکي خدمتونو، قضایي او د قانون پلي کوونکې ادارو د داخلي کشالې او پراخه اداري فساد سبب ګرځیدلي. امنیت او پراختیا دواړه په خواشونکې توګه څو ټوټې شوي وو: په حقیقت کې د دې پرځای چې په څرګنده توګه ټاکلې موخې د منسجمو ملي لومړیتوبونو پربنسټ جوړ او پلې شي، د بودجې د باندې او بودجې د ننه پروژو له مجموعي څخه زیات بل څه نه وو پاتې.

حکومت د خپلې دورې لومړی کال په مهمو چارو کې د اساسي پرمختګونو په راوستلو تیر کړ.عامه تدارکات د اصلاحاتو د راوستلو په موخه مرکزي شول. له ملي لومړیتوبونو سره د بودجې بهیر د همغږۍ په موخه د عامه مالي مدیریت په برخه کې د اصلاحاتو طرحه جوړه شوه.

یو له بله سره تړلې څلور ننګونې- جګړه، اداري فساد، جنایت او بیکاري، د حکومت د اصلاحاتو د پروګرام په مخ کې مهمې آزموینې دي. په داسې حال کې چې د امنیتي خنډونو لرې کول سیاسي خبرو اترو او نظامي بریا ته اړتیا لري همدارنګه د عامه باور فضا چې د حکومت له خوا د ښه کېفیت لرونکو مساوي خدمتونو په وړاندې کولو سره رامنځته کېږي په دغه ستونزمنو شرایطو کې د حکومت د ملاتړ سبب ګرځي. خو د کاري زمینې د کچې له لوړولو پرته به افغانان د مخدره توکو ناقانونه تولید، له هیواد نه بهر مهاجرت، او د تاوتریخوالي له جرمي شبکو سره یوځای کېدو په څیر خواشینونکو کړنو لاس پورې کړي.

سیاسي او امنیتي لرلید:

د سولې تمه لرل د دوه ګوني بلا په څیر ده، چې د پرمختګ پر ټولو لرلیدونو باندې سیوری اچوي. موږ د ملي کمپاین یو پنځه کلن پلان جوړ کړی دی، تر څو زموږ د امنیتي ځواکونو همغږۍ او اغیزمنتیا زیاته کړي. د افغان ملي امنیتي ځواکونو او پولیسو د ظرفیتونو دوامداره پرمختګ نه یواځې له وسله والو یاغیانو څخه د هیواد په ساتنه کې ډیر اړین دی، بلکې د غصب، انسان تښتونې او ناقانونه نیولو په څیر جرمونو په راکمولو کې چې سوداګریزې پانګونې ته یو ستر خنډ جوړوي هم خورا ارزښت لري. ځمکنیو ماینونو او له جګړو پاتې چاودیدونکو توکو هم د افغانستان ملکي وګړو ته لوی ګواښ رامنځته کړی او د پراختیایي فعالیتونو مخنیوی کوي. هره میاشت په منځنۍ توګه ۱۰۰ افغانان د ځمکنیو ماینونو او له جګړو پاتې چاودیدونکو توکو قرباني ګرځي. دغه طرحه پر دریو برخو تمرکز لري: پخلاینه، امنیت، او ثبات. موږ د لوړې سطحې نظامي رهبرۍ کې بدلون راوستی او د افسرانو روزنه مو مسلکي کړې ده. موږ د مهمو اساسي ملاتړ کوونکو دندو لکه، تدارکاتو، مالي مدیریت، او پلټنو په برخو کې ملکي څارنه رامنځته کړې، چې دغه څارنه به زموږ د ځواکونو له خوا د مناسبو تجهیزاتو، تغذیې، او مدیریت ترلاسه کول ډاډمن کړي. موږ د اغیزمنتیا راوستلو پر وړاندې داخلي ګواښونو د له منځه وړلو کوم چې د اداري فساد له کبله منځته راغلی د سختو ګامونو پورته کول په پام کې نیولي دي.

د امنيتي سکتور لپاره د مرستندويه هيوادونو پر مرستو باندې د اتکا را کمولو په برخه کې زموږ ژمنه، له کورنيو سرچينو څخه په دوامداره توګه په زياتې ګټې پورته کوني، د قانون او نظم د ملاتړ صندوق (LOTFA) او د امنيتي مسئوليتونو د ليږد قوماندانی(CSTC-A) صندوقونو له سرچينو څخه په ګټه پورته کولو کې د کمښت راوړلو ته اړتيا لري.که د امنيتي سکټور لګښت په کال کې د۵ ملیارده امریکایي ډالرو شاوخوا پر ځای ثابت پاتې شي، د کمښت دغه لاره به ډيره ستونزمنه وي ترڅو خپلې موخې ته ورسيږو. سره له دې، د يادو ژمنو تر لاسه کولو لپاره موږ د کورنيو عوايدو په راټولونه کې د پام وړ ښه والی اوله اداري فساد، مالي صندوقونو څخه د ناوړه ګټې پورته کولو څخه مخنيوی او په امنيتې سکټور کې د لګښتونو د خارجي کلکو ميکانيزمونو له مخې د اغيزمنتيا لوړولو ته ژمن يو.

اقتصادي لرليد:

د افغانستان ټوليز اقتصادي ليد زموږ پرخان بسياينې تګلارې زمينه برابروي. نړيوال مالي صندوق (IMF) او نورو اقتصادي اټکلونکو ادارو په ټوليزه توګه نړيواله وده ورو اټکل کړې ده، چې د صادراتو او پانګونې د جذب په برخه کې د افغانستان پر ورټيا باندې اغيزه لري. خو د تيرو دريو کلونو په ترڅ کې مخ پرشا وده اوس دريدلې ده، که پياوړي او اغيزمن کورني اصلاحات پلي شي نو ښايي چې د غښتلي مګر منځنۍ ودې خوا ته د بيرته را ګرځيدلو اټکل وکړو. افغانستان په لړه کچه پوروړی دی، او د لويو بهرنيو اسعارو ډيری زيرمی، او افغانيو لپاره د تبادلې د نرخ اغيزمن مديريت لري. چې دا کار د پراختيا له پلوه د لويو اقتصادي کړنلارو بنسټ رامنځته کوی.
خو په مرستو کې چټک کمښت او همدارنګه د عوايدو را ټولولو په برخه کې کمزوری فعاليت يا د عامه مالي چارو ناسم مديريت د بودجې د زيانمنونکو کسرونو او اقتصادي ودې د لمنځه تلو سبب ګرځيدلی.

۱. دخصوصي سکټور د پراختيا پروګرام

د خصوصي سکټور لپاره د مساعد چاپيريال رامنځته کول زموږ د تګلارې يوه بله ستنه جوړوي. سوله، د پانګونې لپاره غوره چاپيريال، او د باور وړ زيربيناوې د هغه خصوصي پانګې د جذب ظرفيت لري کوم چې له هيواد څخه خليجي او نورو هيوادونه ته ليږدول کيږي.موږ به بيروکراسي را کمه کړو، د ملکيتونو ځانګيرنې به روښانه کړو، د صادراتو لپاره به آسانتياوې برابرې کړو، د باور وړ بريښنا ترلاسه کولو ته به زمينه برابره کړو، ټرانسپورت ته لاسرسي کې به آسانتياوې راولو، او د متشبيثينو او سوداګرو شخصي خونديتوب به تضمين کړو.
په اوسني وخت کې د نظامي وارداتو څخه بغير افغانستان د خپلو صادراتو لس ځله ډير واردات لري. دغه نا انډولتيا د لوی شمير هغو توليداتو په شمول ده چې که چيرې غوره زيربيناوې او د پانګونې غوره چاپيريال رامنځته شي د هيواد په دننه کې يې د توليد امکان شتون لري. منځني او واړه سوداګريز شرکتونه د افغان اقتصاد د ماشين د جوړولو او د مليونونو کاري زمينو رامنځته کولو ظرفيت لري.پر منځنيو او وړو سوداګريو راځرخيدونکې زموږ پاليسی به د سيمه ايزې غوښتنې ځواب ويلو، په هغو برخو کې چې افغانستان نسبي غوره والی ولري په دغو برخو کې د وارداتو ځای ناستو توکو پراختيا ورکولو، پورونو ته د لاسرسي او د بيروکراسي له کبله د رامنځته شويو خنډونو په لرې کولو سره د وارداتو ملاتړ ته پاملرنه وکړي.
هره هڅه چې موږ د خصوصي سکټور د ودې او دندو رامنځته کولو لپاره کوو، ټول يې پانګې ته اړتيا نه لري. ډيری وخت حکومت له خپل قانوني او د قانون جوړولو ځواک څخه د پانګونې د هڅولو، د خطر او ابهام کمولو، او د پانګونې لپاره سرچينو ته د لارې پرانستلو لپاره ګټه پورته کولای شي. افغانستان د ځينو داسې بيلګو شاهد دی چې د قوانينو بدلون د پانګونې د زياتوالي او په خدمتونو کې ښه والي سبب شوی. د بيلګې په ډول، د مخابراتو په برخه کې د

حیرانتیا وړ پرمختګ چې خصوصي مخابراتي شبکو ته د جواز ورکولو له کبله رامنځته شو. د انرژي د مقرراتو په برخه کې اصلاحات به ډېر ژر د انرژۍ خپلواک تولیدونکي رامنځته کړي چې په ملي شبکو باندې به بریښنا پلوري. د حکومت مقرراتي پروسه ډېرې وخت د منلو وړ اصول لري، لیکن د هغو پلې کول بیلا بیلې مرحلې لري چې د بډو او کم ظرفیتی سبب ګرځي. موږ په سوداګریزو پروسو کې اصلاحاتو ته ژمن یو او په لویو اړونده وزارتونو کې اداري او د خدمتونو وړاندې کولو پروسو د ساده کولو پلان لرو. یاد کره نوښتونه یو واحد مرکز له ځان سره لري چې د خدمتونو خواره واره وړاندې کول به یوه ځانګړي موقعیت ته راولي ترڅو د وړاندیزونو په کچې سره د ثبتولو پروسه ګړندی شي. یادې هڅې به له الکترونیکي اداري اړوند اصلاحاتو سره یوځای شي چې موخه یې د اغیزمنتیا ډېرول دي.
د مقرراتو سمون د بیوزلو له خوا د پانګونې سبب هم ګرځیدلای شي. مونږ اوس مهال د ښاري بیوزلۍ هڅوو، ترڅو پخپلو کورونو او وړو سوداګریو کې د ځمکو د تصدیق لپاره د ملي پروګرام له لارې پانګونه وکړي چې په ټولو لویو او وړو ښارونو کې د اجارې ضمانت وړاندې کېږي. ګرځنده تلیفون له لارې د بانکي خدماتو پرانستل او الکترونیکي تادیاتو ته اجازه ورکول به په راتلونکې کې د بیوزلو او یا لیرې شویو ټولنو لپاره چې نورو مالي سیسټمونو ته لاسرسی نلري د راکړې ورکړې او ګټې لګښتونه را کم کړي.

خصوصي سکټور د ودې له لارې د کاري فرصتونه رامنځته کول

د خصوصي سکټور د ودې پراخولو لپاره زموږ موخې په لاندې ډول دي:

- د اغیزمنو او د سیالۍ ډک بازارونو رامنځته کول.
- د منځنیو او وړو سوداګریو، په ځانګړې ډول د صادراتو اړوند افغاني شرکتونو غښتلې کول.
- د کورني او بهرني پانګونې هڅول
- د خصوصي سکټور لپاره د یو توانمنونکي چاپیریال رامنځته کولو لپاره زموږ وسایل په لاندې ډول دي :
- د (ISO) له معیارونو سره دخدمتونو او تولیداتو برابرولو په برخه کې له افغان شرکتونو سره مرسته کول،
- د سوداګرۍ د ملاتړ خدمتونه د لاسرسي وړ او اړوند ګرځول.
- د ګاونډیو هیوادونو سره د ګمرکونو ترمنځ د تړونونو پراخول.
- په افغان سفارتونو کې د سوداګریزو اتشو ډېرول.
- د دوه اړخیزو او څو اړخیزو تړونونو پراخول.
- د (TIR) کنوانسیون مطابق بل هیواد ته د بار وړونکو موټرو ننوتلو تر اجازې لاندې د توکو پر نړیوال لیږد باندې د ګمرکونو کنوانسیون پلي کول او همدارنګه د ترانسپورت او لوجستیکي سکټور پیاوړي کول.
- کورنیو تدارکاتو او د وارداتو قانونی ځای نیوونکو توکو ته پراختیا ورکول.
- د خصوصي سکټور د سروې په وسایلو کې د ښه والي راوستل او معیاري کول.
- د صنعتي پارکونو او ځانګړو اقتصادي زونونو ملاتړ او جوړول.
- د غیر ضروري شرایطو د لرې کولو په موخه د جواز پر شرایطو بیاکتنه.
- پانګوالو ته د مالیاتي هڅونو او د پانګونو او شتمنیو حقوقي خوندیتوب برابرول.
- د یوې داسې واحدې اداري رامنځته کول چې د سوداګرۍ منسجم الکترونیکي اداري خدمتونه په کابل او اوه نورو مرکزونو کې وړاندې کړي لکه (ثبت، جواز ورکول، د ګمرکونو مالیات).

۲. د ولسي تړون پروګرام

افغانستان روغتیا او تعلیم ته د لاسرسی پراختیا برخې ته پاملرنه کړی ده. یاده پاملرنه به، تر۲۰۲۰ زیږدیز کال پورې د لومړنیو روغتیایي او تعلیمي خدمتونو لپاره مالي تمویل په څیر چې وار له مخکې ټاکل شوې، دوام ومومي.موږ د خپلې اوسنی تګلارې لپاره د دریو بدلونونو وړاندوینه کړی ده. لومړی، د روغتیا او تعلیم برخه چې نه یواځې د پوښښ پراخولو ته پاملرنه وکړي باید چې د کېفیت لوړولو ته یې هم پاملرنه وکړي. دوهم، اوسني مالي بیلګې، په ځانګړې ډول د روغتیایي خدمتونو لپاره ثابتې نه دي دواړه وزارتونه د اصلاحاتو پلانونه ترتیبوي ترڅو د روغتیایي خدمتونو په لمړنی بکسه کې د غوره والي او په لړې پرتو سیمو کې د سواد د کچې لوړولو په شمول یاد خنډونه له منځه یوسي. دریم، د تعلیم د نصاب او د افغانستان د کار بازار د غوښتنو تر منځ تقاطع ادا په ګوته کوي چې نیږدې دوه پر دریمه برخه د پوهنتون نوي فارغین بیکاره دي.

د ولسي تړون د ملي لومړیتوب پروګرام به د تعلیم، روغتیا، لمړنی کلیوالي زیربیناوو، او کرهنیزو خدمتونو په برخه کې د خدمتونو د وړاندې کولو لپاره میکانیزمونو ته پراختیا ورکړي. د ټولنو د پراختیا شوراء څخه په تیټه کچه د حکومتولی او پراختیایي فعالیتونو لپاره د ننوتو د یوې نقطې په ډول ګټه پورته کولو سره د منشور موخه د بیوزلی را کمول او د ناامنی او تاوتریخوالي له منځه وړل دي. د وګړو منشور زموږ د پراختیایي لرلید کیلي ده. د کلیوالو ټولنو، ولسوالیو، ولایتونو، او مرکزي سطحې یو له بله سره نښلول د حکومت له بشپړو هڅو څخه دي، ترڅو ټولییز پرمختګ ته پراختیا ورکړي او د تیر وخت په څیر د پراختیا څو ټوټې شویو تګلارو څخه د مخنیوي په برخه کې مرسته وکړي. یاد تړون به ټولنې د پراختیا د پروسې په مرکز کې راولي، او دوی ته به د خدمتونو د وړاندې کولو څخه د څارنې او د پراختیایي لومړیتوبونو د ټاکلو لپاره وسایل او میکانیزمونه په اختیار کې ورکړي.ټولنې به د ګټه ترلاسه کوونکو په پیژندنه، د غوښتنې په رامنځته کېدو، او همدارنګه د پرمخ وړلو او ساتنه کې مهم رول ولوبوي. د وګړو منشور به د ټولنو د پراختیایي مرکزونو (CDCs) ظرفیت جوړونه وکړي او له پورته نه ښکته د حساب ورکونې اړین ګامونه پورته کړي ترڅو یقیني شي چې زیانمن کېدونکې ډلې لکه ښځې، راستنیدونکي کډوال، په هیواد کې دننه بې ځایه شوي خلک، کونډې، او معلولین د پراختیا په پروسه کې شامل شوي دي.

ولسی تړون به د خدمتونو لږ تر لږ معیارونه وړاندې کړي

تر ۲۰۲٦ زیږدیز کال پورې به دولت د ټولو خلکو لپاره د خدمتونو د اساسي خدماتو وړاندې کول تضمین کړي. په راتلونکو څلورو کلونو کې به یاد پروګرام ۱۲،۰۰۰ ټولنو له لارې په ټولو ۳۴ ولایتونو کې لاندې خدمتونه وړاندې کړي:

- په ملي سطحه پاکو اوبو ته لاسرسی، د ۲۰،۰۰۰ شاوخوا د اوبو د ترلاسه کولو ځایونو رامنځته کول
- په دولتی ښوونځیو کې د غوره کېفیت تعلیم، د ښوونکو له حاضرۍ او د زده کوونکو لپاره د زده کړې ساعتونه څخه ډاډمن کېدل
- د روغتیایي خدمتونو لومړنی بسته، په ټولو کلنیکونو کې ټاکل شویو خدمتونو، د عملیاتو حداقل ساعتونو، او د کار ګمارنې لمړنی غوښتنو په شمول

د ټولنې تر مشرۍ لاندې د لومړیتوبونو د ټاکلو او د توپیر د څیړلو پر بنسټ، ټولنې به له لاندې برخو څخه لږ تر لږه یوه یې ولرې:

- په لرې پرتو سيمو کې له نويو کېدونکو سرچينو څخه د لومړنۍ کچې برېښنا توليد،چې د انرژۍ د سيستم له لاري د رسيدو وړ نه وي.
- مارکېټ ته د کليو د لاسرسۍ د زياتوالي په موخه د داسې سړکونو جوړول چې سر و کال پرانستې وي.
- په ټيټه کچه د اوبو لګولو او د فاضله اوبو د وتلو زيربيناوې.

۳. د اغيزمنې حکومتولۍ پروګرام

په افغانستان کې امنيت، بې ثباتي او لږ پرمختګ له يو بل سره نه بيليدونکې تړاو لري. د دولت مشروعيت او اغيزمنتيا رامنځته کول پخپله يوه مهمه موخه ده. يو مشروع او ثبات لرونکې دولت ته دغه پاملرنه په لومړي ګام کې د سولې په خبرو کښې پرمختګ، د سياسي اجماع رامنځته کول، او دامنيت ټينګښت دي. د مالکېت د حقوقو روښتيا، په ځانګړي ډول د ځمکو لپاره چې د نفوسو د لوی شمير لپاره يوه مهمه فزيکي شتمني ده، يوه مهمه موضوع ګڼل کېږي.د افغانستان د ځمکو خپلواکه اداره (اراضي) د ملي اداري د قبالي پروګرام په رامنځته کولو سره د يادي ستونزې د له منځه وړلو لپاره کار کوي.د لومړنيو خدمتونو لکه روغتيا او تعليم په برخو کې، په ځانګړي ډول د ښځو او نجونو لپاره د لاس ته راوړنو خوندي ساتلو ته اړتيا لري ترڅو موږ د خلکو خونديتوب، پخپل ټاکل شوي استازي باندې باور لرل او د خپلو کورنيو لپاره د کافي عوايدو ترلاسه کول، تضمين کړو.

الف) د عامه سکټور سمون

د عامه سکټور بنسټيز اصلاحات به د اوسنۍ اداري د کاري دورې تر پايه پورې دوام ومومي. افغانستان د هغو پاليسيو او مقرراتولو بې کچې زياتوالي څخه اغيزمن دی کوم چې په سمه توګه نه دي پلي شوي. د پلي کولو په برخه کې د اغيزمنتيا راوستلو لپاره موږ بايد د مديريت په سيستمونو کښې اصلاحات، څارنې او مکافات راولو. په راتلونکو دريو کلونو کې به په لوړو عوايدو او لګښتونو لرونکو وزارتونو کې د فعاليتونو د مديريت اصلاحات راوستل شي. د ملکي خدمتونو او عامه اداري اصلاحات د لوړ رتبه مديرانو د وړتيا د لوړولو لپاره پلي شوي دي.

د يوې اغيزمنې او ځواب ويونکې ملکي اداري رامنځته کول

افغانستان بايد يوه داسې د ملکي خدمتونو اداره رامنځته کړي چې د هيواد د ملي پرمختيايي غوښتنو ځواب ويونکې وي او د افغان نارينه او ښځينه مساوي ګډون بهير ته وده ورکړي. خو بيا هم يادې موخې ته د رسيدو لپاره موږ بايد يو زوړ سياسي ميراث له منځه يوسو، چې د اداري فساد او غير مشروع نفوذ له خوا خپور شوی، کوم چې د ملکي خدمتونو په بستونو کښې د لوی شمير غير مسلکي کار کوونکو ګمارلو سبب شوی. اصلاحات بايد د هغه ناسالمو کړنو ريښې له منځه يوسي چې ډيرې ژورې شوي او غښتلي سياسي خيرې يې قانع کړي دي. د ملکي خدمتونو مسلکي اداري رامنځته کول چې له لګښت څخه يې د ارزښت کچه ډيره وي د ټولو افغانانو په ګټه ده.

پورته يادې شوې موخې به د لاندې فعاليتونو له لارې تر لاسه شي:

- د نويو قوانينو په تصويب او د اوسنيو قوانينو په بيا کتنې سره چې په هغه کې د ملکي خدمتونو قانون هم شامل دی،د ملکي خدمتونو په برخه کې د اصلاحاتو راوستل.
    - د مسلکېتوب رامنځته کول، ساتل او پياوړي کول.
    - د فعاليتونو پر بنسټ د ولاړ مديريت پراخول.

- د ولسي ترون له لارې د خدمتونو د وړاندې کولو اغیزمنتوب زیاتول.
- د حساب ورکونې او روښتیا پیاوړې کول، او
- د داسې لارښود جوړول چې غوره خدمات وستایي او د فعالیت کموالی تنظیم کړي.

ب) د اداري فساد د ریښو ایستل:

موږ په بشپړ هوډ سره د اداري فساد له منځه وړلو ته ژمن یو. د اداري فساد سره د مبارزې په برخه کې د ولسمشر عملي پلان، ستړي محکمې او لویې څارنوالۍ کې د اداري فساد مخنیوی له قوي پروګرام او مناسبې رهبرۍ سره یو ځای شوی چې د معافیت کلتور به له منځه یوسي او مفسدین به عدالت ته راکاږي. په داسې حال کې چې د امنیتي ستونزو له منځه وړل به سیاسي خبرو اترو او پوځې بریالیتوب ته اړتیا ولري، زموږ د خلکو باور لوړول په دې توګه چې موږ کولای شو د ښه کېفیت لرونکي خدمتونو په بې پرې ډول وړاندې کړو، د عامه ملاتړ پر کچه اغیزه وکړي.

د اداري فساد پر وړاندې د حکومت د پلان عمده ټکي:

په افغانستان کې له بنسټیز اداري فساد سره د مبارزې لپاره د امنیت، اداري،اقتصاد، او حقوقي ادارو په برخو کې سترو اصلاحاتو ته اړتیا شته. هغه عمده اصلاحات چې مخکې له مخکې پر لاره اچول شوي دي په لاندې ډول دي:

- د عامه تدارکاتو بیا جوړونه، چې د ټولو لګښتونو ۲۰ سلنه جوړوي.
- د قانون د حاکمیت او اداري فساد پر ضد د مبارزې په برخو کې د عالي شورا رامنځته کول.
- د وزارت په سطحه د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې د پلانونو ترتیبول چې پیل یې د مالیې، معدنونو او پطرولیم، سوداګرۍ او صنایعو، مخابراتو او معلوماتي ټیکنالوژۍ او ټرانسپورټ له وزارتونو څخه کېږي.
- د اداري فساد پر وړاندې د مبارزې عدلي مرکزڅخه ځانګړي ملاتړ تر څو د لوړې کچې اداري فساد وڅېړي او تر قانوني څار لاندې یې ونیسي.
- د قاضیانو او څارنوالانو د شامیلدو او بیا ځلې ازموینو په برخو کې د شرطونو اړین کول.
- د ۳۴ ولایتونو د قاضیانو تعویض او تبدیل.
- د کمپیوټری تادیاتو او الکترونیکي پلورنې څخه په ګټه پورته کولو کې د زیاتوالی راوستل.

ج) د سیمه ایزې حکومتولۍ پیاوړتیا

کله چې دولت کمزوری وي، خلک د خوندیتوب له نور ډولونو لکه غیرقانوني ملاتړ، وسله والې ملیشې او وسله والو شبکو څخه ګټه پورته کوي. موږ باید په ټولو ولایتونو او ولسوالیو کې فیزیکي او اداري شتون رامنځته کړو ترڅو عامه خوندیتوب او د امنیتي، قانوني او ټولنیزو خدمتونو وړاندې کوونکو ادارو له نظارت څخه ډاډمن شو. د سیمه ایز حکومتونو له لارې د لګښتونو د کچې له زیاتوالي او تر ۲۰۱۹ زیږدیز کال پورې د ښاروالانو د ټاکنو په شمول د ټاکنو د پروسې له اصلاح سره یوځای دپانګونې پروګرام چې په ولسوالیو او ولایاتو کې د حکومت دایمي شتون ته پراختیا ورکړي چې دا به د ځایي حکومتولۍ د پیاوړتیا لامل وګرځي.

د ځایي حکومتولۍ د سیستم د پیاوړیتوب او ملاتړ لپاره زموږ هڅې په لاندې ډول دي:

- د حکومت د ټولو کچو ترمنځ له ځايي ټولنې نیولې تر ملي کچې پورې د اړیکو ټینګول.
- د بودجې ترتیبولو، پلان جوړولو او پلي کولو په برخو کې د ملاتړ او همغږۍ زیاتول.
- د عوایدو ټولولو او خدمتونو وړاندې کولو په برخه کې د ښاروالیو د وړتیا لوړول.
- د ولسوالیو په سطحه د حکومت د شتون زیاتول، او
- د والیانو او ولسوالانو د ظرفیت لوړول.

د) نشه يي توکو پر وړاندې مبارزه

افغانستان کښې د نشه يي توکو شته صنعت، د امنیت او پرمختګ په لاره پروت یو ستر خنډ دی. د نشه يي توکو ناقانونه سوداګري د بلواګرۍ د زیاتیدو سبب ګرځي او د دولت مشروعیت ته زیان رسوي. د نشه يي توکو له مصرف کوونکو هیوادونو څخه دوامداره غوښتنه او د ترانزیت په لار کې د پرتو هیوادونه له خوا د نشه يي توکو د لیږد د مخې نیولو اړوند ناکافي ګامونه، زموږ د نشه يي توکو پر وړاندې د مبارزې د تګلارې اغیزمنتیا محدوده کړې ده. د ۲۰۱۵ زیږدیز کال را په دې خوا موږ د نشه يي توکو ملي کاري پلان پلي کول پیل کړي چې د قانون پلي کول، تعلیم او عامه روغتیا یوه مسیر ته برابروي. د دې خبرې په پوهیدلو چې بریالي اصلاحات اوږد مهاله ژمنو ته اړتیا لري، په راتلونکو پنځو کلونو کې به موږ په داسې حال کې کروند ګرو ته د بدیل معیشت برابرول روان وساتو چې د پیسو مینځلو او نشه يي توکو د قاچاق پر وړاندې به قانون په جدي توګه پلې شي.

۴. دعدلي سکتور د رغولوپروګرام

زموږ خلک باید دا احساس وکړي چې دولت د قانون په بې طرفه پلي کولو سره عدالت رامنځته کوي. افغانستان باید د قانون د ونډې د یقیني کولو لپاره باید خپل سیستمونه له سره جوړ کړي، چې د هغه د نشتون له کبله به قراردادونه او د ملکیت حقوق خوندي نه وي او نه به شخړې د قضا او قانوني لارو حل شي. ستره محکمه او لویه څارنوالی دواړه د خپلو خدمتونو د مسلکي کولو او ټولو وګړو ته د حقوقي لاسرسي لپاره په لویه کچه داصلاحاتو پلان جوړوي.

عدالت ته دټولو افغانانو لاسرسی:

افغانستان به یو عادلانه او منصفانه قضایی او د قانون د تنفیذ سیستم جوړکړي، چې د قواعدو او مقرراتو پر بنسټ عدالت وساتي او د نړیوالو معیارونو سره به سمون ولري. د قانون د پلې کولو سیستم به دا باوري کړي چې د قانون پر وړاندې بې له کوم تبعیضه ټول افغانان مساوي دي.

یاده موضوع به د لاندې ټکو څخه څرګنده شي:

- د هر افغان نر او ښځې لپاره عدالت ته د لاسرسي د حق تضمینول.
- د یوه روڼ او بې پرې حقوقي سیستم رامنځته کول چې د اساسي قانون او بشري حقونو نړیوالو کنوانسیونونو دقیق ډول په نظر کې نیولو سره رامنځته شوی وي.
- په هره کچه د قانون د پلې کوونکو پرسونل مسلکي ظرفیت لوړول.
- د عدلي او قانون پلي کوونکو ادارو کې د ښځو د شمیر زیاتول.
- د عدلي او قانون پلي کوونکو ادارو ترمنځ د همغږۍ زیاتول.

- له سترې محکمې څخه د اراضي خپلواکې اداري ته د ځمکو د قضایاو د څیړلو د صلاحیت تقویض
- د قضایي ادارو په بیا جوړښت او د قضیو بریښنایي مدیریت سیستم په فعالولو سره د ځواب ورکونې او اغیزمنتیا لوړول.
- د بشري حقونو د ساتنې او د ښځو پر وړاندې د تاوتریخوالي مخنیوي په برخو کې د جدي ګامونو پورته کول.

۵. دکرنې د پراختیا هر اړخیز پروګرام

د افغانستان ناخالص ملي تولید د کرهنیز سکټور له فعالیتونو سره سم حرکت کوي، کوم چې د ۴۰ سلنې نفوس لپاره د کار زمینه رامنځته کوي او زموږ د اوسنیو صادراتو د پام وړ برخه جوړوي. په طبیعي ډول یو بې ثباته سکټور، لکه د افغان کرهنې د ودې مخه، د اوبو د سرچینو د پراختیا په برخه کې د لږې پانګونې، د ټیټ کېفیت لرونکو توکو لکه تخمونه او سرې، د طبیعي سرچینیو له منځه تلو، او د کورنې او صادراتي بازارموندنې لپاره کمزوري سیستم له کبله نیول شوې ده. اقلیم د بدلون له کبله اوس دری اونی مخکې واوره اوبه کېږي، چې د پسرلې په لومړیو کې د ځمکې پر سر به د ډیرو اوبو د تولیدو سبب شي، او د سیلابونو د راوتلو او ځمکو د ښویدو خطر زیاتوي،او همدارنګه د وچ دوبې په میاشتو کې د کافي اوبو د نشتون ستونزه رامنځته کوي. اوسنی اورښت د ډیر باران اوریدلو په څیر ښکاري، نه د واوري، کوم چې د ډیرو اوبو دساتلو آسانتیاوو او د سیلابونو د مخنیوي پر وړاندې د اړینو ګامونو پورته کولو اړتیا پیدا کوي.

د کرهنیزو تولیداتو د کچې لوړول به د اوبو لګولو په سرچینو، د اوبو په مدیریت، د نیالګې کېنولو پرمختللي موادو، او غوره لارو چارو په برخه کې د پام وړ څو سکټوریزه پانګونو ته اړتیا لري. د ارزښت زیاتولو کړۍ ته باید پراختیا ورکړل شي ترڅو پانګوالو ته د پانګونې لپاره ډیره انګیزه ورکړي. د غنمو او غلو زیات تولید، او کمو شویو رمو ته پراختیا ورکول به د هیواد لپاره د خوراکي توکو خوندیتوب تضمین کړي. پرمختللې ښارې او کلیوالي اړیکې چې کرهنیزو محصولاتو ته د پیرودلو، پروسس او ساتلو توکي تیاروي، د ښاري پرمختګ او د کلیو د روښانه پرمختګ سبب شي.

عامه پانګونه به په لومړیو کې کرهنیزو سکټورونو ته پاملرنه وکړي کوم چې د اقتصادي ودې لوړ قابلیت لري. اصلاح شوي تخمونه، غوره کرهنیزه ټکنالوژۍ، او ډیری سرخونې او د سړیدو آسانتیاوې به له کوچنیو سهم لرونکو سره د خوراکي توکو د خوندیتوب په لوړولو او د کورنې او صادارتي بازارونو لپاره د تولید له وروستی کچې څخه مثبتې کچې ته د خوځښت په برخه کې مرسته وکړي. یو اوږد مهاله ظرفیت شتون لري ترڅو افغانستان له واردونکي او کرهنیز هیواد څخه په کرهنیز صنعتي صادراتي هیواد بدل کړي. یادې موخې ته رسیدل د کرهنیز صنعت پرمختګ، د کېفیت د کنټرول ښه والي، د سړیدونکو آسانتیاوو پراختیا، او د غوره بسته بندی معرفي کولو ته اړتیا لري، تر څو پورې چې د ضایع کېدو او خرابیدو څخه مخنیوی وشي.

د کاري زمینې رامنځته کول، د حاصلاتو زیاتول او کروندګرو لپاره د بازارونو پرانستل: په راتلونکو پنځو کلونو کې به موږ:

- تر اوبو لاندې ځمکه له ۲،۲څخه ۲،۷ ملیون هکتارو ته لوړه کړو
- د غنمو تولید له ۴,۵ څخه ۵,۹ ملیون میټریک ټنو ته لوړ کړو .

موږ به یادو موخو ته په لاندې ډول ورسیږو:

- د اوبو د اغیزمن مدیریت په برخه کې د پانګونې له لارې به د ۱۰۰۰ څخه ډیرو اوبولګولو کانالونه جوړولو، د اوبولګولو نوو شبکو ته پراختیا ورکولو، او د اوبو واړه زیرمتونونو جوړول.
- د غنمو د ملي پروګرام پلي کول، ترڅو د حاصلاتو کچه ٪۲۶ لوړه شي، د ۱۱۰،۰۰۰ هکتاره تر کښت لاندې ځمکې زیاتول، له حاصل اخستلو څخه وروسته په منځنی کچه د زیانونو راکمول، او د غنمو د زڼو د معیاري بازار رامنځته کول.
- د ځارویو په مدیریت کې غوره والي راوستل، د (phytosanitary) د شمولیت معیار او د نړیوال سوداګریز سازمان له خوا منظورشویو تعرفو ته رسیدل ترڅو زموږ له وړو سوداګرو سره په هیواد کې د شته توکو د معادلو وارداتي سیالانو د سیالۍ مخه ونیسي.

- د بڼوالی ظرفیت له ۱۸۰،۰۰۰ څخه ۲۳۰،۰۰۰ هکتارو ته لوړول، د ارزښتونو لوړولو په زنځیر(-value chains) کې له پانګونې څخه ملاتړ کول، د صادراتو د تصدیق سند د طرزالعملونو رامنځته کول، او د ښځو له خوا پرمخ وړونکو کرهنیزو سوداګریو څخه د ملاتړ زیاتول.
- د غلو د استراتیژیکي زیرمو بیا ودانول او د کروندګرو د ملاتړ لپاره د غلو د زیرمو د بورډ رامنځته کول.
- د ځنګلونو کرهنه او په ۶۰،۰۰۰ هکتارو کښې د ځنګلونو بیا ابنبودنه ، چې له چاپیریال ساتنې او د کروندګرو لپاره د عوایدو له رامنځته کولو څخه ملاتړ کوي.
- د کرهنې وزارت د بیا جوړښت، تر څو یو غیر متمرکزه او کروندګرو ته ځانګړې شوې پاملرنې اداره رامنځته شي چې خصوصي پانګونه تنظیم کړي او وې هڅوي.

۷. دښاري پراختیا پروګرام

په ډیرو هیوادونو کې، ښارونه د جغرافیایي او نفوس د ګټو له کبله د ودې د رامنځته کېدو خوځنده مرکزونه جوړوي . افغان ښارونه لوی تاریخونه لري، لیکن اوس مهال باید چې د ودې په محرکېنو باندې بدل شي. زموږ ښارونه د اوسیدو پر مرکزونو باندې اوښتي، چې د نوو اوسیدونکو، بې ځایه شویو خلکو، او راستنیدونکو مهاجرو لوېې شمیرې د جذب لپاره د اقتصادي بنسټونو له کمښت سره مخ دي. د ښاروالیو لپاره د مستقیمو ټاکنو سره چې د ۲۰۱۹ زیږدیز کال لپاره پلان شوي، زموږ ښارونه به د ښاروالۍ او ښاري چارو د مدیریت لپاره لوړو ظرفیتونو ته اړتیا ولري.

خوځنده او د هستوګنې وړ ښارونه

- یاد سکټور لپاره زموږ موخې په لاندې ډول دي:
- د خوځنده، خوندي، د هستوګنې وړ ښاري مرکزونو د یوې شبکې رامنځته کول
- د اقتصادي ودې په مرکزونو، کلتوري مرکزونو، او د ټولنیز یوځایوالي په مرکزونو باندې د ښاري شبکو بدلول
- د ښاري پلان جوړونې غیر مرکزي کول او د مشارکتي ښاري حکومتولۍ میکانیزمونو جوړول.
- د ملي لومړیتوب ښاري پروګرام به:
- حقوقي او مقرراتي جوړښت کې غوره والی راولي، د واک لیږد به پلي کړي، او په ښارونو کې به د قانون حاکمیت ټینګ کړي.
- د ښاري زیربیناوو، په ځانګړي ډول ترانسپورت او د اوبو ایستلو سیستم به جوړ کړي

- ښاري پراختیایي پلانونو کې کلتوري میراث شامل کړي
- د ښاري ګاونډیتوب پرمختګ، د منطقه بندی یا زوننګ د اصولو رامنځته کول او پلي کول، او د مناسبو بیو کورونو ودانولو هڅول.
- د ځمکې د ملکیت د حقوقو خوندیتوب او تصدیقول، بیوزلو ته د ښاري خدمتونو په رسولو کښې د ښه والی، او په کاري فرصتونو کې د زیاتوالی راوستل.
- لویو اقتصادونو ته وده ورکول، د ښاري اقتصادي زونونو جوړول، ښارونو ته نیږدي سیمې په ښاري پراختیایي پلان کې ځای پر ځای کول.

۸. د انرژۍ پروګرام

زموږ د پرمختګ تګلاره د تولید کوونکو د ورتیا د لوړیدو سره تړلې ده ترڅو ښاري او نړیوالو بازارنو ته لاسرسی ومومي. د ترانسپورت د دهلیزونو پراختیا د شخړو له کبله اغیزمنه شوې ده. خو، کمزوري ډیزاینونه (ډیر وخت د ګوګل له نقشې څخه اخیستل شوي) او د ترونونو کمزوری مدیریت دواړه په مساوي توګه ننګونکي پاتې شوي دي، چې د ټیټ کېفیت ودانیزو کارونو لپاره د لوړ لګښت سبب شوي. په راتلونکي کې له یادو ستونزو څخه د خلاصون په موخه، موږ به د سړکونو د جوړولو لپاره د تصدیق لرونکو شرکتونو د مخکې له مخکې امتیاز ورکوني پروسه پیل کړو. د ټرانسپورت د چارواکو د اغیزمنتیا د لوړولو لپار د داسې سیستمونو پر رامنځته کولو کار دوام لري چې دوی ته په هیواد کې د ترانسپورت زیاتیدونکو اړتیاوو ته په ځواب ویلو کې د همغږۍ اجازه ورکوي. همدارنګه دغه هڅو کښې د سړکونو څانګې، د سړکونو د مالي صندوق، او د ټرانسپورت د انستیتوت جوړول شامل دي.

افغانستان د بریښنا د تولید او لیږد لپاره یو اوږدمهاله پروګرام پر لاره اچولی دی. د کاسا- ۱۰۰۰ او د ترکمنستان ۵۰۰ کېلو ولټه د بریښنا مزی کولای شي تر ۴۰۰۰ میګا واټه بریښنا ولیږدوي. د ټاپي د طبیعي ګازو نللیکه له ترکمنستان څخه سهیلي آسیا ته د ګازو د لیږد په برخه کې پرمختګ رامنځته کوي. د سلما د څو موخیزه بند فعالول یوه لویه لاسته راوړنه ده او کولای شي د ترانسمیشن له پلورلو څخه د عوایدو د ترلاسه کېدو سبب وګرځي او په افغانستان کې د سوداګریزې او خصوصي بریښنا د شتون سبب شي.

د یوه ماسټرپلان په پلي کولو سره چې له کورنیو سرچینو څخه د پنځو کلونو په ترځ کې د۲،۳۰۰میګا واټه بریښنا په تولید سره او د څلورو لویو آبی بریښنا پروژو او ۶۰۰ میګا واټه له لمر، باد، او طبیعي ګاز له لارې چې دواړو پروژو ته د عامه او خصوصي ګډون له لارې پراختیا ورکړل شوې، د کورني تولید کچه مخ په زیاتیدو ده. د ۲۰۱۸ زیږدیز کال په پای ته رسیدو سره به افغانستان له نویو کورنیو سرچینو څخه تر هغه ډیره بریښنا تولید کړي چې د تیرو ۴۰ کلونو په ترځ کې د هیواد دننه تولیده شوې ده.لومړیتوب به په ملي شبکه کې پانګونې ته دوام ورکول وي، کوم چې د سوداګریز یا صنعتي پرمختګ لپاره اساسي وړاندینی شرط دی، په داسې حال کې چې د استوګنې په انزوا شوو سیمو کې، د بیا تولید وړ بریښنا په برخه کې زیاتیدونکې پانګونه په لومړیتوب کښې کرار لري.

د زیربیناوو او انرژۍ د پراختیا لپاره د ملي لومړیتوب پروګرام

- د بریښنا او انرژۍ سکټورونو لپاره زموږ موخې:
- د ښاري او کلیوالي سوداګرۍ د پراختیا لپاره د ټرانسپورت د لګښت کمول

- د ۵۰۰ کیلو ولټه ملي شبکې بشپړول او د ۱۵ کلونو په ترڅ کې د انرژۍ له اړخه پر ځان بسیا کېدل.
- د مرکزي او سهیلی آسیا ترمنځ د انرژۍ له لیږد څخه د عوایدو ترلاسه کول.
- یادو موخو ته د رسیدو لپاره افغانستان به:
- د خصوصي سکټور زیربیناوو پراختیا وهڅوي.
- خصوصي سکټور ته د ستراتیژیک لحاظه مهمو زیربیناوو پراختیا د چټکولو په موخه د حکومت له خوا دولتي ځمکه په اختیار کې ورکړي.
- د طرحي ترتیب او نوښت لرونکي تدارکاتو پروسه رامنځته کړي ترڅو د داوطلبۍ او بشپړیدو په وخت کې کمښت راولي.
- د زیربیناوو د انجینرانو او پروژو د مدیرانو د کادرونو روزل.
- له طبیعي ګازه، نوي کېدونکي انرژۍ، او آبي بریښنا څخه په ګټې پورته کولو د کورني تولید کچه ۲،۳۰۰میګا واټو ته لوړول.
- د کورنۍ انرژۍ د لیږد او ټرانسمیشن پراختیا، په ځانګړي ډول دنوي کېدو وړ انرژۍ له لارې.
- په دې سکتور کې د نرخونو د ټاکلو او سبسایډي د جوړښت سمون .

۹. دکانونو او طبیعي سرچینودپراختیا ملي پروګرام:

د استخراجي صنایعو لکه کانونه او هایدرو کاربن پرمختګ به په زیاتیدونکي توګه د اقتصادي ودې د محرک په توګه مهم رول ولوبوي. د رښې دواطلبۍ او اغیزمنې خارنې له لارې د هغوی دوامداره پراختیا موږ ته د ځانګړې اهمیت وړ ده. وروستي راپورونه په یاد سکټور کې د دولت د قوي شتون اړتیا په ګوته کوي ترڅو د قاچاق او غیرقانوني پراختیا نورو ډولونو مخه ونیسي. له دې کبله، زموږ استراتیژیک پلان د (EITI) له بشپړ مطابقت سره د استخراجي پرمختګ د یوالي غوښتنه کوي او د دې ډاډ ورکوي چې ټول فعالیتونه به د افغانستان تاریخي میراثونو په ساحو کې او یا دهغه ګرد چاپیر د ساتنې اړوند د نړۍ غوره تګلارې وخاري. لکه څرنګه چې حکومتولي پرمختګ کوي، موږ به د کان کېندنې برخه د نړیوالو پانګوالو پر مخ پرانیزو کوم چې د پانګې او مدیریت مهارتونه وړاندې کوي ترڅو خپل بشپړ قابلیت ته د رسیدو په برخه کې له یاد سکټور سره مرسته وکړي.

د کان کېندنې سکټور د عوایدو د تولید ډیر لوی قابلیت لري. خو، یو کمزورې مقرراتي چاپیریال، د پانګونې د منظورۍ د ورو کېدو سبب ګرځي، او اداري فساد خو وار له مخکې په یاد سکټور کې د پرمختګ مخه ډب کړې ده او د منځنیو او وړو کانونو د رااېستلو له لارې یې د پام وړ عوایدو د ترلاسه کولو مخنیوی کړی دی. موږ به د خصوصي سکټور د پانګونو هڅونې په موخه د قانون جوړونې او مقرراتي جوړښت په برخه کې پرمختګ ته چټکتیا ورکړو. په اړینو زیربیناوو کې د پام وړ پانګونه، په ځانګړي ډول د ریل ګاډو د پټلیو په برخه کې چې د کان کېندنې لویې پروژې د بندرونو له آسانتیاوو سره تړي، او د انرژۍ پرمختللې ملي شبکو ته اړتیا ده ترڅو د کانونو له ظرفیت څخه پوره ګټه پورته شي.

روڼتیا او حساب ورکونه به د یاد سکټور د دوامداره پرمختګ لپاره لومړیتوبونه وي. موږ اټکل کولای شو چې غیري قانوني کان کېندنه په کال کې د ۳۰۰ ملیونه امریکایي ډالرو زیان، د شخړو د زیاتیدو، او د جرمونو د رامنځته کېدو سبب ګرځي. موږ به له (EITI) یا د استخراجي صنایعو د روڼتیا انستیتوت له غوښتنوسره برابروالی، د ګټور مالکیت د ښکاره کېدو لپاره نویو غوښتنو رامنځته کېدل ډاډمن کړو او همدارنګه به له قانوني استخراج څخه د عوایدو تر لاسه

کول یقیني کړو. د هایدورکاربن نقشه بندي او اکتشاف هم پیل شوی، خو د پام وړ سوداګریز پرمختګ به د تیلو او ګازو د نړیوالو قیمتونو لوړیدو ته انتظار باسي.

د غوره اقتصاد لپاره د استخراجي سکټور پیاوړي کول

- د کانونو او مینرالونو سکټور لپاره زموږ موخې په لاندې ډول دي:
- د منرالونو له استخراج څخه تر وروستي بریده د عوایدو لوړول،
- د کانونو د عوایدو ثبات او د وړاندوینې د وړتیا لوړول،
- د تیلو او ګازو د اکتشاف پراخول،
- او غیر قانوني کان کېندنو ته رسیدګي.
- یاد سکټور لپاره زموږ لومړیتوبونه په لاندې ډول دي:
- د تړونونو اصلاحات او د سیمه ایزې حکومتولۍ مسلکي کول
- د کانونو پر سیمو باندې د حکومت د بشپړ کنټرول رامنځته کول
- له (EITI) له غوښتنو سره د کانونو د قانون مطابقت
- د لویو کانونو د را ایستلو لپاره د نړیوالو ګډونوالو را بلل
- په ترکمنستان او ایران کې له سیمه ایزو شبکو سره د ریل له لارې د بار او لیږد د نویو لارو جوړول.

۱۰. د بشري سرچینود پراختیا پروګرام

افغانستان کښې مهارتونه د بازار له غوښتنو سره په بشپړه توګه سمون نلري. دغه حالت به لا نور هم هغه وخت خراب شي چې د ودې تګلارې پلي کول دوام ومومي. په راتلونکي کې د بازار د غوښتنو د اټکل لپاره، به موږ په مسلکي زده کړو، انجینري، مدیریتي مهارتونو، د خدمتونو په صنعت، او په هغو اصلاحاتو چې افغان کاري ځواک لا نورهم انعطاف منونکي او ځواب ویونکي جوړوي، پانګونه وکړو. د مهاجرو او کورني بې ځایه شویو بیرته راستنیدل کولای شي خپله مثبته ونډه ولري، راوستل شوي مقرراتي اصلاحات به دوی ته د منځنیو او حرفوي زده کړو د ترسره کولو اجازه ورکړي. په جلا وطن کې لوی شوي افغان ځوان نسل لپاره دا اړینه ده ترڅو زموږ د کار په بازارونو کې مدغم شي. موږ به د پایلو پر بنسټ د ښوونې د بیلګې په کارولو او د نصاب په بیاجوړولو، ارزونې، او په زده کړو کې د کړونو په راپور ورکولو سره د زده کړو کېفیت ډاډمن او د لوړو زده کړو موسسو د کېفیت تضمین لوړ کړو.

- د اقتصادي ودې د رامنځته کولو په موخه بشري سرچینو ته پراختیا ورکول
- په یاد سکټور کې پانګونه به:
- د کاري ځواک د صادرولو په ګډون به موږ راتلونکي کښې د بازار د غوښتنو لپاره چمتو کړي
- د خصوصي سکټور له غوښتنو سره به د تعلیم کېفیت په غوره توګه برابر کړي
- د اوسنیو مهارتونو بنسټ به غښتلي کړي
- د وقایوي او معالجوي روغتیا په برخه کې پانګونه به د کاري ځواک کېفیت لوړ کړي
- یادو موخو ته د رسیدو لپاره به موږ:
- د مسلکي روزنې له آلماني بیلګې څخه د ګټې په اخیستو سره به مهارتونو او تخنیکي زده کړو ته پراختیا ورکړو.

- د خصوصي مهارتونو د اکاډیمیو جوړول به وهڅوو؛
- د روزنې په پروګرامونو او د کار په بازارونو کښې د راستنیدونکو مهاجرو او په هیواد کې دننه بې ځایه شویو وګړو د جذب لپار آسانتیاوې په ګوته کړو
- دمعلولینو لپاره د عوایدو د ترلاسه کولو په برخه کې د ټولنې پر بنسټ رامنځته شویو کړنلارو څخه ملاتړ وکړو

۱۱. د ښځود اقتصادي پیاوړتیا پروګرام

موږ په ملي پراختیا کې د افغان ښځو بشپړ سیاسي، ټولنیز، او اقتصادي ګډون باوري کولو ته پوره ژمن یو. د ښځو د اقتصادي ځواکمنتیا لپاره د حکومت بودجه د ملګرو ملتونو د ۱۳۲۵ شمیره پریکړه لیک او ملي لومړیتوب پروګرام د پلي کولو په لګښتونو کې ځای پر ځای کړې ده.

د راتلونکو پنځلسو کلونو په ترڅ کې د بیوزلی د کمولو په برخه کې زموږ د ژمنو په پلي کولو سره به د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا پروګرام کې تر ډیره کچې د ۲۵۰ ملیونه امریکایي ډالرو پانګونه وکړو. موږ به د اصلاحاتو یوه کړنلاره پلي کړو تر څو پورې چې د ښځو خوځښت زیات کړي، د جندر یا جنسیت د احصاییو په کېفیت کې ښه والی رواني، او هغه قوانین چې پورونو او بازارونو ته د ښځو د لاسرسي مخه نیسي کم یا لرې کړي.

افغانستان د جندر یا جنسیت تګلاره :

زموږ اساسي قانون ښځې ته د هیواد د یوې اوسیدونکي په څیر د مساوي حقوقو ضمانت کوي. لیکن موږ باید د بیوزلی له دوران څخه د دوی د وتو لپاره د هغوی ټولنیز اقتصادي ګډون او له مارکېټونو سره د دوی د مشغولتیا زیاتول باوري کړو.

زموږ د جندر تګلاره پر پنځو ستنو ولاړه ده، چې هره یوه یې د حکومت په عملي پروګرام کې ځای لري:

- د بشري حقونو، امنیت، او د افغان ښځو لپاره له کورني تاوتریخوالي څخه د خلاصون په برخه کې زموږ د نړیوالو ژمنو پلي کول،
- د لوړو زده کړو په شمول، تعلیم او روغتیایي خدمتونو ته د پوره لاسرسي ډاډمنول،
- د ښځو د اقتصادي پیاوړتیا د ملي لومړیتوب پروګرام پیلول،
- په بشپړ ډول د قانون پلي کولو له لارې د ښځو لپاره د اساسي قانون مطابق حقوقو خوندي ساتل،
- په حکومت او سوداګری کې د ښځو د ونډې زیاتول.

اتم څپرکی

د افغانستان دوامداره پرمختیایی موخی A-SDGs لنډه پېژندنه

بنسټيزې پراختيايي موخې (SDGs) د ملګرو ملتونو يوه ۱۵ کلنه اجنډا ده چې (۲۰۱۵-۲۰۳۰) کلونو لپاره يې د نړۍ د ټولو هېوادونو لپاره يې د اقتصادي، ټولنيزو برخو، چاپېريال ساتنې او امنيتي ځانګو لپاره په نظر کې نيولې ده او افغانستان چې د ملګرو ملتونو د نړيوالې ټولنې غړی، دغو موخو ته ژمن او د نړۍ د نورو هېوادونو په څېر د هغه په عملي کولو مکلف دی. بنسټېزې پراختيايي موخې (SDGs) د اهدافو، ټارګېټونو او شاخصونو له زياتوالي سره په حقيقت کې د زريزې د موخو (MDGs) امتداد دی. د زريزې پراختيايي موخې (MDGs) د بنسټيزو پراختيايي موخو په څېر د (۲۰۰۰-۲۰۱۵) کلونو لپاره د مخ پر ودې هېوادونو لپاره د ملګرو ملتونو يوه ۱۵ کلنه اجنډا وه چې افغانستان د لانجو او ستونزو له کبله و نه توانېد چې په ۲۰۰۰ زېږديز کال کې هغه ته ژمن پاتې شي او د زريزې پراختيايي موخې پکې تطبيق شي. خو په ۲۰۰۵ زېږديز کال کې توانبدلی چې د نړۍ د نورو هېوادوو په د زريزې پراختيايي موخې تطبيق کړي. د زريزې پراختيايي موخې (MDGs) ۹ هدفونه، ۱۸ ټارګېټ، او ۴۸ پراختيايي شاخصونه درلودل.

د ۲۰۱۵ کال کې په وروستيو کې د زريزې د پراختيايي موخو د وخت په ختمېدو سره د ۲۰۱۵ کال د سپټمبر په مياشت کې د نيويارک د ښار د ملګرو ملتونو په مقر کې د ۱۵ کلونو لپاره د بنسټيزو پراختيايي موخو (SDGs) ستراتيجي تصويب شوه چې له نړۍ څخه د ملګرو ملتونو ټول غړي هېوادونه (له جاپان او انګلستان) پرته د هغه په عملي کولو ژمن شول.

بنسټيزې پراختيايي موخې (SDGs)، د بشري ټولنو د اقتصادي او ټولنيزې پراختيا په مقصد طرح او ډيزاين شول چې ۱۷ هدفونه، ۱۶۹ ټارګېټونه، او ۲۱۷ پراختيايي شاخصونه لري.

د SDGs: د بنسټيز انکشاف د موخو لرليد

- د بنسټيزې پرمختيا د موخو تمرکز:
- د بشريت له نړۍ څخه د شديد فقر محو کول،
- د بې عدالتۍ او نابرابريو په وړاندې دوام لرونکې مبارزه،
- د بنسټيزې سولې او ثبات تامين،
- د ژوند له چاپېريال څخه ساتنه،
- د نړۍ د ملتونو تر منځ د اقتصادي او ټولنيزو همکاريو ځواکمن کول،

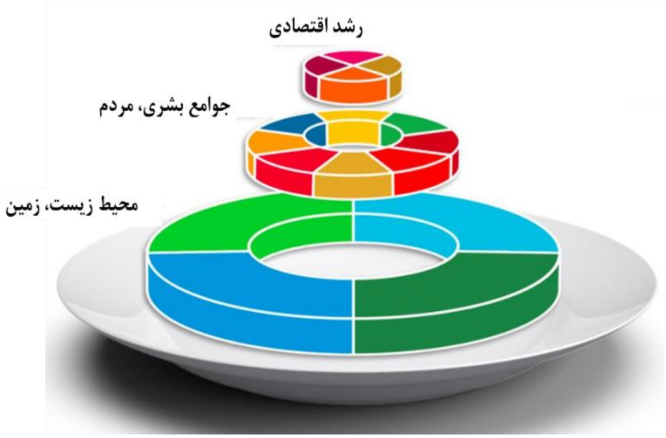

په سمبولیک ډول د اولسو موخو

لنډيز:

د افغانستان لپاره بنسټېزي پراختیايي موخي A-SDGs:

د ملګرو ملتونو د غړي هېواد په توګه د افغانستان اسلامي جمهوریت د بنسټیزو پراختیايي موخو تطبیق او عملي کولو ته ژمن دی او د وزیرانو د عالي شورای د ١٦ لمبر مصوبې د ۴ فقرې په اساس چې د ۱۴۹۴ کال د تلې د میاشتې په ۲۰مه نیټه تصویب شوې، د اقتصاد وزارت ته دنده و سپارل شوه چې څو د بنسټیزو پراختیايي موخو د کار له بهیر، همغږۍ او اغیزناک تطبیق څخه څارنه او ارزونه وکړي. همدارنګه یاد وزارت مکلف دی چې د همدې موخو د تطبیق د څرنګوالي په هکله منظم ګزارشونه ترتیب، د وزیرانو د شورا او دیپلوماتیکو مراجعو له لارې یې د ملګرو ملتونو عمومي مجمع ته وړاندې کړي. دافغانستان دپاره بنسټیزو پراختیايي موخې په مجموعی ډول ١٦ موخې، ١١٢ تارګیته او ١٧٨ شاخصونه ټاکل شوی دی .

د افغانستان لپاره د بنسټېزو پراختیايي موخو اهمیت A-SDGs:همیت اهدافافغانستان

- افغانستان د یو خپلواک، باثباته او پراختیا لپاره د بارومند هېواد په توګه د ملګرو ملتونو د غړو هېوادونو په څنګ کې د بنسټیزو پراختیايي موخو پلي کولو ته ژمن دی.
- بنسټیزي پراختیايي موخي په بشپړ دقت سره طرح او ترتیب شوي نو له همدې کبله د افغانستان ټول لومړیتوبونه په هغو کې انعکاس موندلی دی.
- یادي موخي کولای شي چې په هېواد کې د اقتصادي او ټولنیزو لومړیتوبونو د پراختیا لپاره د یو ستراتیژیک بنسټ او سرچینې په توګه کار وکړي.

- د بنسټیزو پراختیايي موخو په تطبیق سره د افغانستان لپاره د نړیوالې ټولنې مالي او تخنیکي ملاتړ ډېرېږي.
- د بنسټیزو پراختیايي موخو په تطبیق سره افغانستان د همېشنۍ سولې او ثبات تر پلوشو لاندې راځي.
- د بنسټیزو پراختیايي موخو علمي کول په هېواد کې د پرمختګ بېړنۍ وده او پراختیا رامنځته کوي.

د افغانستان لپاره د بنسټیزو پراختیايي موخو د تطبیق مرحلې A-SDGs:

د ملي کولو مرحله
مارچ ۲۰۱۶ تر جنوری ۲۰۱۸

د انطباق او ادغام مرحله
جنوری ۲۰۱۷ تر اپریل ۲۰۱۸

د تطبیق مرحله
اپریل ۲۰۱۸ تر سپتمبر ۲۰۳۰

په افغانستان کې د بنسټيزو پراختيايي موخو ټارګېټونه او شاخصونه :

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
لومړۍ موخه: په ټولو ځايونو کې له ټولو اشکالو سره يو ځای د فقر محوه کول		
۱,۲ تر ۲۰۳۰،کال پورې لږ تر لږه د فقيرو نارينه، ښځينه او ماشومانو د نسبت کموالی (د فقر په ټولو اړخونو کې) چې د فقر د ملي تعريف سره سم د عمر په ټولو ډلو پورې اړه و لري.	۱,۲,۱ د فقر د ملي تعريف له مخې د فقر د کرښې د لاندې د نفوس نسبت. ۱. د دواړو جنسيتونو مجموع الف. نارينه ب. ښځينه ج. ښاري د. کلیوال ه. کوچې	د اقتصاد وزارت
۱,۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې، په ملي کچه د ټولنيز خونديتوب د سيستم تطبيق، په ټولو طبقو کې د هغه اجرا او د پاملرنې وړ شمېر فقير او زيان منونکي افراد د هغه تر پوښښ لاندې راوستل.	۱,۳,۱ د هغه نفوس سلنه چې ټولنيز خونديتوب د سيستم تر پوښښ لاندې راغلي وي په تفکيک د: ۱. معلوليت لرونکي اشخاص ۲. د شهيدانو کورنۍ ۳. متقاعدين ٤. هغه زيان منونکي کورنۍ چې له ۱۰ کلنۍ څخه کوچني ماشومان لري.	د شهيدانو، معلولينو، کار او ټولنيزو چارو وزارت
۱,۵ تر ۲۰۳۰ کال پورې، په فقيرانو او زيان منونکو کسانوکې د ځواکمنې او طاقت راوړلو د وړتيا (resilience) ايجاد د اغيز منلو کموالی (exposure) او د شديدو اقليمي، اقتصادي، ټولنيزو، د ژوند د چاپېريال او نورو پېښو د رامنځته کېدو په صورت کې د هغوی د زيان منلو د اندازې کموالی.	۱,۵,۱ د هغو کسانوسلنه چې د اقليمي پېښو په وړاندې له خطر سره مخ وي.	د پېښو لپاره د چمتوالي ملي اداره
	۱,۵,۲. د ناخالص داخلي توليد په اړوند د غير مترقبه اقتصادي	د پېښو لپاره د چمتوالي ملي

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	پېښو د مستقیمو اغېزو میزان.	اداره
۱.الف په ټولو اړخونو کې د فقر د محوه کولو لپاره د پروګرامونو او پالیسیو د تطبیق په موخه، د مختلفو پراختیایي همکاریو، سرچینو او مراجعو همغږی کول او د هغه لپاره د کافي او ډاډمنو وسایلو پیداکول او په کار اچول.	۱.الف.۱ د فقر د منځه وړلو د پروګرامونو لپاره د دولت د اختصاص شوو سرچینو نسبت.	د مالیې وزارت
	۱.الف.۲ ضروري په ضروري خدمتونو کې د دولت د لګښت نسبت (تعلیم او تربیه، روغتیا او ټولنیز مصوونیت) .	د مالیې وزارت
دویمه موخه: د لوږې محو کول؛ د غذایي امنیت د تغذیې د ښه والي د زمینې لاسته راوړل او د بنسټیزې کرنې ترویج		
۲،۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د لوږې د منځه وړل، او د دې ډاډ حاصلول چې ټول وګړي او په ځانګړې توګه فقیران او زیان منونکي ماشومان غذایي او مغذي مواد ته د کال په جریان کې لاسرسی لري.	۲،۱،۱. د غذایي خوندیتوب له مخې د غیر مصوونو کسانوسلنه	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت
۲،۲ – تر ۲۰۳۰ کال پورې د سؤ تغذیې د ټولو ډولونو کموالی، او د پنځو کالونو څخه په عمر کې د کمو ماشومانو په وړاندې د سؤ تغذیې، ډنګروالي او ناوړه ودې په تړاو لویو نړیوالې نړیوالې موخې لاسته راوړل.	۲،۲،۱ – له پنځو کلونو څخه په عمر کې د کمو ماشومانو په وړاندې د بدې سؤ تغذیې د لګېدلو (د قد د لنډوالي) نسبت چې تر (منفی ۲) او د ماشومانو د ودې د منځنې معیار څخه انحراف (WHO)	د عامې روغتیا وزارت
	۲،۲،۲ –له پنځو څخه د کم عمر ماشومانو په وړاندې د سؤ تغذیې انتشار (په سن باندې د قد نسبت) چې له (منفی ۲) څخه کم وي او د ماشومانو د ودې د منځنې معیار څخه انحراف(WHO) – د لړ وزن په تفکیک سره	د عامې روغتیا وزارت
۲،۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې د کوچنیو کرنیزو او تولیدي تولید کوونکو د حاصلاتو د وړتیاوو لوړول، په ځانګړې توګه له مېرمنو، بومي وګړو، کورنیو بزګرانو، شپانو او کب نیوونکو سره د مساواتو، ځمکې او ټولو تولیدي سرچینو د لاسرسي، مهارتونو، مالي خدماتو، مارکېټونو او	۲،۳،۱ د غنمو او وریجو په حاصلاتو کې د بزګر د طبقې د حاصل اوسط (میتریک ټن/هکتار) الف. اوبیزه غنم	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت

ټارګېټ	شاخص	د رهبری واحد
د مزرعو څخه بهر د ارزښت لرونکي زیاتولي او چارو د ډېروالي له لارې.	ب. للمي غنم ج. وریجې	
	۲,۳,۲ د غذايي موادو د کوچنیو تولید کوونکو د درآمد منځنی حد	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت
۲,٤ تر ۲۰۳۰ پورې د داسې سیستمونو، بنسټیزو غذايي موادو او کرنیزو تګلارو د تطبیق څخه څخه ډاډ حاصلول چې (Agriculture Practices) بنسټیز (Resilient) نومېږي او د کرنیزو تولیداتو زیاتوالی رامنځته کوي او د ایکو سیستم څخه ساتنه کوي. همدارنګه د اقلیم له بدلون، نا مناسبې هوا او اوبو، وچکالي، سېلابونو او نورو مصیبتونو سره د سمون د ظرفیت جوړول او لوړول چې په تدریج سره د ځمکې کیفیت لوړ کړي.	۲,٤,۱ د هغو کرنیو ساحو نسبت چې تر بنسټیز او تولید کوونکي زراعت لاندې قرار لري	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت
۲,۵ تر ۲۰۲۵ کال پورې په ملي کچه د نباتاتو د زېرمتونونو د ایجاد او ښه مدیریت له لارې د تخمونو دانو، کرنیزو نباتاتو، اهلي او کورنیو څارویو او وحشي حیواناتو د جنتیکي تنوع ساتنه. له دې څخه اطمینان حاصلول چې په دې برخه کې عادلانه تقسیم شوی او د جنتیکي سرچینو څخه د ګټې اخیستلو د ګټو حاصل په ټولنه کې په مساوي توګه تقسیم شوی او د هغو سنتي رویشونو څخه ګټه اخیستل شوې چې په نړیواله کچه پرې توافق شوی دی.	۲,۵,۱: د هغو مزروعي نباتاتو او راجستر شوو څارویو شمېر چې د حفاظت لاندې قرار لري په تفکیک د: الف. مېوه جاتو ب. نباتاتو ج. څارویو	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت
۲.الف د کرنیزو تولیداتو د زیاتوالي په موخه په ټولو کلیوالي زېربناوو کې پانګونه، کرنیزې څېړنې، پراختیایي خدمتونه، د ټکنالوجي انکشاف او د نړیوالو پراختیایي همکاریو له لارې د جنتیکي نباتاتو د زېرمو جوړول.	۲.الف.۱ د عامه لګښتونو کرنیز محوره شاخص	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت
۲.ج د غذايي مارکېټونو او د هغه د نورو برخو د ښه فعالیت په منظور د تدبیرونو له نیولو څخه ډاډ حاصلول او د غذايي قیمتونو د شدیدو نوساناتو څخه د مخنیوي په موخه بازارونو ته پر وخت د غذايي موادو او سهولتونو رسول او لاسرسی.	۲.ج.۱ د هغو کرنیزو محصولاتو، مالداری او لومړنیو موادو شمېر چې د هغه بیې په اونیز او میاشتني ډول خپرېږي.	د کرنې، اوبو لګولو او مالداری وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
دریمه موخه: د ټولو لپاره د روغ ژوند د اطمینان حاصلول او د ټولو لپاره په ټولو کلونو کې د عامه هوساینې ښه والی		
۳,۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د زېږون پر مهال د مور او ماشوم د مړینې په شمېر کې داسې کموالی راوستل چې په هرو ۱۰۰ ژوندیو ولادونو کې له ۷۰ څخه کمو کسانو ته راټیټ شي.	۳,۱,۱ د زېږون پر مهال په هرو ۱۰۰ زره ژوندیو ولادتونو کې د مور او ماشوم د مړینې نسبت په تفکیک د: ۱. ټول الف. ښاري ب. کلیوالي ۲. د عمر په حساب دله	د عامې روغتیا وزارت
	۳,۱,۲ د هغو ولادتونو تناسب چې د زېږون د ماهرانو په وسیله تر شوی (له ټولو ولادتونو څخه)	د عامې روغتیا وزارت
۳,۲ تر ۲۰۳۰، کال پورې.. له پنځو کلونو څخه د کم عمر ماشومانو د داسې مړینې مخنیوی(Preventable) چې د مخنیوي وړ وي او دا کار په دې موخه تر سره کېږي چې په هرو ۱۰۰ ژوندیو ماشومانو کې دغه شمېر یوازې ۱۵ تنو ته را ټیټ شي او په هغو ژوندو ماشومانو کې دغه شمېر یوازې ۲۵ کسانو ته راټیټ شي چې تر ۵ کلونو څخه کم عمر لري.	۳,۲,۱ له پنځو کلونو کې د کم عمر ماشومانو د مړینې میزان (په هرو زرو ژوندیو ولادتونو کې)	د عامې روغتیا وزارت
	۳,۲,۲ د نوو زېږېدلو ماشومانو د مړینې میزان (په هرو زرو ژوندیو ولادتونو کې).	د عامې روغتیا وزارت
۳,۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې هغو ناروغیو ته د پای ټکی ورکول چې په ټولنه کې د خپرېدو وړ وي (Epidemics)؛ له دې جملې کولای شو د ایډز، توبرکلوز، ملاریا، او (neglected) ګرمسیري نومونه یاد کړو او له هیپاتیتز، او هغو ناروغیو سره مقابله وشي چې د غیر صحي اوبو د څښلو له امله وګړي پرې اخته کېږي.	۳,۳,۱ د HIV/AIDS نوو پېښو شمېر چې د یو تېر شوي کال په جریان کې ۱۰۰۰ کسان ملوث شوي دي. ۱. ټول الف. نارینه ب. ښځینه ج. کلیدي نفوس (د خطرناک رفتار درلودونکي معتادان، زندانیان، نارینه او ښځینه)	د عامې روغتیا وزارت
	۳,۳,۲ په یو تېر شوي کال کې په هرو سل زرو نفوسو کې د	د عامې روغتیا وزارت

ټارګيټ	شاخص	د رهبری واحد
	توبرکلوز پيښې	
	۳،۳،۳ په تېر یو کال کې په هرو زرو کسانو کې د ملاريا د ناروغی پيښې	د عامې روغتيا وزارت
	۳،۳،٤ په تېر یو کال کې په هرو سل زره کسانو کې د هیپاتیت B باندې د اخته شوو کسانو مېزان په تفکيک د: الف. په ملي کچه ب. د HB+ د پېښو سلنه د VCT په مرکزونو کې	د عامې روغتيا وزارت
۳،٤ تر ۲۰۳۰ کال پورې یو په دریمې برخې ته هغو مړینو را کمول چې د ناخاپي او غیر ساري ناروغيو له امله رامنځته کېږي او دا کار به د رواني صحت د تداوی، تندرستي او د درملنې د ښه والي له لارې صورت مومي.	۳،٤،۱ په افغانستان کې د هغو کسانو تر منځ چې (له ۳۰ څخه تر ۷۰ کلونو پورې د ژوند په مرحله کې وي) د قلبي، سرطان، شکر او مزمنو تنفسي ناروغيو د ناروغانو د مرګ د احتمال سلنه	د عامې روغتيا وزارت
۳،۵ د مخدره توکو او مضرو الکولو څخه د مخنيوي ځواکمنتيا او له مضرو موادو څخه د سؤ استفادې درمنله.	۳،۵،۲ د هغو کسانو سلنه چې په مخدره توکو روږدي وي او د درملو له لارې د اعتياد تداوي تر لاسه کوي.	د عامې روغتيا وزارت
۳،٦ تر ۲۰۳۰ پورې نيمايي برخې ته د هغو مړينو را کمول چې په سړکونو باندې د ترافيکي پېښو له امله رامنځته کېږي.	۳،٦،۱ د هغو وفياتو مېزان چې په یو کال کې د ترافيکي پېښو له امله په هرو ۱۰۰ زره کسانو کې رامنځته کېږي په تفکيک د: ۱. د دواړو جنسيتونو مجموع الف. نارينه ب. ښځينه ۲. اقتصادي ټولنيز وضعيت الف. ښکته ب. منځنی ج. لوړ	د کورنيو چارو وزارت
۳،۷ تر ۲۰۳۰ کال پورې د حاملګۍ روغتيايي څارنو او خدمتونو ته په ټوليز ډول د	۳،۷،۱ د هغو مېرمنو تناسب چې (د ۱۵ څخه تر ۴۹ کلونو پورې	د عامې روغتيا وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
لاسرسي څخه ډاډ حاصلول، د زېږون تر منځ د فاصلې د مراعات، عامه پوهاوي، تعلیم او په ستراتیجي او ملي پروګرامونو کې د حاملګۍ د روغتیا د پروګرامونو شاملول.	عمرونه لري) او د حاملګۍ په دوران کې وي او د ولادتونو د واټن لپاره د نوو مېتودونو څخه کار اخیستل.	
	۳,۷,۲ د هغو ښځو تر منځ د حاملګۍ مېزان چې د (۱۹-۱۳) کلونو تر منځ عمر لري	د عامې روغتیا وزارت
۳,۸ د ټولو لپاره د روغتیايي خدمتونو له وړاندې کولو څخه ډاډ حاصلول د مالي خطراتو د ملاتړ په شمول، اساسي او د کیفیت وړ روغتیايي خدمتونو ته لاسرسی، اساسي، اغېزمنو، د کیفت وړ واکسینو او درملو ته لاسرسي او ټولو ته له هغه څخه د ګټې اخیستلو زمینه برابرول.	۳,۸,۱ د هغه نفوس سلنه چې اساسي، عادلانه او د ښه کیفیت درلودونکو خدمتونو ته لاسرسی لري او له دغو خدمتونو څخه یوازې په ۲ ساعته پلې لار یا ۱۰ کیلومترۍ کې قرار لري.	د عامې روغتیا وزارت
	۳,۸,۲ په بهرنیو سرچینو باندې د روغتیا د سکټور د تړاو سلنه	د عامې روغتیا وزارت
۳.الف په ټولو هېوادونو کې په مناسب شکل د " دخانیاتو د کنټرول په برخه کې د نړیوال روغتیايي سازمان د کنوانسیون " د اجراااتو تقویه کول.	۳.الف.۱ له تمباکو څخه د استفادې خپرېدل (په Active شکل سره) د هغو کسانوتر منځ چې ۱۵ کلن وي یا له هغه څخه زیات عمر و لري.	د عامې روغتیا وزارت
۳.ب د هغو واکسینو او درملو د انکشاف او څېړنې څخه ملاتړ ځرګندول چې مخ پر وده هېوادونو کې د ساري او غیر ساري ناروغیو لپاره ډېر اغېزمن دي او (Affordable) یا استطاعت وړ درملو او واکسینو ډېرول او هغه ته لاسرسی آسانه کول چې د عامه روغتیا د دوحې د پرېکړه لیک یا TRIPS سره سمون و لري.	۳.ب.۱ د هغه نفوس سلنه چې د تادیې وړ واکسینو او درملو ته بنسټیز لاسرسی لري.	د عامې روغتیا وزارت
۳.ج په زیاته اندازه د مالي روغتیايي خدمتونو زیاتوالی او په هېواد کې د داسې روغتیايي ځواک په کار ګمارل چې د پراختیا، روزنې او (retention) په ساتنه کې خپل رول و لوبوي.	۳.ج.۱ د روغتیايي کارمندانو شمېر او تعمیم (هر یو زر کسانو ته)	د عامې روغتیا وزارت
	۳.ج.۲ د روغتیا د سکټور لپاره د دولت د بودجې د تخصیص سلنه	د عامې روغتیا وزارت
څلورمه موخه: د کیفیت وړ تعلیم، ټولشموله، ترویج (Promote) تلپاتې روزنیزو فرصتونو د لاسرسي څخه ډاډ حاصلول		
٤,۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې له دې څخه ډاډ حاصلول چې ټول نارینه او ښځینه ماشومان په وړیا او عادلانه توګه لومړنیو او منځنیو زده کړو ته لاسرسی لري او دغه دواړه مرحلې یې	٤,۱,۱ د هغو ماشومانو او نوو ځوانانو سلنه چې لږ تر لږه داسې وړتیاوې و لري:	د پوهنې وزارت

تاڕگیټ	شاخص	د رهبری واحد
بشپړې کړې دي چې دغه ډول پرمختګ به په ټولنه کې د اړوندو او موثر رونیزو پایلو د لاسته راوړلو سبب شي.	الف) لوستل ب) رياضي په: (۱) په ۲ یا ۳ ټولګې کې(نارینه او ښځینه) (۲) د لومړنی دورې پای (٦ ټولګی)، (نارینه او ښځینه (۳) د منځنی دورې په پای کې (۹ ټولګی)، (نارینه او ښځینه حاصل کړی وي.	
	٤,١,٢ په ملي کچه د پوهنیزې ارزیابی تطبیق: الف. په ۲ یا ۳ ټولګې کې ب. د لومړنی دورې په پای کې (٦ ټولګی)، ج. د منځنی دورې په پای کې(۹ ټولګی)	د پوهنې وزارت
	٤,١,٣ د جدیدالشمولانو نا خالص میزان په د لاندې دورو په وروستي ټولګي کې: (۱) لومړنی (٦ ټولګی) (۲) منځنی (۹ ټولګی)	د پوهنې وزارت
	٤,١,٤ د لاندې دورو د بشپړولو میزان: الف.لومړنی (٦ ټولګی) ب.منځنی (۹ ټولګی) ج. لیسه (۱۲ ټولګی)	د پوهنې وزارت
	٤,١,٥ په لاندې دورو کې له ښوونځي څخه د بهر زده کوونکو سلنه: (۱) ابتداییه (سن ۷-۱۲)	د پوهنې وزارت

ټارګيټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	(۲) متوسطه (سن ۱۳-۱۵) (۳) لیسه (سن ۱٦-۱۸)	
	٤,١,٦ د ښوونځي د دورې له شمولیت څخه پورته او د دې شرایطو د نه درلودونکو ماشومانو سلنه: (۱) ابتداییه (۲) متوسطه (۳) لیسه	د پوهنې وزارت
	٤,١,٧ د لومړنیو او منځنیو زده کړو د کلونو شمېر الف. وړیا ب. اجباری چې په تقنیني اسنادو کې تثبیت شوي وي.	د پوهنې وزارت
٤,٢ تر ۲۰۳۰ کال پورې د کیفت وړ ښوونې او روزنې پروګرامونو لکه د ښوونځي څخه مخکې دوره او وړکتون ته د ټولو نجونو او هلکانو شمولیت څو د لومړنۍ دورې د ښوونې او روزنې لپاره یې چمتو کړي.	٤,٢,٢. له ښوونځي څخه د مخکنیو تعلیمي برنامو کې د نا خالص شمولیت مېزان (٦ کلن)	د پوهنې وزارت
٤,٣ له دې څخه ډاډ حاصلول چې د ټولې ټول نارینه او ښځینه افراد با کیفیته، د تادیې وړ تخنیکي او مسلکي تعلیماتو، لوړو تحصیلاتو منجمله پوهنتون ته شامل شوي دي	٤,٣,١ د ګډون مېزان الف. ځوانان (۱۵-۲٤ کلن) ب. لویان (۲۵-٦٤ کلن) د (نارینه او ښځینه) جنسیت په تفکیک سره په زده کړو او د روزنې په رسمي برنامو کې په ۱۲ وروستیو میاشتو کې	د تخنیکي او مسلکي زده کړو خپلواکه اداره
	٤,٣,٢ د (۱۵-۲٤ کلنو) د کسانود اشتراک میزان چې په تخنیکي او مسلکي روزنیزو برنامو کې اشتراک کړی وي د جنسیت په تفکیک سره.	د تخنیکي او مسلکي زده کړو خپلواکه اداره

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
	الف. ب. نارینه ج. ښځینه	
	٤,٣,٣ د لوړو زده کړو موسساتو د جدید الشمولانو سلنه: ١. دولتي الف. نارینه ب. ښځینه ٢. خصوصي الف. نارینه ب. ښځینه	د لوړو زده کړو وزارت
	٤,٣,٤ د هغو کسانو شمېر چې د نیمه دولتي او رسمي فني او حرفوي پروګرامونو څخه ګټه اخلي په تفکیک د: ١. نارینه ٢. ښځینه	د کار، ټولنیزو، شهیدانو او معلولینو چارو وزارت
٤,٤ تر ۲۰۳۰ کال پورې د هغو ځوانانو او لویانو د شمېر د ېر زیاتوالی چې د بوختیا او کار موندنې (entrepreneurship) لپاره لازم تخنیکي او مسلکي مهارتونه و لري.	٤,٤,١ د حرفوي او فني نیمه رسمي زده کړو پروګرامونو ته د هغو کسانو د لاسرسي سلنه چې د معلولیت ستونزه و لري.	د کار، ټولنیزو، شهیدانو او معلولینو چارو وزارت
٤,٥ تر ۲۰۳۰ کال پورې، په روزنیزو پروګرامونو کې د جنسیتي تبعیض له منځه وړل او له دې څخه ډاډ تر لاسه کول چې د ښوونې او روزنې په ټولو سطحو د فني او حرفوي زده کړو بهیر ته د ټولنې د ټولو کسانولکه، معلولینو، کلیوالو او زیان منونکو ماشومانو په شمول د ټولنې د ټولو وګړو لپاره مساویانه لاسرسی موجود دی.	٤,٥,١ د جنیستي توازن نسبت: ١. ابتدائیه ٢. متوسطه ٣. لیسه	د پوهنې وزارت
	٤,٥,٢ په لومړنۍ دوره کې د هغو زده کوونکو سلنه چې د	د پوهنې وزارت

تارگیټ	شاخص	د رهبری واحد
	تدریس ژبه يې خپله مورنۍ یا لومړنۍ ژبه وي.	
	٤,٥,٣ د ټولنې محرومو طبقو ته د سرچینو د تخصیص ځانګړې پالیسی	د پوهنې وزارت
	٤,٥,٤ د هر شاګرد پر بنسټ د پوهنیزو لګښتونو اوسط: الف. تعلیمي دوره، ١. ابتداییه،٢. متوسطه، ٣. لیسه ب. د ناخالص داخلي تولید له عاید څخه د هر زده کوونکي په سر د لګښت اوسط سلنه	د پوهنې وزارت
٤,٦ تر ٢٠٣٠ کال پورې، له دې څخه ډاډ حاصلول چې ټول ځوانان او د پام وړ شمېر لویان (ښځې او نارینه) د لوستلو، لیکلو او حساب کولو لازم مهارتونه لري.	٤,٦,١ د عمر په اساس د هغه مشخص نفوس سلنه چې لږ تر لږه د تعین شوي قابلیت کچه یې: الف. سواد ب. حساب کسب کړې وي. د جنسیت په تفکیک سره (نارینه او ښځینه)	د پوهنې وزارت
	٤,٦,٢ د کسانوتر منځ د سواد میزان: الف. له ١٥ څخه تر ٢٤ کلنۍ پورې ١. مجموع ٢. نارینه ٣. ښځینه ب. ١٥ کلن یا له هغه څخه پورته ١. مجموع ٢. ښځینه ٣. نارینه	د پوهنې وزارت

ټارګيټ	شاخص	د رهبری واحد
	٤,٦,٣ د ګډون ميزان الف. ځوانان (١٥-٢٤ کلن) ب. لويان (١٥ کلن يا له هغه څخه پورته) د سواد زده کړې په برنامو کې	د پوهنې وزارت
٤,٧ تر ٢٠٣٠ کال پورې، د دې څخه ډاډ تر لاسه کول چې ټول زده کوونکي (Learners) د بنسټيزې انکشاف د ترويج لپاره د اړتيا وړ په لازمه پوهنه، مهارتونو او نورو ته په ښودلو سمبال شوي دي. همدارنګه د بنسټيزې پراختيا د مهارتونو د زده کړې له لارې يې د بنسټيز ژوند، بشري حقوق، جنسيتي برابري، د سولې د کلتور ترويج او عدم تاوتريخوالي، نړيوال ښاري سيستم او بنسټيزې پراختيا لپاره کلتوري او مشارکتي فرهنګ ته د احترام لارې چارې زده کړې دي.	٤,٧,١ هغه اسناد چې و ښيي: (١). د نړيوال ښاري سيستم د کلتور د لارو چارو زده کړه، (٢). د بنسټيزې پراختيا د موضوعاتو زده کړه او په لاندې سطحو کې د جنسيتي تساوي او بشري حقوقو په شمول: الف. د ښوونې او روزنې ملي پالېسي ب. ښوونيز نصاب ج. د ښوونکو روزنه او د. د زده کوونکو ارزونه شامله ده	د پوهنې وزارت
	٤,٧,٢ د هغو ښوونځيو سلنه چې له ابچ، آی وي څخه د ژغورنې اړوند مسايل د ژوند د مهارتونو په زده کړې ښيي.	د پوهنې وزارت
	٤,٧,٣ په ملي کچه د بشر د حقوقو د زده کړې د نړيوالې برنامې د تطبيق د چوکاټ ميزان: الف. په نصاب کې شامل کېدل ب. په ابتداييه، متوسطه او ليسه دوره کې د ښوونځيو زده کوونکو ته د بشر د حقوقو ښودل ج. ښوونکو او کارمندانو ته د بشري حقوقو ښودل	د پوهنې وزارت
	٤,٧,٤ د زده کوونکو سلنه په تفکيک د: الف. تعليمي دوره	د پوهنې وزارت

ټارګېټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	ب. د عمر د ګروپ پر بنسټ چې د نړوال ښاري سیستم او بنسټیزې پراختیا په اړوند له مسایلو څخه کافي درک ولري.	
	٤،٧،٥ د هغو ١٥ کلنو زده کوونکو سلنه چې د چاپېریال پوهنې او ځمکپوهنې په اړوند پوهه او لازم مهارتونه و لري	د پوهنې وزارت
٤.الف د ټولو لپاره د داسې ښوونیزو زېربناوو جوړول چې مناسبې وي، د جندر په نظر کې نیولو سره د ماشومانو او معلولو کسانو د اړتیا وړ سهولتونه و لري. همدارنګه د زده کړې او یادولو داسې اغیزمن او مصؤن ځای چې له تاوتریخوالي څخه خالي وي.	٤.الف.١ د هغو ښوونځیو سلنه چې لاندې امکانات او سهولتونه و لري: الف. برېښنا ب. د تعلیمي مقاصدو لپاره انټرنټ پ. د کمپیوټر لابراتوار ت. معلولو زده کوونکو ته تسهیلات ث. د صحي اوبو او وینځلو آسانتیاوې ج. ښځینه وو ته بېل تشنابونه چ. مناسبه ودانۍ	د پوهنې وزارت
	٤ .الف.٢ د هغو زده کوونکو سلنه چې د آزار، ځورونې، تاوتریخوالي، وهلو، تبعیض او جنسي ناوړه ګټې اخیستنې تر مواردو لاندې راغلي وي.	د پوهنې وزارت
	٤ .الف.٣ په ښوونځیو، زده کوونکو او کارمندانو باندې د بریدونو څرنګوالی او شمېر.	د پوهنې وزارت
٤.ب تر ٢٠٣٠ کال پورې، د مسلکي، تخنیکي، معلوماتي ټکنالوجۍ، انجنیرۍ، ساینس او داسې نورو برنامو په شمول د لوړو زده کړو لپاره په لوی شمېر د نړیوالو تحصیلي بورسونو تامین او پراختیا.	٤.ب.٢ د هیواد څخه بهر د لوړو زده کړو د بورسونو شمېر په تفکیک د: ١. د لیسانس بورسونه ٢. د ماسترۍ بورسونه	د لوړو زده کړو وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	۳. د دکتورا بورسونه	
٤.ج تر ۲۰۳۰ کال پورې، د ښوونکو د روزنې د پروګرام او نړیوالو همکاریو له لارې ټولنې ته د لایقو او وړ استادانو د شمېر زیاتوالی او عرضه کول.	٤.ج.۱ په لاندې دورو کې د ښوونکو سلنه: الف. له ښوونځي څخه مخکې تعلیمات ب. ابتداییه ج. متوسطه د. لیسه چې لږ تر لږه د ښونکو د روزنې پروګرامونه يې اخیستي وي (لکه له خدمت څخه مخکې او په داخل د خدمت کې يې میتودیکي زده کړې کړې وي) د جنسیت په تفکیک سره (نارینه او ښځینه)	د پوهنې وزارت
	٤.ج.۲ د دورې پر بنسټ د زده کوونکې نسبت پر روزل شوي ښوونکي: ۱. ابتداییه ۲. متوسطه ۳. لیسه	د پوهنې وزارت
	٤.ج.۳ د دورې پر بنسټ د تعین شوو معیارونو سره سم د مسلکي ښوونکو سلنه: ۱. ابتداییه ۲. متوسطه ۳. لیسه	د پوهنې وزارت
	٤.ج.٤ د دورې پر بنسټ د زده کوونکې نسبت پر مسلکي ښوونکي: ۱. ابتداییه	د پوهنې وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	۲. متوسطه ۳. لیسه	
	٤.ج.٥ د ښوونکي د تنخوا اوسط د نورو هغو دندو په پرتله چې مشابه وړتیاوې و لري.	د پوهنې وزارت
	٤.ج.٦ د ښونکي په توګه د د ندې د پرېښودلو او تقاعد سلنه	د پوهنې وزارت
	٤.ج.٧ د هغو ښوونکو سلنه چې په تېرو ۱۲ میاشتو کې یې د داخل خدمت دوره سپرې کړې وي.	د پوهنې وزارت
پنځمه موخه: جنیستي تساوي ته لاسرسی او د ټولو ښځو او نجونو ځواکمن کول		
٥,١ په ټولو ځایونو کې د ښځو او نجونو په وړاندې د هر ډول تبعیض محول کول.	٥,١,١ د جنسیت پر بنسټ د مساواتو او عدم تبعیض په هکله د قانوني چوکاټ د جوړښت، ځواکمنتیا، تطبیق او نظات د مسایلو له سلنې څخه ډاډ (قوانین، مقرارات، کنوانسیونیونه او پیغامونه)	د ښځو چارو وزارت
٥,٢ په عامه او خصوصي محلاتو کې د ښځو او نجونو په وړاندې د هر ډول تاوتریخوالي محوه کول لکه قاچاق، ناوړه جنسي ګټه اخیستنه او داسې نور.	٥,٢,١ د هغو ښځو سلنه چې له ۱٥ کلونو څخه زیات عمر لري او د تېرو ۱۲ میاشتو په جریان کې د خپل خاوند له لوري د فزیکي، جنسي یا رواني تاوتریخوالي سره مخ شوي وي.	د ښځو چارو وزارت
	٥,٢,٢ د هغو ښځو سلنه چې له ۱٥ کلونو څخه زیات عمر لري او د تېرو ۱۲ میاشتو په جریان کې له خاوند پرته د پردي شخص له لوري د فزیکي، جنسي ناوړه ګټې اخیستنې یا رواني تاوتریخوالي سره مخ شوي وي.	د ښځو چارو وزارت
٥,٣ د ټولو زیان رسوونکو رواجونو محو کول لکه د ماشومانو، تنکیو نجونو او په اجباري توګه ودونه.	٥,٣,١ د هغو ښځو سلنه چې له ۱٥ څخه تر ۱۹ کلنۍ پورې عمر و لري او واده یې کړې وي.	د ښځو چارو وزارت

ټارګيټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
٥,٤ د مجاني چارو او له مزد پرته کارونو تشخيص او هغه ته ارزښت ورکول. دا کار بايد د عامه خدماتو د وړاندي کولو، بنيادي چارو، د ټولنيز مصؤنيت د سياستونو، د ملي باورونو د هينداري له مخي په کورنۍ او فاميل کي د ګډ مسووليت منلو له لاري تر سره شي.	٥,٤,١ به تفکيک: له مزد پرته د کورنيو او پرستارۍ چارو په اړوند د مصرف شوي وخت سلنه په تفکيک د: ١. مجموع الف. نارينه ب. ښځينه	د کار، ټولنيزو چارو، شهيدانو او معلولينو وزارت
٥,٥ په ټولنيزو چارو کي د ښځو د فعال، اغيزمن او بشپړ مشارکت څخه د ډاډ حاصلول او همدارنګه په عامه ژوند، سياسي او اقتصادي چارو کي د تصميم نيولو او رهبرۍ په سطحو کي ښځينه وو ته د مساوري فرصتونو برابرول.	٥,٥,١ د ملي شورا په مجلسينو (ولسي جرګه او مشرانو جرګه) کي د ښځو په وسيله د اختصاصي او ګټل شوو چوکيو سلنه	د ښځو چارو وزارت
	٥,٥,٢ په مديريتي موقفونو کي د ښځو سلنه	د ښځو چارو وزارت
٥. د ښځو د ځواکمن کولو لپاره هغوی ته د ځواکمن جوړونکي معلوماتي او مخابراتي ټکنالوجي ICT څخه د استفادي ډېروالی	١.ب.٥ د نفوس د هغه برخي تناسب چي مبايل تيلفون لري په تفکيک د: ١. نارينه ٢. ښځينه	د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجي وزارت
شپږمه موخه: د ټولو لپاره پاکو اوبو او حفظ الصحي ته د بنسټيزې لاسرسی او مديريت څخه د ډاډ حاصلول		
٦,١ تر ٢٠٣٠ کال پورې، د توان سره سم د بيې په مقابل کي د ټولو لپاره په مساويانه او مصؤون ډول د چښلو اوبو ته لاسرسی	٦,١,١ د نفوس د هغې برخي سلنه چي د چښلو پاکو اوبو مديريت شوو خدمتونو ته د مصووني استفادي لپاره لاسرسی لري په تفکيک د: ١. مجموع الف. ښاري ب. کليوالي	د کليو د احيا کولو او پراختيا وزارت
٦,٢ تر ٢٠٣٠ کال پورې، مناسبي حفظ الصحي او پاکوالي ته د ټولو وګړو داسي لاسرسی چي د ښځو، نجونو او زيان منونکو طبقاتو ته اړتياوو ته يې ځانګړې پاملرنه کړې وي او په آزاده فضا کي يې د خواب چي يا رفع حاجت ناوړه دود محوه کړی وي.	٦,٢,١ د نفوس هغه سلنه چي د حفظ الصحي د مديريت شوو او مصؤونو خدمتونو څخه ګټه اخلي. په تفکيک د: ١. مجموع	د کليو د احيا کولو او پراختيا وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	الف. ښاري ب. کلیوالي	
	٦،٢،٢ د نفوس د هغې برخې سلنه چې د صابون او اوبو په وسیله د لاسونو د مینځلو آسانتیا ته لاسرسی لري په تفکیک د: ١. مجموع الف. ښهري ب. دهاتی	د کليو د احیا کولو او پراختیا وزارت
	٦،٢،٣ د نفوس د هغې برخې سلنه چې د رفع حاجت لپاره له پرانیستي فضا څخه ګټه اخلي په تفکیک د: ١. مجموع الف. ښاري ب. کلیوالي	د کليو د احیا کولو او پراختیا وزارت
٦،٣ تر ٢٠٣٠ کال پورې د چټلیو د کموالي په وسیله يې د اوبو د کیفیت پاکوالی رامنځته کړی وي، د چټلیو زېرمې (dumping) يې له منځه وړې وي، خطرناک کېمیاوي مواد يې کم کړي وي، د چټلو اوبو تصفیه يې نیمایي کړې وي او د هغه بدلولو (recycle) او بیا استفادې (reuse) لپاره يې د پام وړ زمینه برابره کړې وي.	٦،٣،١ په مصوونه او مدیریت شوې توګه (safely treated) د کورونو د فاضلابو فیصدي (کورنۍ او ټول اقتصادي فعالیتونه) ١. ښاري	د ښار جوړولو او مسکن وزارت
٦،٤ تر ٢٠٣٠ کال پورې په ټولو سکتورونو کې د اوبو د سرچینو د اغېزمنتوب زیاتول او د هغه د بنسټیزو وتلو (withdrawal) څخه اطمینان حاصلول، د اوبو د کموالي د ستونزې رفع کول او د هغو د خلکو په شمېر کې د پام وړ کموالی راوستل چې د اوبو له کموالي څخه رنځ وړي.	٦،٤،١ د وخت په تېرېدو سره له اوبو څخه د اغېزمنې ګټې اخیستنې د بدلون میزان: ١- د انرژۍ سکټور ٢- د کرنې سکټور ٣- د صنعت سکټور ٤- ښاري سکټور	د اوبو او انرژۍ وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	٦،٤،٢ د کال په حساب په هر متر مکعت اوبو کې د سرانه لګښت لپاره د اوبیزه زېرمو د ظرفیت لوړول.	د اوبو او انرژي وزارت
٦،٥ تر ۲۰۳۰ کال پورې په ټولو سحطو کې حتی د بیرون مرزي متقابلو همکاریو په شمول د اوبو په اړوند د هراړخیز داخلي مدیریت تطبیق	٦،٥،١ د اوبو د سرچینو د هراړخیز مدیریت د تطبیق درجه (IWRM) له صفر څخه سلو ته رسول.	د اوبو او انرژي وزارت
	٦،٥،٢ له سرحد څخه د وتونکو اوبو د چارو په هکله په د هلمند د سیند د پرېکړې تطبیق او مشابه تفاهم لیکونو رامنځته کول	د اوبو او انرژي وزارت
٦،٦ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د اوبیزه اېکو سیستم ساتنه او احیا کول د غرونو، ځنګلونو، نمجنو ځمکو، دریابونو، جهیلونو، د اوبو د ورکولو د طبقاتو په شمول.	٦،٦،١ د وخت په اوږدو کې د اوبو د اېکو سیستمونو په پراخوالي کې بدلون(د بدلونونو سلنه)	د چاپېریال ساتنې ملي اداره
٦.ب د اوبو او حفظ الصحې د مدیریت د ښه والي په هکله د محلي ټولنو ملاتړ او د ګډون پیاوړي کول.	٦.ب.١ د اوبو د سرچینو د مدیریت او هراړخیز انکشاف په هکله په پنځو دریایي حوزو کې د شوراګانو سلنه چې د علمي مقررو سره سم وي او د اوبو په مدیریت کې د وګړو ګډون یقیني کړي.	د اوبو او انرژي وزارت
اوومه موخه: بنسټیزې، مطمئنې، مډرنې او د ټولو لپاره د توانایي وړ انرژۍ ته د لاسرسي څخه ډاډ حاصلول		
٧،١ تر ۲۰۳۰ کال پورې د بنسټیزې، مطمئنې (reliable)، مډرنې او د ټولو لپاره د توانایي وړ انرژۍ خدمتونو ته د لاسرسي څخه ډاډ حاصلول	٧،١،١ فیصدی نفوس که از طریق شبکه به برق دسترسی دارند. د هغه نفوس سلنه چې د شبکې له لارې برېښنا ته لاسرسی لري په تفکیک د: ١. ښاري ٢. کلیوال	وزارت انرژی و آب
٧،٢ تر ۲۰۳۰ کال پورې د انرژۍ په نړیوال ترکیب کې د پام وړ تجدید منونکې انرژۍ (Renewable energy) ته لاسرسی.	٧،٢،١ د برېښنا د انرژي په عمومي لګښت کې د تجدید منونکې انرژۍ ونډه	د اوبو او انرژي وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
۷,۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې د انرژۍ د زیاتوالي د جوړولو د میزان اضافه کول.	۷,۳,۱ د نا خالصو داخلي تولیداتو او د انرژي د لومړنیو تولیداتو پر بنسټ د اندازه شوې انرژۍ شدت.	د اوبو او انرژي وزارت
۷.ب تر ۲۰۳۰ کال د ټولو لپاره د بنسټیزو او مدرنې انرژۍ د خدمتونو د عرضه کولو په موخه د انرژۍ د زېربناوو پراخوالی او د تکنالوجۍ لوړول.	۷.ب.۱ د انرژۍ په اغیزمنتوب کې پانګونه د ناخالص داخلي تولید د سلنې په توګه او د بنسټیز انکشاف د خدمتونو په پار د تکنالوجۍ د زېربناوو د جوړولو لپاره د بهرنۍ مستقیمې پانګونې مقدار.	د اوبو او انرژي وزارت
اتمه موخه: د ټولو لپاره د بنسټیز او شامل اقتصاد ترویج، بشپړ او مناسب بوختیا		
۸,۱ د ملي شرایطو سره سم د سرانه اقتصادي ودې دوام او په ځانګړې توګه په کال کې لږ تر لږه د ۷٪ ناخالص داخلي تولید ته لاره موندل.	۸,۱,۱ میزان رشد سالانه تولید ناخالص داخلی حقیقی.	د مالیې وزارت
۸,۲ تولید ته د تنوع، د فن د لوړوالي او نوښت له طریقه لار موندل له دې جملې څخه د لوړې کچې د زیاتوالي لپاره په ارزښتمنو ځانګو کار کول څو د غوره اقتصاد د رامنځته کولو لپاره زیاتو د کارمندانو استخدام ته اړتیا وي	۸,۲,۱ د هر کارګر په سر د حقیقي نا خالص داخلي تولید د ودې میزان.	د اقتصاد وزارت
۸,۳ د داسې پراختیایي پالیسیو ایجاد چې د تولیدي فعالیتونو، د مناسبې کارموندنې ایجاد، او مالي خدمتونو ته لاسرسی د لارې د کوچینو تشبثاتو رسمیت، خلاقیت او نوښت ملاتړ کوي.	۸,۳,۱ د کرنې له سکتور پرته په نورو سکتورونو کې د غیر رسمي استخدام ونډه په تفکیک د: ۱. د دواړو جنسونو مجموع الف. نارینه ب. ښځینه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
۸,۵ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د بشپړ او تولید کوونکې بوختیا تامین، او د ټولو ښځینه، نارینه، معلولینو، ځوانانو لپاره د داسې مناسبو دندو پیدا کول چې ښه او د دوی له مسوولیت سره سم مناسبه او عادلانه تنخوا و لرې.	۸,۵,۱ په ساعت واره توګه د کارمندانو د عاید اوسط په تفکیک د: ۱. شغل ۲. د عمر په اساس ګروپ	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
	٣. معلولیت ٤. نارینه ٥. ښځینه	
	٨,٥,٢ د بېکارۍ مېزان په تفکیک د: ١. نارینه ٢. ښځینه	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
٨,٦ تر ٢٠٣٠ کال پورې د هغو ځوانانو د پام وړ شمېر کمول چې د کار، ښوونځي یا روزنیزو برنامو ساحې ته شامل شوي نه دي.	٨,٦,١ د (١٥-٢٤) کلونو تر منځ ځوانانو په منځ کې د بېسوادۍ او بېکارۍ میزان: ١. بیسوادي ٢. بیکاري	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
٨,٧ د جبري کارونو د محو کولو لپاره د بېړنیو او اغیزمنو اقداماتو تر لاس لاندې نیول څو مدرنه غلامي او د انسان قاچاق په بشپړه توګه له منځه ولاړ شي. همدارنګه له دې څخه ډاډ تر لاسه کول چې د ماشومانو د کار بدترین شکل محو شوی او د سرتېرو په توګه د ماشومانو استخدام پای ته رسېدلی دی. تر ٢٠٢٥ کال پورې د ماشومانو د کار ټول ډولونه ختم شوي دي.	٨,٧,١ د ٥-١٧ کلونو تر منځ د ماشومانو کاریګرو سلنه په تفکیک د عمر د ګروپ: ١. د ٥-١١ کلونو تر منځ ٢. د ١٢-١٤ کلونو تر منځ ٣. د ١٥-١٧ کلونو تر منځ	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
٨,٨ د کار د ځواک له حقونو څخه ملاتړ او د ټولو کارګرانو لپاره ډاډمن او له امن څخه ډک کاري چاپېریال رامنځته کول د هغو کارګرانو په شمول د مهاجرو، ښځینه وو او ناتوانه کسانو په شمول.	٨,٨,١ د وخیمو او غیر وخیمو کاري ټپونو د پېښو مېزان	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
	٨,٨,٢ د کار د نړیوال سازمان له اساسي کنسوانیونونو سره الحاق	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
	۸,۸,۳ د هغو اشخاصو (کارګرانو) شمېر چې د منظمو قانوني لارو او د کار د دوه اړخيز ترون (BLAs) په اساس بهرنيو هېوادونو (هغو هېوادونو ته چې د کارګرو غوښتنه يې کړې وي) لېږل کېږي.	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
۸,۹ تر ۲۰۳۰ کال پورې د بنسټيز ګرځندوی د پراختيا لپاره د پالیسي طرح او عملي کول چې د کار د پيدا کولو، د کلتور د ترويج او محلي محصولاتو د پلورلو سبب شي.	۸,۹,۱ په ناخالص کورني توليد کې د ګرځندوی ونډه.	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
	۸,۹,۲ د بوختيا له مجموعې څخه د ګرځندوی په صنعت کې د کسب د ونډې نسبت په تفکيک د: الف. نارينه ب. ښځينه	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
۸,۱۰ د بانکوالی د پراختيا لپاره د لاسرسي، بيمې او د ټولو لپاره د مالي خدمتونو وړاندې کولو په موخه د کورنيو مالي بنسټونو د ظرفيت لوړوالي او تقويه کول	۸,۱۰,۱ د هرو سل زره کسانو لپاره د سوداګريزو بانکونو د څانګو شمېر	دافغانستان بانک
	۸,۱۰,۲ د هغو کسانوشمېر چې (۱۵ کلن وي يا له هغه څخه پورته عمر و لري) او په هرو سل زره کسانو کې د بانکي حسابونو درلودونکي وي.	دافغانستان بانک
	۸,۱۰,۳ د ATM يا د صرافۍ د اتومات ماشينونو زياتوالی د هرو سل زره کسانو پر سر	د افغانستان بانک
۸.ب تر ۲۰۲۵ کال پورې، د ځوانانو لپاره د بوختيا د ستراتيجۍ انکشاف او اجرايي ګرځول او د بوختيا لپاره د کار د نړيوال سازمان د ترون تطبيق.	۸.ب.۱ د ملي بودجې سره په تناسب د ټولنيز خونديتوب او کارموندنې په برنامو کې د دولت د مجموعي لګښت سلنه	د کار ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
نهمه موخه: د ځواکمنو زېربناوو ايجاد، د اساسي او ټولشمول صنعت پياوړتيا او د نوښتونو هڅول		
۹,۱ د ښه کيفيت، اعتماد وړ، بنسټيز او مقاومت درلودونکو زيربناوو ايجاد د هغو زېربناوو په شمول چې له سرحدونو څخه بهر وي څو د اقتصادي پراختيا ملاتړ او بشري هوساينې له څان سره و لري او هغه ته د ټولو داسې لاسرسی موجود وي چې په توان يې پوره وي.	۹,۱,۱ د هغه کليوالي نفوس سلنه چې د يو عمومي سړک په ۲ کيلومترۍ کې قرار و لري.	د کلیو د احیا او پراختیا وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
۹,۲ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د بنسټیز او ټولشمول صنعت تشویق، په ناخالص داخلي تولید او استخدام کې د صنعت د پراخې ونډې داسې زیاتوالی چې د هېواد ملي وضعیت سره سمون و لري او د صنعت ونډه دوه برابره کړي.	۹,۲,۱ د صناعتي فابریکو د تولیداتو ارزښت (Manufacturing value added) په تناسب د: الف. نا خالص داخلي تولیدات ب. سرانه (Per Capita)	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
	۹,۲,۲ د مجموع اشتغال په نسبت د صنعت د بوختیا سلنه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
۹,۳ په هېواد کې په ارزانه ربح سره کوچنیو صایعو، کسبونو او کارونو ته د لاسرسي زیاتوالی او ارزښت له ځنځیر او مارکېټونو سره د هغه یو ځای کېدل	۹,۳,۱ د ټولو صایعو په زیات شوي ارزښت د کوچنیو صنایعو سلنه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
	۹,۳,۲ په پور سره د کوچنیو صنایعو سلنه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
۹.الف په هېواد کې د مالي، تکنالوجي او فني ملاتړ د زیاتوالي له لارې د بنسټیز انکشاف او مقاومت درلودونکو زېربناوو آسانه کول.	۹.الف.۱ زیربنا. د زېربناوو د سکټور لپاره د رسمي نړیوالو مرستو سلنه	د ماليې وزارت
۹.ج تر ۲۰۳۰ کال پورې معلوماتي او مخابراتي ټکنالوجي ته د پام وړ لاسرسی او د داسې انټرنټ آسانتیاوو ته لاسرسی چې بیه یې ډېره لوړه نه وي.	۹.ج.۱ د هغه نفوس سلنه چې د مبایل لېږدونکي تلفون لري په تفکیک د: ۱. تکنالوژۍ	د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجی وزارت
لسمه موخه: په ملي او نړیواله کچه د نابرابرۍ کموالی		
۱۰,۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې په ملي سطح د عاید د لوړ میزان اوسط کچې ته په تدریجي او بنسټیزه توګه د ۲۵٪ سلنه هغه نفوس رسول چې لږ عاید لري	۱۰,۱,۱ الف. د سرانه عاید وده ب. د ۲۵٪ نفوس په کمترینه اندازه کې د عاید وده.	د اقتصاد وزارت
۱۰,٤ د مختلفو پالیسیو په ځانګړې توګه د مالي، اجرې، ټولنیز خوندیتوب پالیسیو تدوین په پام کې نیول او عملي کول او په تدریجي توګه مساویانه تقسیم ته لاسرسی	۱۰,٤,۱ د کار د ګډون میزان په تفکیک د: ۱. نارینه	وزارت کار، امور اجتماعی، شهدا و معلولین

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	۲. ښځینه	
۱۰. د منظمو، ډاډمنو او مصؤونو مهاجرتونو آسانه کول، او د مهاجرت د منظمو او مدیریت شوو پالیسیو له لارې د کډوالو لېږد را لېږد.	۱۰،۷،۱ د هغو مهاجرینو سلنه چې په کوربه هېوادونو کې راجستر دي او د هستوګنې لپاره د اقامت اسناد په لاس کې لري: ۱. پاکستان ۲. ایران	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
	۱۰،۷،۲ د هغو بېرته راستنېدونکو شمېر چې د راستنېدو پر مهال د بشردوستانه مرستو څخه په یو کال کې ګټه اخلي.	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
	۱۰،۷،۳ په هر کال کې د بېځایه شوو کورنیو د بنسټیز استقرار او ځای پر ځای کېدو شمېر.	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
	۱۰،۷،٤ د مهاجرینو د هغو ښارګوټو سلنه چې په اساسي او زیربنایي خدمتونو سمبال کېږي.	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
	۱۰،۷،۵. د هغو بېځایه شوو او راستانه شوو کسانو سلنه چې د شغلي او معیشتي فرصتونو څخه برخمن شوي وي.	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
۱۰.ج تر ۲۰۳۰ کال پورې، یوازې ۳٪ سلنې ته د مهاجرینو د تادیاتو را کمول او په تادیاتو کې د هغو دهلېزونو حذف کول چې له ۵ سلنې څخه زیات وي.	۱۰.ج.۱ حواله شوي ملبغ مجموعې ته په کتنې سره د حوالې د لېږلو د لګښت سلنه	د راستنېدونکو او مهاجرینو چارو وزارت
یوولسمه موخه: د ټولشمولو مصئونو، مقاومت لرونکو او بنسټیزو ښارونو او ښارګوټو جوړول		
۱۱،۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې له دې څخه ډاډ حاصلول چې مناسب، ډاډمن، د توانایي وړ او لومړنیو خدمتونو درلودونکي هستوګنځي ته لاسرسي عام شکل غوره کړي او د فقیر میشته ساحو کې ښه والي راغلی دی.	۱۱،۱،۱ د هغه هستوګنځي نفوس نسبت چې په غیر پلاني سیمه او نا مناسب شکل ژوند کوي.	د ښار جوړولو او مسکن وزارت

تارګېټ	شاخص	د رهبری واحد
۱۱،۲ تر ۲۰۳۰، پورې د ټولو لپاره د لېږد را لېږد مصؤن، ارزان، بنسټیز او د ډاډ وړ سیستم رامنځته کول. د سړکونو د خوندیتوب ښه کول او په ځانګړې توګه د عامه انتقالاتو پراخوالی په داسې توګه چې زیان منونکو، ښځینه وو، ماشومانو، معلولینو او عمر خوړلو کسانو اړتیاوو ته پاملرنه ړکې شوې وي.	۱۱،۲،۱ د وګړو د هغې مجموعې نسبت چې عامه (دولتي) ترانسپورت خدمتونو ته لاسرسی لري.	د ترانسپورت او ملکي هوا نوردۍ وزارت
۱۱،۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې په ټولشموله او بنسټیزه توګه په ښاري سیمو کې د وګړو مېشت کول او په داسې توګه په هېواد کې د ښارګوټو د جوړولو د ظرفیت لوړول چې ښه مدیریت شوي وي، بنسټیزه او مشارکتي بڼه و لري.	۱۱،۳،۲ د هغو ښارونو سلنه چې د هغه په برنامه کې د مدني ټولنې جوړښت لاس و لري او د هغه مدیریت په منظم او دېموکراتیک شکل صورت موندلی وي.	د ښار جوړولو او مسکن وزارت
۱۱،٤ د طبیعي او فرهنګي میراثونو د ساتنې او خوندیتوب لپاره د هڅو زیاتوالی	۱۱،٤،۱ د ملي بودجې هغه سهم چې د طبیعي او کلتوري میراثونو او همدارنګه د نړیوال میراث سایټونو ته اختصاص ورکړل شوی دی.	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
۱۱،۵ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د متضررینو په مړینه کې د پام وړ کموالی راوستل، او په ناخالص تولید د هغو اړوندو مستقیمو زیانونو کمول چې د ناوړه اوبیزه او داسې نورو پېښو څخه رامنځته کېږي او د بېوزله او زیان منونکو څخه په ملاتړ تمرکز کول.	۱۱،۵،۱ په هرو سل زره کسانو کې د وژل شوو، بېځایه شوو، ورک شوو او په پېښو کې د متضررینو کسانوشمېر په تفکیک د ۱. مړینه ۲. بېځایه کېدل او ورکېدل ۳. متضررین	له پېښو سره د مبارزې اداره
۱۱،٦ تر ۲۰۳۰ کال پورې، په ښارونو کې د چاپېریال د نامطلوبو اغیزو کمول، د هوا خرنګوالي، د ښاروالۍ مدیریت او د چټلیو پاکوالي ته ځانګړې پاملرنه کول.	۱۱،٦،۱ د ټولو تولید شوو کثافاتو څخه د ښاري کثافاتو مېزان: الف. چې په منظمه توګه را ټول شوي وي ب. د راټولېدو وروسته په نهایي توګه تخلیه شوي وي	کابل ښاروالي
	۱۱،٦،۲ د په ښارونو کې د معلقو ذراتو کلنی اوسط(د مثال په ډول ۲،۵ PM او PM۱۰).	د چاپېریال ساتنې ملي اداره

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
۱۱٫۷ تر ۲۰۳۰ کال پورې، عامه محلاتو او پارکونو ته د ټولو د لاسرسی آسانتیا رامنځته کول په داسې توګه چې ډاډمن، ټولشموله، زرغونه او د لاسرسي وړ وي. په دې برخه کې ښځو، ماشومانو، عمر خوړلو او معلولو طبقاتو ته ځانګړې پاملرنه کول.	۱۱٫۷٫۲ تعداد افرادیکه مورد آزار و اذیت فزیکی یا جنسی در ۱۲ ماه گذشته قرار گرفته باشند. د هغو کسانوشمېر چې په تېرو ۱۲ میاشتو کې له فزیکي یا جنسي آزار سره مخ شوي وي په تفکیک د: ۱. د دواړو جنسونو مجموع الف. نارینه ب. ښځینه	د کورنیو چارو وزارت
۱۱.الف د ملي او سیمه ییز انکشاف د برنامو د تقویت له لارې د ښارونو، د ښارونو د څنډو، او کلیوالي سیمو تر منځ د مثبتو اقتصادي، ټولنیزو او چاپېریال ساتنې د اړیکو ملاتړ کول.	۱۱الف.۱ په هغو ښارونو کې د مېشت شوي نفوس نسبت چې په هغه کې ښاري او سیمه ییز پلانونه د د پېشبیني شوي نفوس د اړتیاوو پر بنسټ سرچینو او پراخوالي په نظر کې نیولو سره سم تطبیق کېږي.	د ښار جوړولو او مسکن وزارت
۱۱.ب تر ۲۰۳۰ کال پورې د داسې ښارونو او ښارګوټو د اعمار په شمېر کې د پام وړ زیاتوالی راوستل چې د متحد پلان او پالیسۍ له مخې جوړ شوي وي، د سرچینو موثره لاسته راوړنه و لري، د اقلیمي بدلولونو سره عیار او د طبیعي پېښو په وړاندې مقاومت و لري. داسې انکشاف ورکړل شوي وي چې د پېښو د مدیریت چوکاټ یې د " Sendai په سیستم برابر وي او ۲۰۱۵-۲۰۳۰" کلونو پورې د پېښو په وړاندې مقاومت لري..	۱۱.ب.۱ د هغو سیمه ییزو ادارو سلنه چې په هغه کې د خطرونو د کموالي ستراتیژۍ د (Sendai) د چوکاټ سره سم منل شوې او تطبیق کېږي.	له پېښو سره د مبارزې اداره
دولسمه موخه: د بنسټیز تولید او لګښت د مېتودونو څخه ډاډ حاصلول		
۱۲٫۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې تر ۵۰٪ سلنه پورې به د هغو سرانه غذایي موادو په ضایعاتو کې کموالی صورت مومي چې د عرضه کوونکي او مصرف کوونکي تر منځ په مختلفو سطحو کې واقع کېږي او همدارنګه د تولید په ځنځیره یې اوږدوالي کې به هم د غذایي موادو په ضایعاتو کې کموالی راځي.	۱۲٫۳٫۱ فیصدی ضایعات گندم و برنج درجریان تولید در سال. په کال کې د وریجو او غنمو د تولید د ضایعاتو سلنه په تفکیک د: الف. غنم	د کرنې، اوبو لګولو او مالدارۍ وزارت

ټارګيټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	ب. وريجې	
١٢,٤ تر ٢٠٣٠ کال پورې به، د کيمياوي موادو او کثافاتو لپاره به داسې مناسب مديريت منځته راغلې چې د نړيوال تړون په چوکاټ کې پرې موافقه شوې ده. همدارنګه اوبو، هوا، خاورې، ځمکې د انسانانو روغتيا او د ژوند چاپېريال ته به د هغه د نامطلوبو اغيزو کموالي لپاره هڅې کېږي.	١٢,٤,١ د ژوند د چاپېريال لپاره د خو اړخيزو شپږو نړيوالو تړونونو د عملي کولو لپاره د ملي عمل پلان ايجادول او تطبيق کول. دغه نړيوالو پلانونه عبارت دي له د ستاکهلم، ويانا، ميناماتا، باسيل، روتردام او منترپال له کنسوانسيونونو څخه چې د کېمياوي او خطرناکو موادو په هکله دي او د دې تړونونو د تطبيق په وړاندې د افغانستان د مسوولیتونو او پلانونو په هکله د اړتيا وړ او لازم اطلاعات برابرول.	د چاپيريال ساتنې ملي اداره
١٢,٦ د داخلي او بهرنيو شرکتونو هڅول څو د بنسټيز توليد مېتودونه و کاروي او په خپلو ګزارشونو کې يې توحيد کړي.	١٢,٦,١ د هغو شرکتونو شمېر چې د ګزارش د بنسټيز انتشار مسووليت اخلي.	د سوداګرۍ او صنايعو وزارت
١٢.الف د بنسټيز توليد او لګښت د مېتودونو د تطبيق لپاره د پرمختللو هېوادونو د مرستو جلب او د هغوی ملاتړ حاصلول څو په دې برخه کې علمي او تکنالوجيکي ظرفيتونه لوړ او ځواکمن شي.	١٢.الف.١ ځان بسياني ته د رسېدو، د داخلي توليداتو د ياتوالي، پاکې انرژۍ، د چاپېريال پاک ساتلو څخه د حفاظت په منظو د علمي تحقيقاتو سر ته رسول.	د علومو اکاډمي
١٢. د داسې اسبابو او لارو چارو انکشاف او تطبيق چې د ګرځندوی د بنسټيزو فعاليتونو څخه څارنه وکړي چې د سيمه ييزو محصولاتو او کلتور د ترويج سبب شي.	١٢.ب. د بنسټيز ګرځندوی لپاره د هغو پاليسيو او ستراتيژيو شمېر چې له ځان سره تطبيقي پلانونه او د څارنې وسايل هم و لري.	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
دريارلسمه موخه: د اقليمي بدلونونو او د هغه د اغيزو سره د مبارزې په موخه د بيړنيو اقداماتو سر ته رسول		
١٣,١ د اقليمي خطرونو او طبيعي پېښو په مقابل کې د داسې ظرفيتونو ځواکمن کول چې انعطاف منونکې او پياوړې وي.	١٣,١,١ د ولسواليو او کليو په کچه د خطرونو او طبيعي پېښو د کموالي د ستراتيژيو د انکشاف سلنه.	له پېښو سره د چمتوالي او مبارزې ملي اداره
١٣,٢ په ملي پاليسيو او ستراتيجيو کې د اقليم د بدلون په هکله د اقداماتو شموليت او ادغام	١٣,٢,١ د پرمختګ هغه سلنه چې په دې برخه کې د ستراتيژيو او پاليسيو د علمي کولو په پايله کې يې د افغانستان د	له پېښو سره د چمتوالي او مبارزې ملي اداره

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	ځواکمنتیا سره سره مرسته کړې ده چې د ناولو اوبو او هوا د بدلون په سبب د نامطلوبو اثراتو سره موثره مبارزه وکړي. همدارنګه ګلخانه يي ګازونه يې په داسې ډول کم کړي چې غذايي تولید ته زیان و نه رسوي. (د NAP د ملي جوړښت د برنامې، د NDC مشارکتي ونډې د NC ملي ګزارشونو، د BUR دوه کلنو تجدید شوو ګزارشونو او داسې نورو په شمول).	
پنځلسمه موخه:د ايکو ځمکي سيستمونو حفاظت، بيارغونه او بنسټيزه استفاده، د ځنګلونو اساسي مديريت، د ځمکې له صحرايي کېدو سره مبارزه، د ځمکې د تخريب درول او د ژوند د تنوع د ضايعاتو مخنيوی		
۱۵،۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د ځمکې پر سر او تر ځمکه لاندې د خوږو اوبو د ايکو سيستمونو او د هغه له خدمتونو څخه د ساتنې، احيا او غوره استفادې څخه د ډاډ حصول. په ځانګړې توګه ځنګلونه، مرطوبې ساحې، غرونه، وچې ځمکې او داسې نور بايد د نړيوالو تړونونو او ژمنو سره سم و ساتل شي.	۱۵،۱،۱ د هېواد د ټولې ځمکې په پرتله د ځنګلونو د مساحت تناسب.	د کرنې، اوبو لګولو او مالدارۍ وزارت
۱۵،۲ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د ځنګلونو د انواعو څخه ساتنه او د بهبود لپاره يې د بنه مديريت تطبيق، د ځنګلونو د پرې کولو پروسې ته خاتمه ورکول او د ځنګلونو بيا احيا کول او انکشاف.	۱۵،۲،۱ تر بنسټيز مديريت لاندې د ځنګلونو د پوښښ سلنه	د کرنې، اوبو لګولو او مالدارۍ وزارت
۱۵،۳ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د ځمکې د صحرايي کېدو په وړاندې مبارزه، د تخريب شوې ځمکې بېرته جوړول او احيا د هغو ځمکو په شمول چې د وچکالۍ يا سيلابونو له کبله اغېزمنه شوې وي او داسې نړۍ ته د رسېدو هڅه کول چې هېڅ ډول تخريب شوې ځمکه هلته شتون و نه لري.	۱۵،۳،۱ د ځمکې د هغو ساحو مساحت چې تحکيماتو ته اړتيا لري(د سيلابونو په وسيله د ځمکې مساحت د ټولې ځمکې په پرتله چې د دريابونو، اوبيزه مجراوو او داسې نورو ساحاتو کې واقع وي او ساختماني تدابيرو ته اړتيا لري)	د اوبو او انرژۍ وزارت
۱۵،٤ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د غرونو د ايکو سيستم له ساتنې څخه ډاډ تر لاسه کول د ژوند د تنوع په شمول څو د هغه ظرفيت لوړ شي او د بنسټيز انکشاف د تحقيق لازمي	۱۵،٤،۱ د هغو ساحاتو سلنه چې د ژوند مهم غرنۍ تنوع پکې وي او د حفاظت شوو سيمو تر پوښښ او عنوان لاندې راځي.	د چاپيريال ساتنې ملي اداره

ټارګيټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
ګټې څرګندې کړي.		
۱۵،۵ د طبيعي هستوګنځيو د تخريباتو په وړاندې د بيړنيو اقداماتو سر ته رسول څو مخه يې و نيول شي، د ژوند د تنوع له ضايعاتو څخه مخنيوی او تر ۲۰۳۰ کال پورې د هغو بوټو او حيواناتو د ضايع کېدو مخنيوی چې د ورکېدو له خطر سره مخ دي.	۱۵،۵،۱ د سره لېست شاخص (د هغو انواعو لېست چې له طبيعت څخه د ساتنې د نړيوالې اتحاديې IUCN د معيارونو مطابق وي)	د چاپېريال ساتنې ملي اداره
۱۵،۷ د غير قانوني ښکار، د ساتل شوو څارويو او بوټو د قاچاق او د وحشي ژوو د غوښتنې او عرضې څخه مخنيوی او په دې هکله د بيړنيو اقداماتو سر ته رسول	۱۵،۷،۱ د هغو وحشي ژوو او محصولاتو د سوداګرۍ تناسب چې په غير قانوني توګه ښکار او قاچاق شوي دي.	د چاپېريال ساتنې ملي اداره
۱۵،۸ تر ۲۰۲۵ کال پورې داسې بيړنې اقدامات کول چې د ځمکې په وړاندې د ناسمو بريدونو مخنيوی و شي او د ځمکې پر مخ د اوبو د ايکو سيستمونو پر مخ د هغه د تاثيراتو اندازه کمه شي.	۱۵،۸،۱ د پرديو د مختلفو انواعو بريدونو او تهاجم څخه د کنټرول او مخنيوې په موخه د ملي قوانينو تصويب.	د چاپېريال ساتنې ملي اداره
۱۵،۹ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د فقر د لړوالي په ستراتيژۍ، پراختيايي پروسه، ملي او محلي پلانونو کې د ژوند د تنوع او يکوسيستم د ارزښتو شاملول او ادغام.	۱۵،۹،۱ له ۲۰۱۱ څخه تر ۲۰۲۰ کال پورې د تعين شوو ملي موخو په طرف وړاندې تګ څو د ژوند د تنوع ستراتيجيک پلان علمي شي.	د چاپېريال ساتنې ملي اداره
۱۵.الف د ايکوسيستم او د ژوند د تنوع د بنسټيزې استفاده د ساتنې په موخه د مالي سرچينو زياتوالی او تنظيم.	۱۵.الف.۱ د ايکو سيستمونو او د ژوند د بنسټيز تنوع څخه د ګټې اخيستنې په پار د عامه پراختيايي مرستوو او لګښتونو د مرستو ونډه.	د چاپېريال ساتنې ملي اداره
شپاړسمه موخه: د بنسټيزې پراختيا لپاره د سوله پالو او ټولشموله ټولنو ترويج، د ټولو لپاره عدالت ته د لاسرسي ايجاد او په ټولو سطحو کې د موثرو او حساب ورکوونکو نهادونو تشکيل،		
۱۶،۱ په ټولو ځايونو کې او په ټولو اشکالو د تاوتريخوالي او د هغه د اړوندو مړينو د پام وړ کموالی	۱۶،۱،۲ په هرو سل زره کسانو کې د جنګ له کبله د مرګ ژوبلې سلنه: ۱. د پېژندل شوو او نښو شوو ماينونو له کبله ۲. د فشاري پلېټ سره يو ځای د شيندل شوو انفجاري موادو له کبله	له پېښو سره د چمتوالي او مبارزې ملي اداره

تارگیټ	شاخص	د رهبری واحد
	۳. د جگړې د پاتې شوو مهماتو له کبله	
	١٦,١,٥ د هغې ځمکې سلنه چې له ماینونو او چاودېدونکو توکو څخه پاکه شوې وي	له پېښو سره د چمتوالي او مبارزې ملي اداره
١٦,٢ د ماشومانو په وړاندې د هر ډول تاوتریخوالي له منځه وړل لکه سؤ استفاده، قاچاق، استثمار او ځورول.	١٦,٢,١ د هغو ماشومانو نسبت چې د ١-١٧ کلونو تر منځ عمرونه و لري چې په تېره میاشت کې له خارونکې فزیکي یا رواني تاوتریخوالي سره مخ شوي وي.	د کار، ټولنیزو چارو، شهیدانو او معلولینو وزارت
	١٦,٢,٢ په هرو ١٠٠ سل زره انسانانو په ټولې کې د قاچاق د قربانیانو شمېر په تفکیک د. ١. دواړه جنسیتونه الف. نارینه ب. ښځینه	د عدلیې وزارت
١٦,٣ په ملي او نړیواله کچه د قانوند حاکمیت د سطح لوړوالی او عدالت ته د ټولو د لاسرسی څخه د ډاډ حاصلول.	١٦,٣,١ د هغو کسانوشمېر چې په تېرو ١٢ میاشتو کې د فزیکي، رواني یا جنسي تاوتریخوالي سره مخ شوي وي او اړوندو ارگانونو ته يې مراجعه کړې وي په تفکیک د: ١. دواړه جنیستونه الف. نارینه ب. ښځینه	د کورنیو چارو وزارت
	١٦,٣,٢ د ټولو زندانیانو له جملې څخه د بې برخلیکه زندانیانو نسبت په تفکیک د: ١. د دواړو جنسیتونو مجموع الف. نارینه ب. ښځینه	د کورنیو چارو وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	۱٦٫۳٫۳ عدالت ته د لاسرسي په موخه د هغو کساو شمېر چې د حقوقي مرستو څخه یې استفاده کړې وي.	د عدلیې وزارت
۱٦٫٤ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د هغو غیر قانوني، مالي او وسله والو جریانونو په شمېر کې د پام وړ کموالی، د غلا شوو پانګو بېرته حصول او استرجاع او د ټولو سازمان شوو جرایمو په وړاندې مبارزه،	۱٦٫٤٫۱ د هېواد په داخل او بهر کې د غیرقانوني پیسو ارزښت	د کورنیو چارو وزارت
	۱٦٫٤٫۲ د هغو کوچنیو وسلو نسبت چې کشف او ضبط شوي او د نړیوالو نورمونو او قانون له مخې یې څارنه شوې وي.	د کورنیو چارو وزارت
۱٦٫٥ د رشوت او اداري فساد په ټولو اشکالو کې د پام وړ کموالی راوستل	۱٦٫٥٫۱ د هغو اشخاصو نسبت چې لږ تر لږه له یو رسمي کارمند سره په اړیکه کې وي او د تېر کال په جریان کې یې یو دولتي کارمند ته رشوت ورکړې وي یا ورڅخه رشوت غوښتل شوې وي په تفکیک د: ۱. مجموع الف. نارینه ب. ښځینه	لوی څارنوالي
	۱٦٫٥٫۳ د هېواد د نافذه قوانینو د پېشبینۍ له مخې د دولت د لوړ پوړو چارواکو د پانګې د ثبت، تدقیق او ارزونې سلنه.	د چارو اداره
۱٦٫۸ د نړیوالې حکومتولۍ په بنسټونو کې په پراخه او څواکمنه توګه د افغانستان د ګډون پراخوالی	۱٦٫۸٫۱ په نړیوالو بنسټونو کې د افغانستان د رایې ورکولو حق او د غړیتوب نسبت په تفکیک د: ۱. نړیوال بنسټونه	د کورنیو چارو وزارت
۱٦٫۹ تر ۲۰۳۰ کال پورې، د زیږېدلو د نېټې د ثبت په شمول د ټولو لپاره د قانوني او حقوقي هویت تهیه کول	۱٦٫۹٫۱ د ثبت شوو زېږونونو شمېر.	د نفوسو د ثبت او احوال ملي اداره
۱٦٫۱۰. اطلاعاتو ته د عامو وګړو د لاسرسي څخه ډاډ حاصلول، د ملي قوانینو او نړیوالو تړونونو سره سم د اساسي آزادیو څخه ملاتړ.	۱٦٫۱۰٫۱ په تېرو ۱۲ میاشتو کې د ژورنالېستانو، د خبري رسنیو د کارمندانو، د سوداګرو او د بشر د حقوقو د اتحادیو د غړو	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت

ټارګېټ	شاخص	د رهبرۍ واحد
	قتل، برمته کولو، اجباري ورکېدو، په خپل سر نیولو او ځورولو د پېښو شمېر.	
	۱٦,۱۰,۲ د هغو قوانینو، مقررو او پالیسیو شمېر چې اطلاعاتو ته عمومي لاسرسی تضمین کوي، کار ورڅخه اخیستل شوی او تطبیق شوي دي.	د اطلاعاتو او فرهنګ وزارت
۱٦.الف د نړیوالو همکاریو په وسیله په ټولو سطحو کې د ظرفیتونو د لوړوالي په شمول د ملي بنسټونو ځواکمنتیا ، څو له تاوتریخوالي څخه مخنیوی شوی وي، د ترهګرۍ او منظم جرمونو په وړاندې مبارزه شوې وي	۱٦.الف.۱ د پاریس د پېژندلو شوو قواعدو سره سم د بشري حقوقو د خپلواکو بنسټونو موجودیت.	د کورنیو چارو وزارت
اوولسمه موخه: د بنسټیز انکشاف لپاره د تطبیقي وسایلو پیاوړتیا، او د نړیوال مشارکت احیا کول		
۱۷,۱ د مالیاتو او عوایدو د راټولولو په برخه کې د نړیوال ملاتړ او داخلي ظرفیت د لوړوالي څخه په استفاده سره د داخلي سرچینو پیاوړتیا او منظم کول.	۱۷,۱,۱ پر ناخالص تولید باندې د داخلي عوایدو نسبت	د مالیې وزارت
	۱۷,۱,۲ له ملي عوایدو څخه د ملي بودجې د تمویل تناسب	د مالیې وزارت
۱۷,۳ له مختلفو سرچینو څخه د هېواد لپاره د زیاتو مالي منابعو تنظیمول	۱۷,۳,۱ د ناخالصو داخلي تولیداتو څخه د مستقیمې بهرنۍ پانګونې ونډه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
۱۷,٦ د ساینسي علومو، ټکنالوجۍ، نوښتونو او د متقابلو توافق شوو شرایطو په اساس د معلوماتو شریکولو په موخه د شمال جنوب، جنوب شمال د درې اړخیزه همکاریو زیاتوالی. همدارنګه په موجودو میکانیزمونو کې د غوره همغږۍ په شمول څو په نړیواله کچه د نړیوالې ټکنالجۍ میکانیزمونه آسانه کړي.	۱۷,٦,۲ په هرو سل نفرو هستوګنو کې د ثابت انټرنټ د ګډونوالو سلنه په تفکیک د: ۱. سرعت	د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت
۱۷,۸ تر ۲۰۳۰ کال پورې د ټکنالوجۍ او ساینس د بانک فعال کول او د هغو ظرفیتونو جوړول چې له معلوماتي او مخابراتي ټکنالوجۍ څخه د استفادې ورتیا لوړوي.	۱۷,۸,۱ د هغه نفوس نسبت چې له انټرنټ څخه ګټه اخلي	د مخابراتو او معلوماتي ټکنالوجۍ وزارت

ټارګیټ	شاخص	د رهبری واحد
۱۷٫۱۱ تر ۲۰۳۰ کال پورې د نړیوالو صادراتو په ډګر کې د هېواد د صادراتو د کچې لوړول او د افغانستان د صادراتو د ونډې دوه برابره کول.	۱۷٫۱۱٫۱ د نړیوال د ټولو صادراتو په مجموعه کې د افغانستان د صادراتو ونډه	د سوداګرۍ او صنایعو وزارت
۱۷٫۱۳ د پالیسو د همغږۍ کولو او نظم په وسیله د ملي اقتصاد ځواکمن کول	۱۷٫۱۳٫۱ ناخالص داخلي تولید (ملیارډ امریکایي ډالر)	د مالیې وزارت
۱۷٫۱۷ د ستراتیجیک ګډون د تجربو او سرچینو څخه په استفادې سره د عامه، عامه ـ خصوصي او مدني مشارکت هڅول او بهتره کول.	۱۷٫۱۷٫۱ د هغو پیسو مقدار چې عامه او خصوصي مشارکت ته تخصیص شوې دي (میلیون امریکایي ډالر)	د مالیې وزارت
۱۷٫۱۸ تر ۲۰۲۰ کال پورې، د ظرفیتونو د لوړولو د ملاتړ د پروسې ګړندي کول څو په ټولو برخو کې له کیفیت، ډاډ او موقع سره سم مثبتې شمېرې لوړې شي لکه عاید، جنسیت، عمر، نژاد، قومیت، د مهاجرینو وضعیت، معلولیت، جغرافیایي موقعیت او داسې نور چې له ملي خصوصیت سره تړاو و لري.	۱۷٫۱۸٫۱ د هغو شاخصونو نسبت چې د جریاناتو په تفکیک سره په ملي کچه تولید شوي، له مقاصدو سره سر لګوي او د رسمي احصاییو د اساسي پرنسیبونو سره سم په احصاییوي شمېرو کې شامل شوي دي.	د احصایې او معلوماتو ملي اداره
	۱۷٫۱۸٫۲ د هغو هېوادونو شمېر چې د ملي احصاییې قانون یې د احصایې په اساسي او رسمي پرنسیپونو کې شامل دی	د احصایې او معلوماتو ملي اداره
۱۷٫۱۹ تر ۲۰۳۰ کال پورې د هغو موجودو نوښتونو ځواکمنتیا چې د بنسټیز انکشاف پراختیا اندازه کړي او مخ پر وده هېوادونو کې د ناخالص داخلي تولید لپاره متمم وي او د ظرفیتونو د لوړولو ملاتړ وکړي.	۱۷٫۱۹٫۱ د هغو ټولو سرچینو ډالري ارزښت چې مخ پر وده هېوادونو کې د ظرفیت د لوړوالي لپاره تخصیص ورکړل شوی دی.	د احصایې او معلوماتو ملي اداره
	۱۷٫۱۹٫۲ د هغو هېوادونو نسبت (الف) چې په تېرو لسو کلونو کې یې د نفوس او هستوګنځي سرشماري شوې وي (ب) ۱۰۰ سلنه د زېږون او ۸۰ سلنه د وفیاتو ثبت و لري.	د احصایې او معلوماتو ملي اداره

سرچينې او مأخذونه:

- دافغانستان دخلکو د ژوندانه دوضیعت سروی ۲۰۱۷-ALCs/ دملی احصائی اومعلوماتی اداره
- دافغانستان دملی اولویتونو دبرنامو لنډیز NPPs – دمالي وزارت دسمبر ۲۰۱٦
- دولایتی بودجی پروفایل – دولایتی بودجه جوړولوی ریاست – دمالي وزارت ۱۳۹۷ کال
- داقتصادی ودی په موخه دولایتونو زراعتی طرحی او دولایتونو موجوده بلقوه ظرفیتونه – داقتصاد وزارت ۱۳۹۷ کال
- د افغانستان د سولې او پرمختګ ملي جوړښت ANPDF – دمالي وزارت او داقتصاد وزارت ۱۳۹۵-۱٤۰۰
- په ملی کچه داحصاییوی مهمو شاخصونوپیژنده - داقتصاد وزارت ۱۳۹۷
- د افغانستان د پرمختیایی موخو لنډه پیژندنه A-SDGs - داقتصاد وزارت ۲۰۱۵ -۲۰۳۰

دولایت په کچه :

- د کرهنې مالداری او اوبو لګولو ریاست
- اقتصاد او خصوصی سکتور
- احصایی ریاست
- اطلاعاتو او فرهنګ ریاست
- بریښنا او انرژی ریاست
- دولتی پوهنتون ریاست
- خصوصی پوهنتونونو ریاستونه
- مستوفیت ریاست
- صنعت او سوداګری ریاست
- عدلی ریاست
- مخابراتو او تیکنالوژی ریاست
- کار ټولنیزو چارو او معلولینو او شهیدانو ریاست
- کوچیانو ریاست
- ورزشی امریت
- ښځو چارو ریاست
- کانونو او معدن ریاست
- سوداګری او صنایعو خونه
- ګمرک ریاست
- دافغانستان بانک ریاست
- کلیو او پراختیا ریاست
- طبیعی پیښو پروړاندی دمبارزی ریاست
- ارشاد حج او اوقافو ریاست

اقتصاد وزارت
پته: انصاري خلور لارې ، شهر نو، کابل - افغانستان
بریښنالیک: info@moec.gov.af
د اړیکو شمېره: 075 211 60 75

Empowered lives.
Resilient nations.

د هلمند ولایت د اقتصاد ریاست

د هلمند ولایت پروفایل

وری - ۱۳۹۸

غور
باغران
فراه
نوزاد
موسی‌قلعه
کَجَکی
واشیر
سنگین
نهرِ سراج
نادعلی
نیمروز
لشکرگاه
ناوه بارکزائی
قندهار
هلمند
ریگِ خان‌نشین
گرمسیر
دیشو
پاکستان